

SISEMINISTEERIUM
Estonian Ministry of the Interior

Tuleohutuse seaduse k ä s i r a a m a t

**Martin Lambing
Priit Laaniste
Eneken Kost**

SISEKAITSEAKADEEMIA

Tallinn 2013

Raamatu autorid:

Martin Lambing, Siseministeerium
Priit Laaniste, Siseministeerium
Eneken Kost, Päästeamet

Toimetaja:

Annika Talmar-Pere, Sisekaitseakadeemia

Projekti koordinaator:

Margus Möldri

Tuleohutuse seaduse käsiraamat on koostatud Sisekaitseakadeemia 2013. aasta teadus-, arendus- ja loometegevuse (TAL) projekti raames.

© Sisekaitseakadeemia, 2013

Keeletoimetaja: Triin Kibar

Kujundaja: Randolph Pukk

Trükk: Printon Trükikoda AS

ISBN 978-9985-67-219-8

ISBN 978-9985-67-220-4 (pdf)

SISUKORD

LÜHENDITE LOETELU	6
EESSÕNA	7
1. PEATÜKK. ÜLDSÄTTED	
§ 1. Seaduse reguleerimisala	9
§ 2. Mõisted	11
2. PEATÜKK. TULEOHUTUSE TAGAMINE	
2.1. Isiku kohustused	
§ 3. Kohustused tuleohutuse tagamisel	14
§ 4. Enesekontrolli tuleohutusaruanne	23
2.2. Tuleohutusnõuded	
Ehitise ja selle osa tuleohutusnõuded	
§ 5. Ehitise ja selle osa tuleohutusnõuded	27
§ 6. Evakuatsiooninõuded	31
Küttesüsteemi tuleohutusnõuded	
§ 7. Küttesüsteem, kütteseade ja küttekolle	34
§ 8. Küttesüsteemi projekteerimine, paigaldamine, kontrollimine, hooldamine ja kasutamine	35
§ 9. Tahkekütusel töötava kütteseadme ning korstna ja ühenduslõõri ehitamine ja paigaldamine	40
§ 10. Ahju, kamina ja pliidi kasutamine	43
§ 11. Ahju, kamina ja pliidi ning korstna ja ühenduslõõri puhastamine	45
Tuletöö tuleohutusnõuded	
§ 12. Tuletöö	53
§ 13. Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded	55
§ 14. Tuletööd tegev isik	58
Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded	
§ 15. Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded	61
Metsa- ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuded	
§ 16. Metsa- ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuded ning tuleohtlik aeg	65
§ 17. Maaomaniku kohustused metsaga kaetud alal	71
§ 18. Riigimetsa majandaja kohustused	74
Põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuded	
§ 19. Põlevmaterjali hoidmisele esitatavad nõuded	75

TULEOHUTUSE SEADUS

Avaliku ürituse tuleohutusnõuded	
§ 20. Avalik üritus	82
§ 21. Avaliku ürituse tuleohutusnõuded	83
§ 22. Avaliku ürituse korraldamine selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises ja alal	87
Tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõuded	
§ 23. Tuletõrje veevarustus	92
§ 24. Tuletõrje veevõtukohale esitatavad nõuded	94
§ 25. Veevarustuse projekteerimisele ja korrashoiule esitatavad nõuded	95
§ 26. Tuletõrjehüdrandi korrashoid	97
Muud tuleohutusnõuded	
§ 27. Seadmele ja paigaldisele esitatavad nõuded	99
§ 28. Raudteetranspordi ja tsiviillennunduse ning veesõiduki ja allmaarajatise tuleohutusnõuded	103
§ 29. Kaitsejõudude tuleohutusnõuded	104
2.3. Tuleohutuspaigaldis	
§ 30. Tuleohutuspaigaldis	105
§ 31. Tuleohutuspaigaldise omaniku kohustused	108
Tuleohutuspaigaldise paigaldamisele ja korrashoiule esitatavad nõuded	
§ 32. Tuleohutuspaigaldise projekteerimisele, paigaldamisele, kontrollimisele ja hooldamisele esitatavad nõuded	110
§ 33. Tuleohutuspaigaldist projekteeriv, ehitav ja hooldav isik	115
§ 34. Vastutav spetsialist	118
§ 35. Registreerimismenetlus	121
Tulekahjuteate edastamine häirekeskusesse	
§ 36. Automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate edastamine häirekeskusesse	124
§ 37. Automaatse tulekahjuteate edastaja kohustused	129
3. PEATÜKK. RIIKLIKU JÄRELEVALVE TEOSTAJAD JA RAKENDATAVAD MEETMED	
§ 38. Riikliku järelevalve teostajad	132
§ 39. Valdusesse sisenemine ja dokumentide nõudmine	137
§ 40. Ettekirjutus ja haldussunnivahendi kohaldamine	141
§ 41. Ekspertiis	146
4. PEATÜKK. VASTUTUS	148
§ 42. Enesekontrolli teostamata jätmine	150
§ 43. Enesekontrolli tuleohutusaruande esitamata jätmine ja selles valeandmete esitamine	151
§ 44. Ehitise tuleohutusnõuete rikkumine	152
§ 45. Küttesüsteemi tuleohutusnõuete rikkumine	154

§ 46. Tuletöö tuleohutusnõuete rikkumine	155
§ 47. Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuete rikkumine	156
§ 48. Põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuete rikkumine	157
§ 49. Avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumine	158
§ 50. Tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumine	160
§ 51. Tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmine	162
§ 52. Elamu ja korteri autonoomse tulekahjusignalisatsioonianuriga varustamata jätmine	163
§ 53. Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadmesst tuleva tulekahjuteate edastamata jätmine häirekeskusesse	164
§ 54. Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire põhjustamine	165
§ 55. Tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõuete rikkumine	168
§ 56. Seadmele ja paigaldisele esitatavate tuleohutusnõuete rikkumine	169
§ 57. Menetlus	170

5. PEATÜKK. RAKENDUSSÄTTED

§ 58. Enne tuleohutuse seaduse jõustumist toimepandud väärteo kvalifitseerimine kohtu ja kohtuvälise menetleja menetluses olevas väärteoasjas	172
§ 58 ¹ . Tuletöötunnistuse kehtivus	173
§ 61. Seaduse jõustumine	174

VIIDATUD ALLIKAD	175
-------------------------	-----

LÜHENDITE LOETELU

- ATSS** – asendustäitmise ja sunniraha seadus;
AÕS – asjaõigusseadus;
EhS – ehitusseadus;
EIOS – elektriohutusseadus;
ESS – elektroonilise side seadus;
HMS – haldusmenetluse seadus;
KaevS – kaevandamise seadus;
KarS – karistusseadustik;
KGOS – küttegaasi ohutuse seadus;
KorS – korrakaitse seadus;
KorSMRSE – korrakaitse seaduse muutmise ja rakendamise seadus (eelnõu);
KrMS – kriminaalmenetluse seadustik;
KutS – kutseseadus;
LKS – looduskaitse seadus;
LMS – lõhkematerjaliseadus;
LS – liikluseadus;
MOS – masina ohutuse seadus;
MS – metsaseadus;
MTRS – majandustegevuse registri seadus;
MTSÜS – majandustegevuse seadustiku üldosa seadus;
PäästeS – päästeseadus;
PS – põhiseadus;
SOS – surveseadme ohutuse seadus;
TMS – täitemenetluse seadustik;
TNVS – toote nõuetele vastavuse seadus;
TuOS – tuleohutuse seadus;
VKTS – välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadus;
VTMS – väärteomenetluse seadustik;
ÄS – äriseadustik.

EESSÕNA

Tuleohutusnõuete peamine eesmärk on tulekahjude ennetamine ja põlengu tagajärgede piiramine. Eesmärgi saavutamiseks peavad isikud olema teadlikud võimalikest tuleohtudest ja nende vältimisest, õigest käitumisest tulekahju korral, ohutute ehitiste ehitamisest sobivasse asukohta, lõkke või tuletõõ tegemise nõuetest, samuti erinevate paigaldiste ja seadmete kasutamise ohutusest. Tihti ei ole tuleohutusnõuded midagi muud kui lihtne talupojamõistus, teisalt võib tuleohutuse tagamine eeldada inseneriteadmisi spetsiifilistes tehnilistes küsimustes. Näiteks teab enamik inimesi, et tikkudega ei tohi mängida, sest see võib põhjustada tulekahju, samas on raske eeldada teadmisi erinevate tuleohutuspaiigaldiste projekteerimis- ja paigaldamisnõuete või küttesüsteemi ohutu ehitamise kohta.

Erinevad uuringud näitavad, et alla 2% Eesti elanikkonnast on tulekahjuga vahetult kokku puutunud. Seetõttu ei oska ka paljud tuleohutusele tähelepanu pöörata ning võib valitseda arusaam, et tuleohutus on kellegi teise, eelkõige suitsetajate ja alkoholiga liialdavate ning hooletult käituvate isikute probleem. Samuti ei ole tuleohutuse tagamine inimeste jaoks enamasti prioriteet. Selline kuvand on aga eksitav, sest tegelikkuses põlevad nii uued kui ka vanad ehitised ning tulekahjud puudutavad kõiki ühiskonnaklasse. Eesti keeles on olemas väljend "tulega mängima", mis tähendab kergekäelist suhtumist ohtlikku tegevusse. Tuleohutusnõuete rikkumine on samuti tulega mängimine, seda nii otseses kui ka kaudses tähenduses – tuleohutusnõuete rikkumine lõppeb varem või hiljem enda või teiste vara, tervise ja elu ohustamise või kahjustamisega. Seetõttu on nõuete rikkumise eest ette nähtud ka karistused. Samuti võib riiklik järelevalve kohaldada haldussunnivahendeid.

Tuleohutuse valdkonnas toimus 1. septembril 2010. aastal oluline seadusandlik muudatus, kuna jõustus uus tuleohutuse seadus. Tuleohutuse seadusega koondati tuleohutusnõuded eraldi ohutusseadusesse, mida varem kehtinud õigusruumis ei olnud. Varasema õigusruumi üks probleem oli asjaolu, et enne 2010. aasta 31. augustit kehtinud päästeseaduses ei toodud välja tuleohutusnõudeid, vaid need olid kehtestatud siseministri määruste tasemel. Õigusriigi põhimõtte kohaselt peavad isikute põhiõiguste ja vabaduste riivid olema sätestatud seaduse tasemel. Seega oli oluline, et põhilised tuleohutusnõuded oleks koondatud ühte seadusesse ning määruste tasemel saaks neid nõudeid täpsustada. Sellise lähenemise eesmärk oli tagada inimestele parem tuleohutusnõuete õigusselgus ja anda vajalikke käitumissuuniseid ohutuse tagamiseks. Arvestama pidi ka asjaoluga, et teatud tuleohutusnõuded olid oma olemuselt vananenud ja ei vastanud enam tänastele praktilistele vajadustele.

Tuleohutuse seaduse koostamise eesmärk on tuua seaduse tasemel välja põhilised tuleohutusnõuded, koondada päästeseaduse alusel määrustega kehtestatud tuleohutusnõuded ühtseks tervikuks, reguleerida korralduslikke tuleohutusnõudeid, mitte

TULEOHUTUSE SEADUS

dubleerida eriseaduste alusel kehtestatud tuleohutusnõudeid, vaadata kriitilise pilguga üle kehtivad korralduslikud tuleohutusnõuded ning töötada probleemsetes valdkondades välja uued nõuded. Sellest lähtuvalt koondab tuleohutuse seadus põhilisi isikute kohustusi tuleohutuse tagamiseks. Peale tuleohutuse seaduse tuleb arvestada ka eriseadustes toodud tuleohutusnõuetega, näiteks ehitusseaduse alusel kehtestatud ehituslike tuleohutusnõuetega. Samuti on paljud keerulisemad ja spetsiifilisemad tuleohutuse küsimused reguleeritud erinevates standardites või muudes asjakohastes juhistes. Tuleohutuse seadus on ohutusseadus, mis reguleerib korralduslikke tuleohutusnõudeid. Seaduse eesmärk on tagada tuleohutusnõuetega inimeste tervise, elu, vara ning keskkonna ohutus, vähendada Eestis tulekahjusid ning luua tuleohutu elukeskkond.

Käesolev raamat on tuleohutuse seaduse käsiraamat, mille eesmärk on tagada parem õigusselgus seaduses sätestatud kohustuste mõistmiseks ja järgimiseks, selgitada tuleohutusnõuete rikkumise korral riikliku järelevalve olemust ja vastustust ning aidata kaasa seaduse paremale rakendamisele praktikas. Seega on käsiraamat üks võimalik tõlgendus tuleohutusnõuete olemusest. Samuti saab tuleohutuse seaduse käsiraamatut kasutada õppevahendina seadust tutvustades või koolitades. Seepärast kirjutatakse väljaandes põhjalikumalt lahti tuleohutusnõuete sisu ning antakse praktilisi näiteid ja soovitusi, kuidas nõudeid rakendada või järgida. Kirjutamisel on tuginetud peamiselt tuleohutuse seadusele redaktsioonile RT I, 16.04.2013, 7, selle seletuskirjale ning muudele tuleohutuse seaduse alusel välja antud rakendusaktidele. Samuti on väljaande koostamisel arvestatud praktikas kerkinud probleemide ja küsimustega. Peale selle on toodud välja seosed teiste seadustega, muude õigusaktide või asjakohaste tehniliste normide ja standarditega.

Käesolev käsiraamat on koostatud ajal, mil on jõustumas majandustegevuse seadustiku üldosa seadus ning tegemisel uus ehitusseadustik ja korraldusseaduse rakendamise seadus. Samuti kujundatakse ümber riiklikku karistuspoliitikat. Nimetatud seadustel ja muudatuste jõustumisel on mõju ka tuleohutuse seadusele. Seepärast on oluline, et käesolevat käsiraamatut kasutades pöörataks tähelepanu ka praegu kehtivale seaduse redaktsioonile.

Autorid

1. PEATÜKK.

ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Tuleohutuse seadus sätestab füüsiliste ja juriidiliste isikute ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ja organite (edaspidi isik) kohustused, õigused ja vastutuse tuleohutuse tagamisel ning riikliku järelevalve teostamise.

(2) Kui tuleohutusnõuded on reguleeritud teises seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktis, kohaldatakse käesolevas seaduses sätestatud nõudeid, arvestades teisest seadusest või selle alusel kehtestatud õigusaktist tulenevaid erisusi.

(3) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

1. § 1 lg 1 määratleb seaduse reguleerimisala, milleks on isikute kohustused tuleohutuse tagamisel, samuti riikliku järelevalve korraldus ning karistused nõuete rikkumise eest. Sättes on defineeritud ka isiku mõiste, mida seaduses läbivalt kasutatakse. Seaduse tähenduses ei peeta isiku all silmas ainult eraisikut, isikuks on nii füüsilised kui ka juriidilised isikud (sh eraõiguslikud ja avalik-õiguslikud).

2. Lõikes 2 on toodud erisus, mille kohaselt juhul, kui tuleohutusnõuded on reguleeritud teises seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktis, kohaldatakse tuleohutuse seaduses (edaspidi TuOS) sätestatud nõudeid, arvestades teisest seadusest või selle alusel kehtestatud õigusaktist tulenevaid erisusi. Näiteks reguleerivad tuleohutusnõudeid ka ehitusseadus (edaspidi EHS), kaevandamiseseadus (edaspidi KaevS) jt seadused koos nende alamaktidega. Karistused tulekahju põhjustamise eest on aga osaliselt määratletud karistuseseadustikus (edaspidi KarS). Seega ei reguleeri TuOS kõiki tuleohutuse nõudeid.

3. Seaduse § 1 lg 3 viitab haldusmenetluse seadusele (edaspidi HMS). HMS eesmärk on tagada isikute õiguste kaitse, samuti määratleb HMS menetlusnormid riiklikku järelevalvet teostavatele ametnikele. Seega tuleb järelevalve teostamisel ja meetmete rakendamisel **lähtuda HMS põhimõtetest ja hea halduse tavadest**. Samuti peavad isikud oma õiguste kaitsel, näiteks ettekirjutuste vaidlustamisel, lähtuma HMS-s sätestatust.

HMS-i §-des 3-6 on esitatud põhimõtted, millega tuleb meetmete valikul arvestada. Nendeks põhimõteteks on:

- seadusliku aluse põhimõte,
- kaalutusõiguse õiguspärane teostamine,
- proportsionaalsus,
- eesmärgipärasus,
- uurimis põhimõte.

Seadusliku aluse põhimõte

HMS § 3 lg 1 – Haldusmenetluses võib piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel.

Meetmete rakendamisel on füüsiliste ja juriidiliste isikute õigusi võimalik piirata ainult TuOS-s või muus seaduses määratletud juhul. Muul juhul isikute õigusi piirata ei tohi.

Kaalutusõiguse õiguspärane teostamine

HMS § 4 lg 1 – Kaalutusõigus (diskretsioon) on haldusorganile seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel.

HMS § 4 lg 2 – Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve.

Nagu ka muus haldusmenetluses, põhineb tuleohutusjärelvalves otsuste tegemine suurel määral kaalutlemisel. Seadus ei kohusta ametnikku teatud õiguslike asjaolude ilmnmisel ühel kindlal viisil tegutsema, vaid annab talle võimaluse teatud piirides valida, kas sekkumine on üldse vajalik. Kaalutusõigust tuleb teostada seadusega antud piirides, mille ületamise korral on tegemist kaalutusveaga.

Proportsionaalsuse põhimõte

HMS § 3 lg 2 – Halduse õigusakt ja toiming peab olema kohane, vajalik ning proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes.

Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt peab kogu täidesaatva riigivõimu tegevus olema kohane, vajalik ja võrdeline seatud eesmärgi suhtes.

Eesmärgipärasuse põhimõte

HMS § 5 lg 2 – Haldusmenetlus viiakse läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele.

Tegevus on eesmärgipärane ja efektiivne, samuti võimalikult lihtne ja kiire, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele. Eesmärgipärasuse põhimõte tähendab eelkõige seda, et haldusorgan peab kasutama kõiki tema käsutuses olevaid õiguspäraseid vahendeid, et talle seadusega pandud ülesanded saaksid täidetud. Efektiivsuse kõrval on oluline silmas pidada ka seda, et menetluses osalevad isikud ei pea taluma ebamõistlikult keerukat menetlust ja põhjendamatu ebameeldivusi.

Uurimispõhimõte

HMS § 6 – Haldusorgan on kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid omal algatusel.

Uurimispõhimõtte rakendamine tähendab eelkõige seda, et haldusorgan peab omal algatusel koguma piisavalt informatsiooni ohtude ja nende tõrjumiseks vajalike meetmete kohaldamise õigeks hindamiseks. Riiklikku järelevalvet teostav ametnik ei saa eeldada, et kogu vajaliku informatsiooni edastab talle isik, kelle üle järelevalvet teostatakse.

Peale selle tuleb meetme rakendamisel arvestada Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) § 12 lg 1 kohase võrdse kohtlemise printsiibiga. **Võrdse kohtlemise põhimõtte** tähendab, et sarnases olukorras olevaid isikuid tuleb järelevalve teostamisel kohelda võrdselt. Erandeid sellele põhimõttele võib teha ainult siis, kui selleks on mõistlik ja kaalukas põhjus. Haldusmenetluse põhimõtteid tutvustab põhjalikumalt näiteks "Haldusmenetluse käsiraamat" (teose autorid on Anno Aedmaa, Evelin Lopman, Nele Parrest, Ivo Pilving, Einar Vene).

§ 2. Mõisted

(1) Tuleohutusnõue käesoleva seaduse tähenduses on tehniline norm või tegevuspiirang, mille eesmärk on tagada ehitise, seadme töö või isiku tegevuse tuleohutus ning tulekahju puhkemise korral evakuatsiooni ja päästetöö võimalikkus.

(2) Päästevahend käesoleva seaduse tähenduses on päästetööks kasutatav iseliikuv, teisaldatav või paikne seade, mehhanism või vahend.

(3) Põlevmaterjal käesoleva seaduse tähenduses on süttiv aine, vedelik või valmis-
tis, mis sädemete ja lahtise leegiga kokkupuutel ning ümbritseva keskkonna kõrge temperatuuri mõjul süttib, levitab tuld ning eraldab soojust, suitsu, mürgiseid gaase ja kuumi või põlevaid tilku.

1. § 2 lg 1 määratleb **tuleohutusnõude mõiste**. Tuleohutusnõude eesmärk on tagada isiku ohutus, seadme ohutu töö või ehitistega seotud ohutus. Ehitise mõiste tuleneb EhS-st ja see hõlmab nii hooneid kui ka rajatisi.

Siinkohal on oluline täpsustada ka tulekahju (sh põlemise) tähendust. **Tulekahju** on väljaspool spetsiaalset kollet toimuv kontrollimatu põlemisprotsess, mida iseloomustab kuumuse ja suitsu eraldumine ning millega kaasneb varaline või muu kahju.¹ **Põlemine** on aine ja oksüdandi vaheline eksotermiline (soojust eraldav) reaktsioon,

¹ Eesti Standardikeskus, Eesti Standard EVS 812-1:2013 "Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara" (Tallinn: Eesti Standardikeskus, 2013), lk 16.

TULEOHUTUSE SEADUS

millega kaasneb tavaliselt leegitsemine ja/või hõõgumine ja/või suitsu eraldumine.² Teisisõnu peetakse tulekahju all silmas kontrolli alt väljunud põlengut.

Tuleohutusnõude peamine eesmärk on see, et isik käituks oma tegevuses ohutult. Samas peab isik tulekahju korral tagama, et evakuatsiooni või päästetööd oleks võimalik teha (nt päästemeeskondadele ehitisele ligipääsu kindlustamine, tulekustutusvee saamine jne).

Tuleohutusnõue võib olla:

- **tehniline norm** – õigusaktis sätestatud toote, protsessi või teenuse suhtes kohaldatav tehniline spetsifikatsioon. Definitsioon tuleneb toote nõuetele vastavuse seadusest (edaspidi TNVS). Standardites toodud tuleohutuse lahendused ei ole kohustuslikud tuleohutusnõudeid, välja arvatud juhul, kui õigusaktis ei ole kohustuslikku viidet standardile. Samuti võib standardites toodud ohutusnõudeid teatud tingimustel seostada näiteks hea ehitustavaga ja seetõttu on asjakohane lähtuda ka standardi ohutusnõuetest. Kuna standardis toodud lahendused on üldtunnustatud, on standarditest juhindumine üks lihtsamaid tuleohutuse tagamise viise. Teine võimalus on tagada ohutus erilahenduste kaudu. Erilahenduste ohutust tuleb arvutuslikul, analüütilisel või muul usaldusväärsel viisil eraldi tõendada;
- **tegevuspiirang** – õigusaktis toodud nõue piirab või keelustab teatud ohtlikud tegevused. Tegevuspiirang näitab, mida isik ei tohi tuleohutuse tagamisel teha.

2. Päästevahendi mõiste on defineeritud ka standardis "EVS 812-1:2013. Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara". Päästevahend on päästetöödeks kasutatav iseliikuv, teisaldatav või paikne seade, mehhanism või vahend.³ Päästevahendit kasutatakse päästetöö korral, st need vahendid ei ole mõeldud tulekahju avastamiseks või selle leviku piiramiseks, vaid eelkõige päästetöö tegemiseks (sh evakuatsiooniks). Näiteks on päästevahendiks päästeredel, päästelohisti või -madrats, evakuatsioonitool, kandevahendid, hingamiskaitsevahend, sidevahendid jne. Tulekahju avastamiseks või selle leviku piiramiseks mõeldud aktiivsed vahendid on tuleohutuspaigaldised, mida käsitletakse seaduse §-s 30.

3. Põlevmaterjaliks võib olla aine, vedelik või valmistis. Valmistis on vähemalt kahe aine segu ning selle mõiste tuleneb kemikaaliohutuse valdkonnast. Põlevmaterjali mõiste on lai ning hõlmab kõikvõimalikke aineid, tooteid, vedelikke, segusid, materjale jne, mis lahtise leegiga kokkupuutel või temperatuuri mõjul süttivad. Arvestada tuleb-

² Eesti Standardikeskus, Eesti Standard EVS 812-1:2013 "Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara" (Tallinn: Eesti Standardikeskus, 2013), lk 13.

³ Ibid, lk 13.

ÜLDSÄTTED

ki, et peale lahtise leegi võib süttimine alguse saada sädemetest või ümbritseva keskkonna kõrgest temperatuurist, st mõiste hõlmab ka isesüttivaid aineid. Põlevmaterjali süttimisel levitab see tuld edasi, põlengul eraldub soojust, suitsu, mürgiseid gaase või kuumi ja põlevaid tilkasid.

Põlevmaterjalid on näiteks küttepuud, paber, turvas, saepuru, plastikmaterjal, aga ka põlevast materjalist valmistatud mööbel, riietusesemed, tekstiilmaterjal ja muud tooted ning ka põlevast materjalist prügi ja jäätmed. Põlevmaterjalid ei ole esemed, mis ei põle, näiteks metall, klaas, kivi, keraamika, samuti vesi ja muud mittepõlevad vedelikud ega ka mittepõlevad jäätmed. See, kas mingi aine on põlevmaterjal või mitte, sõltub konkreetse aine omadustest ja samuti keskkonnatingimustest. Seetõttu tuleb ohu hindamisel eraldi hinnata ka materjali põlemisomadusi. Näiteks on oluline vahe, kas materjal on kuivatatud või niiske, kas ümbritseva keskkonna temperatuur on tavapärane või mitte jne. Kõrgemal keskkonna temperatuuril tuleb sõltuvalt aine põlemisomadustest põlevmaterjalidena käsitleda ka selliseid aineid, mida tavapäraste keskkonnatingimuste puhul põlevmaterjalideks ei liigitata.

2. PEATÜKK.

TULEOHUTUSE TAGAMINE

2.1. Isiku kohustused

§ 3. Kohustused tuleohutuse tagamisel

(1) Isik on kohustatud:

- 1) järgima tuleohutusnõudeid;
- 2) kontrollima tema valduses oleva kinnisasja, ehitise, ruumi, seadme ja nende kasutamise ohutust ja nõuetekohasust (edaspidi enesekontroll);
- 3) tagama küttesüsteemi, grillseade ja muude seadmete ja paigaldiste kasutamisel ning küttekoldevälise tule ja tuletöö tegemisel ohutuse inimese elule, varale ja keskkonnale;
- 4) tagama ehitises nõutavate päästevahendite ja ehitises nõutavate käesoleva seaduse §-s 30 nimetatud tuleohutuspaiigaldiste olemasolu ja korrashoiu;
- 5) rakendama tulekahju tekkimist vältivaid meetmeid ning hoiduma tegevusest, mis võib põhjustada tulekahju;
- 6) tagama ohutu evakuatsiooni;
- 7) teavitama isikute elu ja tervist ähvardavast ohust ettevõtte või asutuse juhti ning Päästeametit;
- 8) rakendama tulekahju leviku takistamiseks ja tulekahju kustutamiseks esmasid meetmeid;
- 9) teadma oma kohustusi tulekahju korral;
- 10) tulekahju avastamisel teatama sellest viivitamata Euroopa ühtsel hädaabinumbril 112;
- 11) abistama riiklikku järelevalvet teostavat ametiisikut igakülgset järelevalvet teostamisel ja tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamisel, säilitades põhjuste väljaselgitamiseni tulekahju tagajärjel tekkinud olukorra, kui see ei põhjusta edasisi kahjustusi;
- 12) täitma riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku ettekirjutusi tähtaegselt.

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule on ettevõtte või asutuse juht kohustatud:

- 1) korraldama töötajale või teenistujale (edaspidi töötaja) enne tööle asumist või töö vahetamist töökohale ja ametile vastava tuleohutuse koolituse ning vähemalt üks kord aastas töötajatele õppuse evakuatsiooni ja tulekahju korral

TULEOHUTUSE TAGAMINE

tegutsemise kohta, kui käesolev kohustus tuleneb käesoleva seaduse § 6 lõikest 3;

2) tutvustama töötajale tuleohutusnõudeid lähtuvalt tema töö iseloomust ja -kohast ning kontrollima nende täitmist;

3) tagama töötajatele tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite kättesaadavus ja kasutamisoskus;

4) teavitama töötajaid võimalikust tuleohust ning tulekahju vältimise meetmetest.

1. § 3 koondab endas isikute põhilisi kohustusi tuleohutuse tagamisel, mida täpsustatakse seaduse järgmistes paragrahvides. Seega on § 3 lg-s 1 toodud isiku üldised kohustused, mida peab tegema tuleohutuse tagamiseks ja tulekahju tekkimise vältimiseks ning kuidas tuleb tulekahju korral käituda või tegutseda.

1.1. Esiteks sätestab § 3 lg 1 p 1, et isik on kohustatud **järgima tuleohutusnõudeid**. Tegemist on isiku ilmselge kohustusega järgida õigusaktides sätestatud tuleohutusnõudeid. Isiku mõiste puhul tuleb lähtuda § 1 lg 1 toodud definitsioonist (sh nii füüsiline kui ka juriidiline isik).

1.2. Teiseks tuleb § 3 lg 1 p 2 kohaselt kinnisasja, ehitise, ruumi ja seadme kasutamisel tagada tuleohutus (sh enesekontroll). See on on esmajärjekorras valdaja ülesanne. **Tuleohutuse enesekontroll tähendab**, et valdaja ülesanne on kontrollida, kas tema valduses olevat kinnisasja, ehitist, ruumi või seadet kasutatakse **ohutult ja nõuetekohaselt**. Valdaja enesekontrolli eesmärk on tagada, et tema valduses ei tekiks nõuete rikkumise, ohtliku või hooletu tegevuse tagajärjel tuleohtu ehk tuleohtlikku olukorda ja tulekahju. Samuti leevendab enesekontroll võimaliku tulekahju tagajärgi. Enesekontroll on sisult ennetusmeede.

Asjaõigusseaduse (edaspidi AÕS) § 33 kohaselt on valdaja isik, kelle tegeliku võimu all asi on, enamasti on valdaja omanik. Isik, kes valdab asja rendi-, üüri-, hoiu-, pandi-, või muu sellelaolise suhte alusel, mis annab talle õiguse teise isiku asja ajutiselt vallata, on otsene, teine isik aga kaudne valdaja (AÕS § 33 lg 2). Enesekontrolli kohustus on valdajal seetõttu, et omanik ja asja üle tegelikku võimu teostav isik võivad olla erinevad. Et tõrjuda oht kiirelt ja tulemuslikult, on otstarbekas tegelikku võimu omava isiku vastutus, sest sellisel juhul ei pea riiklikku järelevalvet teostav ametnik hakkama selgitama ehitise omandisuhet ning faktilise võimu olemasolu ehitise üle on lihtsam tuvastada. Peale selle annab tegelik võim isikule sarnaselt omanikuga võimaluse kõrvaldada tuleoht või rikkumine lihtsamini, kui muud isikud seda teha saaks. Mõistagi ei vastuta valdaja tuleohtu tekitamise eest enam siis, kui tema tegelik võim asja üle lõpeb.

Enesekontrolli kohustus on TuOS-s jagatud kaheks:

- **üldine isiku kohustus** aruandluseta enesekontrolliks (§ 3 lg 1 p 2);
- **enesekontrolli aruandluse nõue** ehk üks kord aastas kirjaliku tuleohutusaruande esitamise nõue Päästeametile (TuOS § 4).

Esimesel juhul on tegemist isiku üldise kohustusega, mis tähendab, et isik peab tagama tema valduses oleva kinnisasja, ehitise, ruumi või seadme kasutamise ohutuse (sh ei eeldata aruandluse koostamist ega esitamist, vaid eelkõige isiku õiguskuulekat käitumist). Teisel juhul peab teatud kriteeriumitele vastava ehitise valdaja koostama enesekontrolli tuleohutusaruande ja esitama selle Päästeametile (sh on tegevus vajalik, et riiklik järelevalve saaks hinnata ehitise ja selle kasutamisega seotud tulekahjuriske). Aruandluskohustusega enesekontroll on peamiselt nende ehitiste valdajate ülesanne, kelle ehitis vastab § 4 lg 4 alusel välja antud siseministri määrusele. Sellistele kriteeriumitele vastavates ehitistes asuvad üldjuhul suuremad asutused või ettevõtted. Enesekontrolli tulemused tuleb kirjalikult fikseerida, kui selline kohustus on TuOS § 4 lg 4 alusel välja antud siseministri määrukses.

1.3. Kolmandaks toob § 3 lg 1 p 3 välja isiku üldise kohustuse tagada küttesüsteemi, grillseadme ja muude seadmete kasutamisel ning küttekoldevälise tule (teisisõnu lõkke ja grillimise) ja tuletöö tegemisel **inimese elu, vara ja keskkonna ohutus**. Sealhulgas loetakse koduloomad varaks ning metsloomad ja linnud keskkonna osaks, mis tähendab, et ohustada ei tohi ka loomade ja lindude elu. Seda üldist nõuet on seaduse edaspidistes paragrahvides ja seaduse rakendusaktides oluliselt täpsustatud — küttesüsteemi nõuded on reguleeritud §-des 7–11, tuletöö nõuded §-des 12–14, küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded §-s 15 ning seadmele ja paigaldisele esitatavad nõuded on reguleeritud §-s 27.

1.4. Neljandaks peab isik § 3 lg 1 p 4 kohaselt tagama ehitises nõutavate **päästevahendite ning tuleohutuspaigaldiste olemasolu ja korrashoiu**. Nõuded sellele, millised tuleohutuspaigaldised ja päästevahendid peavad ehitises olema, tulenevad EhS-i alusel välja antud Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määrusest nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded". Kui on nõutud, et ehitises peab olema teatud päästevahend või tuleohutuspaigaldis (nt automaatne tulekahjusignalsüsteem), tuleb tagada nii selle olemasolu kui ka eesmärgipärane toimimine või kasutusvalmidus. Päästevahendi või tuleohutuspaigaldise eesmärgipärane toimimine ja kasutusvalmidus on võimalik tagada eelkõige korrashoiu ehk nõuetekohase kontrolli ja hooldusega. Tuleohutuspaigaldiste korrashoiu nõuded on reguleeritud TuOS §-s 32 ja selle alusel välja antud rakendusaktides.

TULEOHUTUSE TAGAMINE

1.5. Viiendaks peab isik § 3 lg 1 p 5 järgi rakendama tulekahju tekkimist **vältivaid meetmeid ning hoiduma tegevusest**, mis võib põhjustada tulekahju. Tulekahju vältivate meetmete rakendamise all peetakse silmas eelkõige tuleohutusnõuete täitmist ja keelatud tegevustest hoidumist. Näiteks tuleb tuletööd tehes või lahtist leeki kasutades võtta tulekahju vältimiseks tarvitusele kindlad meetmed (nt korjatakse ära lähedal asetsevad põlevmaterjalid või kaetakse tuletöö tegemise koha läheduses paiknevad põlevast materjalist tarindid ja piirded mittepõleva materjaliga vms). Samuti ei tohi tulekahju põhjustada hooletusest, ettevaatamatusest, suitsetamisest, lahtise leegi või seadmete järelevalveta jätmisest või muudel põhjustel. Tulekahju tekkimist vältivate meetmete kasutamist ja tulekahju põhjustavate tegevuste vältimist tuleb kontrollida eelkõige enesekontrolliga, st iga valdaja peab ise jälgima, mis tegevused tema valduses toimuvad.

TuOS-i eesmärk on tagada isikute hoolikas käitumine ja tuleohutusnõuete järgimine, vältides sellega tulekahjude tekkimist. Tahtlikult põhjustatud tulekahjude vältimine ei ole enam tuleohutuse küsimus, tegemist on pigem kuriteoennetusega (nt süütamine). Tahtlikult või ettevaatamatusest tekitatud tulekahjude puhul on karistused määratletud KarS-s.

1.6. Kuuendaks peab iga isik § 3 lg 1 p 6 järgi tagama **ohutu evakuatsiooni**. Tegemist on üldise printsiibiga, mille eesmärk on rõhutada isiku kohustust evakuatsiooni ohutuse tagamisel. Arvestada tuleb, et tulekahju korral on tähtis, et inimesed pääseksid ehitisest välja võimalikult lihtsalt, kiirelt ning ohutult. Nõue tähendab seda, et iga isik peab tagama oma valduses võimaluse tulekahju korral ehitisest või alalt ohutusse kohta pääseda. Evakuatsiooninõuded jagunevad kahte peamisse gruppi: korralduslikud evakuatsiooninõuded (nt kergelt läbitav evakuatsioonitee, tegutsemise plaan tulekahju korral, evakuatsiooniõppuse korraldamine jne), mis on reguleeritud TuOS-i §-s 6, ning ehituslikud evakuatsiooninõuded (nt evakuatsioonitee pikkus ja mõõtmed, evakuatsioonipääsude arv, evakuatsiooniteel asuvad ukSED jne), mis on reguleeritud EhS-i alusel antud Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määrusega nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded". Ohutu evakuatsiooni tagamiseks tuleb täita nii korralduslikke kui ka ehituslikke evakuatsiooninõudeid ning arvestada nende koosmõju.

1.7. Seitsmendaks on isik § 3 lg 1 p 7 järgi kohustatud teavitama **isikute elu ja tervist ähvardavast ohust** ettevõtte või asutuse juhti ning Päästeametit. Elu või tervist ähvardava ohu all on TuOS-s silmas peetud eelkõige tule- ja plahvatusohtu. Kui oht on asutuse või ettevõtte piires (st see ei ähvarda kõrvalisi isikuid), on ohu kõrvaldamine eelkõige asutuse või ettevõtte ülesanne. Seetõttu on seaduses määratletud ka asutuse või ettevõtte juhi teavitamine. Nimetatud ohuks võib olla näiteks tuleohtliku põlevmaterjali hooletu ladustamine või mõni tootmisprotsessi tehniline rike, mis võib põhjustada tuleohtu ja tekitada tulekahju. Kui oht ei piirne konkreetse asutuse või

TULEOHUTUSE SEADUS

ettevõttega või kui kõrvaldamise eest vastutav isik ei ole teada, tuleb ohust teavitada Päästeametit, kes selgitab riikliku järelevalve käigus välja vastutava isiku ja kohustab teda ohtu kõrvaldama. Kui tule- või plahvatusoht ohustab inimese elu või tervist, on vaja teavitada ka Häirekeskust telefoninumbri 112, misjärel oht kõrvaldatakse pääste- või demineerimistööga.

1.8. Kaheksandaks on isik § 3 lg 1 p 8 järgi kohustatud rakendama **tulekahju leviku takistamiseks ja tulekahju kustutamiseks esmaseid meetmeid**. Siinkohal on mõeldud, et isik on kohustatud (võimaluse korral) rakendama esmaseid meetmeid tulekahju leviku takistamiseks ja kustutamiseks. Nimetatud punkti tähendus seisneb eelkõige selles, et tulekahju algstaadiumis saavad isikud rakendada esmaseid meetmeid (nt sulgeda ukсед ja aknad ning kasutada ämbrit vett, tulekustutit või tuletõrje voolikusüsteemi) tulekahju leviku takistamiseks ning tulekahju lokaliseerimiseks või likvideerimiseks. Kuna inimene ei pruugi adekvaatselt hinnata tulekahjuga kaasnevat ohtu oma elule ja tervisele, ei saa tulekahju leviku takistamise ja kustutamise kohustus olla jäik, vaid see peab tuginema esmaste meetmete rakendamise võimalikkusele (st kas isikul on tulekahju kustutamiseks vajalikud oskused ja vahendid ning kas ohutus on tagatud). Esmaste meetmete kasutamine tulekahju kustutamiseks on mõeldav väiksemate põlengute korral, sest tulekahju kustutamisel ei tohi keegi ennast ebaproportsionaalselt suurde ohtu seada. Seega on suuremate tulekahjude puhul isiku esmaseks ülesandeks liikuda ohutusse kaugusesse ja teavitada tulekahjust Häirekeskust numbril 112. Ainult siis, kui tulekahju kustutamine on isikule ilmselgelt jõukohane, peaks isik ise tulekahju kustutama. Siinkohal on sobivaks näiteks prügikastipõlengud, kus tulekahju saab üldjuhul kustutada vaid paari liitri veega ja päästemeeskonda kohale kutsuma ei pea.

Esmaseks meetmeks on tulekahju kustutamine veega, tulekustutiga, tuletaki või muude vahenditega. Tulekahju leviku piiramisel on esmaseks meetmeks ka hoone uste ja akende sulgemine õhu juurdevoolu takistamiseks. Esmaste meetmete rakendamise eeldus on sobivate esmaste tulekustutusvahendite olemasolu ja kasutamishooldus. See säte on norm, mis suunab isikut õigesti käituma. Normi rikkumise eest TuOS karistust ette ei näe. Ka varasemas õigusruumis (st enne TuOS-i jõustumist) kehtis põhimõte, mille kohaselt oli igaühel õigus päästeteenistujate saabumiseni teha päästetõid omal algatusel. Samas ei tohi oma tegevusega tekitada suuremat kahju, kui ära hoitakse.

1.9. Üheksandaks peab isik § 3 lg 1 p 9 järgi teadma **tulekahju korral oma kohustusi**. Kui asutuse või ettevõtte juhil on TuOS-i § 3 lg 2 p 1 kohaselt kohustus korraldada töötajatele tuleohutuse koolitus, siis on ka isikutel enestel kohustus teada ja tunda oma kohustusi või ülesandeid tulekahju korral. Isikute kohustused tulekahju korral on üldiselt kirjas asutuse või ettevõtte tulekahju korral tegutsemise plaanis. Tulekahju kor-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

ral tegutsemise plaani toimimise eelduseks on see, et isikud tulekahju korral ka plaani järgi käituvad. Seega peab see plaan peegeldama ka asutuse või ettevõtte reaalsel olukorda ning näitama teenistujate või töötajate võimekust tulekahju korral tegutseda. Peale selle peab arvestama, et ka väiksemates asutustes ja ettevõtetes, kus ei tule küll koostada tulekahju korral tegutsemise plaani, on asutuse või ettevõtte juht kohustatud töö iseloomust ja kohast lähtudes tutvustama töötajatele tuleohutusnõudeid, tagama tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite kasutamise oskuse ja kättesaadavuse ning teavitama võimalikust tuleohust ja tulekahju vältimise meetmetest. Eraisikute kohustused on tulekahju korral üldisemad — näiteks tuleb tulekahju kustutamiseks rakendada võimaluse korral esmaseid meetmeid, samuti tuleb tulekahjust teavitada Häirekeskust numbril 112. Isikute teadlikkuse tõstmine ja selleläbi õige käitumise tagamine on tuleohutuse ennetustöö üks peamisi eesmärgi. See säte on norm, mis suunab isikut õigesti käituma, ning selle normi rikkumise eest TuOS karistust ette ei näe.

1.10. Kümnenndaks peab isik § 3 lg 1 p 10 järgi tulekahju avastamisel sellest **viivitama ta teatama Euroopa ühtsel hädaabinumbril 112**. Juhul, kui tulekahju on selle avastamisel juba nii kaugemale arenenud, et esmaste tulekustutusvahenditega ei ole võimalik seda kustutada ega selle levikut piirata, on isiku esmane kohustus teavitada tulekahjust Häirekeskust numbril 112. Tulekahju algstaadiumis, kus tulekahju on võimalik veel kustutada või selle levikut esmaste meetmetega piirata (st esmaste tulekustutusvahenditega), on isiku enda kaalutleda, kas alustada esimesena tulekahju kustutamist või teavitada tulekahjust Häirekeskust. Oluline on mõelda, kas tulekahju võib ohustada inimese tervist ja elu, vara ja keskkonda. Häirekeskuse kiire teavitamine võimaldab päästemeeskonna kohe sündmuskohale saata. See on vajalik, sest tulekahju areng on üldjuhul väga kiire — ehitises areneb tulekahju 5 minuti jooksul niivõrd suureks, et selle tagajärjed võivad olla inimesele surmavad. See säte on norm, mis suunab isikut õigesti käituma, ning selle normi rikkumise eest TuOS karistust ette ei näe. Vt ka § 3 lg 1 p 8 selgitusi.

1.11. Üheteistkümnenndaks on isik § 3 lg 1 p 11 järgi kohustatud igati **abistama riikliku järelevalvet teostavat ametiisikut** järelevalve teostamisel ja tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamisel. Isiku kohustus riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku abistamisel on kooskõlas haldusmenetluses toodud abistamise põhimõttega. Seevastu ei ole isik väärtemenetluses ja kriminaalmenetluses kohustatud oma süüd või süütust tõendama ning seetõttu ei saa järelevalveametnik ka eeldada, et kahtlustatav isik teda tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamisel abistab. Samuti on oluline teada, et riikliku järelevalve teostamise takistamise eest on KarS-i § 279 alusel ette nähtud karistus rahaträhv kuni kolmsada trahviühikut või arest.

Isik on samuti kohustatud **säilitama tulekahju tagajärjel tekkinud olukorra**, välja arvatud juhul, kui see ei põhjusta edasisi kahjustusi. Tulekahju tagajärjel tekkinud

TULEOHUTUSE SEADUS

olukorra säilitamine on vajalik tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamiseks sündmuskohal ning süüteomenetluseks. Kui tulekahju sai alguse kuriteo tagajärjel (nt süütamine), on tulekahju tekkepõhjuste selgitavate tõendite hävitamine karistatav KarS-i § 316 alusel (karistuseks on ühe- kuni viieaastane vangistus).

1.12. Kaheteistkümnendaks on isik § 3 lg 1 p 12 järgi kohustatud riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku **ettekirjutusi täitma tähtajaks**. Riiklikku järelevalvet teostatava ametiisiku ettekirjutuse tähtaegne täitmine on isiku üldine kohustus. TuOS-s reguleerib ettekirjutuse tegemist §-s 40. Oluline on arvestada, et kui isik ei täida tähtajaks ettekirjutust, võib riiklikku järelevalvet teostav ametiisik rakendada ka vastavalt asendustäitmise ja sunniraha seaduses (edaspidi ATSS) sätestatud korrale haldussunnivahendit. Peale selle on tuleohutusnõuete täitmata jätmise korral võimalik läbi viia vääriteomenetlus.

2. Peale § 3 lg-s 1 määratletud isiku üldiste kohustuste (tuleohutuse tagamine, tulekahju tekkimise vältimine ning tulekahju korral käitumine), on TuOS-s eraldi määratletud ettevõtte või asutuse juhi kohustused. TuOS § 3 lg 2 sisaldab üldiseid ettevõtte või asutuse juhi kohustusi, mis on seotud tuleohutuse tagamisega ettevõttes või asutuses.

2.1. Esiteks peab ettevõtte või asutuse juht § 3 lg 2 p 1 kohaselt korraldama töötajale või teenistujale enne tööle asumist või töö vahetamist töökohale ja ametile vastava **tuleohutuse koolituse ning vähemalt üks kord aastas õppuse evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise kohta**, kui selline kohustus tuleneb TuOS § 6 lõikest 3.

Iga asutuse ja ettevõtte juhi kohustus on korraldada töötajatele esmane tuleohutuse koolitus (st töötajatele või teenistujatele tuleb korraldada enne tööleasumist või töö vahetamist töökohale ja ametile vastav tuleohutuse koolitus). Koolituse eesmärk on anda töötajale piisavad ametiülesannete täitmiseks seotud tuleohutuse teadmised. Oluline on arvestada, et see **üldine kohustus** laieneb kõigile ettevõtte või asutuse juhtidele, olenemata sellest, millise asutuse või ettevõttega on tegemist. Kuna erinevatel töökohtadel on vajalikud teadmised väga erinevad, ei ole seadusega määratletud ühtset koolituskava, mis tuleks enne tööleasumist või ametikoha vahetust läbida. Siiski tuleks koolitust korraldades arvestada, et iga töötaja peaks teadma, kuidas käituda tulekahju avastamisel (sh tulekahjust teavitamise kord, esmaste tulekustutusvahendite kasutamine, hoonest evakueerumise võimalused jne), sest iga töötaja võib olla tulekahju avastaja. Kui töötajale on pandud tulekahju korral täiendavaid ülesandeid, tuleb tagada ka nende täitmiseks vajalik koolitus (täiendavaks ülesandeks võib olla näiteks kohustus evakueerida teised hooned viibivad isikud vms). Samuti peavad kõik töötajad teadma, kuidas käituda tulekahjusignalisatsioonisüsteemi häire korral, kuidas kasutada hoonet nii, et tulekahju avastamiseks ette nähtud seadmed ja paigaldised oleksid töökorras (nt tulekahjusignalisatsiooni häirekellad oleksid sisse lülitatud töörežiimi) ja

TULEOHUTUSE TAGAMINE

tule ning suitsu leviku takistamiseks ettenähtud hoone osad täidaksid oma otstarvet (nt tuletõkkeuksed oleksid suletud või häire korral automaatselt suletavad). Igas hoones on eeldatavasti mõni tuleohutuspaigaldis nagu tulekahjusignalisatsioonisüsteem, voolikusüsteem vms, samuti näevad ehituslikud tuleohutusnõuded ette mitmesuguseid tule ja suitsu leviku takistamiseks mõeldud lahendusi nagu tuletõkkeuksed jms. Kui asutuse töötajad oma teadmatuse tõttu paigaldiste ja hoone osade toimimist takistavad, on hoone valdaja investeeringud hoone tuleohutusse kasutud. Samuti võib tulekahju korral teadmatuse tõttu tekkinud olukord lõppeda traagiliselt või põhjustada suurema varakahju.

Peale iga töötaja koolitamise on teatud ettevõtetel ja asutustel kohustus korraldada üks kord aastas tulekahju korral tegutsemise õppus. See puudutab neid ettevõtteid või asutusi, kellel on enesekontrolli tuleohutusaruande esitamise kohustus. Nimetatud nõue tuleneb TuOS-i § 6 lõikest 3. See tähendab, et kohustus laieneb ainult nendele asutustele või ettevõtetele, mis asuvad enesekontrolli tuleohutusaruande esitamise kohustuse kriteeriumitele vastavates ehitises. Enesekontrolli tuleohutusaruande kohustusega ettevõtted ja asutused on nimetatud TuOS-i § 4 lg 4 alusel välja antud siseministri määruses. Nendes ettevõtetes ja asutustes korraldatakse tulekahju korral tegutsemise õppusel iga aasta töötajate tuleohutuse koolitus, mis koosneb teoreetilisest ja praktilisest osast.

2.2. Teiseks peab ettevõtte või asutuse juht § 3 lg 2 p 2 järgi **tutvustama töötajale** tema töö iseloomust ja kohast tulenevaid **tuleohutusnõudeid ning kontrollima nende täitmist**. Seega tuleb asutuse juhil peale § 3 lg 2 p-s 1 nimetatud töötajate üldise koolituskohustuse tagada, et töötajate koolitusel käsitletak ka töö või tegevuse kohta kehtestatud tuleohutusnõudeid. See võib olla oluline näiteks tuleohtlike tootmisprotsesside ja –tehnoloogiate puhul, kus on vaja töötajaid enne instrueerida, kuidas seadmetega ohutult ümber käia ning milliseid protseduure järgida. Samuti peab asutuse juht korraldama asutusesisese kontrolli selliste tuleohutusnõuete täitmise üle.

2.3. Kolmandaks peab ettevõtte või asutuse juht § 3 lg 2 p 3 kohaselt tagama, et **tuleohutuspaigaldised ja päästevahendid oleks kättesaadavad ning et töötajad oskaks neid kasutada**. Nõuded selle kohta, millised tuleohutuspaigaldised ja päästevahendid peavad hoones olema, on kehtestatud EhS-i alusel Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määrusega nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded". Tulekustutite nõutavus on toodud siseministri 30.08.2010 määruses nr 39 "Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule". Ettevõtte või asutuse juhi ülesanne on tagada, et paigaldised ja vahendid on olemas ja töötajatele kättesaadavad. Samuti tuleb tagada, et töötajad oskaks tuleohutuspaigaldiste ja päästevahenditega ümber käia, st töötajaid on koolitatud või instrueeritud. Kui tuleohutuspaigaldised ei ole kättesaadavad või nende kasutamiseks vajalikud teoree-

TULEOHUTUSE SEADUS

tilised ja praktilised teadmised puuduvad, ei ole paigaldistest ja vahenditest tulekahju korral kasu.

2.4. Neljandaks peab ettevõtte või asutuse juht § 3 lg 2 p 4 järgi töötajaid **võimalikust tuleohust ning tulekahju vältimise meetmetest teavitama**. Kui asutuses või ettevõttes on avastatud töötajate elu või tervist ohustav tuleohutuse puudus, peab asutuse juht töötajaid sellest teavitama. Samuti tuleb töötajatele teada anda, kuidas nad peavad õnnetuse ennetamiseks käituma. Loomulikult peab asutuse juht esimesel võimalusel korraldama selle, et oht kõrvaldataks. Kui töökeskkond ohustab otseselt töötaja elu või tervist, ei saa asutus või ettevõtte ohu kõrvaldamiseni tegevust jätkata. Kui töötaja saab töökeskkonna ohutusnõuete eiramise tagajärjel tervisekahjustuse või hukkub, saab süüdlast karistada KarS-i § 197 või § 198 alusel (karistuseks on rahaträhv või kuni viieaastane vangistus).

Peale selle on oluline töötajaid teavitada võimalikest tuleohtudest, mis võivad olla tingitud asutuse või ettevõtte enda spetsiifikast. Näiteks suurõnnetuse ohuga ettevõteted või tööstushooned, kus toimuvad tegevused ja protsessid on tule- ja plahvatusohtlikud. Ettevõtetes või asutustes, kus tuleb koostada tulekahju korral tegutsemise plaan, peab olema läbi mõeldud ja koostatud ettevõtte või asutuse tuleohtlikkuse kirjeldus (tuleohtlikkuse kirjeldus sisaldab informatsiooni ehitise tuleohtude ja nende ennetamise kohta, sh ettevõtte või asutuse tõenäolisemaid tulekahju stsenaariume koos kirjeldusega ning tulekahju vältimise meetmeid). Oluline on teha ettevõtte või asutuse töötajatele teatavaks ka tuleohtlikkuse kirjelduses toodud järeldused.

§ 4. Enesekontrolli tuleohutusaruanne

(1) Enesekontrolli tuleohutusaruanne (edaspidi tuleohutusaruanne) on dokument, mis peab sisaldama:

- 1) andmeid ehitise kohta;
- 2) andmeid ehitises toimuva tegevuse kohta;
- 3) andmeid tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite korrashoiu kohta;
- 4) ettevõtte või asutuse tuleohutuskorraldust;
- 5) valmisolekut tulekahju korral;
- 6) enesekontrolli käigus avastatud puudusi ja nende kõrvaldamise meetmeid;
- 7) muud olulist informatsiooni.

(2) Ehitise valdaja koostab tuleohutusaruande ehitise kohta, kus esineb kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi ja võib tekkida suur varaline kahju. Tuleohutusaruanne koostatakse ehitise kohta, mis vastab käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel kehtestatud määruuses sätestatud kriteeriumitele.

(3) Tuleohutusaruanne tuleb esitada üks kord aastas Päästeametile. Tuleohutusaruannet ja muid enesekontrolli andmeid säilitatakse vähemalt viis aastat.

(4) Kriteeriumid, millest lähtuvalt tuleohutusaruande koostamine on kohustuslik, samuti enesekontrollile ja tuleohutusaruandele esitatavad nõuded kehtestab sise-minister määruusega.

§ 4 toob välja nõuded tuleohutuse enesekontrollile ja selle kirjalikule aruandlusele. Enesekontrolli aruandlus on ehitise ja selles toimuva tegevuse põhine ning keskendub eelkõige korralduslike meetmete kirjeldamisele, mida valdaja peab rakendama **isikute ohutuse tagamiseks ning tulekahjude ennetamiseks ja nende tagajärgede piiramiseks**. Siseministri 10.02.2011 määruuses nr 1 "Nõuded tuleohutuse enesekontrollile ja tuleohutusaruandele ning tuleohutusaruande koostamise kohustuslikkuse kriteeriumid" on enesekontrolli eesmärgis täpsustatud, et enesekontrolli käigus kontrollib isik tema valduses oleva kinnisasja, ehitise, ruumi, seadme ja nende kasutamise ohutust ja nõuetekohasust, et tagada isikute ohutus, tulekahjude ennetamine ja nende võimalike tagajärgede leevendamine. Enesekontrolli tuleohutusaruande dokumendi kirjeldamise osas on seaduse koostamisel aluseks võetud rahvusvaheline juhis "European guideline No 1:2002. Internal Fire Protection Control".

Enesekontrolli kohustusega juriidilised isikud või riigi ja kohaliku omavalitsuse asutus ja organ, kuid teatud juhtudel ka füüsilised isikud (nt juhul kui füüsiline isik on enesekontrolli kohustuse kriteeriumitele vastava ehitise valdaja), kirjeldavad ehitises tuleohutuse tagamiseks rakendatavaid abinõusid enesekontrolli tuleohutusaruandes. Võrreldes enne TuOS-i kehtinud õigusruumiga on enesekontrollisüsteemi rakendades täpsustatud vastutusahelat Päästeameti, enesekontrolli tuleohutusaruande kohustu-

TULEOHUTUSE SEADUS

sega ehitise valdaja ja enesekontrolli kohustusega ehitise juures töötavate isikute vahel. Siinkohal on mõeldud, et suurema tuleohutuse riskiga ehitiste valdajad on kohustatud esitama üks kord aastas Päästeametile enesekontrolli tuleohutusaruande, mille analüüs peab näitama, kas neid ehitisi tuleb riiklikul järelevalvel kontrollida või mitte. Oluline on mõista, et enesekontrollisüsteemi rakendamine ei tähenda seda, et ära on kadunud riiklik järelevalve suurema tuleohutuse riskiga ehitise üle, vaid et riikliku järelevalve teostamisel saab Päästeamet suunata ja kontrollida oma ressursi kasutamist vastavalt ohtudele ja riskidele. Teisisõnu aitab enesekontrolli tuleohutusaruande esitamine kontrollida riiklikul järelevalvel ennetuslikust aspektist eelkõige suurema tulekahju tagajärje või tõenäosuse riskiga asutusi või ettevõtteid. Samuti peab enesekontrolli teostaja arvestama, et kui Päästeametile esitatud enesekontrolli tuleohutusaruandes on vigu või on teadlikult esitatud valeandmeid, on Päästeametil õigus rakendada haldussunni ja süüteomenetluse paragrahve. Olenemata enesekontrollisüsteemist, säilib endiselt päästeasutuse õigus objektile kehtiva seaduse kohaselt järelevalvet tuleohutusnõuete täitmise üle teostada. Kokkuvõtlikult öeldes suurendati TuOS-i ja enesekontrollisüsteemile üleminekuga isikute enda vastutust tuleohutuses ning võimaldati riiklik tuleohutusjärelevalve korraldada riskipõhiselt.

1. Enesekontrolli tuleohutusaruanne peab sisaldama andmeid ehitise ja selles toimuva tegevuse ning tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite korrashoiu kohta, ettevõtte või asutuse tuleohutuskorralduse kirjeldust, valmisolekut tulekahju korral tegutsemiseks, enesekontrolli käigus avastatud puudusi ja nende kõrvaldamise meetmeid ning muud olulist informatsiooni, mida on täpsustatud siseministri määrusega. Siseministri 10.02.2011 määruses nr 1 "Nõuded tuleohutuse enesekontrollile ja tuleohutusaruandele ning tuleohutusaruande koostamise kohustuslikkuse kriteeriumid" on esitatud tuleohutusaruande vorm. Enesekontrolli tuleohutusaruande vormis on täpsustatud, milliseid andmeid peab ehitise valdaja esitama. Ehitise ja selles toimuvate tegevuste andmete hulka kuulub ehitise aadress, omaniku andmed, korruste arv, informatsioon ümberehitamiste kohta, hoones viibivate isikute arv, informatsioon ehitises paiknevate ettevõtete ja asutuste ning nende põhitegevuste kohta jne. Tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite korrashoiu andmetes tuleb välja tuua, millised tuleohutuspaigaldised ja päästevahendid on ehitises olemas ning kuidas on neid korras hoitud (st kas neid on kontrollitud ja hooldatud). Ettevõtte või asutuse tuleohutuskorralduse kirjelduses tuuakse välja, kuidas on ettevõttes või asutuses tagatud tuleohutus (st tuleohutusnõuete täitmine ja valmisolek võimalikuks tulekahjuks) ning kes selle tagamise eest ettevõtte või asutuse siseselt vastutab (sh tuuakse välja, kes vastutab enesekontrolli tuleohutusaruande koostamise eest). Võimalikuks tulekahjuks valmisoleku puhul märgitakse, kas tulekahju korral tegutsemise plaan on olemas ning korraldatud tulekahju ja evakuatsiooni korral tegutsemise õppus. Enesekontrolli käigus avastatud puuduste kohale tuleb märkida, milliseid tuleohutuse puuduseid ehitises esineb ning kuidas ja

TULEOHUTUSE TAGAMINE

millal need kõrvaldatakse. Muu oluline informatsioon võib sisaldada andmeid ka teiste ehitises paiknevate seadmete, paigaldiste või tehnosüsteemide ja nende korrashoiu kohta (nt küttesüsteemid, ventilatsioonisüsteemid, elektripaigaldised, samuti tuletõrje veevarustus jne).

2. Seadus toob välja üldised põhimõtted selle kohta, millistes ehitistes tuleb rakendada kirjaliku aruandlusega tuleohutuse enesekontrolli. Üldised põhimõtted on:

- **ehitises on kõrgendatud tulekahjuoht** — ehitises toimub tule- või plahvatusohtlik tegevus või tööstusprotsess; ehitises hoiustatakse tuleohtlikke vedelikke või gaase; ehitises on raskendatud kustutus- ja päästetööde tegemine, sh hoones viibivate isikute evakueerimine;
- **ehitises viibib palju inimesi** — sellisteks hooneteks on näiteks kaubanduskeskused, koolimajad, kontserdisaalid, teatrid, kõrghooned, majutushooned, ravi- ja hoolekandeesutused, spordihallid jne;
- **võib tekkida suur varaline kahju** — siia alla kuuluvad näiteks põlevmaterjali ladustavad tööstus- ja laohooned, elutähtsat teenust tagavad ettevõtted nagu elektrijaamad või veepuhastusettevõtted jne.

Üldiste kriteeriumite puhul tuleb arvestada, et tegemist on ehitistega, kus tulekahju korral on raskemad tagajärjed inimeste tervisele ja elule või suurem risk varakahjuks. Seega laieneb enesekontrolli tuleohutusaruande esitamise kohustus eelkõige ehitistele, kus on ehitise füüsilise olemuse või sealse tegevuse tõttu suuremad tulekahjuriskid. Täpsemad kriteeriumid on toodud TuOS-i § 4 lg 4 alusel välja antud siseministri määruses.

Tuleohutusaruande koostab ehitise valdaja. Kui ehitisel on mitu valdajat, tuleb ehitise kohta koostada ühine tuleohutusaruanne. Kohustus on valdajal, kuna enesekontrolli sisu on aruandluse esitamine nende nõuete täitmise kohta, mille täitmise peab tagama valdaja. Siinkohal tuleb arvestada, et enesekontrolli tuleohutusaruandluse üks eesmärk on ka isikute suunamine tuleohutuse tagamisele ja korraldamisele. Seepärast keskendub aruandlus eelkõige selliste korralduslike meetmete kirjeldamisele, mida ehitise valdaja peab rakendama inimeste ohutuse tagamiseks ning tulekahjude ennetamiseks ja tagajärgede piiramiseks. AÕS § 33 kohaselt on valdaja isik, kelle tegeliku võimu all asi on, seega võib teatud juhtudel valdajaks olla ka ehitise omanik ise.

3. Seaduse järgi tuleb tuleohutusaruanne esitada üks kord aastas. Tuleohutusaruanne esitatakse Päästeametile, kes teostab nende tuleohutusunõuete täitmise üle riikliku järelevalvet. Aruande võib esitada nii elektroonselt kui ka paberandjal ning selleks on antud pikem esitamisperiood (tuleohutusaruannet on võimalik esitada mitme kuu jooksul aruandlusaasta kohta), et olla ehitise valdajate suhtes paindlik. Aruandlusaasta tähendab, et tuleohutusaruanne tuleb uuesti esitada ühe aasta jooksul, arvestades

TULEOHUTUSE SEADUS

viimasest tuleohutusaruande esitamisest (sh andmete puhul arvestatakse ajavahemiku eelmisest aruandlusest). Tulevikku vaadates soovitakse siseministri määruse tasandil täpsustada enesekontrolli aruandlusperioodi ja määratleda seejuures konkreetne tähtaeg, et millal hilisemalt tuleb tuleohutusaruanne esitada Päästeametile. Vastavalt seaduse § 61 lg 2 rakendussättele tuli tuleohutusaruanne esimest korda esitada 2012. aastal. Tuleohutusaruande ja enesekontrolli kirjalikke andmeid tuleb säilitada vähemalt viis aastat. Kirjalikult tuleb fikseerida need enesekontrolli andmed, mis on määratud § 4 lg 4 alusel välja antud siseministri määruuses.

4. Nimetatud volitusnormi alusel välja antud siseministri määrus "Nõuded tuleohutuse enesekontrollile ja tuleohutusaruandele ning tuleohutusaruande koostamise kohustuslikkuse kriteeriumid" täpsustab enesekontrolli teostamise eesmärgi ja sisu, enesekontrolli ajal kirjalikult fikseeritavaid andmeid ja tuleohutusaruande sisu, ehitiste ja tegevuste loetelu, mille kohta peab valdaja koostama tuleohutusaruande, samuti tuleohutusaruande esitamise korda.

2.2. Tuleohutusnõuded Ehitise ja selle osa tuleohutusnõuded

§ 5. Ehitise ja selle osa tuleohutusnõuded

(1) Kohalik omavalitsus võib ehitusseaduses sätestatud kirjaliku nõusoleku anda ning ehitusloa ja ehitise kasutusloa väljastada, kui Päästeamet on ehitusprojekti või ehitise kasutusloa kirjalikult heaks kiitnud ehitise kohta, mille suhtes on õigusaktiga kehtestatud tuleohutusnõuded.

(2) Kasutusel mitteolevate ehitiste välisseintes olevad ning keldri ja pööningu ukse-, akna- ja muud avad peab sulgema või tõkestama muul viisil neisse kõrvaliste isikute sissepääsu.

(3) Ehitise kasutamisel tuleb tagada, et suitsu ja tule leviku takistamiseks ette nähtud ehitise osa täidaks oma otstarvet.

(4) Ehitises suitsetamisel, lahtise leegi, seadmete või paigaldiste kasutamisel ja muude tuleohtlike tegevuste tegemisel tuleb vältida tulekahju tekitamist.

§ 5 hõlmab ehitise ja selle osa tuleohutusnõudeid. Siinkohal ei ole mõeldud otseselt ehituslikke tuleohutusnõudeid (ehituslikud tuleohutusnõuded on määratletud EhS-i alusel Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määrusega nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitavate tuleohutusnõuded"), vaid ehitise kasutamise korralduslikke tuleohutusnõudeid. Paragrahvis sätestatud tuleohutusnõuete hulka kuuluvad ka erinevad tegevused ehitises, ehitustegevuse kooskõlastamine Päästeametiga, samuti ehitiste kasutamine ja sellega seotud nõuded.

1. Seaduses sätestatakse, et kohalik omavalitsus võib EhS-s sätestatud kirjaliku nõusoleku anda ning ehitusloa ja ehitise kasutusloa väljastada, kui **Päästeamet on ehitusprojekti või ehitise kasutusloa kirjalikult heaks kiitnud** (ehitise kohta, mille suhtes on õigusaktiga kehtestatud tuleohutusnõuded). EhS-i kohaselt peab isik ehitustegevuse alustamiseks taotlema kohalikult omavalitsuselt vastava loa. Enne kui kohalik omavalitsus annab kirjaliku nõusoleku või väljastab ehitise kasutusloa, peab Päästeamet ehitusprojekti või kasutusloa kirjalikult heaks kiitma. Tegevuse eesmärk on hinnata tuleohutusnõuete täitmist ehitustegevusel ja hoonete kasutuselevõtmisel. Ehitusprojekti heakskiitmine on ehitusloa saamise eelduseks, samuti on kasutusloa väljastamiseks eraldi vajalik Päästeameti heakskiit. Ühel juhul kontrollitakse, et ehitusprojekti oleks arvestatud kehtivate tuleohutusnõuetega, teisel juhul seda, et oleks järgitud heakskiidetud ehitusprojekti ja täidetud ettenähtud tuleohutusnõudeid. Kui ehitise kohta pole ehitusprojekti või ehitise kasutusloa nõutud, ei pea kohalik omavalitsus Päästeameti heakskiitu saama. Samuti peavad ehitise kohta olema kehtestatud tuleohutusnõuded, kuna Päästeamet saab kontrollida üksnes nende täitmist.

TULEOHUTUSE SEADUS

Arvestama peab, et kõikide ehitiste kohta ei ole tuleohutusnõudeid õigusaktiga kehtestatud. Seega on seaduses mõeldud, et kohalik omavalitsus võib EhS-s sätestatud kirjaliku nõusoleku anda ning ehitusloa ja ehitise kasutusloa väljastada, kui Päästeamet on ehitusprojekti või ehitise kasutusloa kirjalikult heaks kiitnud (ehitise kohta, mille suhtes on õigusaktiga kehtestatud tuleohutusnõuded). Kui ehitisele on kehtestatud tuleohutusnõuded, on päästeseaduse (edaspidi PäästeS) § 5 lg 1 p 8 kohaselt Päästeameti ülesanne kiita esitatav ehitusprojekt ja ehitise kasutusloa heaks või keelduda sellest kümne päeva jooksul, arvates ehitusprojekti esitamise päevast. Üldjuhul on siin mõeldud ehituslikke tuleohutusnõudeid ning need on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määruses nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded". Täpsemalt on nimetatud määruse lisas 1 esitatud ehitiste tuleohutusest tulenev ehitiste liigitus. Lisas on ehitised toodud kasutusviiside kaupa ning liigituspõhimõtteid rakendatakse määruses läbivalt. See selgitabki, millistele ehitistele on kehtestatud ehituslikud tuleohutusnõuded.

2. Kui ehitist püsivalt ei kasutata, peab hoone omanik tagama, et välisseintes olevad ukse- ja aknaavad oleksid suletud või tõkestatud. Tegevuse eesmärk on **takistada kõrvaliste isikute ligipääsu hoonetesse**, mis ei ole kasutuses. Siinjuures näitab tulekahjude statistika, et kõrvalised isikud kipuvad eelkõige külmemal aastaajal tühjadesse hoonetesse tungima ja seal sooja saamiseks lõket või muud lahtist tuld tegema. See lõppeb tihti ka tulekahjuga, mille tagajärjel saab hoone oluliselt kahjustada ning ohustatakse ka naabruses paiknevaid hooneid. Tegevus lõpeb sageli ka isikute hukkamisega. Nimetatud säte on suunatud eelkõige inimeste tervise ja elu ning vara kaitseks.

Juhul, kui riikliku järelevalve teostaja ehk Päästeamet avastab ehitise, mille kohta on alust arvata, et ehitist ei kasutata, ja on tuvastatud, et sinna on hõlbus sisse pääseda (nt ukсед, aknad on avatud või puuduvad vms), on õigus teha ettekirjutus kõrvaliste isikute sissepääsu tõkestamiseks. Alati ei pea see tähendama, et ehitis on ehitisregistris või mõnes muus andmekogus arvele võetud kui ehitis, mis ei ole kasutusel, loeb ka ehitise kasutamise faktiline olukord. Eelkõige ongi oluline n-ö faktilise olukorra ja ehitise seisukorra väljaselgitamine, st kas seal puudub püsiv inimtegevus, kas kõrvalised isikud pääsevad vabalt sisse või mitte (nt ehitises ja selle ümbruses puuduvad inimtegevuse märgid ning ukсед ja aknad on avatud või puuduvad sootuks). Juhul, kui omanik kasutab ehitist teatud sagedusega (nt käib ehitises mõned korrad kuus vms), on ikkagi oluline arvestada seda, kas omaniku eemalviibimise ajal on täidetud sätte eesmärk — takistada kõrvaliste isikute ligipääs ehitisele. Sellisel juhul peab omanik enne ikkagi sulgema ehitise ukсед ja aknad ning muud avad, sest muidu võib seda pidada ehitiseks, mis ei ole kasutusel. Samuti on oluline arvestada, et kui ehitist kasutatakse osaliselt (nt ühes osas on aktiivne inimtegevus ning teises osas puudub see sootuks), tuleb selles osas, mida ei kasutata, tõkestada kõrvaliste isikute ligipääs ning sulgeda avad, mille kaudu isik võib ehitisse pääseda.

TULEOHUTUSE TAGAMINE

Oluline on märkida, et ehitise uste ja akende sulgemine ei tähenda ilmtingimata lukustamist, selleks võib kasutada ka muid lahendusi. Juhul, kui ehitisel puuduvad aknad või ukseid lukustus, võib need ka laudadega kinni lüüa. Seaduses toodud "muul viisil tõkestamine" jätab ametnikule vabaduse aktsepteerida erinevaid lahendusi, kasutades selleks oma kaalutlusõigust. Näiteks kui maja on ümbritsetud aia ja väravaga nii, et see tõkestab tee avatud ehitiseni ning aiast ei pääse mööda muudmoodi, kui jõudu kasutades, võib samuti ehitisse ligipääsu tõkestatuks lugeda. Eesmärk on see, et ehitise avad oleksid suletud või tõkestatud nii, et nende kaudu ei oleks võimalik vabalt jõudu kasutamata ehitisse siseneda. Sellisel juhul on omanik siiski kõik endast oleneva teinud ning pahatahtliku valdusesse sisenemise ärahoidmine ei ole enam tema võimuses.

3. Ehituslikud tuleohutusnõuded näevad ette mitmesuguseid ehitise osasid, mille eesmärk on takistada suitsu ja tule levikut (nt tuletõkkeseksioonid, tuletõkkeüksed ning tuletõkkeklapid jne). Üldjuhul määratletakse tule ja suitsu levikut takistavad meetmed juba ehitise projekteerimisel. Siinkohal on oluline, et ehitise edasisel kasutamisel peetakse ettenähtud meetmetest ka kinni. Seepärast tuleb ehitise kasutamisel (sh remontöödel) tagada, et suitsu ja tule leviku takistamiseks ettenähtud ehitise osa täidaks oma otstarvet. Näiteks kui hoones on ette nähtud tuletõkkeüks, peab see oma otstarbe täitmiseks olema õigesti paigaldatud ning seda tuleb hoida suletuna (v.a juhul, kui mehaaniliselt on rakendatud muid meetmeid tulekahju korral selle automaatseks sulgemiseks, näiteks automaatse sulgemisseadme kasutamine). Siinkohal on mõeldud näiteks olukordasid, kus tuletõkkeüksi põhjendamatult fikseeritakse, kui need on pidevalt avatud asendis või kui ühendatakse lahti ukse sulgurid. Peale selle tuleb vajaduse korral tuletõkkeüksi hooldada (nt tootja näeb ette mingisuguste osade hooldamise teatud aja tagant vms). Samuti on mõeldud olukordasid, kus näiteks kaablite või muude kommunikatsioonide läbiviimisel seinast, laest või põrandast, ei tihendata või suleta hiljem nõuetekohaselt läbiviike. Selle tõttu ei ole edaspidi ehitise konkreetses osas tule ja suitsu levimine enam takistatud. Seadus toob välja üldsõnalise nõude, kuna ei ole võimalik määratleda kõike, mida ei tohi tule ja suitsu leviku takistamiseks ettenähtud ehitise osadega teha.

4. Seaduses on kehtestatud ohutusregulatsioon, mille kohaselt tuleb ehitises suitsetamisel, lahtise leegi, seadmete või paigaldiste kasutamisel ja muudel tuleohtlikel tegevustel vältida tulekahju tekitamist. Tulekahjude ennetamiseks on seaduses vajalik selgesõnaliselt sätestada keeld, mille kohaselt ei ole lubatud hooletusest tulekahju põhjustada. Näiteks tuleb suitsetades või lahtise tulega ringi käies tagada ohutus ja vältida tuleohtlikku olukorda (nt suitsetamisel kustutatakse ohutuse tagamiseks ja tulekahju vältimiseks sigaret tuhatoosi, küünla kasutamisel paigutatakse see mittesüttivast materjalist alusele, siseruumides ja põlevmaterjalide lähedal ei kasutata niisama lahtist tuld vms). Seaduses on mõeldud näiteks olukordasid, kus tulekahju on

TULEOHUTUSE SEADUS

põhjustatud hooletust suitsetamisest (nt inimene jääb voodis või diivanil suitsetades magama), lahtise leegi kasutamisest (nt küünla, tikkude või välgumihkli hooletu kasutamine süttivate materjalide lähedal) või seadmete ja paigaldiste kasutamisest (nt pliidi järelvalveta jätmise toitu valmistades või leeklambi kasutamine torude lahtisulatamiseks). Samuti võib praktikas olla probleemiks olukord, kus inimesed teevad külmal ajal sooja saamiseks lahtist tuld (lõket) ehitistes, mis ei ole kasutusel. Muude tuleohtlike tegevuste all on mõeldud näiteks põlemisjääkide viskamist prügikasti (nt kütmise järel hõõguvate või kuumade tukkide, hõõguva suitsukoni või põleva tiku viskamine prügikasti süttivate materjalide hulka jne), samuti ehitises pürotehniliste toodete või mingisuguste tuleatraksioonide kasutamist (nt ööklubis erinevates *show*-programmides lahtise tule või pürotehniliste toodete kasutamine vms). Samuti kui kuum triikraud on unustatud põlevast materjalist alusele või kui tulekahju on põhjustatud märgade riiete kuivatamisest elektriradiaatoril.

Teisalt on ohutusregulatsiooni eesmärk tagada ka teiste inimeste ohutus, vara kaitse ja päästekomando ressurside mõistlik kasutus — näiteks on praktikas ette tulnud olukordasid, kus isik põhjustab hooletusest enda korteris järjepidevalt väiksemaid tulekahjusid (nt alkoholijoobes diivanil suitsetades magama jäämine), mis tekitavad hirmu ehitise teistes elanikes, ning päästemeeskonnad peavad pidevalt ühele probleemsele aadressile välja sõitma. Seetõttu on oluline, et isiku saaks vajadusel vastutusele võtta hooletusest tingitud tulekahju põhjustamise eest. Siinkohal on eelkõige mõeldud olukordasid, kus isik põhjustab hooletusest tulekahju ning seab seeläbi ohtu teised isikud või nende vara (st karistamist rakendatakse teiste isikute kaitseks). Sellisel juhul saab isiku nõuete rikkumise ja tulekahju põhjustamise eest vajaduse korral vastutusele võtta TuOS § 44 alusel (ehitise tuleohutusunõuete rikkumine). Karistamise eelduseks on, et tulekahju on juba tekkinud (st oht on realiseerunud), st siia alla ei kuulu olukorrad, kus isik oleks võinud põhjustada tulekahju või kui tegu oli ilmse õnnetusega. Siinjuures tuleb arvestada, et ühtegi inimest ei saa karistada automaatselt, enne tuleb tuvastada õigusrikkumine ja tõendada isiku süüline käitumine.

Iga väärteomenetluse läbiviimisel tuleb lähtuda selle otstarbekusest ja täpsematest asjaoludest. Väärteomenetluse võib lõpetada selle otstarbetuse kaalutlusel, näiteks kui tulekahju põhjustaja oli ise ainuke kahju kannataja või kui isik on väärteoga tekitatud kahju vabatahtlikult hüvitanud. Samuti on oluline, kas selline hooletu käitumine oli esmakordne, kas see põhjustas ohtu kellegi teise varale, elule või tervisele ning kas isik kahetses enda süüd. Menetlusalusel isikul on võimalus väärteoasjas esitada ka omapoolne vastulause. Kokkuvõtlikul tuleb igat juhtumit siiski eraldi vaadelda, sest isikut karistatakse ainult selle teo eest, mis vastab süüteo koosseisule, on õigusvastane ja mille toimepanemises isik süüdi on. Sätte puhul on karistamise eesmärk vältida käitumist, mille tõttu naaberelanikud peavad oma ohutuse pärast muretsema ja päästekomando oma ressursse ebamõistlikult kasutama. Seega on karistamise eesmärk ennetus. Karistada ei soovita õnnetu juhuse tõttu kannatajaid, vaid eelkõige neid rikkujaid, kes põh-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

justavad hooletusest järjest tulekahjusid ning tekitavad seeläbi hirmu naaberelanikes. Isiku karistamine ja trahvimäär sõltuvad suuresti ka sellest, kas tegemist on vähetähtsa väärttega (hoiatusmenetluse kohaldamine), kas väärteto toimepanemise asjaolud on selged (kiirmenetluse kohaldamine) või kas on karistust kergendavaid asjaolusid. Lisaks TuOS-s sätestatule tuleb arvestada, et kui tulekahjuga tekitatakse ehitises ulatuslikud tagajärjed (nt teisele isikule tekitati asja rikkumise või hävitamisega oluline või suur varaline kahju või süütamisega põhjustati oht inimese elule või tervisele), võib isiku võtta vastutusele ka KarS-i alusel kriminaalmenetluse raames.

§ 6. Evakuatsiooninõuded

- (1) Piiratud kinnisasjalt või ehitisest peab olema tagatud evakuatsioon ning kergesti läbitav evakuatsioonitee.
- (2) Ehitises, kus on nõutud rohkem kui üks evakuatsiooni- või hädaväljapääs ning evakuatsioonitee, tuleb need tähistada vastava tuleohutusmärgiga.
- (3) Tuleohutusaruande esitamise kohustusega asutuses või ettevõttes tuleb koostada tulekahju korral tegutsemise plaan ning üks kord aastas korraldada evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppus.
- (4) Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded kehtestab siseminister määrusega.

§ 6 hõlmab ehitise evakuatsiooninõudeid. Nõuded hõlmavad ohutut evakuatsiooni, evakuatsioonitee tähistamist, tulekahju korral tegutsemise plaani koostamist ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamist.

1. Seaduse kohaselt peab piiratud kinnisasjalt või ehitisest olema **tagatud evakuatsioon ning kergesti läbitav evakuatsioonitee**. Evakuatsiooniks nimetatakse inimeste sunnitud väljumist ruumist või hoonest ohutusse kohta tulekahju, muu õnnetusjuhtumi või ohtliku olukorra tekke puhul ning seejuures eristatakse evakueerumist ja evakueerimist.⁴ Ühel juhul on mõeldud iseseisvalt toimuvat evakuatsiooni (evakueerumine) ning teisel juhul korraldatult toimuvat evakuatsiooni (evakueerimine). Evakuatsioon ei pea alati eeldama inimeste väljumist ehitisest, see võib hõlmata ka erinevaid ehitisesiseid lahendusi (nt horisontaalne evakuatsioon ehitise siseselt ühest tuletõkkesektioonist teise, kui tulekahju seda konkreetset ehitise osa ei ohusta). Evakuatsiooni ohutus tuleb tagada nii piiratud kinnisasjalt kui ka ehitisest. Seejuures on oluline, et evakuat-

⁴ Eesti Standardikeskus, Eesti Standard EVS 812-1:2013 "Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara" (Tallinn: Eesti Standardikeskus, 2013), lk 6.

TULEOHUTUSE SEADUS

sioonitee oleks vabalt ja ohutult läbitav (teisisõnu kergelt läbitav), st evakuatsiooniteel ei oleks kasutatud kergesti süttivast materjalist tekstiile, ei ladustataks põlevmaterjale ega tõkestataks inimeste liikumist ja ehisest või piiratud kinnisasjalt välja pääsemist (nt mööbli, sisustuse, inventari, kauba, ehitus- või põlevmaterjalide ladustamine evakuatsiooniteele või -pääsude ette), evakuatsioonipääsud oleksid vajadusel seestpoolt võtmeta avatavad vms.

Arvestama peab ka sellega, et evakuatsioon hõlmab nii korralduslikke kui ka ehituslikke lahendusi (sh nende koosmõju). Korralduslikud abinõud tähendavad eelkõige töötajate väljaõpet ja teadlikkust, kuidas evakuatsioon algab, kuhu tuleb minna, millised on nende ülesanded ja kohustused evakuatsiooni korral, hoone kasutamisega seotud küsimused (et evakuatsiooniteedele ei ladustataks evakuatsiooni takistavaid esemeid) jne. Ehituslikes evakuatsiooninõuetes määratletakse eelkõige nõuded evakuatsioonitee pikkusele, laiusele, evakuatsioonipääsudele ja tuleohutuspäigaldistele, et tulekahju avastataks varases staadiumis ning et inimesi teavitataks õigel ajal. Peale selle hõlmavad ehituslikud tuleohutusnõuded erinevaid nõudeid tule ja suitsu levi-ku takistamiseks evakuatsiooniteedele ja -trepikodadesse ning ehitise kandevõimele. Need nõuded on kehtestatud EHS-i alusel Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määrusega nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded".

2. Kui ehituslike tuleohutusnõuetega on hoones nõutud rohkem kui üks evakuatsiooni- või hädaväljapääs ning evakuatsioonitee, tuleb need **tähistada vastava tuleohutusmärgiga**. Kui hoones on ainult üks väljapääs, siis ei tule seda evakuatsioonimärgistusega tähistada, sest on ilmselge, kus väljapääs asub. Samas ei välista see vabatahtlikult evakuatsioonipääsu või evakuatsioonitee tähistamist, kui selleks peaks olema vajadus (nt ehitises on küll üks evakuatsioonitee ja -pääs, kuid siiski on ruumide planeering ilma vastavate tuleohutusmärkideta keeruline või eksitav).

Erinevad tuleohutusmärgid on toodud Eesti Standardis "EVS 620-2:2012. Tuleohutus. Osa 2: Ohutusmärgid" ning samuti sotsiaalministri 30.11.1999 määruses nr 75 "Ohumärguannete kasutamise nõuded töökohas". Seaduses ei ole välistatud ka alternatiivsete võimaluste kasutamine märgistuste puhul. Oluline on see, et kasutatav tuleohutusmärk ei oleks eksitav ega takistaks inimeste evakuatsiooni (st märgistus peab olema üheselt arusaadav). Igat evakuatsiooniga seotud tuleohutusmärki tuleb vaadata konkreetse hoone kontekstis. Kui see ei ole evakuatsiooni seisukohast eksitav ega oma muud olulist puudust, ei pea märgi kasutamist keelama. Erinevate tuleohutusmärkide lahenduste kaalumisel tuleb arvestada, et sellega oleks võimalik tagada eesmärgi saavutamine — inimeste teavitamine ehitise evakuatsiooni- või hädaväljapääsudest ning evakuatsiooniteedest.

3. Ehitistes, millele laieneb seaduse § 4 lg 4 alusel välja antud siseministri määrusega ette nähtud enesekontrolli kohustus koos tuleohutusaruande esitamisega, tuleb peale

TULEOHUTUSE TAGAMINE

tuleohutusaruande koostada ka **tulekahju korral tegutsemise plaan ning korraldada iga aasta õppus**, mille käigus harjutatakse evakuaatsiooni ja tulekahju korral tegutsemist. Tegevuse eesmärk on anda inimestele teadmised, kuidas tulekahju korral tegutseda, ning tagada ohutu ja kiire evakuaatsioon. Tulekahju korral tegutsemise plaan aitab asutuse või ettevõtte juhil tagada töötajate või teenistujate oskused tulekahju ja evakuaatsiooni korral, tutvustada töökoha tuleohutusnõudeid, tagada tuleohutuspaigaldiste ja päästevahendite kasutamise oskus, teavitada võimalikest tuleohtudest ja nende vältimise meetmetest ning korraldada regulaarset väljaõpet asutuse või ettevõtte siseselt.

Tulekahju korral tegutsemise plaan tuleb koostada ning evakuaatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppus korraldada ainult sellises asutuses või ettevõttes, mis asub enesekontrolli tuleohutusaruande kohustuse kriteeriumitele vastavas ehitises. Teisisõnu tuleb plaan koostada ja õppus korraldada asutustes või ettevõtetes, mis paiknevad ehitistes, kus esineb kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi ja kus võib tekkida suur varaline kahju. On oluline, et sellistes asutustes ja ettevõtetes oleks tagatud teenistujate ja töötajate teadlikkus sellest, kuidas tulekahju korral efektiivselt tegutseda.

Kui ehitises on rohkem kui üks asutus või ettevõte, tuleb arvestada, et plaani koostamise kohustuse määramisel lähtutakse ehitise eripärast tervikuna, mitte ainult ühe asutuse või ettevõtte spetsiifikast. Seega peab tulekahju korral tegutsemise plaan hõlmama kõiki ehitises paiknevaid ettevõtteid või asutusi. Kui ühes ehitises paikneb mitu asutust või ettevõtet, peavad koostatud plaanid olema kooskõlas, et tulekahju korral kiiresti ja üheselt tegutseda. Samuti võib sellest lähtuda õppuse korraldamisel. Täpsemad nõuded plaanile ja õppusele on kirjeldatud seaduse § 4 lg 4 alusel välja antud siseministri määruses (siseministri 01.09.2010 määrus nr 43 "Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuaatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded").

4. Siseministri määrusega kehtestatakse nõuded tulekahju korral tegutsemise plaani sisule, selle koostamise korrale ning samuti tulekahju korral tegutsemise õppuse sisule ja selle korraldamisele. Peale selle on määruses selguse huvides defineeritud tulekahju korral tegutsemise plaani ning evakuaatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse mõisted ja eesmärk.

Küttesüsteemi tuleohutusnõuded

§ 7. Küttesüsteem, kütteseade ja küttekolle

(1) Küttesüsteem koosneb kütteseadmest, ühenduslõõrist ja korstnast ning muudest selle olulistest osadest.

(2) Kütteseade on seade, mis tekitab välisõhku juhtimist vajavaid põlemissaadusi.

(3) Küttekolle on kütteseadme osa, mis on ette nähtud tahke, vedela või gaasilise kütuse põletamiseks ja mis on ühendatud ehitise suitsulõõriga.

§ 7 käsitleb küttesüsteemi, kütteseadet ja küttekollet ning toob välja nende mõistelised tähendused. Mõistete defineerimisel on lähtutud Eesti Standardis "EVS 812-3:2007. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid" toodud põhimõtetest.

1. Seaduse tasandil on oluline määratleda **küttesüsteemi olemus**. On olemas väga erineva ehitusega küttesüsteeme, kuid küttesüsteemi olulisteks osadeks on eelkõige kütteseade, korsten ja ühenduslõõr (kütteseadme ja korstna vaheline osa). Samuti võivad küttesüsteemi juurde kuuluda muud olulised osad (nt korstna liitmik, siibrid, puhastusluugid, sädemepüüdja, korstnamüts, kondensitoru, samuti katla automaatkasvad vms). Nimetatud küttesüsteem ja selle osad on kõik omavahel seotud, nad peavad moodustama ühtse terviku ning tagama selle, et kütmisel juhitaks põlemissaadused ja -gaasid ohutult küttekoldest välisõhku.

2. Kütteseadmeks nimetatakse seadet, mis tekitab välisõhku juhtimist vajavaid põlemissaadusi. Kütteseadme oluliseks tunnuseks on, et selle kasutamisel tekivad välisõhku juhtimist vajavad põlemissaadused (põlemisgaasid, suits jne). Kütteseade võib olla paigaldatud kohtkindlalt, kuid tegemist võib olla ka teisaldatava seadmega. Kütteseadmeks võivad olla näiteks ahi, kamin, pliit, keris, bullerjan, katelseade vms. Kütteseadmena ei käsitleta TuOS-i tähenduses elektri- või õliradiaatoreid, soojapuhureid, konvektoreid, põrandakütet, gaasipliiti, õhksoojuspumpa jms seadmeid, kuna nende kasutamisel ei teki välisõhku juhtimist vajavaid põlemissaadusi. Nende seadmete kasutamist reguleerib seaduse § 27 (seadmele ja paigaldisele esitatavad nõuded).

3. Kütteseadme üheks osaks on küttekolle. **Küttekoldeks nimetatakse kütteseadme osa**, mis on ette nähtud tahke, vedela või gaasilise kütuse põletamiseks. Küttekolle on ühendatud suitsulõõriga, et põlemissaaduseid saaks ohutult välisõhku juhtida. Küttekoldes võivad põletatavateks materjalideks olla küttepuud, brikett, kivisüsi, küttegraanulid (pelletid), kütteõli, maagaas, majapidamisgaas jne. Oluline on see, et küttekoldes põletatakse seda kütust, mis on seal põletamiseks sobilik. Teatud küttesüsteemide puhul võib tegemist olla ka kombineeritud kütusel töötavate kütteseadmetega (st küttekoldes võib põletada mitut erinevat liiki kütust).

§ 8. Küttesüsteemi projekteerimine, paigaldamine, kontrollimine, hooldamine ja kasutamine

(1) Küttesüsteem tuleb projekteerida ja paigaldada ning seda tuleb kontrollida ja hooldada vastavalt tehnilisele normile ja tootja juhisele ning ohutusnõuetes ettenähtule selliselt, et küttesüsteem täidaks oma otstarvet ja oleks välistatud tulekahju tekkimine ning plahvatuse või muu õnnetuse toimumine.

(2) Küttesüsteemi paigaldamisel ja projekteerimisel ei tohi suitsu juhtimiseks kasutada ventilatsioonilõõri.

(3) Küttesüsteem peab paiknema seinas, laes ja põlevmaterjalide ja -ainete suhtes kaugusel, mis välistab materjalide süttimise soojuskiirguse või kuumade õhu liikumise tõttu.

(4) Kasutada võib üksnes tehniliselt korras, terviklikku ja ohutut küttesüsteemi.

(5) Küttesüsteemi võib kasutada üksnes ettenähtud otstarbel ja koormusega ning selles võib põletada üksnes sellele küttesüsteemile ettenähtud kütust.

(6) Kui küttesüsteemi kasutamisel tekib tahma, peab korstnat ja ühenduslõõri puhastama vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui küttesüsteemi dokumentatsioonis on ette nähtud. Puhastamissagedus peab välistama tahmapõlengu ohu. Korstna ja ühenduslõõri puhastamisel lähtutakse käesoleva seaduse § 11 nõuetest.

§ 8 käsitleb küttesüsteemide projekteerimist, paigaldamist, kontrollimist, hooldamist ja kasutamist. Paragrahvis on esitatud üldised nõuded kõigi küttesüsteemide, sh tahke, vedela või gaasilise kütusega töötavate küttesüsteemide kohta.

1. Eelkõige on oluline, et **küttesüsteem täidaks oma otstarvet** ning oleks **välistatud tulekahju, plahvatus** või **muu õnnetus**. Küttesüsteem peab olema ohutu kogu oma kasutusea jooksul. Selleks tuleb küttesüsteem esiteks nõuetekohaselt projekteerida ja paigaldada ning teiseks seda edaspidi nõuetekohaselt kontrollida ja hooldada. Küttesüsteemi projekteerimisel, paigaldamisel, kasutamisel, kontrollimisel ja hooldamisel on eelkõige oluline lähtuda tootja juhistest ning asjakohastest tehnilistest normidest ja ohutusnõuetest. Tootjapoolsed juhised on olulised, kuna nendes määratletakse üldjuhul olulisemad küttesüsteemi omadused ja tehnilised näitajad, paigaldamistingimused, erinevad ohutuskujad, soovituselised hooldused ja kütmiseks.

Kui tootja juhised puuduvad või ei reguleeri kõiki vajalikke küsimusi, lähtutakse vastavatest asjakohastest tehnilistest normidest ja ohutusnõuetest. Näiteks on küttesüsteemide ohutusnõudeid käsitletud Eesti Standardis "EVS 812-3:2013. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid." Sellised tehnilised normid kajastavad asjakohaseid ja ohutuid lahendusi ning üksikasjalikke tehnilisi nõudeid küttesüsteemide projekteerimiseks, paigaldamiseks, kasutamiseks ning hooldamiseks. Näiteks on toodud välja nõuded, mille kohaselt küttesüsteemi projekteerimisel ja paigaldamisel tuleb arves-

TULEOHUTUSE SEADUS

tada kütteseadme suitsugaaside väljundtemperatuuri ja korstna temperatuuriklassi omavahelise sobivusega (nt korstna temperatuuriklass ei tohi olla madalam kütteseadme suitsugaaside väljundtemperatuurist) jne. Samuti on sellistes normides käsitletud korstna läbiviimist ehitise erinevatest konstruktsioonidest või suitsu juhtimist erinevatesse suitsulõõridesse (nt üldjuhul nähakse igale kütteseadmele ette eraldi suitsulõõr). Tuleb täita ka ohutusnõudeid, mis peale TuOS-i on sätestatud näiteks küttegaasi ohutuse seaduses (edaspidi KGOS) või surveseadme ohutuse seaduses (edaspidi SOS). Selliste tehniliste normide ja ohutusnõuete järgimise eesmärk on see, et küttesüsteem täidaks kogu kasutusaja jooksul oma otstarvet ning oleks välistatud tulekahju, plahvatus või muu õnnetus. Muude õnnetuste vältimise seisukohalt on tehnilise normiga paika pandud näiteks nõue, et kütteseadme ei või olla ehitise kandeosaks. Samuti on tehnilises normis esitatud erinevad soovituslikud ohutuskujad küttesüsteemi välispinnast. Need ohutuskujad sõltuvad küttesüsteemi välispinna temperatuurist jms.

2. Seaduses on määratletud ohutusregulatsioon, mille kohaselt ei tohi küttesüsteemi **paigaldamisel ja projekteerimisel kasutada suitsu juhtimiseks ventilatsioonilõõri**. Teisisõnu ei tohi küttesüsteemi paigaldamisel ja projekteerimisel suitsu ja muude põlemissaaduste välisõhku juhtimiseks kasutada ehitise ventilatsioonilõõri. Seda eelkõige põhjusel, et ventilatsioonilõõri ehituslikud nõuded ei ole analoogsed suitsulõõri ehituslike nõuetega, mistõttu ei ole ohutu sellesse juhtida kõrge temperatuuriga põlemisgaase. Peale selle on ventilatsioonilõõrid seotud õhu vahetusega ehitise ruumides, mistõttu võib suitsu juhtimisel nendesse tekitada otsest ohtu inimese tervisele ja elule (nt vingugaas võib sattuda eluruumi). Samuti võib see ehitises tuleohtu põhjustada, kuna ei ole välistatud küttekoldest lenduvate sädemete sattumine ehitise ruumidesse või erinevate konstruktsioonide vahele. TuOS-i järgi on võimalik sellise teo toimepanemise eest küttesüsteemi projekteerinud või paigaldanud isikut väärteo korras karistada või teha küttesüsteemi omanikule ettekirjutus selle kasutamise peatamiseks, kui küttesüsteem ei ole tehniliselt korras või ohutu.

3. Küttesüsteemi projekteerimisel, paigaldamisel ning kasutamisel tuleb tagada, et see paikneks seinas, lae ning põlevmaterjalide ja -ainete suhtes **kaugusel, mis välistab materjalide süttimise soojuskiirguse või kuuma õhu liikumise tõttu**. Arvestama peab, et tulekahju ei pruugi tekkida ainult leegi toimele, see võib tekkida ka soojuskiirguse või kuuma õhu liikumise (konvektsiooni) tõttu. Soojuskiirguse all on mõeldud olukordi, kus tulekahju võib tekkida sellest, et põlevmaterjalid või süttimisvõimeline ehitise konstruktsioon on küttesüsteemile või selle mingile osale liiga lähedal. Näiteks võib tulekahju tekkida sellest, et põlevmaterjalid on liiga lähedal kütteseadmele, mille väline pinnatemperatuur on omakorda liiga kõrge ja sellelt mõjuv soojuskiirgus ületab lähedal paikneva materjali süttimistemperatuuri. Samuti võib siia alla liigitada olukorrad, kus tulekahju tekib sellest, et küttesüsteemi mingi osa on hea soojusjuh-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

tivusega ning seetõttu kandub kõrge temperatuur ühelt küttesüsteemi osalt teisele konstruktsioonile, mis on küttesüsteemile liiga lähedal. Konvektsiooni puhul on mõeldud olukordasid, kus tulekahju levimine on seotud sooja õhu, sh põlemisgaaside ja suitsu levikuga ehitises. Arvestama peab, et sooja õhu liikumisel võib tulekahju tekkida küttesüsteemist eemal, kui kuhugi on kogunenud liigselt kuuma õhku, eriti kui sinna satub juurde värsket õhku (nt olukord, kus küttesüsteemi kasutamisel satuvad põlemisgaasid ja -jäägid osaliselt ruumi ja levivad seal). Seda annab vältida siis, kui põlemissaadused juhatakse küttesüsteemist välisõhku korrektselt. Teisisõnu ei pea ehitise konstruktsioonid või põlevmaterjalid ja -ained süttimiseks alati lahtise tulega puutuma kokku, tulekahjuks piisab ka tugevast soojuskiirgusest või konvektsioonist.

Igasuguse küttesüsteemi puhul tuleb tagada, et selle kuumenev pind oleks ohutul kaugusel ehitise osadest (sh sein, lagi, vahelagi, põrand) ning põlevmaterjalidest (küttepuid, mööbel, riietusesemed). Viimati nimetatute hulka kuuluvad ka erinevad dekoratiivsed kaunistused (nt jõulukaunistused pühade ajal) või küttekoldes põletamiseks mõeldud paberid (ajalehed, pappkastid vms), mida tihtipeale paigutatakse küttesüsteemi vahetusse lähedusse. Samuti on mõeldud, et hõõguval ja ohtlikult kuumal kütteseadmel ei kuivatataks küttepuid, riideid või muid esemeid. Ehitise konstruktsioonide või osade ohutu kaugus määratletakse üldjuhul küttesüsteemi projekteerimisel või paigaldamisel. Õigete ehituslike meetmetega saab ennetada tulekahju tekkimist. Näiteks on põlevmaterjalist ümbrust võimalik kaitsta erinevaid kaitseekraane kasutades või ühenduslõõri nõuetekohaselt vastava ehitustootega isoleerides. Küttesüsteemide puhul on oluline tulekahju ennetavast aspektist järgida ka seda, et küttesüsteemi erinevate osade (nt suitsu- või ühenduslõõri) paigaldamisel ei tekiks liialt pikki ja järske pöördnurki. Seda põhjusel, et küttesüsteemi kasutamisel võib sinna hakata tekkima kontsentreeritud põlemistemperatuur (sellisel juhul tekib sinna tõenäoliselt kõige kõrgema temperatuuriga koht) ning seetõttu võib seal soojuskiirgus mõjuda suuremal määral kui küttesüsteemi teistes osades. Kui küttesüsteem on hoonesse ohutult paigutatud, tuleb jälgida, et ka hoone edasisel kasutamisel ning remondi või ümberehituse tagajärjel oleks välistatud tuleohtu tekkimine soojuskiirguse või kuuma õhu liikumise tõttu. Näiteks on korstnajala katmine tapeediga, põrandaliistude paigaldamine kütteseadme kuumade osade vastu või soemüüri katmine laudisega samuti tulekahjuga lõppenud. Peale selle peab mööbli ja kappide paigutamisel arvestama küttesüsteemi erinevate osade kaugusega.

Küttesüsteemi projekteerimisel, paigaldamisel ja kasutamisel on ohutuse tagamiseks eelkõige oluline järgida toote paigaldus- ja kasutusjuhiseid. Tänapäevased tooted on väga erinevate ohutuskujadega ja väga palju sõltub nii kütteseadme kui ka korstna välispinna temperatuurist. Tootja annab üldjuhul kaasa tulekahju tekkimise vältimiseks soovituslikud ohutuskujad. Peale selle on võimalik kasutada õigusaktides, tehnilistes normides ja asjakohastes juhistes sätestatud universaalseid ohutuskujasid. Kütteseadme kuuma pinna ohutu kaugus ehitise osadest on määratud Eesti Standardis "EVS

TULEOHUTUSE SEADUS

812-3:2013. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid“, ohutu kaugus põlevmaterjalist on paika pandud § 19 lg 7 alusel välja antud siseministri 02.09.2010 määruses nr 44 “Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“. Selliseid universaalseid lahendusi on otstarbekas rakendada eelkõige enda tarbeks ehitatud või pottsepa tehtud müüritiskütteseadmete ja korstnate ohutuskujade puhul, kui ohutuskujasid ei ole enne tõenduslikult katsetatud.

4. Küttesüsteemi kasutatakse ainult siis, kui see on tehniliselt korras, terviklik ja ohutu. Küttesüsteem on tehniliselt korras, kui sellel puuduvad rikked ning ei ole halvenenud ettenähtud olulised tehnilised näitajad (nt soojusisolatsioonivõime, kandevõime, korstna temperatuuriklass või tahmapõlengukindlus, katla puhul selle automaati-kaseadmed vms). Näiteks ei pruugi tehniliselt korras ja ohutu olla küttesüsteem, mille kütteseadme suitsugaaside väljundtemperatuur on kõrgem korstna temperatuuriklassist (nt on ehitisele vahepeal paigaldatud uus ja võimsam kütteseadme, mis ei integreeru ehitise olemasoleva korstnaga), sellisel juhul võib küttesüsteemi kasutamine tuua kaasa tulekahju. Samuti peab küttesüsteem olema kasutamisel terviklik ja ohutu. Selle all peetakse silmas, et küttesüsteemil on olemas kõik selle juurde kuuluvad olulised osad ja need funktsioneerivad ettenähtult. Küttesüsteem ei pruugi olla töökorras, kui selle küttekolde uks või ava on katkine, selle osades on praod ja mitte-ettenähtud õhuavad, mille kaudu võivad suits ja muud põlemissaadused ehitisesiseselt levida. Näiteks ei tohi küttesüsteemi kasutada, kui küttekoldes või korstnas on ohtlikud praod või avauksed või kui ühenduslõõris või korstnas on tekkinud ummistus. Küttesüsteem on ohutu, kui kõik selle olulised osad toimivad ettenähtult ja on töökorras, põlemissaadused eemaldatakse ohutult välisõhku, see paikneb ohutult eemal ehitise konstruktsioonidest ja põlevmaterjalidest, seda hooldatakse (puhastatakse) regulaarselt ja kasutatakse ettenähtult. Küttesüsteem ei ole ohutu, kui suitsu juhitakse ventilatsioonilõõri või seda ei hooldata ja puhastata regulaarselt. Puhastamata küttesüsteeme ei saa pidada ohutuks, kuna sellisel juhul ei ole välistatud tahmapõlengu tekkimine, mis võib seada ohtu inimese tervise ja elu ning tuua kaasa varakahjusid. Riikliku järelevalve ametnikul on õigus peatada küttesüsteemi kasutamine, kui see ei ole ohutu ja võib tuua kaasa ulatuslike tagajärjedega päästesündmuse.

5. Küttesüsteemi võib kasutada üksnes ettenähtud otstarbel ja koormusega. Samuti võib selles põletada üksnes sellele **küttesüsteemile ettenähtud kütust.** Küttesüsteemi otstarbe puhul tuleb projekteerimisel ja paigaldamisel jälgida, et see sobiks ehitise ja sealse keskkonda, ning teada, mis on selle täpsem eesmärk (nt milline on kütteseadme võimus, põletatav kütus ja kas seda soovitakse paigaldada ehitise ruumide kütmiseks, saunakeriseks, ahjuks või mõneks muuks otstarbeks). Ainete kütteväärtused ja põlemistemperatuurid on väga erinevad ning seetõttu võib vale kütust kasutades või liiga suurel koormusel (st köetakse liiga kaua või korraga liiga suure kogusega

TULEOHUTUSE TAGAMINE

ehk nn "üleütmine") tekkida küttesüsteemis liiga kõrge temperatuur, mis võib tekitada tulekahju. Soovituslikud kütiskogused tuuakse tavaliselt küttesüsteemi juhistes (nt maksimaalne küttematerjali kogus ühes tunnis, mitu korda päevas kütta jne). Samadel põhjustel võib küttekolde või muu küttesüsteemi osa sulada, praguneda või muul viisil kahjustuda. Samuti ei ole tavalised küttesüsteemid ette nähtud jäätmete, kummi, plastmassi jms põletamiseks, peale selle ei pruugi tavapäraste küttesüsteemide küttekolletes sobida põletamiseks kivisüsi, küttegaas vms. Sobimatuks kütuseks võib olla ka liiga märg küttepuu, mille põletamine tekitab korstnas pigi. Oluline on arvestada, et küttekoldes ei kasutataks süütamiseks põlevvedelikke, kuna see võib olla tuleohtlik (seeläbi võivad süttida põlevvedeliku aurud). Küttesüsteemi juhistes tuuakse tavaliselt välja lubatud ja mittelubatud küttematerjalid.

6. Mis tahes küttesüsteemi tuleb puhastada ja hooldada vajaduse järgi, olenevalt küttesüsteemi kasutamise intensiivsusest. Seepärast on seaduses sätestatud, et kui küttesüsteemi kasutamisel tekib tahma, peab korstnat ja ühenduslõõri puhastama olenevalt vajadusest, kuid mitte harvemini kui küttesüsteemi dokumentatsioonis ette nähtud. Siinkohal pole mõeldud ainult tahkkütusel töötavaid küttesüsteeme, vaid ka vedel- ja gaaskütusel töötavaid küttesüsteeme, kui nende kasutamisel tekib tahma. Tahma tekkimisega kaasneb ka tahmapõlengu oht. Üldprintsip on see, et puhastamissagedus tuleb valida selline, et see välistaks tahmapõlengu tekkimise ohu. Eelkõige on oluline, et puhastamissageduse puhul lähtutakse tootjapoolsetest soovitustest ja juhistest. Seda põhjusel, et tootja näeb küttesüsteemile ette konkreetse kasutamise koormuse ja kütuse liigi ning oskab seetõttu öelda vajalikku puhastamissageduse. Mõnede küttesüsteemide puhul võib vajalik sagedus olla kord aastas, kuid tootja võib ette näha ka lühema perioodi. Samuti peab arvestama sellega, et kui küttesüsteem on aasta ringi ja pidevalt kasutuses, võib vajalik puhastamissagedus olla suurem kui kord aastas. Küttesüsteemi omanik peab sellisel juhul puhastamissageduse määratlemisel arvestama, kui intensiivselt ta enda küttesüsteemi kasutab ning mida kütmiseks kasutatakse. Juhul, kui küttesüsteemi kasutamisel tekib tahma, tuleb korstna ja ühenduslõõri puhastamisel lähtuda seaduse § 11 nõuetest.

§ 9. Tahkekütusel töötava kütteseadme ning korstna ja ühenduslõõri ehitamine ja paigaldamine

- (1) Tahkekütusel töötava ahju, kamina, pliidi või muu tahkekütusel töötava kütteseadme (edaspidi ahi, kamin või pliit) ning korstna ja ühenduslõõri võib majandustegevusena ehitada või paigaldada pottsepp, kellel on pottsepa kutsetunnistus.
- (2) Üksikelamus, suvilas, aiamaajas, taluhoones ja väikeehitises võib enda tarbeks ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri ehitada või paigaldada ka pottsepa kutsetunnistusega isik, järgides küttesüsteemi ehitamise nõudeid.
- (3) Ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri võib ohutusnõudeid järgides ehitada või paigaldada ka mõne teise Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis pottsepa kvalifikatsiooni saanud isik, kes peab oma majandustegevuse alustamisest Eestis teavitama Päästeametit.

§ 9 reguleerib tahkekütusel töötava kütteseadme (ahi, pliit, kamin) ning korstna ja ühenduslõõri ehitamist ja paigaldamist. Nimetatud nõuded jõustusid TuOS § 61 lg 2 kohaselt 01.01.2012. Ahju, pliidi ja kamina all on mõeldud kolme kõige põhilisemat kütteseadme liiki, kuid siia kuuluvad ka erinevad saunakerised, leivaahjud, õhkküttekaminad, soojamüüripliidid, pelletikaminad vms. Muudel kütustel (eelkõige vedel- või gaaskütusel) töötavate kütteseadmete ehitamist ja paigaldamist antud paragrahv ei reguleeri. Arvestama peab, et näiteks küttegaasipaigaldise ehitamist ja paigaldamist reguleerib KGOS, milles on määratletud seda tööd tegeva isiku vajalik pädevus. Samuti on SOS-s reguleeritud surveseadme (nt vedelkütusel töötava katla) paigaldamine, remont või ümberehitus ning määratletud vastav pädevus surveseadmetööde tegijale.

1. Seaduses on sätestatud, et tahkekütusel töötava ahju, kamina, pliidi või muu tahkekütusel töötava kütteseadme ning korstna ja ühenduslõõri võib majandustegevusena **ehitada või paigaldada pottsepa kutsetunnistusega isik**. Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (edaspidi MTSÜS) § 3 lg 1 kohaselt on majandustegevus iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga ja püsiv tegevus, mis ei ole seadusest tulenevalt keelatud. MTSÜS § 3 lg 2 kohaselt loetakse majandustegevuseks ka selline tegevus, mille eesmärk ei ole tulu saamine, kuid mille suhtes on kehtestatud teatamis- või loakohustus. TuOS-s on mõeldud, et kui keegi pakub teenusena tahkekütusel töötava kütteseadme, korstna ja ühenduslõõri ehitamist või paigaldamist, peab tal selleks olema pottsepa kutsetunnistus.

Ohutusnõue on seotud sellega, et eluhoonete tulekahjud saavad tihti alguse valesi ehitatud või paigaldatud kütteseadmest või korstnast. Näiteks ei ole ohutuskujade puhul lähtunud tootja juhistest või tehnilistest normidest, kuna isikul puudub vajalik kompetents kütteseadme ja korstna ehitamiseks või paigaldamiseks. Teisalt peab kütteseadme ehitaja või paigaldaja pakkuma inimestele kvaliteetset ja ohutut teenust.

TULEOHUTUSE TAGAMINE

Teenuse tellijal on õigus saada kvaliteetset teenust, et ta saaks küttesüsteemi ohutult kasutada. Oma pädevust saabki isik tõendada pottsepa kutsetunnistusega. Pottsepp peab teenust osutades järgima ohutusnõudeid.

Pottsepa kutsekvalifikatsioon näeb ette erinevad kutsetasemed, mis kirjeldavad pottsepa pädevust ja vajalikke kompetentse (kutsestandard "Pottsepp I, II, III ning Pottsepp-restauraator III"). Kutset taotleva isiku kompetentsi hindamisel ja pädevuse tõendamisel väljastab kutset andev organ kutsetunnistuse. Samuti on pottsepa kutsekvalifikatsioonis töötatud kütteseadme või korstnasüsteemi paigaldamiseks välja osakutsete andmise võimalus. Nimetatud osakutsed eeldavad kütteseadmete või korstnate paigaldamisega seotud väljavõtet kutsestandardi konkreetsetest pädevustest. Teisiti öeldes ei pea osakutse saanud isik tundma kõiki klassikalisi pottsepatöid, tema pädevus on tõendatud kitsamas valdkonnas. Kutset andev organ väljastab isikule osakutsetunnistuse, mis tähendab seda, et isik on tõendanud oma pädevust kutsestandardis kirjeldatud ühe või mitme osa kohta. Isik võib seejärel piiratud pädevuse (st ainult tõendatud kompetentside) ulatuses ehitada või paigaldada tahkkütusel töötavat kütteseadet või korstnat ja ühenduslõõri. Pottsepa kutsestandardi ja kutsetunnistuste (sh osakutsetunnistuse) saanud isikute nimekiri on nähtav SA Kutsekoja kodulehel (www.kutsekoda.ee). Kutsekoja koduleheküljelt saavad inimesed kontrollida, kas nende kütteseadet, korstnat ja ühenduslõõri ehitav või paigaldav isik on enda pädevust tõendanud.

Peale TuOS-i pottsepa kutsetunnistuse nõude tuleb arvestada sellega, et küttesüsteemi või selle osa ehitamine või paigaldamine on ehitustegevus EhS-i tähenduses ning selle tegemiseks peavad olema EhS-s nõutud load (nt taotletud kohalikul omavalitsuselt ehitusluba või kirjalik nõusolek, kui seda nõuab EhS).

2. TuOS § 9 lg 2 sätestab erandi seaduse § 9 lg 1 osas. Nimelt võib üksikelamus, suvilas, aiamajas, taluhoones ja väikeehitises enda tarbeks ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri ehitada või paigaldada ka pottsepa kutsetunnistusega isik, järgides küttesüsteemi ehitamise nõudeid. Majandus- ja kommunikatsiooniministri 04.12.2012 määruse nr 78 "Ehitise kasutamise otstarvete loetelu" lisast 1 tulenevalt on üksikelamu all mõeldud ühe korteriga elamut, mitte väiksemat mitmepereelamut. Lihtsustatult öeldes on kõik eespool nimetatud ehitised pigem ühepereelamud kui mitmepereelamud. Seaduses toodud erand on õigustatud, kuna ühepereelamu omanik on vastutav enda hoone ohutuse eest ning tal on õigus ehitada küttesüsteem oma äranägemise järgi, seadmata seejuures ohtu kolmandaid isikuid. Siinkohal on mõeldud olukorda, kus isik ehitab küttesüsteemi enda tarbeks ise, mitte ei telli ühepereelamus teenust pottsepa kutsetunnistusega isikult.

Samas peab iga isik järgima küttesüsteemi ehitamise nõudeid ning muid vajalikke ohutusnõudeid. Ehitades küttesüsteemi enda tarbeks, vastutab isik ise ohutusnõuete järgimise eest. Peale selle tuleb ehitustegevuseks hankida EhS-s ette nähtud load.

TULEOHUTUSE SEADUS

3. Euroopa Majanduspiirkonnas (Euroopa Liidu liikmesriigid ning Island, Norra ja Liechtenstein) tuleb tagada kaupade, inimeste, teenuste ning kapitali vaba liikumine. Teenuste vaba liikuvuse tagamiseks tuleb pottsepatöö võimaldada ka teistes riikides pädevuse saanud pottseppadel. Seepärast on seaduses sätestatud, et ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri võib ohutusnõudeid järgides ehitada või paigaldada ka mõne teise **Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis pottsepa kvalifikatsiooni saanud isik**. Kui ühes Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis on välja antud pottsepa pädevuse kvalifikatsioon, kehtib see kvalifikatsioon ka Eestis.

Kui isik alustab Eestis majandustegevust, peab ta sellest teavitama ka Päästeametit - see on tegevuse alustamise eeldus. Päästeametit teavitatakse üldjuhul järgmiselt: isik esitab vabas vormis teate Päästeametile (elektroonselt või paber kandjal), Päästeamet registreerib teate enda infosüsteemis üldise asjaajamise korra järgi ja vaatab selle sisuliselt üle, vajaduse korral täpsustab teates esitatud andmeid ning seejärel annab isikule tagasisidet teate registreerimisest. Tegemist ei ole tegevuse alustamise kooskõlastamise või taotlemisega, teavitamine on vajalik eelkõige seetõttu, et Päästeamet saaks vajaduse korral isiku tegevuse üle järelevalvet teostada. Samas kontrollib Päästeamet näiteks ehitise kasutusloa komisjonis, et küttesüsteemi oleks ehitanud pädev isik. Seda ka põhjusel, et mõnes muus riigis ei ole pottsepa kvalifikatsiooni saanud isiku kutsetunnistus nähtav Eesti kutseregistrist. Teise riigi pottsepp peab tegutsemisel arvestama ka Eestis kehtivate ohutus- ja ehitustegevuse nõuetega, sh tuleb taotleda ehitustegevuseks vajalikud load.

Päästeamet ei ole pottsepa kutset andev organ, kuna kutseeaduse (edaspidi KutS) tähenduses ja korras ei ole asutusele antud kutse andmise õigust. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustatakse välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse järgi (edaspidi VKTS), mille § 7 lg 5 sätestab, et pädevad asutused ja kontaktpunktid välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamiseks nimetab Vabariigi Valitsus korraldusega. Päästeameti teavitamise nõue ei anna iseenesest õigust välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamiseks.

§ 10. Ahju, kamina ja pliidi kasutamine

(1) Ahju, kamina või pliidi kütmisel tuleb tuleohtu vältimiseks tagada kogu kütmise aja jooksul ning vahetult pärast kütmise lõpetamist selle kontrolli. Kontrolli võib asendada käesoleva seaduse § 30 lõike 1 punktides 1–3 nimetatud tuleohutuspaigaldiste kasutamisega.

(2) Keelatud on ahju, kamina või pliidi koldes süüdata tuld põlevvedeliku abil.

(3) Kütus või põlevmaterjal tuleb ahju, kamina või pliidi kasutamisel paigutada neist ohutusse kaugusesse.

§ 10 käsitleb tahkkütusel töötava ahju, kamina ja pliidi kasutamist. Täpsemalt määratletakse, et kütmise aja jooksul ja pärast selle lõpetamist tuleb seda kontrollida. Samuti, et koldes ei süüdata tuld põlevvedelikuga ning et kütus ja põlevmaterjal tuleb paigutada küttesüsteemist ohutule kaugusele.

1. Ahju, kamina, pliidi vms sarnase kütteseadme kasutamisel ja samuti vahetult pärast kasutamise lõpetamist tuleb **kontrollida seadme tööd ehk kütmist**. Kütmise kontrolli all on mõeldud, et seda tehakse regulaarselt kütteseadme vahetus läheduses viibides ja seadme tööd jälgides (nt, et kütteseadme ei ajaks tuppa suitsu, sädemeid ega muid hõõguvaid osakesi, küttesüsteemi siibrid oleksid õiges asendis, küttekoldeuks oleks suletud, ei koetaks liiga intensiivselt, kütmiseks mõeldud põlevmaterjal poleks liiga lähedal kütteseadmele, soojuskiirgus ei mõjutaks lähedal asetsevaid konstruktsioone või põlevmaterjale jne). Teisisõnu on kontrolli eesmärk avastada võimalik tuleoht varases staadiumis. Võimaliku tulekahju varaseks avastamiseks on seaduses loodud ka võimalus kontrolli asendamiseks seaduse § 30 lõike 1 punktides 1-3 nimetatud tuleohutuspaigaldiste kasutamisega. Nimetatud tuleohutuspaigaldisteks on autonoomne tulekahjusignalsatsiooniandur, autonoomne tulekahjusignalsatsioonisüsteem või automaatne tulekahjusignalsatsioonisüsteem. Tulekahjusignalsatsiooni kasutamine tagab, et ehitises viibivaid inimesi teavitatakse tuleohust kohe. Siiski peab isik enne kontrolli asendamist veenduma ka selles, et kütteseadet kasutatakse nõuetekohaselt (nt et kütmiseks mõeldud põlevmaterjal asub kütteseadmest eemal, siibrid on õiges asendis, küttekoldeuks on suletud vms). Samuti on kontrolli asendamise eelduseks, et isik kuuleb tuleohtu korral tuleohutuspaigaldiste tööle rakendumist ja et tuleohutuspaigaldised on töökorras (nt tulekahjuanduris oleks töötav patarei vms).

Kütmise lõpetamisel ei ole üheselt määratletud, milline peab olema sellele järgneva kontrolli pikkus, selle üle otsustab kütteseadme kasutaja. Sellisel juhul sõltub kontrolli pikkus konkreetsest kütteseadmest ja selle seisukorrast, kütmise pikkusest ja intensiivsusest, tootjalt või kütteseadme ehitanud pottsepalt saadud juhistest jne. Kontrolli lõpetamist aitavad määratleda ka küttesüsteemi temperatuuri langemine ning küttekoldes lahtise tule ja hõõguvate tukkide puudumine. Arvestama peab selle-

ga, et kui tegemist on automaatse küttesüsteemiga (näiteks keskküttekatel), mille kasutusjuhendis ei ole määratletud pideva järelevalve vajadust, ei pea isik küttesüsteemi töötamisel seda pidevalt valvama.

2. Küttekoldes on keelatud süüdata tuld põlevvedeliku abil. Ahjus, kaminas, pliidis jms seadmetes, mis on ette nähtud tahkekütuse põletamiseks, ei ole ohutu kasutada tule süütamiseks põlevvedelikku. Põlevvedeliku süütamine küttekoldes võib tekitada reaalse tuleohtu ja ka tulekahju (nt võivad seeläbi süttida põlevvedeliku aurud, lahtine tuli võib levida väljapoole küttekollet, samuti ei ole seetõttu välistatud korstnasse ladestunud tahma süttimine). Põlevvedeliku kasutamisel võib selle aurude süttimine (sh plahvatus) paisata lahtise tule väljapoole küttekollet ning tekitada ohtu kütteseadme kasutaja elule ja tervisele. Nõue on kooskõlas ka TuOS § 8 lg 5 toodud nõudega, mille kohaselt tuleb küttesüsteemis kasutada üksnes seal kasutamiseks ettenähtud kütust.

3. Et tagada ahju, kaminat või pliiti kasutades ohutus, tuleb kütus või põlevmaterjal paigutada neist ohutusse kaugusesse. Siinkohal on eelkõige mõeldud, et kütmiseks kasutatav kütus või põlevmaterjal paigutatakse ahju, kamina, pliidi või muu sarnase kütteseadme kuumast pinnast ohutusse kaugusesse, sh on mõeldud teisi küttesüsteemi osasid (nt ohutu kaugus ühenduslõõrist ja korstnast). Näiteks ei tohi küttepuid või muid kütmiseks kasutatavaid materjale ladustada otse küttekolde lahtise ava ette või vahetult kuumale pinna peale ja kõrvale, kuna sealne temperatuur võib ületada materjalide süttimistemperatuuri. Samas peab kütteseadme kasutamisel jälgima, et muud ruumis paiknevad põlevmaterjalid (nt mööbel ja selle osad, vaibad, riidest kaunistused või köögirätikud, plastikust alused, prügikast, küttepuude hoidmiseks mõeldud pappkast, põletamiseks mõeldud paberid vms) poleks ohtlikult lähedal. Samuti peab arvestama, et kütteseadme kolde ava ees paiknev põlevmaterjalist põrand kaitstakse mittepõlevast materjalist kattega, olenemata sellest, kas koldeava on uksega või lahtine. Viimati nimetatut on seotud sellega, et kui koldeavast kukub välja küttematerjali põlevaid või hõõguvaid osi (nt tukid, sädemed vms), ei sütti ruumis olev põlevmaterjalist põrand.

Soovituslikud ohutuskujad on üldjuhul kirjas kütteseadme või korstna kasutamisesjuhistes. Samuti on võimalikud ohutud kaugused sõltuvalt küttesüsteemi välisest pinnatemperatuurist paika pandud § 19 lg 7 alusel välja antud siseministri 02.09.2010 määruses nr 44 "Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded". Ohutuskujasid kajastab ka Eesti Standard "EVS 812-3:2013. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid." Olenevalt kütteseadme või selle osa välisest pinnatemperatuurist saab seda liigitada sooja pinna (temperatuur alla 80 °C), kuumale pinna (temperatuur 80-140 °C), põletava pinna (temperatuur 140-350 °C) või hõõguva pinnaga (temperatuur 350-600 °C) kategooriasse. Seejärel saab määratleda konkreetsemaid ohutuskujasid, mida vaadeldakse nii kül-, alla- kui ka ülessuunas. Väline pinnatemperatuur sõltub

palju näiteks sellest, kas tegemist on müüritiskütteseadmega või moodulkorstnaga; kuidas kütteseadme sisemised osad leegiga kokku puutuvad; milline on soojusisolatsioon; milliseid materjale on kütteseadme ehitamisel kasutatud; millise on kütteseadmel otstarve või võimsus (nt kas tegemist on ahju, pliidi, kerisega) vms. Üks kuumema välispinnatemperatuuriga osa võib olla näiteks kütteseadme koldeuks ja saunakerise metallist ühenduslõõr.

§ 11. Ahju, kamina ja pliidi ning korstna ja ühenduslõõri puhastamine

(1) Kasutusel olevat ahju, kaminat või pliiti ning nende korstnat ja ühenduslõõri peab puhastama vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini, kui nende dokumentatsioonis on ette nähtud. Kui dokumentatsioon puudub või kui dokumentatsioonis ei ole ette nähtud muud sagedust, siis tuleb neid puhastada vähemalt üks kord aastas. Puhastamissagedus peab välistama tahmapõlengu ohu.

(2) Ehitise valdaja peab võimaldama korstnapühkija juurdepääsu ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri puhastamiseks vajalikesse ruumidesse või ehitise osale ning tagama nende juurdepääsuks vajalikud vahendid.

(3) Ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri puhastamise teenust võib majandustegevusena osutada korstnapühkija, kellel on korstnapühkija kutsetunnistus.

(4) Üksikelamus, suvilas, aiamajas, taluhoones ja väikeehitises võib ahju, kaminat või pliiti ning korstnat ja ühenduslõõri enda tarbeks puhastada, välja arvatud tahma põletada suitsulõõrides, ka korstnapühkija kutsetunnistusega isik, järgides küttesüsteemide puhastamise nõudeid.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud juhul peab üks kord viie aasta jooksul ahju, kaminat või pliiti ning nende korstnat ja ühenduslõõri puhastama korstnapühkija kutsetunnistusega isik, kes väljastab küttesüsteemi tehnilise seisukorra ning ohutuse kohta korstnapühkimise akti.

(6) Ahju, kaminat või pliiti ning korstnat ja ühenduslõõri võib ohutusnõudeid järgides puhastada ka mõne teise Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis korstnapühkija kvalifikatsiooni saanud isik, kes peab oma majandustegevuse alustamisest Eestis teavitama Päästeametit.

(7) Ehitise valdaja peab ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri puhastamise kohta pidama arvestust ja säilitama korstnapühkija akti korstnapühkimise kohta järgmise korstnapühkimise akti saamiseni.

(8) Ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri puhastamise käigus avastatud tuleohutusnõude rikkumisest ja tuleohust peab korstnapühkija kirjalkult teavitama valdajat ja Päästeametit kümne päeva jooksul alates puhastamise päevast.

(9) Ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri puhastamise nõuded kehtestab siseminister määrusega.

§ 11 käsitleb tahkkütusel töötava ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri puhastamist. Siinkohal tuleb siiski arvestada sellega, et seaduse § 8 lg 5 käsitles muudel kütustel töötavate küttesüsteemide puhastamist, kui nende kasutamisel tekib tahma. Sellisel juhul tuleb korstna ja ühenduslõõri puhastamisel lähtuda samuti § 11 nõuetest. Seega laienevad TuOS § 11 nõuded ka teistel kütustel töötavate küttesüsteemide puhastamisele. Täpsemalt määratletakse küttesüsteemi puhastamise nõuete osas puhastamissagedus, ehitise valdaja kohustused, korstnapühkija pädevus, korstnapühkimise arvestuse pidamine, Päästeameti teavitamine avastatud tuleohutusnõude rikkumisest ja tuleohust ning samuti detailsemad nõuded küttesüsteemi puhastamisele.

1. Kasutusel olevat ahju, kaminat, pliiti või mõnda muud kütteseadet ning nende korstnat ja ühenduslõõri **peab puhastama vajaduse järgi**. Küttesüsteemi puhastamise eesmärk on tahmapõlengu vältimine. Puhastamist vajavad eelkõige sellised küttesüsteemid, mida kasutatakse. Näiteks kui ehitises on kamin, mida ei kasutata, ei pea seda ka regulaarselt puhastama, kuna sellesse ei ladestu tahma ega muid põlemisjääke. Samas ei välista see, et küttesüsteemi ei peaks enne kasutusele võtmist kontrollima. Siinkohal peab arvestama, et isegi siis, kui küttesüsteemi kasutatakse harva, tuleb seda ikkagi regulaarselt puhastada. Vastavalt vajadusele puhastamine tähendab eelkõige seda, et puhastamissageduse määramisel arvestatakse küttesüsteemi dokumentatsioonis tootja kirjeldatud soovitusi (kasutusjuhised), samuti küttesüsteemi ehitanud pottsepal saadud juhiseid, korstnapühkijalt saadud soovitusi, küttesüsteemi kasutamise intensiivsust, kasutatud küttematerjali omadusi jne. Seepärast on seaduses määratletud, et **puhastada tuleb vähemalt kord aastas. Puhastamissageduse määramisel võib lähtuda ka küttesüsteemi dokumentatsioonist**. Kord aastas puhastamine tagab minimaalselt selle, et küttesüsteemi ladestunud tahm ja muud põlemisjäägid eemaldatakse regulaarselt. See on küttesüsteemi toimivuse ja ohutuse aluseks. Olenevalt kütteseadmest ja kasutatavast kütusest võib küttesüsteemi dokumentatsioonis olla ka pikem puhastamissagedus kui kord aastas. Igal juhul on oluline, et küttesüsteemi puhastatakse regulaarselt ning soovitavalt enne küttesüsteemi algust (üldiselt kestab intensiivne küttesüsteemi sügise kevade lõpuni). Enne küttesüsteemi algust tuleb puhastada selleks, et veenduda küttesüsteemi kasutamise ohutuses. Kuna puhastamissagedus peab välistama tahmapõlengu ohu, tuleb kütteseadme intensiivsel kasutamisel arvestada, et küttesüsteemi puhastamine üks kord aastas ei pruugi alati olla piisav. Täpsema hinnangu puhastamissagedusele saab anda korstnapühkija.

Küttesüsteemi puhastamata jätmisest alguse saanud tulekahjud ei ole harvad, need moodustavad suure osa tuleõnnetustest. **Tahmapõleng on küttesüsteemi suitsulõõri seintele kinnitunud tahma ja pigi süttimine**. Küttesüsteemi kasutamisel võib

TULEOHUTUSE TAGAMINE

korstna suitsulõõri koguneda sellisel määral tahma ja pigi, et sellega kaasneb tahmapõlengu oht. Tahmapõlengu oht tekib eelkõige vale kütmise (eriti tahkekütte korral) ning küttesüsteemi ebaregulaarse ja mittenoetetekohase puhastamise tagajärjel. Ka küttesüsteemi ehitamisel või paigaldamisel tehtud vead võivad suurendada tahmapõlengu ohtu, kuna see võib soodustada tahma ladestumist suitsulõõris. Tahmapõlengu ennetamiseks tuleb küttesüsteemi eelkõige nõuetekohaselt kasutada ja puhastada. Näiteks tuleb järgida kasutusjuhendit ja üldiseid kasutamise reegleid: küttesüsteemi kasutatakse järjepidevalt, küttematerjali lisatakse juurde vähehaaval jne. Tahmapõlengu vältimiseks tuleb kasutada õiget kütterežiimi ja küttematerjali (nt kasutatakse kuivi puid, kuna märg puu aitab kaasa tahmumisele ja pigistumisele). Peale selle tuleb ohu vältimiseks jälgida, et küttekoldes ei põletataks prahti ja jäätmepakkmeid (nt erinevad plastikpakendid, kile vms), kuna see soodustab tahmapõlengu ohtu (nt tekitab tahma ja võib ummistada küttesüsteemi). Tahmapõlengu tekkimisel ei tohiks kasutada tulekahju kustutamiseks vett (nt vee kallamisel suitsulõõri võib korsten praguneda). Pigem tuleks sellise tulekahju korral takistada õhu juurdepääs suitsulõõri (nt siibrite ja tõmberegulaatorite sulgemine vms) ning proovida tulekahju kustutada tulekustutiga. Tahmapõlengu järel tuleb küttesüsteem enne uut kasutuskorda üle kontrollida. Soovitatavalt peab seda tegema kutseline korstnapühkija või pottsepp, kes oskab anda hinnangu küttesüsteemi seisukorrale. Tahmapõlengul on oht, et see levib suitsulõõrist välja ning tekitab ohu inimese elule, tervisele ning varale. Näiteks võib korstnaprao kaudu levida tuli ka eluruumi. Tahmapõlengu korral tõuseb temperatuur suitsulõõris kõrgemaks, kui see on tavaolukorras ette nähtud. Liigse temperatuuri mõjul võib küttesüsteemi väline pinnatemperatuur tõusta liiga kõrgeks, mistõttu võib tekkida tuleoht ka selle lähedal asuvatele ehitise konstruktsioonidele või materjalidele. Samuti võib ka väiksema tahmapõlengu tagajärjel küttesüsteem kahjustuda (nt korsten kaotab tahmapõlengukindluse, soojusisolatsiooni omadused vähenevad vms). Tahmapõlengu tunneb üldjuhul ära selle järgi, et korsten läheb väljastpoolt väga kuumaks, korstnast võib lenduda sademeid või näha leeki, sealt võib tulla paksu valget suitsu, korsten praksub või ragiseb, samuti on tunda pigi või tahma lõhna.

Kui küttesüsteemi ei ole pikema aja jooksul kasutatud, tuleb enne selle kasutamist kontrollida, kas korsten on vaja puhastada (korstnasse võib olla kogunenud puuoksi või lehti, selles võib olla linnupesa või muid ootamatuid takistusi või ummistusi, mis takistavad kütteseadme kasutamist, samuti võib küttesüsteemis olla liigset niiskust). Sellised praktilised kaalutlused lähevad kokku ka seaduse § 8 lg 4 põhimõttega, mille kohaselt tohib kasutada üksnes tehniliselt korras, terviklikku ja ohutut küttesüsteemi.

2. Küttesüsteemi puhastamiseks peab ehitise valdaja võimaldama korstnapühkija juurdepääsu vajalikesse ruumidesse või ehitise osale. Ahju, kamina, pliidi või mõne muu kütteseadme ning korstna ja ühenduslõõri puhastamine eeldab ligipääsu erinevatele ehitise osadele (nt ehitise korteritesse ja ruumidesse, trepikodadesse, katusele,

TULEOHUTUSE SEADUS

pööningule, keldrisse vms). Kui korstnapühkija ei pääse vajalikku ehitise osasse, ei saa ka küttesüsteemi terviklikult puhastada (nt seetõttu jääb osa suitsulõõre puhastamata). Ühest küljest vastutab korstnapühkija oma töö eest, teisest küljest peab ehitise valdaja tagama korstnapühkijale töö tegemiseks vajalikud tingimused, sest muidu ei saa korstnapühkija oma tööd tulemuslikult teha. Näiteks ei saa korstnapühkija ülesandeks panna seda, et ta peab teenust pakkudes hakkama ise otsima võimalusi, kuidas pääseda mingitesse ruumidesse, selle peab tagama ehitise valdaja. Samuti peab ehitise valdaja tagama ehitise erinevatele osadele juurdepääsuks vajalikud vahendid. Siinkohal on mõeldud näiteks ruumide võtmeid, redeleid, katuse käiguteid, teenindusrõdusid, samuti pööninguluuke vms. Kuna ehitised on oma olemuselt ja mõõtmetelt väga erinevad, ei saa eeldada korstnapühkijalt kõiki sobilikke vahendeid ehitise osadele juurdepääsuks, iga ehitise valdaja enda kohustus on need tagada. Samas ei välista see seda, et korstnapühkija ei tohiks kasutada enda vahendeid, et pääseda ehitise osadele (nt redelite kasutamine, et pääseda katusele ja korstnale). Ehitise valdaja ei pruugi tunda korstnapühkimise töö spetsiifikat ja selleks vajalikke töövahendeid, seepärast peavad vajalikud töövahendid olema ikkagi teenust osutaval isikul.

Nimetatud kohustused on ehitise valdajal, kuna tema teostab faktilist võimu ehitise kasutamise üle. Kohustus ei saa olla ainult ehitise omanikul, kuna tema ei pruugi teostada ehitise üle faktilist võimu ega tagada nõuetekohast puhastamist (nt elamu või korter on üürile antud vms). Korstnapühkimise teenuse tellib eelkõige see isik, kes ehitist ja küttesüsteemi realselt kasutab ja teab, millal seda puhastada on vaja.

3. Seadusega on kehtestatud nõue, et tahkkütusel töötava ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri **puhastamise teenust võib majandustegevusena osutada korstnapühkija, kellel on korstnapühkija kutsetunnistus.** MTSÜS kohaselt on majandustegevus iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga ja püsiv tegevus. Siinkohal on mõeldud, et kui keegi pakub teenusena küttesüsteemi korstnapühkimist, peab tal selleks olema korstnapühkija kutsetunnistus. Sarnane on ohutusnõue, et küttesüsteemi võib ehitada või paigaldada pottsepa kutsetunnistusega isik (v.a ühepereelamus enda tarbeks). Korstnapühkimine on töö, mille eesmärk on küttesüsteemi puhastamine, et hoida see korras ning vältida tuleohtu (sh tahmapõlengu ohtu). Kvaliteetne korstnapühkimine on nii küttesüsteemi toimimise kui ka ohutuse tagamise aluseks.

Ohutusnõude eesmärk on vältida ehitise tulekahju tekkimist puhastamata küttesüsteemist. Kui korstent on pühitud ebakvaliteetselt või ebaregulaarselt, on peamine tuleoht tahma süttimine suitsulõõris. Kutsenõue on vajalik, kuna korstnapühkimine eeldab spetsiifilisi teadmisi nii tuleohutusest kui ka muudest valdkondadest (nt teadmised küttesüsteemi ehitusest, tööde teostamise võtetest ja tööohutusest jne). Näiteks peab korstnapühkija andma hinnangu küttesüsteemi seisukorrale (nt peale tuleohutuse hinnatakse seda, kas kusagil on pragusid vms). Samuti tagab kutsenõue,

TULEOHUTUSE TAGAMINE

et korstnapühkimise tellinud isik saab kvaliteetset teenust. Oma pädevust saab isik tõendada korstnapühkija kutsetunnistusega.

Korstnapühkija võib teha neid töid, mis vastavad talle korstnapühkija kutsekvalifikatsiooni tasemega antud pädevusele. Isiku vastavaid kompetentse hinnatakse kutseksamiga ning pädevuse tõendamisel väljastab kutset andev organ kutsetunnistuse. Korstnapühkija kutsestandard (st kutsestandard "Korstnapühkija I, II ja III") ja kutsetunnistuste saanud isikute nimekiri on nähtav SA Kutsekoja kodulehel (www.kutsekoja.ee). Kutsekoja koduleheküljelt saavad inimesed kontrollida, kas nende küttesüsteemi puhastav isik on enda pädevust tõendanud.

4. TuOS § 11 lg 4 sätestab erandi § 11 lg 3 osas — üksikelamus (st ühe korteriga elamus, mitte mitmepereelamus), suvilas, aiamaajas, taluhoones ja väikeehitises võib **isik oma tarbeks kütteseadet, korstnat ja ühenduslõõri puhastada ka ise ilma korstnapühkija kutsetunnistust omamata.** Samas peab iga isik järgima küttesüsteemi puhastamise nõudeid, mis on kehtestatud seaduse § 11 lg 9 alusel siseministri määrusega. Seadus määratleb ka välistuse tahma põletamises. Tahma põletamiseks nimetatakse seda, kui küttesüsteemi puhastades eemaldatakse kontrollimatu tahmapõlengu vältimiseks suitsulõõride seintele kinnitunud tahm ja pigi põletamise teel. Kui tahmapõletamist valesti teha, võib see kahjustada küttesüsteemi toimimist või tekitada tulekahju. Kuna see on keerukas ja ohtlik töö, ei või igaüks seda teha. Tahmapõletamise vajadust ja võimalust hindab vastava pädevusega korstnapühkija. Korstnapühkija kutsetunnistuse nõue küttesüsteemi puhastamiseks on sarnane küttesüsteemi ehitamise ja paigaldamise nõudega, mille kohaselt võib isik seda enda tarbeks teha ka ilma pottsepa kutsetunnistusega. Erand on õigustatud, kuna ühepereelamu omanik on vastutav enda hoone ohutuse eest ning tal on õigus puhastada küttesüsteemi oma äranägemise järgi, seadmata seejuures ohtu kolmandaid isikuid. Samuti on siinkohal mõeldud, et isik puhastab küttesüsteemi enda tarbeks ise, mitte ühepereelamus teenuse tellimist korstnapühkija kutsetunnistusega isikult.

5. Seaduses on sätestatud erand § 11 lg 4 osas. Nimelt on seaduses toodud kohustus, mille järgi juhul, kui isik puhastab üksikelamus, suvilas, aiamaajas, taluhoones ja väikeehitises enda tarbeks ahju, kaminat või pliiti ning korstnat ja ühenduslõõri, peab **vähemalt üks kord viie aasta jooksul küttesüsteemi puhastama ka kutseline korstnapühkija.** Lihtsustatult öeldes tähendab see seda, et vähemalt iga viie aasta järel tuleb tellida teenus kutseliselt korstnapühkijalt. Samuti väljastab kutseline korstnapühkija sellisel juhul korstnapühkimise akti küttesüsteemi tehnilise seisukorra ning ohutuse kohta. Nõue on vajalik ja asjakohane, et eluhoonetes (eelkõige ühepereelamutes) kasutatavad küttesüsteemid toimiks ja oleks ka kaugemas perspektiivis ohutud. Kuigi isik on vastutav enda hoone ohutuse tagamise eest ning tal on õigus ühepereelamus küttesüsteemi puhastada omal äranägemise järgi, on oluline ka see, et aeg-ajalt an-

TULEOHUTUSE SEADUS

naks professionaalse hinnangu küttesüsteemi seisukorra ja ohutuse kohta kutseline korstnapühkija. Arvestama peab, et küttesüsteem vajab regulaarselt hooldust ja ülevaatamist, kuna igasugune süsteem amortiseerub ka ajaga (nt kütteseade laguneb ajaga, korsten võib praguneda, lahtine tuli ja kõrge temperatuur võivad mõjutada küttesüsteemi erinevate osade omadusi, küttesüsteemi ebaregulaarne või liiga intensiivne kasutamine ning ebaregulaarne hooldus võivad mõjutada selle toimimist). Nõudega tagatakse eelkõige kõikide tahkkütusel töötavate kütteseadmete ning nende korstnate ja ühenduslõõride professionaalne kontroll (vajaduse korral ka teistel kütustel töötavate küttesüsteemide kontroll).

TuOS jõustus 01.09.2010 ning selle kohaselt peab kutseline korstnapühkija puhastama küttesüsteemi kord viie aasta jooksul. Seega peab iga üksikpereelamu ahju, kamina, pliidi või muu sarnase kütteseadme ning nende korstna ja ühenduslõõri kohta olema väljastatud korstnapühkija akt esimest korda hiljemalt 01.09.2015. Edaspidi peab kutseline korstnapühkija küttesüsteemi uuesti puhastama vähemalt viie aasta möödumisel eelmise korstnapühkimise akti väljastamisest. Oluline on see, et ehitise valdaja säilitaks kutselise korstnapühkija väljastatud korstnapühkimise akti järgmise akti saamiseni (sellel juhul vähemalt viieks aastaks). Riiklikku järelevalvet teostav ametiisik võib kontrollida, et ehitises oleks kord viie aasta jooksul küttesüsteemi puhastanud kutseline korstnapühkija ning väljastatud korstnapühkimise akt süsteemi tehnilise seisukorra ja ohutuse kohta.

6. Euroopa Majanduspiirkonnas (Euroopa Liidu liikmesriigid ning Island, Norra ja Liechtenstein) on teenuste vaba liikuvuse tagamiseks võimalik ka teistes riikides pädevuse saanud korstnapühkijatel teenust osutada. Seepärast on seaduses sätestatud, et ahju, kaminat või pliiti ning korstnat ja ühenduslõõri võib ohutusnõudeid järgides puhastada ka mõne teise Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis korstnapühkija kvalifikatsiooni saanud isik. Majandustegevuse alustamisest Eestis tuleb teavitada Päästeametit. Kui ühes Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis on välja antud korstnapühkija pädevuse kvalifikatsioon, kehtib see kvalifikatsioon ka Eestis. Tegemist on seaduse § 9 lg 3 sarnase nõudega, mille kohaselt võib mõne teise Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis pottsepa kvalifikatsiooni saanud isik küttesüsteemi ehitada või paigaldada.

Kui teise riigi korstnapühkija soovib alustada Eestis tegevust, peab ta teavitama sellest Päästeametit (tegemist ei ole tegevuse alustamise kooskõlastamise ega taotlemisega, vaid sellest teavitamisega). Päästeametit teavitatakse üldjuhul järgmiselt: isik esitab vabas vormis teate Päästeametile (elektroonselt või paberikandjal), Päästeamet registreerib teate enda infosüsteemis ja vaatab selle sisuliselt üle, vajaduse korral täpsustatakse teates esitatud andmeid ning seejärel antakse isikule tagasisidet teate registreerimisest. Teavitamine on vajalik, et Päästeamet saaks isiku tegevuse üle järelevalvet teostada. Samuti ei ole välisriigis saadud korstnapühkija kvalifikatsioon ja kut-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

setunnistus nähtav Eesti kutseregistris. Sellegipoolest peab Päästeamet kontrollima, kas küttesüsteemi puhastanud isikul on olemas vastav kutsequalifikatsioon või mitte (nt korstnapühkimise akti kontrollimisel tuleb hinnata, kas selle on andnud kutseline korstnapühkija). Teise riigi korstnapühkija peab arvestama ka Eestis kehtivate nõuetega, sh tuleb töö tellijale esitada vastav eestikeelne korstnapühkimise akt.

Päästeamet ei ole korstnapühkija kutset andvaks organiks ega välisriigi kutsequalifikatsiooni tunnustaja, vaid teavitatud osapool. Välisriigi kutsequalifikatsiooni tunnustatakse vastavalt VKTS-le, mille § 7 lg 5 sätestab, et pädevad asutused ja kontaktpunktid välisriigi kutsequalifikatsiooni tunnustamiseks nimetab Vabariigi Valitsus korraldusega.

7. Ehitise valdaja peab küttesüsteemi puhastamise üle arvestust pidama. Seejärel on seaduses sätestatud, et ehitise valdaja peab ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri puhastamise kohta arvestust pidama ja säilitama korstnapühkija akti korstnapühkimise kohta järgmise korstnapühkimise akti saamiseni. Arvestus näitab eelkõige seda, millal küttesüsteemi puhastati, mitte detailseid tegevusi, mida korstnapühkimise käigus tehti (üldjuhul korstnapühkija ikkagi kirjeldab neid tegevusi korstnapühkija aktis). Isiku peamiseks kohustuseks on arvestuse pidamisega näidata seda, millal viimati küttesüsteemi puhastati. See tähendab, et kui küttesüsteemi tuleb puhastada üks kord aastas, tuleb pidada arvestust vähemalt viimase aasta kohta. Kui seda tehtud ei ole, võib olla alust arvata, et küttesüsteemi ei ole regulaarselt puhastatud. Juhul, kui küttesüsteemi tootja annab teistsuguse puhastamissageduse (nt kord kahe aasta jooksul vms), võib arvestust pidada pikema perioodi peale. Samuti tuleb arvesse võtta, et kui isik puhastab ühepereelamus küttesüsteemi enda tarbeks, peab ta pidama nii regulaarset arvestust küttesüsteemi puhastamise kohta (nt iga-aastase puhastamise kohta) kui säilitama vajaduse korral korstnapühkija akti viieks aastaks (kui kutseline korstnapühkija puhastab küttesüsteemi ainult kord viie aasta jooksul).

Kui küttesüsteemi puhastatakse enda tarbeks, ei ole arvestuse pidamises määratletud eraldi vorminõudeid. Oluline on see, et informatsioon oleks olemas ja vajaduse korral saaks selle esitada riiklikku järelevalvet teostavale ametiisikule (nt informatsioon eelmise puhastamise kohta on talletatud eraldi vihikusse või paberile või see on olemas elektroonselt jne). Kui riiklikku järelevalvet teostaval ametiisikul on kahtlus, et küttesüsteemi ei ole nõuetekohaselt puhastatud või arvestuses on tahtlikult esitatud valeandmeid, on ametnikul võimalik tellida küttesüsteemi seisukorra ja ohutuse kohta ekspertiis pädevalt korstnapühkijalt ning võtta vajaduse korral isik vastutusele TuOS § 45 alusel (küttesüsteemi tuleohutusnõuete rikkumine). Peale selle on võimalik teha ettekirjutus küttesüsteemi puhastamiseks. Arvestuse pidamise puhul tuleb märkida, et isik vastutab eelkõige ise enda ja oma ehitise ohutuse tagamise eest. Kui isik on saanud korstnapühkimise akti, siis on sellel peale küttesüsteemi puhastamise kuupäeva täpselt kirjas tehtud tööde kirjeldused ja korstnapühkija hinnang küttesüsteemi tehnilise

TULEOHUTUSE SEADUS

seisukorra ja ohutuse kohta. Korstnapühkimise akti nõuded ja vorm on toodud siseministri 30.08.2010 määruses nr 41 "Küttesüsteemi puhastamise nõuded". Samuti on oluline teada, et küttesüsteemi puhastamise kohta jääb üks eksemplar korstnapühkimise aktist ka korstnapühkijale ning seetõttu võib akti kadumisel või järelevalve teostamisel küsida korstnapühkijalt akti koopiat.

8. Kui korstnapühkija avastab küttesüsteemi puhastamisel **tuleohutusnõude rikkumise või tuleohu, peab ta sellest teavitama nii ehitise valdajat kui ka Päästeametit.** Korstnapühkija peab ehitise valdajat ja Päästeametit teavitama kümne päeva jooksul alates puhastamise päevast. Siinkohal on mõeldud, et tuleohutusnõude rikkumisel või tuleohu avastamisel fikseerib korstnapühkija need kirjalikult nii korstnapühkimise aktis (milles kirjeldatakse küttesüsteemi tehnilist seisukorda ja ohutust ning avastatud puuduseid) kui ka vormikohases ettepanekus, mis esitatakse Päästeametile (milles kirjeldatakse avastatud puuduseid ja tuuakse välja ettepanekuna meetmed puuduste likvideerimiseks). Vormikohane ettepanek on toodud TuOS § 11 lg 9 alusel antud siseministri 30.08.2010 määruses nr 41 "Küttesüsteemi puhastamise nõuded". Korstnapühkija akti ei pea Päästeametile esitama.

Nii ehitise valdaja kui ka Päästeameti teavitamise eesmärk on tagada, et küttesüsteemi hooletust kasutamisest, selle tehnilisest seisukorrast või rikkest ei tekiks küttesüsteemi edaspidisel kasutamisel tulekahju. Seega on sättel tulekahju ennetav funktsioon. Ehitise valdaja teavitamine on oluline, kuna tema teostab faktilist võimu ehitise ja küttesüsteemi kasutamise üle ning saab seetõttu rakendada meetmeid puuduste kõrvaldamiseks. Korstnapühkija annab küttesüsteemide seisukorrale professionaalse hinnangu, kuid ta ei saa tagada, et valdaja avastatud puudused kõrvaldab. Kuna ohu kõrvaldamiseks tuleb tagada riiklik järelevalve, on avastatud puudustest teavitamine korstnapühkijale kohustuslik. Teavitatud Päästeamet teostab riiklikku järelevalvet, et oht kõrvaldada. Vajaduse korral saab rakendada ka haldussundi või isikut karistada, et ta edaspidi ohutult käituks. Samuti saab TuOS § 45 alusel karistada korstnapühkijat, kes ei teavita päästkeskust avastatud puudusest või ohust (küttesüsteemi tuleohutusnõuete rikkumine).

9. Siseministri määrusega on kehtestatud "Küttesüsteemi puhastamise nõuded", millega täpsustatud nõuded korstnapühkimisele ja korstnapühkijale. Samuti tuuakse välja korstnapühkimise akti ja tuleohutusnõuete rikkumise korral Päästeametile esitatava ettepaneku vormid. Kui isik soovib ühepereelamus enda tarbeks küttesüsteemi puhastada, peab ta lähtuma nimetatud määruse nõuetest (v.a tahmapõletamine ja korstnapühkimise akti andmine iseendale). Määruse nõuded laienevad nii tahkkütusel töötava küttesüsteemi kui ka muul kütusel töötava küttesüsteemi korstna ja ühenduslõõri puhastamisele, kui selle kasutamisel tekib tahma või ladestub muid põlemisjääke.

Tuletöö tuleohutusnõuded

§ 12. Tuletöö

(1) Tuletöö on:

- 1) gaaskeevitustöö;
- 2) elekterkeevitustöö;
- 3) põlevvedelikuga metalli lõikamine;
- 4) ketaslõikuriga metalli lõikamine;
- 5) bituumeni ja muu põlevmastiksi kuumutamine ja kasutamine;
- 6) gaasleegi kasutamine;
- 7) muu tegevus, mille käigus kasutatakse leeki, tekivad sädemed või temperatuur, mille mõjul võib süttida ümbritsev põlevmaterjal, tekitades sellega reaalse tule-ohu.

(2) Käesoleva seaduse tähenduses ei käsitata tuletöona küttekolde kasutamist või küttekoldevälise tule tegemist ja grillseadme kasutamist.

§ 12 käsitleb tuletöö tuleohutusnõudeid. Nimetatud paragrahv on üldprintsip, milles kirjeldatakse tuletöö olemust ja selle liike ning tuuakse välja välistused tuletöö tähenduses.

1. Seaduses on määratletud peamised tuletöö liigid (see ei ole ammendav loetelu). Kuigi seaduses ei ole otseselt määratletud tuletöö definitsiooni, on seal esitatud **tuletöö liigitus ning sõnastatud üldine tuletöö olemus**, s.o tegevus, mille käigus kasutatakse leeki, tekivad sädemed või temperatuur, mille mõjul võib süttida ümbritsev põlevmaterjal, tekitades sellega reaalse tuleohu. Tuletöö tegemise kohas põhjustab tuleohtu eelkõige tegevusest tingitud süttimine. Teisisõnu on tuletöö tegevus või töö, kus kasutatakse seadmeid või muid vahendeid ja aineid, vedelikke või valmistisi, millega võidakse põhjustada tuleohtu või tekitada tulekahju (tulenevalt leegist, sädemetest või kõrgest temperatuurist). Tuletöös on peamine oht seotud kasutatava töövahendi ja selle eripäraga (nt töövahendi kasutamisel tekivad sädemed, leek või kõrge temperatuur vms). Peale kasutatava töövahendi tuleb arvestada, et tuletöö tegemisel võidakse kasutada erinevaid põlevgaase või -vedelikke, mis omakorda suurendavad tulekahju-riski. Võimalik tuleoht tekib seejuures tuletöö tegemise kohas (sh nii siseruumides kui ka välisõhus) seda ümbritsevale põlevmaterjalile (nt ehitise tarandid, lahtised põlevmaterjalide hoiukohad, läheduses asuvad riide- ja mööbliesemed või muu sisustus jne). Seaduses toodud tuletööde tegemine on peamiselt üks osa ehitustöödest, kuid seda võidakse teha ka väiksemate remontööde või muu sarnase tegevuse ajal (nt koduhoovis metalli lõikamine või ühendamine, katusekattetöödel leeki kasutades bituumenist rullmaterjalide paigaldamine vms).

TuOS lg 1 p-des 1–7 on esitatud tuletööde liigitus. Tuletööna on seaduses määratletud:

- **gaaskeevitustöö** — keevitamiseks kasutatakse põlevgaasi (sh hapniku- ja gaasiballooni ja gaasina kasutatakse atsetüleen, propaani, butaani vms) ning tegevuse käigus võib tekkida ohtlik leek, ohtlikke sädemeid ja pritsmeid või kõrge temperatuur;
- **elekterkeevitustöö** — keevitamiseks kasutatakse elektrivoolu ning tegevuse käigus võib tekkida ohtlikke sädemeid, pritsmeid või kõrge temperatuur;
- **põlevvedelikuga metalli lõikamine** — metalli lõikamiseks kasutatakse lõikepõletit ja põlevvedelikku (nt bensiin vms) ning tegevuse käigus võib tekkida ohtlik leek või kõrge temperatuur;
- **ketaslõikuriga metalli lõikamine** — metalli lõikamiseks kasutatakse ketaslõikurit (sh on mõeldud nn nurklihvijat või -lõikurit) ning tegevuse käigus võib tekkida ohtlikke sädemeid või kõrge temperatuur;
- **bituumeni ja muu põlevmastiksi kuumutamine ja kasutamine** — bituumeni ja muu põlevmastiksi kuumutamiseks kasutatakse näiteks gaasileeki või bituumenkatelt (sh kasutatakse kuumutatud osasid) ning tegevuse käigus võib tekkida ohtlik leek või kuumutatud osa kasutamisel kõrge temperatuur;
- **gaasleegi kasutamine** — gaasileegi saamiseks kasutatakse põletit ja põlevgaasi (sh hapniku- ja gaasiballooni ning gaasina kasutatakse näiteks atsetüleen, propaani, butaani vms) ning tegevuse käigus võib tekkida ohtlik leek või kõrge temperatuur.

Seaduses esitatud tuletööde liigituse loetelu ei ole ammendav ning seetõttu nimetatakse tuletööks ka muud tegevust, mille käigus kasutatakse leeki, tekivad sädemed või temperatuur, mille mõjul võib süttida ümbritsev põlevmaterjal, tekitades sellega reaalse tuleohtu. Tuletöö määratlemisel on oluline võimaliku tuleallika olemasolu (tuleallikas võib olla lahtine leek, sädemed, hõõguvad või kuumad detailid vms). Seadusesse ei saa kirja panna kõike võimalikke tuletöö liike, peale olemasoleva loetelu tuleb anda üldine kirjeldus tuletöö olemusest. Olenevalt tuletööl kasutatavatest töövahenditest ja -võtetest on ka teisi tuletöö liike, mõnda tuletöö liiki nimetatakse lihtsalt teise nimetusega (nt metallide gaaslõikamine, laserlõikamine, plasmalõikamine või samuti sepatöö, jootetöö, leeklambi kasutamine vms). Siinkohal tuleb arvestada, et tegevus loetakse tuletööks vaid sellisel juhul, kui sellega tekitatakse ümbritsevale keskkonnale tuleoht. Kui mõnes muus valdkonnas kasutatakse keeleliselt sarnast tähendust (sarnaselt mõne tuletöö eriliigiga), ei tähenda see automaatselt, et tegemist on tuletööga TuOS-i tähenduses (nt meditsiini valdkonnas laserlõikamine ei ole tuletöö tegemine). Peale keelelise tõlgendamise peab siinkohal arvestama, mis on sellisel juhul asja tõeline olemus, ning kasutama ka süstemaatilist või teleoloogilist tõlgendamist. Samuti loeb tõlgendamisel see, milline on faktiline olukord tegevust tehes – kas sellel on

TULEOHUTUSE TAGAMINE

tuletöö tunnused või mitte. Kui tehnoloogiliselt kasutatakse mingisugust paikset või teisaldatavat töövahendit või seadet, mille kasutamisel on igati välistatud või välditud tuleohtu tekkimine ümbritsevale keskkonnale või põlevmaterjalile (sh sädemete, leegi või kõrge temperatuuri tekkimine), ei saa seda tegevust lugeda tuletöök (nt erinevad tehnoloogilised protsessid või masinad tehastes, tulekahju simulaatorid vms). Sellisel juhul on oluline lähtuda eelkõige töövahendi, seadme või masina kasutusjuhendist ning muudest eeskirjadest või õigusaktidest, näiteks masina ohutuse seadusest (edaspidi MOS).

2. Seaduses on toodud välistus, et **tuletööna ei käsitleta küttekolde kasutamist** (ahju, kamina või pliidi kütmist) või **küttekoldevälise tule tegemist** (lõkke tegemist) ja **grillseadme kasutamist**. Küttekolde kasutamine ja küttekoldevälise tule tegemine ning grillimine on tuleohutusnõuetena reguleeritud muudes TuOS-i paragrahvides (§ 7–11, 15). Tuletööna ei käsitleta ka elektritööd, mida reguleerib elektriohutusseadus (edaspidi EIOS).

Samuti ei saa näiteks põlevat küünalt lugeda tuletöök, kuna see ei ole eraldi tegevus kui selline. Tuletöök ei loeta ka suitsetamist, tikkude või tulemasina (välgu-mihkli) kasutamist, pürotehnilise toote kasutamist ega elektripliidi ahjus küpsetamist vms. Näiteks on suitsetamine küll tegevus ning selle käigus tekib kõrge temperatuur ja sädemed, kuid see ei ole tuletöö TuOS-i tähenduses. On üpriski mõeldamatu, et suitsetamisel hakatakse järgima tuletöö tegemise nõudeid (nt tuletöö koha ettevalmistamine või tulekustutusvahendite kasutamine vms) – see ei ole seaduse sätte eesmärk. Tuletööna peetakse silmas tule kasutamist töö tegemisel ning mõeldud on sarnaseid tegevusi, mida kirjeldati seaduse § 12 lg 1 p-des1–7.

§ 13. Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded

(1) Tuletöö tegemisel tuleb vältida tulekahju tekkimist ning kasutada meetmeid tulekahju tekkimise võimaluse vähendamiseks, tulekahju kiireks avastamiseks, tule leviku tõkestamiseks ja selle kiireks kustutamiseks.

(2) Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded kehtestab siseminister määrusega.

(3) Tuletöö tegemisel tuleb tagada pidev järelevalve.

§ 13 käsitleb nõudeid tuletöö tegemisel. Tuletöö tegemisel tuleb vältida tulekahju tekitamist ning selleks tuleb võtta tarvitusele erinevad meetmed. Samuti sätestatakse seaduse alusel ning siseministri määruse tasemel detailsemad nõuded tuletöö tegemisele. Samuti tuuakse välja, et tuletöö tegemisel tuleb teostada järelevalvet.

1. Seaduses on üldprintsibiina sätestatud põhimõte, et **tuletöö tegemisel tuleb vältida tulekahju tekkimist ning kasutada meetmeid tulekahju tekkimise vähenda-**

TULEOHUTUSE SEADUS

miseks, tulekahju kiireks avastamiseks, tule leviku tõkestamiseks ja selle kiireks kustutamiseks. Lihtsustatult öeldes tähendab seaduses toodud põhimõtte seda, et tuletöö tegemisel peab ennetama tulekahju tekkimist, tagama võimaliku ohu avastamise, rakendama meetmeid leviku piiramiseks ja tagama valmisoleku tulekahju kustutamiseks. Ohutusregulatsiooni eesmärk on ühelt poolt ennetada tuletöö tegemisel tulekahju tekkimist ning teiselt poolt tagada valmisolek tulekahju piiramiseks ja kustutamiseks, samas ka plahvatusohu vältimine.

Praktikas sõltub ohutuse tagamine tuletöö tegemisel paljuski sellest, kus ja milles keskkonnas tuletööd tehakse (nt kas ehitatavas hoones, olemasoleva hoone siseruumides, välisõhus vms) ning milline on oht ümbritsevale põlevmaterjalile (nt kas tuletöö kohas on kergesti süttivaid põlevmaterjale, millisest materjalist on ruumi tarandid, piirded või sisustus vms). Tulekahju tekkimise vältimiseks tehakse tuletööd eelistatuna alalises tuletöö kohas (st koht, kus puudub tulekahju tekkimise oht ning leek ja muud kuumad detailiosad ei levi tuletöö kohast väljapoole) või ajutises tuletöö kohas (nt ruumis pole küll ettenähtud tuletöö tegemine, kuid seal on võetud tarvitusele abinõud vältimaks põlevmaterjali süttimist). Tuletöö tegemise koht tuleb hoolikalt ette valmistada – see vähendab tulekahju tekkimise ohtu. Näiteks eemaldatakse või kaetakse tuletöö tegemise kohas põlevmaterjal süttimiskindlalt, potentsiaalne sädemete langemise koht valatakse enne veega üle, vajaduse korral tuulutatakse ruumid põlevvedeliku või tuleohtliku gaasi aurust vms. Selliste meetmete rakendamine aitab takistada ka tulekahju levikut. Et tulekahju kiiresti avastataks, peab tuletöö tegemisel tagama pideva järelevalve (nii tuletöö tegemisel kui ka vahetult pärast selle lõppemist). Samuti on tulekahju kiireks avastamiseks võimalik ära kasutada ehitises paiknevat tulekahjusignalisatsiooni (sh näiteks autonoomset tulekahjusignalisatsioonidurit või automaatset tulekahjusignalisatsioonisüsteemi). Et tulekahju korral takistada tule levikut ja tulekahju kustutada, peavad tuletöö kohas olema tulekustutusvahendid. Üldjuhul kasutatakse tuletöö kohas tulekustutusvahendina tulekustutit, kuid võib kasutada ka veega täidetud ämbrit või voolikusüsteemi. Siinjuures peab arvestama, et vee kasutamine on lubatud juhul, kui ohustatud põlevmaterjali on lubatud veega kustutada. Näiteks kuumutatud bituumen võib veega segunedes laiali pritsida, mistõttu on otstarbekas kasutada tulekustutit. Samuti peab meeles pidama, et tulekustutusvahendid peavad olema tuletöö tegemise kohas ja pandud valmis nii, et neid saaks kohe kasutada (nt voolikusüsteem on veega täidetud, tulekustuti asub läheduses vms). Üks tulekahju vältimise ja leviku takistamise meetmeid on ka see, kui tuletöö tegemisel kustutatakse kohe tuleohtlikud sädemed.

Samuti on ohutuse tagamiseks oluline, et kasutatakse standardseid töövahendeid ja ohutuid töövõtteid. Näiteks ei saa ohutuks pidada käitumisviisi, kus gaasileegi kasutamisel kuumutatakse sellega tööks kasutatavat gaasi- või hapnikuballooni. Selline tegevus võib põhjustada otsest tule- või plahvatusohtu. Töövahendid peavad olema töökorras ja ilma rikketa, samuti tuleb järgida töövahendi kasutusjuhendit. TuOS § 27

TULEOHUTUSE TAGAMINE

Ig 2 kohaselt on keelatud kasutada tuleohtu põhjustada võiva rikkega seadet ning sellise tegevuse eest võib isiku vastutusele võtta TuOS § 56 alusel (seadmele ja paigaldisele esitatavate tuleohutusnõuete rikkumine). Tuleohtlik on ka olukord, kus gaasileegiga kuumutatakse ehitise kinnikülmunud veetorusid. Ohutuse tagamiseks tuleb tuletöö tegemisel teha aeg-ajalt pause, et uuesti hinnata võimalikke tulekahjuriske ja muid ohte (nt sädemete lendumine vms). Näiteks tuleb osa töödeldavast metallist suure kuumuse vältimiseks jahutada, kui see võib põhjustada tulekahju tekkimise ohu soojusjuhtivuse teel. Samuti tuleb ehitises või ruumis jälgida suitsu ja vingugaaside teket.

2. Siseministri määrusena on toodud "Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded", mis määratleb detailsemad nõuded tuletöö tegemisele. Detailsemad nõuded sisaldavad tuletöö tegemise kohta ja selle ettevalmistamist, nõutavaid tulekustutusvahendeid, tuletöö tegemist ning järelevalvet. Määruses esitatud nõudeid järgides vähendatakse võimalikke tule- ja plahvatusohte tuletöö tegemisel. Määruses on toodud käitumissuunised, kuidas tuletööd ohutult teha. Nõuete kehtestamisel on arvestatud rahvusvahelise juhisega "European guideline No 12:2006. Fire Safety Basics for Hot Work Operatives".

3. Seaduses on sätestatud, et **tuletöö tegemisel tuleb tagada pidev järelevalve**. Pidev järelevalve tähendab eelkõige seda, et järelevalve tuleb tagada võimaliku tulekahju vältimiseks kogu tuletöö tegemise aja vältel ja tuletöö koha ulatuses, sealhulgas pauside ajal. Näiteks tuleb jälgida, kas tuletöö tegemise ajal suureneb tulekahju tekkimise risk ning kas tulekahju tekkimise vältimiseks on vaja rakendada täiendavaid abinõusid. Pideva järelevalve eesmärk on tagada võimaliku tuleohtu puhul valmisolek tulekahju ennetamiseks või kustutamiseks. Seaduses ei ole tuletöö tegemisel täpselt määratletud järelevalve (sh hilisema kontrollimise) pikkust, seega on see jäetud tuletöö tegija kaalutleda. Ajaline määratlemine sõltub nii tuletöö tegemise kohast, seal paiknevatest põlevmaterjalidest kui ka tuletöö liigist. Olenevalt tuletööst võib tuletöö lõpetamise järelevalve kesta ka mitu tundi. Samas kui tuletööd tehakse kohas, kus puuduvad ümbritsevad põlevmaterjalid või muud ohud, võib hilisem järelevalve olla oluliselt lühem. Järelevalve lõpetamiseks vaadatakse pärast tuletööd tuletöö koht hoolikalt üle, sädemete langemise koht valatakse vajaduse korral veega üle, töövahendid lülitatakse töörežiimist välja ja neil lastakse jahtuda jne. Kui võimalikku tuleohtu enam ei ole, ei pea järelevalvet teostama. Täpsemad nõuded on sätestatud siseministri 07.09.2010 määruses nr 47 "Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded".

§ 14. Tuletööd tegev isik

- (1) Tuletööd võib majandustegevusena osutada isik, kellel on kutsetunnistus või kes on läbinud tuletööde tegemise koolituse ja kellel on tuletöötunnistus.
- (2) Füüsiline isik võib ohutust tagades teha enda tarbeks oma valduses oleval piiratud või tähistatud kinnisasjal, ehitises või ruumis tuletööd ilma tuletöötunnistust omamata.
- (3) Tuletööd võib majandustegevusena osutada ohutusnõudeid järgides ka mõne teise Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis tuletöö tegemise kvalifikatsiooni või tuletöötunnistuse saanud isik.
- (4) Tuletööde tegemise koolituse ja tuletöötunnistuse nõuded kehtestab siseminister määrusega.

§ 14 kehtestab nõuded tuletööde tegevale isikule. Seadus sätestab, et majandustegevusena võib tuletööd osutada isik, kellel on kutsetunnistus või tuletöötunnistus. Samuti kehtestatakse nõuded tuletöö tegemise koolitusele ja tuletöötunnistusele.

1. Tuletööd võib majandustegevusena osutada isik, kellel on **kutsetunnistus** või kes on läbinud **tuletööde tegemise koolituse ja kellel on tuletöötunnistus**. MTSÜS § 3 lg 1 kohaselt on majandustegevus iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga ja püsiv tegevus, mis ei ole seadusest tulenevalt keelatud. Ohutusnõude eesmärk on ennetada ja vähendada tuletöödest alguse saanud tulekahjusid. Arvestada tuleb, et tuletöö tegemisel kasutatakse lahtist leeki, tekkida võivad sädemed või kõrge temperatuur. Kuna tuletöö tegemisel võidakse põhjustada reaalselt tuleohtu ümbritsevale põlevmaterjalile, peavad tuletöö tegijal olema süvendatud teadmised ohutuse tagamisest. Samuti aitab see vähendada selliste tulekahjude arvu, mis on saanud alguse hooletust tuletööst. Hooletu tuletöö tõttu on tulekahjud tekkinud näiteks keevitamisest, ketaslõikuriga lõikamisest, katusekatte kuumutamisest, lahtise leegi kasutamisest jne. Isik, kellel puuduvad vajalikud teadmised ohutusest, ei pruugi olla teadlik, millistele tingimustele peab vastama tuletöö tegemise koht või kus ja millal tuletööd üldse teha tohib. Samuti peavad tuletöö tegijal olema teadmised tulekahju leviku piiramisest või kustutamisest. Peale selle peab tuletöö tegija pakkuma inimestele kvaliteetset ja ohutut teenust, et tuletöö tegemisel ei tekiks tulekahju selle tõttu, et ei tunta või rikutakse ohutusnõudeid. Seepärast on oluline, et ohutuse tagamiseks oleks tuletöö tegija pädevus tõendatud kutsetunnistuse või tuletöötunnistusega.

Tuletööde liigid on väga erinevad ning igas valdkonnas ei ole toimivat kutseraamistikku ja -süsteemi välja töötatud. Seetõttu on seaduses pädevuse tõendamiseks kaks võimalust: omandada kutsetunnistus või läbida tuletöö tegemise koolitus ja omandada tuletöötunnistus. Praktikas asendabki osalist kutsesüsteemi puudumist seaduses toodud tuletöö tegemise koolituse ja tuletöötunnistuse süsteem. Näiteks

TULEOHUTUSE TAGAMINE

võivad keevitajad omandada kutsetunnistuse ning teha tuleteid vastavalt omandatud pädevusele. Keesvitaja kutsestandard ja kutsetunnistuste saanud isikute nimekiri on nähtav SA Kutsekoja kodulehel (www.kutsekoda.ee). Kuna paljudes teistes valdkondades puudub kutse andmise süsteem (sh kutsestandardid), saab pädevust tõendada tuletootunnistuse omandamisega. Selleks peab läbima siseministri 30.08.2010 määruse nr 38 "Nõuded tuletoote tegemise koolitusele ja tuletootunnistusele" nõuetele vastava tuletoote tegemise koolituse. Määruses on kehtestatud koolituse minimaalne maht (sh teoreetilisele ja praktilisele osale) ja tuletootunnistuse vorminõuded. Tuletoote tegemise koolitusel tuleb isikule anda teadmised erinevate tuletoote liikidega kaasnevatest ohtudest ja nende vältimise meetmetest, samuti tuleb korraldada praktiline kustutusharjutus. Riikliku järelevalve teostamisel peab tuletoote tegija oma pädevuse tõestamiseks vajaduse korral esitama tuletootunnistuse. Tuletootunnistuse saanud isikute nimekiri ei ole nähtaval eraldi registrist, kuid siseministri määruse tasandil kehtestatud nõuete kohaselt peab tuletoote tegemise koolituse korraldaja ehk koolitaja pidama koolitatud isikute kohta arvestust ja säilitama vastavaid andmeid tunnistuse kehtivusaja jooksul. Riiklikul järelevalvel on õigus neid andmeid kontrollida, et tõendada, kas isik on pädevuse omandanud või mitte. Kui keegi neid nõudeid rikub (nt teeb tuleteid ilma kutsetunnistusega või tuletootunnistusega), võib isiku võtta vastutusele TuOS § 46 alusel (tuletoote tuleohutusnõuete rikkumine).

2. Seaduses on sätestatud, et füüsiline isik võib ohutust tagades teha enda tarbeks oma valduses oleva piiratud või tähistatud kinnisasjal, ehitises või ruumis **tuletoote ilma tuletootunnistust omamata**, samuti ei pea sellisel juhul omama kutsetunnistust. Siinkohal on eelkõige mõeldud olukordasid, kus füüsiline isik teeb tuleteid enda tarbeks oma valduses (sh nii territooriumil, ehitises kui ka ruumis), kuid seejuures järgitakse tuletoote tegemise nõudeid. Näiteks võib isik ohutusnõudeid järgides teha tuleteid ka enda korteris, kuid seejuures ei tohi seada ohtu teisi elanikke. Siin pole mõeldud neid olukordasid, kus tuletoote teeb teenusena ilma kutsetunnistuse või tuletootunnistusega isik. Seaduses toodud erand on õigustatud, kuna isik vastutab ise oma valduses ohutuse tagamise eest ning tal on õigus ise tuletoote teha, seadmata seejuures ohtu kolmandaid isikuid. Oluline on silmas pidada, et sellisel juhul vastutab isik ise kõikide ohutusnõuete järgimise eest (nt tuletoote koha ettevalmistamine, järelevalve teostamine nii tuletoote tegemise ajal kui ka järgselt jne). Tuletoote tegemisel tuleb järgida seaduse § 13 nõudeid.

3. Euroopa Majanduspiirkonnas (Euroopa Liidu liikmesriigid ning Island, Norra ja Liechtenstein) tuleb tagada kaupade, inimeste, teenuste ning kapitali vaba liikumine. Teenuste vaba liikuvuse tagamiseks peab ka teistes riikides pädevuse saanud isikutele olema võimalik tuletoote teha. Seepärast on seaduses sätestatud, et tuletoote võib majandustegevusena osutada ohutusnõudeid järgides ka mõne teise **Euroopa Ma-**

janduspiirkonna liikmesriigis tuletöö tegemise kvalifikatsiooni või tuletöötunnistuse saanud isik. Kui ühes Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis on välja antud tuletöö tegemiseks kutsetunnistus või tuletöötunnistus, kehtib see ka Eestis. Näiteks kehtivad Eestis Põhjamaade tuletöö ja Soome tööturvalisuse koolituse programmi alusel välja antud tuletöötunnistused. Seejuures ei pea tegevuse alustamisest eraldi teavitama Päästeametit, vajaduse korral peab isik riikliku järelevalve teostamise ajal esitama kehtiva tuletöötunnistuse, et tõendada enda pädevust tuletöö tegemiseks.

4. Siseministri määrusega on kehtestatud "Nõuded tuletöö tegemise koolitusele ja tuletöötunnistusele". Tuletöö tegemise koolituse eesmärk on anda tuletöö tegijale teadmised ja oskused ohutu tuletöö tegemiseks. Koolitusnõuete kehtestamise eesmärk on see, et tuletöö tegija saaks vähemalt põhiteadmised tuleohutuse tagamisest ning et tuletöö ohutus- ja kvaliteeditase oleks ühtlane. Koolituse läbimine aitab tuletöö tegemisel tagada seaduse §-s 13 toodud nõuete täitmise.

Määruses tuuakse välja nõuded tuletöö tegemise koolitusele (sh koolitajale), õppekavale ja selle mahule, koolituse teoreetilisele ja praktilisele osale, teadmiste kontrollile ning tuletöötunnistuse omistamisele, kehtivusele ja seal sisalduvatele andmetele. Nõuete kehtestamisel on eeskujul võetud nii Põhjamaade tuletöö ja Soome tööturvalisuse koolituse programmist kui ka rahvusvahelisest juhise "European guideline No 12:2006. Fire Safety Basics for Hot Work Operatives".

Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded

§ 15. Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded

(1) Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise koha ümbrus peab olema puhastatud selliselt, et oleks takistatud tule levik.

(2) Küttekoldevälise tule tegemisel ja grillimisel tuleb arvestada ümbruse ja ilmastikutingimuste mõju tuletegemise ohutusele.

(3) Küttekoldevälise tule tegemise juures peab olema piisaval hulgal esmaseid tulekustutusvahendeid või muid tule kustutamiseks kasutatavaid vahendeid, arvestades ohustatud ehitisi või looduskeskkonda.

(4) Lökke tegemisel ja grilliseadme kasutamisel tuleb tagada pidev järelevalve. Pärast lõkke tegemist või grilliseadme kasutamist tuleb põlemisjääd lasta täielikult ära põleda, summutada või kustutada need veega.

(5) Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise kohale esitatavad nõuded kehtestab siseminister määrusega.

§ 15 kehtestab küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise nõuded. Suveperioodil kuulub lõkke tegemine ja grillimine inimeste igapäevaste tegevuste hulka, mistõttu on vaja selgeid käitumissuuniseid, mille järgmisel on tuleoht minimaalne. Küttekoldevälise tule tegemine on näiteks tavalise lõkke tegemine, prahi põletamine lõkkes, kuid ka kattega lõkkekoha kasutamine looduses (tegemist pole eraldi küttekoldega). Küttekoldevälise tule tegemise all ei ole mõeldud kulupõletamist. Grillimise hulka loetakse eelkõige välitingimustes (st välisõhus) kasutamiseks mõeldud nii tahkkütusel (nt grillsüsi, küttepuu, brikett vms) kui ka küttegaasil töötava grilliseadme kasutamist. Seaduses ei ole mõeldud elektrigrilli kasutamist, kuna sellisel juhul ei kasutata lahtist leeki ega tekita ohtlikke sädemeid. Seaduses määratletakse ohutusnõuded, kuidas tuleb küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise koht ette valmistada, millised peavad olema ilmastikutingimused, milliseid tulekustutusvahendeid peab omama jne. Samuti kehtestatakse lõkke tegemisel või grilliseadme kasutamisel pideva järelevalve kohustus ning määratletakse detailsemad nõuded küttekoldevälise tule tegemisele ja grillimisele.

1. Seaduses on sätestatud, et **küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise koha ümbrus peab olema puhastatud nii, et tule levik oleks takistatud**. Siinkohal on mõeldud, et näiteks lõkke tegemisel või grillimisel tuleb maapind eelnevalt puhastada kuivanud taimestikust, okstest ja muust põlevmaterjalist, et vältida selle süttimist leegiga kokkupuutel, sädemetest või kõrgest temperatuurist. Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise koha ümbruse puhastamise osas on eelkõige mõeldud selle lä-

TULEOHUTUSE SEADUS

hiümbrust, mitte kaugemaid vahemaid. Üldjuhul tuleb lõkkekoha ümbrus puhastada vähemalt poole meetri ulatuses, kuid see sõltub konkreetse lõkke suurusest, asukohast (kas tuli võib edasi levida ja ohustada näiteks taimestikku või ehitisi) või välisõhu temperatuurist ja niiskusest (nt kas tegemist on erakordselt kuiva ja kuuma ajaga). Lõkkekoha ümbruse puhastamise eest vastutab lõkke tegija. Samuti peab arvestama, et tule tegemiseks või grillimiseks mõeldud põlevmaterjal tuleb paigutada küttekoldevälise tule tegemise või grillimise kohast eemale selliselt, et oleks välistatud selle süttimine lahtisest leegist, soojuskiirguse tagajärjel või sädemest. Peale lõkkekoha ettevalmistamise ja selle ümbruse puhastamise tuleb silmas pidada, et vajaduse korral piiratakse lõkkekoht kivide või pinnasevalliga. Lõkkekoha täiendav piiramine on vajalik juhul, kui muul viisil ei saa takistada tule levikut ümbritsevale maa-alale. Vajaduse korral tuleb lõkkekoha või grillimiskoha ümbrus ka veega märjaks kasta, et tule levikut takistada.

2. Ohutuse tagamiseks tuleb küttekoldevälise tule tegemisel ja grillimisel arvestada ümbruse ja ilmastikutingimuste mõju tulet tegemise ohutusele. Eelkõige tuleb arvestada, et lõkke tegemisel või grillimisel võidakse põhjustada tuleohtu näiteks ümbritsevatele hoonetele, metsale või põlevmaterjalile, seda peamiselt soojuskiirguse ja sädemete lendumise teel. Seetõttu peab tule leviku takistamiseks küttekoldevälise tule tegemisel ja grillimisel arvestama erinevate ohutuskujadega. Näiteks võib ohtlikult kõrge soojuskiirgus põhjustada põlevmaterjali isesüttimist. Samuti võivad lenduvad sädemed põhjustada suure tuule korral tulekahju kaugel eemal tulet tegemise kohast.

Tule tegemisel peab ohtude ennetamiseks tagama ohutu kauguse. Näiteks tekitab tules põletatav aine olenevalt aine kütteväärtusest erineva põlemiskoormuse ja erineva suurusega soojuskiirguse, mis võib omakorda tekitada ümbritseva põlevmaterjali isesüttimise. Peale selle tekitavad eraldi ohu lõkkest lenduvad hõõguvad sädemed, mis maapinnale langedes võivad süüdata kergesti süttiva aine või materjali (nt paber, kuluhein, riideesemed, põlevvedeliku loigid jne). Kui ohtlikult kõrge soojuskiirgus ei ole väga suure ulatusega (suure lõkke puhul umbes 10 meetrit), siis hõõguvad ja süttimisvõimelised sädemed võivad sellest siiski tunduvalt kaugemale levida (sõltuvalt tuulest kuni 200 m kaugusele).

Eeltoodu tõttu tuleb lõkkekoha või grillimise asukoht valida selliselt, et lõkketegemine või grillimine ei tekitaks hoonete ega põlevmaterjali lahtise hoiukoha tuleohtu (nt puuriidad, heinakuhjad, prahihunnikud jne). Samuti ei tohi lõkke või grillimise asukoht tekitada metsa, muu taimestiku (nt roostik, võsa, viljapõld, heinamaa jne) ning turbapinnase tuleohtu. Lõket tehes sõltub ohutuskuja määramine palju sellest, milline on lõkke läbimõõt ja suurus. Mida suurem on lõkke läbimõõt, seda suurem võib olla soojuskiirgus ja sädemete lendamise hulk. Ohutuskuja määratlemisel saab arvestada näiteks lõkke suurust, ilmastikutingimusi, tuule kiirust ja sädemete langemist tule tegemisel, metsa asukohta ja selle tihedust, lõkkekoha ümber asetsevat pinnast, lõkkekohas olevaid tulekustutusvahendeid jne. Täpsemad ohutuskujad küttekoldevälise

TULEOHUTUSE TAGAMINE

tule tegemiseks ja grillimiseks on määratletud siseministri 30.08.2010 määruses nr 40 "Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise kohale esitatavad nõuded".

Küttekoldevälise tule tegemisel ja grillimisel on oluline arvestada ka ilmastikutin-gimuste ning aastaajaga. Kui Päästeamet ei ole TuOS-i § 16 kohaselt välja kuulutanud tuleohtlikku aega (nt hilissügis, talv ja varakevad), ei pea metsas lähtuma rangelt et-tekirjutatud ohutuskujadest, vaid üldistest tuleohutuse printsiipidest, mille kohaselt ei tohi lõkke ega grillimise koht metsale tuleohtu tekitada. Näiteks talvisel ajal metsas lumes lõket tehes ei ole otstarbekas rangelt ette kirjutada ohutuskujade kaugust, kuna reaalne tuleoht võib olla minimaalne, samuti ei pruugi see olla vajalik hilissügisel, kui on väga niiske ja vihmane aeg. Küll aga on ääretult oluline järgida kõiki ohutusnõu-deid ja -kujasid, kui Päästeamet on välja kuulutatud tuleohtliku aja. Sellisel juhul tohib küttekoldevälisist tuld teha ainult selleks ettevalmistatud kohas. Juhul, kui Päästeamet on välja kuulutanud suure tuleohuga aja ja piirkonna (näiteks erakordse kuumuse ja põua korral), ei pruugi metsas üldse olla lubatud küttekoldevälisist tuld teha ega gril-lida. Tuleohtliku aja ning suure tuleohuga aja ja piirkonna määramisest ning sellega kaasnevatest piirangutest teavitab Päästeamet avalikkust. Suveperioodil on võimalik Keskkonnaagentuuri koduleheküljelt (www.emhi.ee) jälgida ka reaalajas tuleohukaarti, mis näitab looduses valitsevat tuleohtu.

Oluline ilmastikutingimus on ka tuul, mis küttekoldevälise tule tegemisel peab olema nõrk või sellest veelgi väiksem (nt tuulevaikus, vaikne või kerge tuul). Tuule kii-rused on defineeritud Beauforti tuuleskaalal, mille kohaselt loetakse nõrgaks tuuleks tuulekiirust kuni 5,4 m/s (sellise tuule iseloomulikud tunnused on näiteks kerge lipu tuules lehvimine, peaaegu horisontaalne suits, puulehtede ja väikeste oksade võnku-mine vms). Nõrgast tuulest tugevam tuul (möödukas tuul, alates 5,5 m/s) tõstab maa-pinnalt tolmu ja kannab edasi sädemeid ning põhjustab sellega tuleohtu. Tugevam tuul võib muuta lõkke intensiivsemaks ning seetõttu tekitada suuremat soojuskiirgust ja rohkem sädemeid. Looduses liikuja saab nõrga tuule tuvastada näiteks selle järgi, et puulehed liiguvad. Juhul kui tuul painutab juba puude latvasid, on tegemist nõr-gast tuulest tugevama tuulega, mis võib lõkkest tekkivaid sädemeid ohtlikult kaugele kanda. Samas ei ole sellisel juhul keelatud grilliseadme kasutamine ning tule tegemine näiteks kattega lõkkekohas, kuna sellel on sädemepüüdja. Kui lõkkekoha läheduses ei ole taimestikku või objekte, mida suurel tuule kiirusel kaugele kanduvad sädemed ohustada võiksid, ei ole tuule kiiruse piiramine tulet tegemisel otstarbekas. Nii küttekoldevälise tule tegemisel kui ka grillimisel tuleb jälgida igasuguse tuule kiirusel ka tuule suunda, et sädemed ei kanduks metsa, hoonetele või muule põlevmaterjalile.

3. Küttekoldevälise tule tegemise juures peab olema piisaval hulgal esmaseid tule-kustutusvahendeid või muid tule kustutamiseks kasutatavaid vahendeid. Seejuures tuleb arvestada ohustatud ehitisi või looduskeskkonda. Teisisõnu sõltub tulekustutus-vahendite vajadus, kogus ja nende valik näiteks lõkke suurusest, põletatavast materja-

TULEOHUTUSE SEADUS

list, kaugusest ehitistest või looduskeskkonnast ning samuti muudest asjaoludest (nt ilmastikutingimused jne). Tule tegemiseks peab olema vähemalt üks sobilik tulekustutusvahend, kuid sõltuvalt lõkke või muu küttekoldevälise tule suuruselt võetakse vajaduse korral kasutusele täiendavad tulekustutusvahendid, et tuli kustutada ja selle levik täies ulatuses piirata. Lõkke või grillimise puhul võib esmaste tulekustutusvahenditena kasutada tulekustutit, veega täidetud ämbrit või muud anumat, voolikusüsteemi (nt aia kastmise voolik), sõltuvalt lõkke tüübist ka kululuuda, liiva, mulda jne. Kustutusvahendi puhul on kõige olulisem, et see sobiks põletatava materjali kustutamiseks ning seda oleks piisavas koguses, et tuld kustutada või selle levikut piirata. Näiteks suurema läbimõõduga lõkke (nt jaanitule) tegemisel peab tulekustutusvahendeid olema rohkem kui neid on vaja mõne väiksema lõkke tegemisel. Samuti on oluline, et tulekustutusvahendid asuksid küttekoldevälise tule tegemise kohas ning neid saaks vajaduse korral kohe kasutusele võtta. Arvestama peab, et tulekustutusvahendi muretseb ning selle sobivuse ja koguse üle otsustab lõkke või muu küttekoldevälise tule tegija. Kui näiteks lõkke tegemisel puuduvad tulekustutusvahendid, võib isiku vastutusele võtta TuOS-i § 47 alusel (küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuete rikkumine).

4. Seadus sätestab, et lõkke tegemisel ja grilliseadme kasutamisel tuleb **tagada pidev järelevalve**. Elukõige tähendab see seda, et lõket või grilliseadet ei jäeta järelevalveta, sest sellisel juhul ei märgata võimalikke tuleohtusid (nt tuule muutumisel sädemete langemine põlevmaterjalile, ümbritseva põlevmaterjali või pinnase süttimine jne). Eriti ohtlik on väga intensiivselt põleva suurema lõkke järelevalveta jätmine. Üldjuhul on järelevalve teostajaks lõkke tegija või grilliseadme kasutaja. Pärast lõkke tegemist või grilliseadme kasutamist tuleb ohutuse tagamiseks põlemisjäägid lasta täielikult ära põleda, summutada või kustutada need veega. Nõue tagab selle, et lõke kustutatakse enne, kui tule tegemise või grillimise kohast lahkutakse. Seejärel võib järelevalve lõpetada, kuna lahtise leegi, hõõgivate osade või kõrge temperatuuri puudumisel on võimalikud tuleohud maandatud ning järelevalveks ei ole enam vajadust.

5. Siseministri määrusega on kehtestatud "Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise kohale esitatavad nõuded". Määrusega kehtestatakse nõuded küttekoldevälise tule tegemise ning grilliseadme kasutamise asukohale ja selle ettevalmistamisele, tuuakse välja täpsemad ohutuskujad lõkke tegemiseks ning grilliseadme kasutamiseks, nõuded lõkkekohta ja grillimise kohta ettevalmistamisele, tulekustutusvahendite nõutavusele ja järelevalve teostamisele lõkke tegemisel ja grilliseadme kasutamisel.

Metsa ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuded

§ 16. Metsa ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuded ning tuleohtlik aeg

(1) Päästeamet määrab tuleohtliku aja ja piirkonna, kus metsa ja muu taimestikuga ning turbapinnasega alal on keelatud:

- 1) küttekoldevälise tule tegemine, välja arvatud selleks ettevalmistatud kohas;
- 2) kuluheina ja roostiku põletamine;
- 3) muu tegevus, mis võib põhjustada tulekahju.

(2) Päästeamet määrab suure tuleohuga aja ja piirkonna, kus on metsas keelatud küttekoldevälise tule tegemine, grillseadme kasutamine, suitsetamine või võõras metsas viibimine.

(3) Tuleohtliku ning suure tuleohuga aja alguse ja lõpu määramise korralduse teeb Päästeamet avalikult teatavaks ning see jõustub väljaandes Ametlikud Teadaanded avaldamisele järgneval päeval.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõike 1 kohaselt ei ole määratud tuleohtlikku aega ja piirkonda, siis kuluheina põletamine on lubatud ainult kaitstavatel loodusobjektidel. Keskkonnaminister võib kehtestada määrusega kaitstavate loodusobjektide tuleohutusnõuded.

§ 16 käsitleb metsa ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõudeid ning tuleohtlikku aega. Seaduses määratletakse, millised tegevused on tuleohtlikul ajal ning suure tuleohuga ajal keelatud. Tuleohtliku ning suure tuleohuga aja ja piirkonna määramine on Päästeameti pädevuses ning sellest tuleb teavitada avalikkust. Samuti antakse seaduse käesoleva paragrahvi keskkonnaministrile volitus kehtestada kaitstavate loodusobjektide tuleohutusnõuded. Paragrahvi eesmärgiks on ennetada metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tulekahjusid (sh kulupõlenguid ja metsatulekahjusid).

1. Tuleohtliku aja ja piirkonna määrab Päästeamet. Tuleohtlik aeg ja piirkond määratakse Päästeameti peadirektori korraldusega. Seadusest tulenevalt on tuleohtlikul ajal metsa ja muu taimestikuga ning turbapinnasega alal keelatud küttekoldevälise tule tegemine (välja arvatud selleks ettevalmistatud kohas), kuluheina ja roostiku põletamine ning muu tegevus, mis võib põhjustada tulekahju. Metsaseaduse (edaspidi MS) § 3 lg 1 kohaselt nimetatakse metsaks ökosüsteemi, mis koosneb metsamaast, sellel kasvavast taimestikust ja seal elunevast loomastikust. Kuna MS-s on mets terminoloogiliselt piiritletud, on TuOS-s mõeldud ka muu taimestikuga kaetud alasid – näiteks pargid, roostik, võsa, puu ja põõsastikuga (nt leht- või okaspuud, kadakad, paju-põõsad, marjapõõsad vms) kaetud alad, viljapõld, heinamaa vms. Samuti on seaduses

TULEOHUTUSE SEADUS

rõhutatud tuleohutuse tagamist turbapinnasega aladel. Oluline on silmas pidada, et metsa ja muu taimestikuga ala tuleohutusnõuded käsitlevad eelkõige tuleohutuse tagamist looduses.

Tuleohtliku aja määrab Päästeamet, kelle põhiülesanneteks on muuhulgas päästetöö tegemine (sh kulupõlengute ja metsatulekahjude korral), ennetustöö ning riiklik järelvalve tuleohutusnõuete täitmise üle. Tuleohtlik piirkond ei pruugi olla ainult ühe kohaliku omavalitsuse territoorium. See võib olla üleriigiline, mistõttu on otstarbekas, et tuleohtliku aja ja piirkonna määrab Päästeamet. Seadus võimaldab Päästeametil tuleohtlikku piirkonda määrata nii üleriigiliselt kui ka väiksemate piirkondade kaupa (nt maakonna või kohaliku omavalitsuse täpsusega). Kuna tuleohtliku aja ja piirkonna määramisel on tegemist haldusaktiga, on oluline, et otsus oleks kaalutletud, otstarbekas ja proportsionaalne. Tuleohtliku aja ja piirkonna määramisel arvestatakse reaalselt tuleohtu looduses. Üldjuhul määratakse praktikas tuleohtlik aeg kevadel peale lume sulamist ning see kestab esimeste sügisvihmade saabumiseni. Pärast lume sulamist hakkab metsas ja muu taimestikuga kaetud aladel tekkima reaalne tuleoht, mis sõltub täpsematest ilmastikutingimustest. Näiteks tekivad pärast lume sulamist esimesed kulupõlengud. Tuleohtliku aja määramisel saab aluseks võtta näiteks ilmastikuprognoose, tuleohtu indeksit ning metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tulekahjude statistikat (nt kulupõlengute või metsatulekahjude arv). Samuti võib Päästeamet tuleohtliku aja määramisel tugineda Keskkonnaagentuuri Ilmateenistuse andmetele. Suveperioodil on Keskkonnaagentuuri koduleheküljelt (www.emhi.ee) võimalik jälgida reaajas tuleohukaarti, mis näitab looduses valitsevat tuleohtu. Tuleohtu indeks käsitleb sajuta päevade arvu, õhutemperatuuri, kastepunkti temperatuuri ning õhuniiskuse defitsiiti, mille abil on võimalik hinnata reaalselt tuleohtu looduses.

Tuleohtlikul ajal on seaduses toodud piirangud selle kohta, millised tuleohtlikud tegevused on keelatud. Keelatud on küttekoldevälise tule tegemine, välja arvatud selleks ettevalmistatud kohas. Siinkohal on mõeldud, et küttekoldeväliselt tule ei tohi looduses igal pool teha, enne tuleb võtta tarvitusele meetmed, et vältida tule levikut ja tulekahju tekkimist. Looduses on tuleohtlikul ajal küttekoldevälise tule tegemine lubatud näiteks selleks ettenähtud avalikes lõkkekohtades, kattega lõkkekohtades ning siis, kui inimene võtab ise tarvitusele meetmed, et lõkkekoht ohutuks teha. Küttekoldevälise tule tegemise koha ettevalmistamise nõuded on sätestatud seaduse § 15 lg 5 alusel kehtestatud siseministri 30.08.2010 määruses nr 40 "Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise kohale esitatavad nõuded". Avalikud lõkkekohad looduses on leitavad näiteks Riigimetsa Majandamise Keskuse koduleheküljelt (www.rmk.ee). Samuti on tuleohtlikul ajal keelatud kuluheina ja roostiku põletamine. Oluline on märkida, et TuOS-i kohaselt on kuluheina põletamine üldjuhul keelatud aasta ringi, välja arvatud kaitstavatel loodusobjektidel, kui ei ole kuulutatud välja tuleohtlikku aega. Kuluheina ja roostiku põlemine võib sõltuvalt tuulest ja ilmast väga kiiresti levida (sh pikkade vahemaade ulatuses) ning tuua kaasa raskeid tagajärgi. Selline tegevus võib

TULEOHUTUSE TAGAMINE

olla kontrollimatu ning peale tuleohu looduses võib see põhjustada ka reaalselt ohtu ümbritsevatele hoonetele ja läheduses olevate inimeste tervisele või elule. Seepärast on keeld seaduse tasemel ka põhjendatud ja eesmärgipärane. Kuluheina tulekahjud toimuvad peamiselt kevadperioodil. Selle ennetamiseks on eelkõige vaja maavaldused korrastada juba sügisperioodil (nt niita õuealad või heinamaad). Seaduses on keeluna sätestatud ka muu tegevus, mis võib põhjustada tulekahju. Muuks tegevuseks võib olla looduses näiteks tuleohtliku pürotehnilise toote kasutamine, igasuguse muu lahtise tule kasutamine (nt erinevate põlevmaterjalide nagu heinarullide, raiejäätmete vms põletamine või lahtise tule kasutamine kergesti süttiva materjali lähedal), grillimisel hõõguva või kuumu grillisõe mahavalamine kuiva rohuga kaetud maapinnale, hõõguva suitsukoni mahaviskamine kuiva rohu, heina või muu pinnase sisse või hulka vms. Kirjeldatud tegevuste puhul on oluline enne kaalutleda, kas tegevus võib põhjustada looduses reaalselt tuleohtu või mitte. Kui tulekahju vältimiseks on rakendatud lisa-meetmeid, ei pruugi tegevus alati tuleohtlik olla.

Metsa- ja muu taimeistikuga ala tuleohutusnõuete täitmise üle teostavad riiklikku järelevalvet nii Päästeamet kui ka Keskkonnainspeksioon. TuOS ei näe eraldi ette vastutust metsa- ja muu taimeistikuga kaetud ala tuleohutusnõude rikkumise eest. Siinkohal tuleb siiski arvestada, et KarS-i § 352 sätestab rikkumisena tuleohu tekitamise. Nimetatud sättes käsitletakse metsas või mujal looduses tuleohu tekitamist või tuleohutuse tagamist või tule leviku tõkestamise nõuete eiramist. Seega käsitleb KarS-i kvalifikatsioon mitte ainult tuleohu tekitamist, vaid ka ennetavate meetmete eiramist, mis on seotud tuleohutuse tagamise ja tule leviku tõkestamisega. TuOS-s toodud metsa- ja muu taimeistikuga kaetud ala tuleohutusnõuded on eelkõige seotud tuleohu tagamise ja tule leviku tõkestamisega looduses ning seetõttu saab nõude eirajaid võtta vastutusele KarS-i alusel. Väärteomenetluse seadustiku (edaspidi VTMS) § 52 lg 11 kohaselt on KarS-i §-s 352 sätestatud väärteo kohtuvälised menetlejad Päästeamet, Keskkonnainspeksioon ning Politsei- ja Piirivalveamet. Samuti tuleb arvestada, et kui tuleohtlikul ajal tehakse selleks ettevalmistatud kohas küttekoldevälisest tuld, peab järgima küttekoldevälise tule tegemise tuleohutusnõudeid. Kui rikutakse küttekoldevälise tule tegemise nõudeid, saab isiku samuti vastutusele võtta TuOS § 47 alusel (küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuete rikkumine).

2. Peale tuleohtliku aja on Päästeametil seadusest tulenevalt õigus määrata suure tuleohuga aeg ja piirkond. Suure tuleohuga aeg ja piirkond määratakse Päästeameti peadirektori korraldusega. Täiendavate piiravate meetmetena on sellisel juhul õigus sätestada metsas küttekoldevälise tule tegemise keeld, grilliseadme kasutamise keeld, suitsetamise või võõras metsas viibimise keeld. Sellised meetmed lisanduvad seaduse § 16 lg 1 p-des 1-3 toodud keeldudele. Nimetatud piirangud ei laiene, kui Päästeamet on kuulutanud välja ainult tavapärase tuleohtliku aja. Suure tuleohuga aeg ja piirkond määratakse, kui looduses on äärmiselt suur ehk erakordne tuleoht ning kus igasugune

TULEOHUTUSE SEADUS

tuletegemine võib põhjustada metsatulekahju või muu maastikutulekahju tekkimise ohu. Suure tuleohuga aja ja piirkonna määramise vajadus saab eelkõige tekkida suveperioodil, kui on kõrge temperatuur ja kuiv periood, näiteks kui looduses on pikka aega olnud põud.

Suure tuleohuga aja ja piirkonna määramise vajadus on Päästeameti kaalutleda ja otsustada, see ei ole iga-aastane ülesanne, vaid erandkorras tehtav otsus. Kuna suure tuleohtliku aja ja piirkonna määramisel on tegemist haldusaktiga, siis on oluline, et otsus oleks kaalutletud, otstarbekas ja proportsionaalne. Eelkõige on suure tuleohuga aja ja piirkonna määramine vajalik olukorras, kus looduses on tuleoht äärmiselt kõrge ning seaduse § 16 lg 1 p-des 1-3 toodud piirangud ei taga enam vajalikku ohutustaset. Seega on tegemist seaduses ettenähtud lisavõimalusega, mille vajaduse üle otsustab Päästeamet iga kord eraldi, arvestades otsuse kaalutlemisel näiteks tulekahjude statistikas kajastuva metsa- ja maastikutulekahjude arvuga ning Keskkonnaagentuuri Ilmateenistuse andmetega. Kuival perioodil tuleb arvestada ka tuule kiirusega, kuna see mõjutab nii tule leviku kiirust kui ka päästetöö efektiivsust, sellisel juhul tuleb tuule kiirust arvestada koosmõjus temperatuuriga. Üks võimalus on võtta aluseks nii reaaliajas kättesaadav tuleohukaart kui ka tuleohu indeks, mis mõlemad näitavad reaalselt tuleohtu looduses. Keskkonnaagentuuri Ilmateenistus on oma prognooside koostamisel vastavalt tuleohu indeksile sätestanud viis erinevat tuleohuklassi, mis jagunevad järgmiselt: I – tuleohtu ei ole, II – tuleoht on väike, III – keskmine tuleoht, IV – suur tuleoht, V – äärmiselt suur tuleoht. Nimetatud tuleohuklassid aitavad määratleda metsade tuleohtlikkust ning võivad olla üheks sisendiks Päästeametile suure tuleohuga aja ja piirkonna määramiseks. Peale tuleohuklasside tuleb arvestada lähiaja ilmastikuprognoosi ja praktilise vajadusega (nt metsa- ja maastikutulekahjude arvuga), kuna suure tuleohuga aja ja piirkonna määramine on tulevikku suunatud ning tuleohuklassid ja indeksid võivad ajas ja ruumis väga kiiresti ja sagedasti muutuda. Oluline on ka märkida, et seaduses toodud suure tuleohuga aeg ei ole üheselt samastatud Keskkonnaagentuuri Ilmateenistuse tuleohukaardi IV tuleohuklassiga (IV – suur tuleoht). Päästeamet võib ise oma sisemiste kriteeriumide alusel määratleda suure tuleohu ja samuti selle väljakuulutamise vajalikkuse.

Suure tuleohuga piirkonna määramisel võib Päästeamet tegutseda nii riigi ulatuses kui ka väiksemate piirkondade kaupa (nt maakonna või kohaliku omavalitsuse täpsusega). Oluline on kaalutleda, kas ja milline on reaalne tuleoht mingisuguses piirkonnas. Arvestama peab, et suur tuleoht ei pruugi piirned ainult ühe kohaliku omavalitsuse või maakonna territooriumiga. Samas võib seda rakendada ennetava meetmena, kui on alust arvata, et lähiajal võib tuleoht looduses oluliselt tõusta või mingis piirkonnas on tõusnud metsa- ja maastikutulekahjude arvud. Samuti on määratlemisel võimalik arvestada keskkonnaministri 21.02.2007 määrust nr 14 "Suure, keskmise ja väikese metsade tuleohuga maakondade jaotus".

Seadus võimaldab Päästeametil täiendavate keeldudena kehtestada küttekolde-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

välise tule tegemise, grillseadme kasutamise, suitsetamise või võõras metsas viibimise. Päästeamet ei pea rakendama kõiki keelde ühekorraga, vaid võib valida erinevate meetmete vahel. Eelkõige võimaldab seadus valida tuleohtlike tegevuste (küttekoldevälise tule tegemine, grillimine või suitsetamine) ja võõras metsas viibimise keelamise vahel. Siinkohal on oluline arvestada, kas võõras metsas viibimist on alati otstarbekas keeluna sätestada või mitte, kuna ainuüksi metsas viibimine ei tekita tuleohtu ning samuti võib metsas viibimine aidata kaasa metsatulekahju varasele avastamisele. Kui suure tuleohuga ajal on rakendatud keeluna näiteks küttekoldevälise tule tegemine või grillimine, siis on metsas keelatud igasugune tule tegemine, sh ettevalmistatud lõkkekohas ja kattega lõkkekohas. Oluline on arvestada, et suure tuleohuga ajal on tulekahju tekkimise oht ja selle levimise kiirus äärmiselt suur. Suure tuleohuga ajal teostab riiklikku järelevalvet metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete üle nii Päästeamet kui ka Keskkonnainspeksioon. Päästeameti riiklik järelevalve on sellisel juhul vajalik, kuna Päästeamet määrab suure tuleohuga aja ja piirkonna. Kui suure tuleohuga ajal ei peeta kinni kehtestatud keeldudest, võib isiku vastutusele võtta KarS-i § 352 alusel (tuleohu tekitamine looduses). Nimetatud sätte all käsitletakse metsas või mujal looduses tuleohu tekitamist, tuleohutuse tagamist või tule leviku tõkestamise nõuete eiramist.

3. Päästeamet peab avalikkust teavitama tuleohtliku ning suure tuleohuga aja alguse ja lõpu määramisest. Tuleohtliku ning suure tuleohuga aja alguse ja lõpu määramise **korraldus jõustub väljaandes Ametlikud Teadaanded avaldamisele järgneval päeval**. Teavitamine on vajalik, et avalikkus saaks teada olemasolevast või erakordsest tuleohust looduses ja samuti kehtestatud piirangutest või nende lõpetamisest. Nii tuleohtliku aja kui ka suure tuleohuga aja võib lõpetada, kui eraldi piiranguid ei ole vaja kehtestada (nt puudub reaalne tuleoht). Avalikkuse teavitamiseks tulebki tuleohtliku ning suure tuleohuga aja alguse ja lõpu määramise korraldus avalikult teatavaks teha. Korralduses tuuakse välja, millised piirkonnad on tuleohtlikud või suure tuleohuga, millised tuleohutuse piirangud seal kehtivad ning kas kehtestatud piirangud on lõppenud.

Justiitsministri 01.09.2011 määruse nr 43 "Ametlike Teadaannete põhimäärus" § 1 lg 1 kohaselt on Ametlikud Teadaanded Eesti Vabariigi ametlik võrguväljaanne, milles avaldatakse teated, kutsed ja kuulutused, et teha need avalikult teatavaks. Nimelt teeb HMS § 62 lg 3 p 3 kohaselt haldusorgan haldusakti avalikult teatavaks, kui haldusakti avalik teatavastegemine on ette nähtud seaduse või määrusega. Peale selle avaldatakse HMS § 31 lg 1 p 3 kohaselt dokumendi resolutiivosa üleriigilise levikuga ajalehes või seaduses sätestatud juhtudel väljaandes Ametlikud Teadaanded, kui haldusakt on vaja avalikult teatavaks teha ja haldusakti ei avaldata Riigi Teatajas. TuOS-s on sätestatud, et Päästeametil on kohustus avaldada tuleohtliku ning suure tuleohuga aja ja piirkonna määramise alguse ja lõpetamise korraldus väljaandes Ametlikud Tea-

TULEOHUTUSE SEADUS

daanded. See tagab, et korralduse resolutiivosa avaldataks nõuetekohaselt, mis omakorda on vajalik selleks, et haldusakt kehtima hakkaks ja kohustuslikuks muutuks. Kui avalikkust teavitatakse tuleohtliku ning suure tuleohuga aja alguse ja lõpu määramisest korralduse avaldamisena üleriigilise levikuga ajalehes, peaks Päästeamet korralduse resolutiivosa avaldamiseks hankima HMS-ist tulenevate nõuete järgi üleriigilise levikuga ajalehes reklaamipinda. Kui korraldus avaldatakse ainult Päästeameti koduleheküljel või pressiteadete vahendusel, ei ole tagatud selle avalikkusele kätetoimetamine ega korralduse resolutiivosa igakülgne avaldamine üleriigilise levikuga ajalehes (sh ei muutu korraldus kohustuslikuks).

Peale tuleohtliku ning suure tuleohuga aja alguse ja lõpu määramise korralduse avaldamisele väljaandes Ametlikud Teadaanded, võib Päästeamet operatiivsemaks avalikkuse teavitamiseks kasutada erinevaid infokanaleid (nt pressiteated, televisioon, raadio, sotsiaalmeedia, üleriigilise levikuga või maakonna ajalehed jne). Täiendavate infokanalite abil jõuab oluline informatsioon tuleohtliku ning suure tuleohuga aja määramisest või lõpetamisest kiiresti inimesteni. Korraldus ise on nähtav võrguväljaande Ametlikud Teadaanded koduleheküljelt (www.ametlikudteadaanded.ee).

4. Seaduses sätestatakse, et kui ei ole määratud tuleohtlikku aega ja piirkonda, on **kuluheina põletamine lubatud ainult kaitstavatel loodusobjektidel**. Kaitstavad loodusobjektid on määratletud looduskaitseaduses (edaspidi LKS), nendeks on näiteks kaitsealad (rahvuspargid, looduskaitsealad, maastikukaitsealad), hoiualad, kaitsealused liigid, püsielupaigad vms. Kaitsealadel võib kulupõletamine olla teatud tingimustel vajalik eelkõige loodukaitsealadel eesmärkidel. Samas on muul juhul kulupõletamine (nt maapinna koristamise, riisumise või niitmise alternatiivina) seadusega keelatud. Kui Päästeamet on kehtestanud tuleohtliku aja ja piirkonna, on kulupõletamine seadusega keelatud ka kaitstavatel loodusobjektidel. Samuti antakse seaduses keskkonnaministrile volitusnorm kehtestada vajaduse korral määrusega kaitstavate loodusobjektide tuleohutusnõuded. Nimetatud tuleohutusnõuded on seotud tuleohutuse tagamisega kaitstavatel loodusobjektidel.

§ 17. Maaomaniku kohustused metsaga kaetud alal

(1) Maaomanik on kohustatud:

- 1) rajama metsaga kaetud alale tuletõkestusribad ja –vööndid ning neid hooldama, välja arvatud looduskaitsealade alusel määratud kaitsealadel, kui see tuleneb käesoleva paragrahvi lõikest 2;
- 2) valmistama ette ja tähistama olemasolevad suitsetamise ja lõkke tegemise kohad ning transpordivahendi peatuskohad;
- 3) tähistama olemasolevad veevõtukohad, hoidma juurdepääsuteed sõidetavad ja tagama muud tulekahju kustutamiseks vajalikud tehnilised tingimused;
- 4) suure tuleohu korral ja Päästeameti korraldusel panema nähtavatele kohtadele välja teated lõkke tegemise keelu kohta.

(2) Tuletõkestusribade ja –vööndite rajamise nõuded ning nõuded tuletõkestusribade ja –vööndile kehtestab keskkonnaminister määrusega.

§ 17 käsitleb maaomaniku kohustusi metsaga kaetud alal. Seaduses tuuakse välja, et maaomanik on kohustatud rajama tuletõkestusribasid või –vööndeid, valmistama ette suitsetamise või lõkke tegemise kohad, tähistama veevõtukohad, suure tuleohuga ajal tagama vajaduse korral kirjalikud teated lõkke tegemise keelu kohta jne. Seaduses toodud maaomaniku kohustused laienevad nii erametsale kui ka riigimetsale. Riigile kuuluvat metsa majandab Riigimetsa Majandamise Keskus. Erametsa majandab üldjuhul selle omanik või tema volitatud esindaja. Seaduse käesoleva paragrahvi alusel kehtestab keskkonnaminister määrusega nõuded tuletõkestusribadele ja –vöönditele ning nende rajamisele. Nõuete eesmärk on tagada metsades tuleohutus, ennetada metsa- ja maastikutulekahjusid, takistada tulekahju korral selle levik ning tagada pääsetööks vajalikud veevõtukohad.

1. Seaduses kehtestatakse maaomaniku kohustused tuleohutuse tagamisel. Maaomanik peab rajama metsaga kaetud alale tuletõkestusribad ja –vööndid ning neid hooldama, välja arvatud LKS-i alusel määratud kaitsealadel, kui see tuleneb seaduse § 17 lg-st 2. Maaomaniku kohustus on valmistada ette ja tähistada olemasolevad suitsetamise ja lõkke tegemise kohad ning transpordivahendi peatuskohad. Peale selle peab maaomanik tähistama olemasolevad veevõtukohad, hoidma juurdepääsuteed sõidetavad ja tagama muud tulekahju kustutamiseks vajalikud tehnilised tingimused. Päästeameti väljakuulutatud suure tuleohu korral peab maaomanik panema nähtavatele kohtadele välja teated lõkke tegemise keelu kohta. Peale TuOS-i sätestab MS § 42 lg 1 p 1, et metsaomanik on kohustatud kaitsma metsa tulekahjude eest. Oluline on märkida, et metsatulekahjude ennetamiseks on võimalik saada toetust Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist. Nimetatud fondist toetatakse näiteks tuletõkestusribade ja –vööndite rajamist, suitsetamis- ja lõkkekohtade rajamist, tuletõrjevõõtu

TULEOHUTUSE SEADUS

kohtade ja juurdepääsude teede korrashoidu ning samuti tuleohumärkide ja -plakatite soetamist. Täpsemad nõuded toetuse taotlemiseks on kehtestatud põllumajandusministri 20.05.2010 määrusega nr 61 "Kahjustatud metsa taastamise ja metsatulekahju ennetamise investeeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord". Metsatulekahjude ennetamise meetmete (sh tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise, suitsetamise ja lõkkekohtade ettevalmistamise, veevõtukohtade tähistamise jne) kohta on täiendavalt võimalik lugeda Eesti Metsaseltsi raamatust "Metsatulekahjud" (teose autorid Henn Alton ja Ain David Kiil).

Tuletõkestusribade ja -vööndite rajamine on seotud metsatulekahju korral tule leviku tõkestamisega (sh nii pinnatule kui ka ladvatule korral). Tuletõkestusribade rajamine eeldab eelkõige pinnase puhastamist süttivast pinnasematerjalist (nt kuivanud muru või hein), pöösastikust ja puudest. Üldjuhul rajatakse tule leviku tõkestamiseks vähemalt 2,5-4 meetri laiused mineraliseeritud katkestuseta tuletõkestusribad. Mineraliseerimine tähendab pinnase puhastamist süttivast pinnasematerjalist (nt muru, sambliku, heina vms eemaldamine kuni maapinna mulla või liivani). Tuletõkestusribad rajatakse näiteks tuleohtliku okaspuumetsa ja teemaa piirile või tuleohtliku okaspuumetsa ümber. Tuletõkestusriba rajamine on seotud pinnatule tõkestamisega. Tuletõkestusvöönd rajatakse näiteks okaspuumetsa tulekindluse tõstmiseks. Üldjuhul tekitatakse tuletõkestusvööndiga okaspuumetsas üksteisest isoleeritud katastriüksuste, metsaalade või metsakvartalite blokid nii, et vööndi keskel asetseb tõkestus (nt tee, kraav, jõgi, rajatud tuletõkestusriba vms). Peale selle eeldab tuletõkestusriba rajamine, et mõlemal pool tõket asetseks näiteks vähemalt 5 meetri laiune lehtpuuenamusega vöönd või muu risust, raiejäätmetest, okaspuu järelkasvust ja alusmetsast puhastatud vöönd. Tuletõkestusvööndi rajamine on seotud ladvatule tõkestamisega. Tuletõkestusribasid või -vööndeid võib rajada ka muudesse kui okaspuuenamusega metsadesse. Nii tuletõkestusribade kui ka -vööndite puhul on erinevate meetritega määratud laiuste eesmärk on tule leviku takistamine (st tulekahju peatamine), kui tule levik jõuab nimetatud riba või vööndini. Peale tuletõkestusribade või -vööndite rajamise tuleb neid edaspidi ka hooldada, et need täidaksid oma eesmärgi. Näiteks tuleb pinnast regulaarselt puhastada süttimisohtlikust rohust, heinast või pöösastikust ning sinna langenud puudest või okstest. Ilma hooldamiseta ei pruugi tuletõkestusriba või -vöönd täita eesmärki tule leviku tõkestamiseks. Seadus ei kohusta tuletõkestusribasid ja -vööndeid rajama LKS-i alusel määratud kaitsealadel. Kaitstavatel loodusobjektidel võidakse tuletõkestusribasid ja -vööndeid rajada juhul, kui see ei ole vastuolus kaitseala kaitse-eesmärgiga. Detailsemad nõuded tuletõkestusribade või -vööndite rajamisele on sätestatud seaduse § 17 lg 2 alusel kehtestatud keskkonnaministri 28.02.2011 määrusega nr 14 "Nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise ning tuletõkestusriba ja -vööndi kohta".

Suitsetamise ja lõkke tegemise kohtade ning transpordivahendite peatumiskohdade ettevalmistamine ja tähistamine on seotud metsa- ja maastikutulekahjude enne-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

tamisega. Oluline on, et inimeste viibimine metsas ja seal tehtavad tegevused oleksid tuleohutud. Nõue on vajalik, kuna metsas käimine ja seal lõkke tegemine on eriti suveperioodil väga tavaline. Maaomanik saab omaltpoolt luua ohutu keskkonna, kus suitsetamine, lõkke tegemine ja transpordivahendite parkimine ei tekita metsatulekahju tekkimise ohtu. Ohutuse tagamiseks suitsetamisel võidakse metsa paigutada näiteks liivaga varustatud suitsukonide äraviskamiskoht või prügikast. Ohutuks lõkke tegemiseks võidakse metsa paigaldada näiteks kattega lõkkekoht (millel on olemas sädemepüüdja) või rajada ja valmistada ette lõkkekoht, mis vastab küttekoldevälise tule tegemise nõuetele. Täiendavalt võivad lõkke tegemise kohtades olla erinevad tulekustutusvahendid lõkke summutamiseks või tule leviku piiramiseks (nt vesi, liiv, kululuud vms). Autode parkimiskohtade ettevalmistamine eeldab sobivate parkimiskohtade või -platsi olemasolu või selle tekitamist. Samuti eeldab see maapinna puhastamist süttivast pinnasest (nt kuiv või kõrge rohi), et mootorsõiduki põhja all olevad kuumad osad ei süütaks kuivanud maapinda. Peale eeltoodu tuleb suitsetamise ja lõkke tegemise koht ning transpordivahendite peatumiskohad tähistada viitade ja siltidega, et inimesed oleksid nendest teadlikud ning need oleksid kergesti leitavad ja kasutatavad.

Metsa- ja maastikutulekahju korral on päästetööd tehes oluline, et olemasolevad veevõtukohtad oleksid tähistatud, juurdepääsuteed oleksid sõidetavad ja samuti oleks olemas muud tulekahju kustutamiseks vajalikud tehnilised tingimused. Juurdepääsuteede puhul on oluline, et tee oleks sõidetav ja see kannaks päästetehnikat. Sobivateks veevõtukohtadeks on näiteks kraavid, jõed, järved, tiigid ja samuti muud looduslikud või tehnilised veevõtukohtad. Veevõtukohtade puhul on eelkõige oluline, et nendele pääseks päästemeeskonna tehnikaga vabalt ligi, näiteks on olemas juurdepääsutee, teepind on tasane ja kannab päästeautot, samuti peab olema võimalus päästeautoga manööverdamiseks või ringi pööramiseks jne. Tehniliseks tingimuseks on näiteks see, et veevõtukohas on olemas vajalik vee mahtuvus ja vee sügavus kustutusvee võtmiseks, veepinna tase ja veevõtukohta teenindusplatsi kõrguste vahe on tasakaalus jne. Et veevõtukohti kiiresti leida, on oluline, et veevõtukohtad ja juurdepääsuteed oleksid tähistatud siltide ja viitadega.

Suure tuleohu korral ja Päästeameti korraldusel tuleb maaomanikul panna nähtavatele kohtadele välja teated lõkke tegemise keelu kohta. See on vajalik eelkõige metsa- ja maastikutulekahju ennetamiseks ning selleks, et inimesi valitsevast tuleohust täiendavalt teavitada. Sättes on mõeldud, et maaomanik paneb nähtavatele kohtadele välja teated lõkke tegemise keelu kohta olukorras, kus Päästeamet on kuulutanud välja suure tuleohuga aja ja piirkonna ning teavitanud sellest avalikkust. Siinkohal ei ole mõeldud, et Päästeamet hakkab täiendavalt eraldi teavitama kõiki maaomanikke, et nad paneksid vastavad keelavad teated nähtavatele kohtadele. Kui mets ei jää suure tuleohuga piirkonda, ei ole maaomanik kohustatud teateid välja panema. Teadete nähtavatele kohtadele panemine eeldab, et need on näiteks metsateede juures (nt metsa välispiirides asuvad sisenemisteed), suitsetamise ja lõkke tegemise kohtades või

TULEOHUTUSE SEADUS

muudes kohtades, kus inimesed peamiselt viibivad ja võivad tuld teha (nt laagriplatsid, suuremad telkimiskohad vms). Siinkohal tuleks arvestada ka elanikkonna keeleoskusega ning vajaduse korral teha need mitmes keeles (nt ka vene- või ingliskeelsena).

2. Keskkonnaministri määrusega on kehtestatud "Nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise ning tuletõkestusriba ja -vööndi kohta". Määrusega sätestatakse detailsemad nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite ning nende rajamise kohta, tuuakse välja, millised peavad olema tuletõkestusribad ja -vööndid ning hoolduspõhimõtted ja täpsustatakse tuletõkestusribade ja -vööndite rajamist kaitstavatel loodusobjektidel.

§ 18. Riigimetsa majandaja kohustused

Riigimetsa majandaja on kohustatud korraldama riigimetsas tuleohtlikul ajal valve, et tagada viivimatult tulekahju avastamine, sellest Euroopa ühtsel hädaabinumbri 112 teatamine ja tulekahju kustutamiseks esmaste meetmete rakendamine.

§ 18 sätestab **Riigimetsa majandaja kohustused**. Enamik Eesti Vabariigi metsast kuulub riigile. Eesti Vabariigis on riigimetsa majandajaks määratud Riigimetsa Majandamise Keskus. Riigimetsa kaitseks ning metsa- ja maastikutulekahju ennetamiseks on seadusega kehtestatud nõue, et tuleohtlikul ajal tuleb korraldada valve. See on vajalik, et tulekahju viivimatult avastada, teavitada sellest Häirekeskust ning rakendada esmaseid meetmeid tulekahju kustutamiseks. Ulatuslik metsatulekahju võib tekitada riikliku hädaolukorra, kui see hõlmab suurt territooriumi ja kestab mitmeid ööpäevi. Valve korraldamine metsades võib toimuda näiteks metsavahtide, patrullide, vaatluslendude, seiresüsteemide (nt elektrooniline valvekaamerateest koosnev tuleseiresüsteem), satelliitide info vahenduse, tulevalvetornide kasutamise jms kaudu. Inimesed võivad looduses viibides avastada metsatulekahju, kui tuntakse metsatulekahju lõhna või nähakse suitsu või tuld. Tuleohtlikul ajal on valve vajalik, kuna metsa- ja maastikutulekahju hiline avastamine toob kaasa suuri kahjusid riigimetsale ja kulusid tulekahju likvideerimisel. Sügis- ja talveperioodil, kui ei ole kuulutatud välja tuleohtlikku aega, ei ole tuleohutuse seisukohast valve vajalik (st looduses puudub tuleoht metsa- ja maastikutulekahju tekkimiseks). Valve aitab operatiivselt teavitada võimalikust tulekahjust juba selle algstaadiumis ja võtta tarvitusele esmased meetmed tulekahju kustutamiseks ning seeläbi metsa säästa. Häirekeskuse ja Päästeameti varane teavitamine tagab, et päästemeeskonnad saavad kiiresti alustada metsatulekahju kustutamist ning takistada selle edasist levikut, mis läbi on võimalik vältida ulatusliku metsatulekahju tekkimist. Esmaste meetmete rakendamine tulekahju kustutamiseks on näiteks metsavahi avastatud metsatulekahju kustutamise alustamine käepäraste tulekustutusvahendite või -tehnikaga (nt kululuud, kastekann, veevoolik vms).

Põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuded

§ 19. Põlevmaterjali hoidmisele esitatavad nõuded

- (1) Põlevmaterjali ei tohi hoida ehitises, selle all või vahetus läheduses selliselt, et see põhjustaks tuleohu või raskendaks päästetööd.
- (2) Jäätmete hoiukoht peab paiknema põlevmaterjalist või süttiva pinnakihiga ehitisest või mis tahes tulepüsivusega ehitise välisseinas olevast ukse-, akna- või muust avast ohutus kauguses.
- (3) Ehitises võib hoida ja kasutada hoone kütmiseks mõeldud põlevvedelikku või tuleohtlikku gaasi või muud plahvatusohtlikku põlevmaterjali, kui nende hoidmisel või kasutamisel on täidetud ehitisele ettenähtud nõuded.
- (4) Põlevmaterjali peab piiratud või tähistatud kinnisasjal, ehitises või ruumis paigutama vastavalt ohtlike ainete hoidmise ühtesobivusele.
- (5) Põlevmaterjali ladustamine või mootorsõiduki või muude sõidukite parkimine ehitiste vahelise tuleohutuskuja alal ei tohi ehitistele tekitada täiendavat tuleohtu ega takistada päästetööd.
- (6) Laoplatsil peab põlevmaterjali paigutama sellisesse kohta ja sellises koguses, nagu on laohoone või -platsi plaanis määratud. Plaani peab panema välja laohoone või -platsi sissekäigu juurde nähtavale kohale. Tootmis- ja laohoones märgitakse läbikäigu piir ja materjali pörandale ladustamise koht hästi nähtava piirjoonega.
- (7) Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded kehtestab siseminister määrusega.

§ 19 käsitleb nõudeid põlevmaterjali hoidmisele (sh ladustamisele). Põlevmaterjali tähendust defineerib seaduse § 2 lg 3. Seaduses tuuakse välja tingimused põlevmaterjali hoidmiseks. Samuti sätestatakse nõuded põlevvedeliku või tuleohtliku gaasi hoidmiseks, põlevmaterjali paigutamiseks vastavalt ohtlike ainete hoidmise ühtesobivusele, mootorsõiduki või muude sõidukite parkimiseks ehitistevahelise tuleohutuskuja alal jne. Siseminister kehtestab määrusega detailsemad tuleohutusnõuded põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamisele. Põlevmaterjali hoidmine ja ladustamine on TuOS-s peaaegu samatähenduslikud. Näiteks ühe puhul on tegemist põlevmaterjali paigutamiselega kuhugi (nt põlevmaterjali hoitakse ajutiselt ehitise mingisuguses ruumis) ning teise puhul on tegemist põlevmaterjali lattu panemisega või põlevmaterjalist kauba ladustamisega. Teisisõnu mõeldakse ladustamise all pigem põlevmaterjali püsivat hoidmist teatud kohas. Samas ei ole vahet, kas tegemist on lühi- või pikaajalise põlevmaterjali hoidmise ja ladustamisega, küsimus on pigem selles, milline on tegevuse mõju tuleohutusele. Tuleohutusnõuded ei ole põlevmaterjali hoidmise või ladustamise puhul erinevad. Seaduse sätte eesmärk on tagada, et põlevmaterjali hoidmisel

ja ladustamisel arvestatakse füüsilise keskkonnaga ning võimalike tulekahjuriskidega. Samuti ei tohi põlevmaterjalide hoidmine või ladustamine vähendada evakuaatsiooni-ohutust ega tekitada lisaohu päästetööl.

1. Seaduses on üldprintsipiina sätestatud, et **põlevmaterjali ei tohi hoida ehitises, selle all või vahetus läheduses selliselt, et see põhjustaks tuleohtu või raskendaks päästetööd.** See tähendab, et põlevmaterjali hoidmisel ja ladustamisel tuleb see enne läbi mõelda ohutuse aspektist ning arvestada, kas see võib tekitada ehitise tuleohtu või raskendada päästetööd. Oluline on hinnata võimalikku tuleohtu, kui põlevmaterjali hoitakse ehitises, selle all või vahetus läheduses.

Kui põlevmaterjali hoitakse ehitises (nt siseruumis, trepikojas, keldris, pööningul) ja selle all (nt ehitise maa-aluses avatud õhuga või kinnises parklas) või ehitise vahetus läheduses (nt ehitise välisseina vastas või vahetus läheduses), võib suurenda tulekahjurisk. Enne tuleb hinnata, kas põlevmaterjali võimaliku tulekahju korral võib see kanduda edasi ehitisele või tekitada muud ohtu (nt takistab ehitises evakuaatsiooni läbiviimist, soodustab ehitises tule ja suitsu levikut jne). Arvestama peab, et ehitises või selle vahetus läheduses võib igasuguse põlevmaterjali hoidmine või ladustamine tekitada suuremat põlemiskoormust. See võib omakorda tekitada täiendavat tuleohtu, millega ei ole ehitise projekteerimisel ja ehitamisel tõenäoliselt arvestatud. Näiteks võib ehitisse suuremas koguses ladustatud põlevmaterjali tulekahju tekitada olulisemalt suuremat põlengu intensiivsust ja soojuskiirgust, kui enne ehitise projekteerimist ja ehitamist oli arvestatud. Sellisel juhul võib tekkida probleeme ehitiste kandekonstruktsioonide tulepüsivusega, kui nende tulepüsivus oli enne arvatud standardtulekahju järgi (nt põlevmaterjali tõttu on suurem põlemiskoormus ja samuti võib tulekahju kestvus olla pikemaajalisem). Standardtulekahju on tulekahju, mille temperatuur muutub ajas standardse temperatuuri-ajakõvera kohaselt.⁵ Samuti võib ehitise vahetusse lähedusse ladustatud põlevmaterjali tulekahju tekitada tuleohtu ümbritsevatele ehitistele soojuskiirguse või sädemete lendumise teel, kui ei ole arvestatud vajalike tuleohutuskujadega.

Peale selle tuleb hinnata, kas põlevmaterjali hoidmine ehitises või selle vahetus läheduses võib raskendada päästetööd. Näiteks võib see tulekahju korral tekitada suuremat põlemiskoormust ja põlengu intensiivsust ning raskendada tulekahju kustutamist. Samuti võib see muuta ohtlikuks suitsusukeldumise (nt ehitise keldris või pööningul). Päästetöödel võib ladustatud põlevmaterjal tekitada kõrgendatud riskikeskkonna (nt süttinud põlevmaterjalist eraldub palju suitsu või muid mürgiseid põlemisgaase; põlevmaterjal on paigutatud suitsusukeldumise teekonnale; tegemist on ohtliku põlevmaterjaliga, nagu näiteks põlevvedeliku kanistritega või tuleohtliku gaasi balloonidega

⁵ Eesti Standardikeskus, Eesti Standard EVS 812-1:2013 "Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara" (Tallinn: Eesti Standardikeskus, 2013), lk 14.

vms). Kui ladustatud põlevmaterjali tulekahju on väga intensiivne (nt materjalil on suur põlemiskoormus), võib tulekahju kustutamiseks olla vajadus kaasata tavapärasest rohkem päästeressursse, mis omakorda võib raskendada päästetööd.

2. Seaduses on toodud, et **jäätmete hoiukoht peab paiknema** põlevmaterjalist või süttiva pinnakihi ehitise või mis tahes tulepüsivusega ehitise välisseinas olevast ukse-, akna- või muust avast **ohutus kauguses**. Siinkohal on mõeldud, et põlevmaterjali paigutamisel arvestatakse, kas see võib tekitada täiendavat tuleohtu ehitisele või mitte ning kas see võib tekitada tuleohtu muule läheduses paiknevale põlevmaterjalile (nt jäätmete hoiukoha läheduses paiknevad ehitusmaterjalid, puuriidad, küttematerjalid, kaubaalused, kile- ja papihunnikud või mõni muu lahtine põlevmaterjalide hoiukoht). Jäätmete hoiukoha all on eelkõige silmas peetud prügikaste või -konteinereid. Praktikas on võimalikud olukorrad, kus jäätmete hoiukohast saab alguse tulekahju (nt keegi on põlevmaterjalidega täidetud prügikasti visanud hõõguva suitsukoni või muid tuleohtlike jäätmeid) ning see levib edasi lähedal asuvale ehitisele või seal paiknevatele põlevmaterjalidele. Seega on mõeldud näiteks olukorda, kus ehitise tulekahju tekib väliskeskkonnas asetleidvast tulekahjust (st tulekahju saab alguse väljastpoolt ehitist). Jäätmete hoiukoha paigutamisel tuleb silmas pidada, milline on ehitise väline pinnakiht ja selle tuletundlikkus (st kas ehitise väline pinnakiht on süttivast materjalist, nt puithooned või plastikfassaad või kui ehitustööde käigus vahetatakse välisfassaadi ja selle ajal ei ole mittesüttiva materjaliga kaetud muud süttivast materjalidest pinnakiht või konstruktsioonid). Siinjuures tuleb arvestada, kas ehitise väline pinnakiht võib leegiga kokkupuutel või kõrgest temperatuurist süttida, põleda, hõõguda, söestuda ning samuti eraldada suitsu, mürgiseid gaase või kuumi tilku. Kui ehitise väline pinnakiht on mittesüttivast materjalist (nt betoonist või tellistest ehitised) ja ei ole muid tuleohutusid, võib selle vahetusse lähedusse rajada ka jäätmete hoiukoha. Samuti tuleb enne hinnata, milline on kaugus ehitise välisseinas olevast uksest, aknast või muust avast, seejuures ei oma tähtsust, milline on ehitise tulepüsivus (st kas ehitise kandekonstruktsioonide osas on tegemist tulekindla, tuldtakistava või tuldkartva ehitisega). Muude avade all on mõeldud näiteks keldriluuke, õhutuspilusid, garaaži väravaid, kaubalaadimisavasid vms. Uste, akende või muude avade puhul tuleb arvestada, et tulekahju korral võib jäätmete hoiukohas levida tulekahju nende kaudu ehitisse. Seda eelkõige juhul, kui jäätmete hoiukoht paikneb vahetult ehitise avade läheduses. Erinevad avad võivad tekitada tuleohtu, kuna tulekahju võib nende kaudu kergesti levida ehitisse (nt soojuskiirguse toime puruneb aken, uks põleb läbi või on need avatud asendis).

Seaduses ei ole toodud jäikasad ohutuskujasid jäätmete hoiukoha ning põlevmaterjalide, ehitise või selle erinevate avade vahelise nõutava vahemaa osas, ohutu kauguse määramisel tuleb lähtuda reaalsest olukorrast ja ohtude kaalutlusest. Näiteks tuleb ohutu kauguse arvutamisel praktikas juhinduda eelkõige sellest, millisest materjalist on ehitise ja prügikast, kas tulekahju korral võivad leek või sädemed ehitist

TULEOHUTUSE SEADUS

ohustada, kui suur on prügikast ja mida selles hoitakse, millised on läheduses asuvad põlevmaterjalid ning nende süttimisomadused (nt kas tegemist on kergesti süttivate materjalidega). Oluline on hinnata, kas prügikastis hoitakse süttisohtlikku materjali (nt paber, kile, riided, plastik, papp vms) ning kas sinna võib sattuda mingisugune süüteallikas (nt kustutamata sigaret või tikk, söetükid, isesüttimisele kalduvad materjalid vms). Näiteks olukorras, kus metallist prügikonteineris hoitakse ainult metalli või klaasi, ei pruugi see ehitisele täiendavat tuleohtu tekitada ning seetõttu ei ole ohutuks kauguseks vajalik määratleda eraldi suuri ohutuskujasid. Põlevmaterjalide ladustamist (sh jäätmete ladustamist) on täpsustatud seaduse § 19 lg 7 alusel välja antud siseministri 02.09.2010 määruses nr 44 "Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded".

3. Seaduses on sätestatud, et **ehitises võib hoida ja kasutada hoone kütmiseks mõeldud põlevvedelikku või tuleohtlikku gaasi või muud plahvatusohtlikku põlevmaterjali**, kui nende hoidmisel või kasutamisel on täidetud ehitisele ettenähtud nõuded. Nõude puhul tuleb arvestada, et teatud küttesüsteemid võivad töötada küttematerjalina näiteks põlevvedeliku või tuleohtliku gaasi vms baasil. Seetõttu on võib-olla vaja põlevmaterjale ehitises hoida. Samas suurendab nii põlevvedeliku, tuleohtliku gaasi kui ka muude plahvatusohtlike põlevmaterjalide hoidmine ja kasutamine ehitises võimalikku tulekahjuriski. Seepärast on seaduses nõue, et selliste põlevmaterjalide hoidmise ja kasutamise eeldus on ehitisele ette nähtud nõute täitmine. Siinkohal on näiteks mõeldud, et ehitise kütmiseks kasutatavat põlevvedelikku või tuleohtlikku gaasi võib ehitise keldris ja pööningul hoida ainult juhul, kui see on ohutu ning ehituslikult ette nähtud. Ehitise ettenähtud nõuete all on näiteks mõeldud, et täidetud on tuletõkkeseksiooni moodustamise nõue või ehitusprojektis on eraldi ettenähtud põlevvedeliku või tuleohtliku gaasi hoidmine mingis ruumis. Arvestama peab, et igasugune kütmiseks hoitav põlevmaterjal (sh põlevvedelik või tuleohtlik gaas) suurendab põlemiskooormust ehitises. Samuti võidakse ehituslikult ette näha nõue, et katlaruumis võib olla mingi kindla mahtuvusega mahuti või seal võidakse hoida mingis kindlas koguses küttematerjali vms. Kui põlevvedelikku või tuleohtlikku gaasi hoitakse hoones selleks mitte ettenähtud osas, siis võib tulekahju leviku korral põlevvedeliku või tuleohtliku gaasi plahvatus hoone purustada või suurendada oluliselt tulekahju intensiivsust. Põlevmaterjalide hoidmist ja kasutamist ehitises on täpsustatud seaduse § 19 lg 7 alusel välja antud siseministri 02.09.2010 määruses nr 44 "Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded". Arvestada tuleb ka sellega, et riikliku järelevalve raames saab isikut põlevmaterjalide ladustamise nõuete rikkumise eest vastutusele võtta TuOS § 48 alusel (põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuete rikkumine).

4. Põlevmaterjali peab piiratud või tähistatud kinnisasjal, ehitises või ruumis paigutama vastavalt **ohtlike ainete hoidmise ühtesobivusele**. Põlevmaterjalide puhul tuleb ar-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

vestada, et teatud ohtlikud ained võivad omavahel segunedes või kokkupuutel keemiliselt reageerima hakata ja tuua kaasa õnnetuse. Seega ei pruugi kõik põlevmaterjalid kokku sobida ning nende hoidmisel ja ladustamisel tuleb enne hinnata ohtlike ainete hoidmise ühtesobivust. Ohtlikud põlevmaterjalid tuleb üksteisest eraldada ja paigutada nii, et ained ei puutuks käitlemisel ja õnnetuse korral (sealhulgas taara lekkimise) kokku. Näiteks on ohutuse tagamiseks oluline, et ehitise ühes ruumis ei hoitaks tuleohtlikku gaasi (põlevgaasi) koos hapnikuga, kuna nende lekkimine ja segunemine võib tekitada isesüttimise ning plahvatuse. Samuti ei tohiks näiteks hapnikuballoon kokku puutuda rasva, õli või muu põlevvedelikuga. Seaduses toodud nõue ohtlike ainete eraldamiseks on vajalik, et vältida põlevmaterjalide isesüttimist, plahvatuse tekkimist või tulekahju tagajärgede raskendamist. Täpsemad nõuded ohtlike ainete eraldamiseks on toodud seaduse § 19 lg 7 alusel välja antud siseministri 02.09.2010 määruses nr 44 "Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded".

5. Ohutuse tagamiseks ei tohi põlevmaterjali ladustamine või mootorsõiduki või muude sõidukite parkimine ehitistevahelise tuleohutuskuja alal **tekitada ehitistele täiendavat tuleohtu ega takistada päästetööd**. Siinkohal tuleb arvestada, et ehituslike tuleohutusnõuete kohaselt nähakse naaberehitisele tule leviku takistamiseks ette ehitistevahelised tuleohutuskujad või muud ehituslikud meetmed. Üldjuhul loetakse ehitistevaheliseks tuleohutuskujaks vähemalt 8 meetrit, kui ei ole rakendatud muid ehituslikke meetmeid. Väiksema tuleohutuskuja korral võib ohutuse tagamiseks olla ehitiste vahele rajatud tulemüür või moodustatud tuldtökestav välissein. Arvestada tuleb, et ehitise vahetusse lähedusse ladustatud põlevmaterjali või pargitud mootorsõiduki tulekahju korral võib selline tulekahju kergesti levida ehitisele. Seda eelkõige põhjusel, et enam ei ole nõutud tuleohutuskuja, mis tulekahju korral tagaks piisava vahemaa süttinud objekti ja ehitise vahel. Seetõttu tuleb põlevmaterjali ladustamisel või mootorsõiduki või muude sõidukite parkimisel arvestada, et see ei tohi tekitada täiendavat tuleohtu. Täiendavaks tuleohuks ongi nõutud tuleohutuskuja puudumine. Samuti sõltub see ladustatavast põlevmaterjalist ja selle kogusest (nt kas tegemist on kergesti süttiva või isesüttimisele kalduva põlevmaterjaliga jne). Ka mootorsõiduki või muu sõiduki puhul tuleb arvestada, kas selle võimaliku tulekahju korral võib tekkida täiendavat tuleohtu ehitisele või mitte. Oluline on hinnata, kas ladustatud põlevmaterjali või pargitud mootorsõiduki tulekahju korral võib see lahtise tule või soojuskiirguse toimele põlema süüdata ka vahetus läheduses oleva ehitise või selle välisseina.

Samuti tuleb põlevmaterjali ladustamisel või mootorsõiduki või muude sõidukite parkimisel hinnata, kas see võib takistada päästetööd, näiteks päästetehnika juurdepääsu ehitisele ning manööverdamise või ümberpööramise võimalusi. Näiteks kõrge ehitise või kõrghoone puhul on väga oluline, et igalt ehitise küljelt oleks ligipääs pääste redel- või tõstukautoga. Samuti eeldab pääste redel- ja tõstukauto kasutamine sobivat tegevusraadiust. Kui vajalikku asukohta on aga ladustatud põlevmaterjale või

TULEOHUTUSE SEADUS

pargitud mootorsõidukeid, võib see takistada pääste redel- või tõstukauto kasutamist. Peale selle võib probleeme tekitada juurdepääsuteedele põlevmaterjali ladustamine või mootorsõidukite parkimine. Siinjuures tuleb arvestada, et päästetehnika mõõtmed võivad olla oluliselt suuremad kui tavapärase mootorsõiduki ja seepärast vajada laiemat teerada. Kui päästetehnika ei pääse tulekahju korral ehitisele ligi, tähendab see näiteks pikemaid voolikuliine vms ning muudab seeläbi päästetöö keerulisemaks. Päästetööd võib takistada ka põlevmaterjali ladustamine või mootorsõiduki parkimine maa-aluse tuletõrjehüdrandi kaevuluugi kaanele või maapealse tuletõrjehüdrandi ette. Sellisel juhul võib olla päästetööl vajaliku kustutusvee saamine raskem.

Seaduses ei ole määratletud jäiksid ohutuskujasid põlevmaterjali ladustamisel või mootorsõiduki parkimisel. Täpsema ohutu kauguse määratlemine on jäetud ehitise valdaja pädevusse, et ta saaks seda korraldada enda parema äranägemise järgi ning arvestada reaalselt olukorda ehitise vahetus ümbruses. Seejuures tuleb igas olukorras eraldi kaalutleda, kas põlevmaterjali ladustamine või mootorsõiduki või muu sõiduki parkimine tekitab juurde võimalikku tuleohtu või mitte (nt milline on ettenähtud tuleohutuskuja, milline on ladustatav põlevmaterjal ja selle kogus, milline on ehitise välisseina materjal jne). Samuti tuleb hinnata, kas see takistab päästetööd või mitte (nt kas see mõjutab ehitisele ligipääsu jne). Nii põlevmaterjali ladustamisel kui ka mootorsõiduki parkimisel on võimalik tuleoht suurem juhul, kui tegemist on süttiva välispinnaga ehitisega. Seda põhjusel, et tuleohutuskuja puudumise tõttu võib ehitise väline tulekahju kergemini levida süttiva välispinnaga ehitisse. Kui tegemist on mittesüttiva välispinnaga või madala tuletundlikkusega ehitisega, võib ladustatud põlevmaterjali või pargitud mootorsõiduki tuleohutuskuja ehitisest olla väiksem. Näiteks kui tegemist on betoon- või kiviseinaga, siis suure tõenäosusega ei ole ehitisele ka tuleohtu, kui sinna vahetusse lähedusse ladustatakse põlevmaterjali või pargitakse mootorsõidukeid. Siiski tuleb ka mittesüttiva välispinnaga ehitise puhul silmas pidada ohutut kaugust välisseinast olevast ukse-, akna- või muust avast, et selle kaudu ei leviks tulekahju ehitisse. Põlevmaterjalide ladustamist ja mootorsõidukite parkimist ehitise välisseina lähedusse on täpsustatud seaduse § 19 lg 7 alusel välja antud siseministri 02.09.2010 määruses nr 44 "Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded".

6. Seaduses on sätestatud, et laoplatstil peab põlevmaterjali paigutama sellisesse kohta ja sellises koguses, nagu on **laohoone või -platsi plaanis määratud**. Seejuures on ka nõue, et plaani peab panema välja laohoone või -platsi sissekäigu juurde nähtavale kohale. Laohoone või -platsi plaani peab koostama selleks, et enne mõeldaks korralduslikult läbi ohutuse tagamine põlevmaterjali ladustamisel (nt milliseid põlevmaterjalile tohib kuhu ladustada, kas neid sobib ladustada koos teiste põlevmaterjalidega ning millises koguses seda üldse teha tohib) ning tekiks terviklik ülevaade ladustamise korraldusest (nt skeem, kus on toodud põlevmaterjalide ladustamise asukohad ja kogused, juurdepääsuteed põlevmaterjalile, põlevmaterjalide omavahelised vahemaad jne).

TULEOHUTUSE TAGAMINE

Kui enne ei ole läbi mõeldud põlevmaterjalide ladustamise korraldust, võib tekkida olukord, kus materjale ladustatakse väga suurtes kogustes, ei jäeta piisavaid tuleohutuskujasid ehitiste või teiste põlevmaterjalide vahele ning ei ole juurdepääsuteid põlevmaterjalide kustutamiseks (nt juurdepääsuteed on liiga kitsad). See omakorda suurendab võimalikku tulekahjuriski. Suures koguses põlevmaterjalide ladustamine võib tulekahju korral tekitada väga suure põlemiskoormuse, mistõttu on raskendatud ka päästetöö tegemine (nt suure intensiivsuse korral ei saa tulekahju lähedalt kustutada, samuti ei pruugi pääseda ligidale põlemiskoldele või kustutatav ala on liiga suur). Samuti võib sellisel juhul tulekahju leegi või soojuskiirguse toimel kergesti edasi kanduda lähedal olevatele ehitistele või muudele põlevmaterjalidele (sh suurtest kogustest tuleneva suurema põlemiskoormuse korral ei pruugi enam piisata tavapärasest tuleohutuskujast). Siiski on laohoone ja -platsi plaan vajalik eelkõige selliste laohoonete või -platside puhul, kus ladustatakse põlevmaterjali suuremas koguses (nt ladustatakse suuremas koguses puitu, plastikut, rehve, turvast jne). Laohoone või -platsi plaan tuleb panna välja laohoone või -platsi sissekäigu juurde nähtavale kohale, et oleks selge ülevaade ladustamise korraldusest ja skeemist objektil (nt on sellelt selgelt näha, et kus midagi ladustatakse, millised on kogused, millised on juurdepääsuteed jne). Päästetöö aspektist on see plaan vajalik, et selgitada välja võimalik oht, tuvastada juurdepääsuteed ning valida luureks sobilik kustutustaktika. Ladustamise korralduse läbimõtlemine ja plaani koostamine aitab kaasa objekti tulekahjuriskide maandamisele.

Peale selle on seaduses nõue, et tootmis- ja laohoones märgitakse läbikäigu piir ja materjali pörandale ladustamise koht hästi nähtava piirjoonega. See nõue on vajalik päästetööks, kui läbikäigus on liikumine takistatud ning põlevmaterjalid laohoones süttivad (päästetöö on raskendatud ning tulekahju tagajärjed on suuremad). Läbikäigu piiri määramine ja ladustamise kohale piirjoone tõmbamine tagab selle, et järgitakse ettenähtud ladustamiskohtasid ning ei tekitata asjatult suure põlemiskoormusega ladustatud alasid, mis muidu suurendavad võimalikku tuleohtu.

7. Siseministri määrusega on kehtestatud "Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded". Määruses on sätestatud nõuded põlevmaterjali ladustamiseks küttesüsteemi vahetusse lähedusse, põlevmaterjali ladustamiseks ehitises või selle välisseina läheduses, põlevmaterjalidest jäätmete ladustamiseks, suures koguses põlevmaterjali ladustamiseks ning samuti nõuded ohtlike ainete ladustamisel jne.

Avaliku ürituse tuleohutusnõuded

§ 20. Avalik üritus

Avalik üritus on avalikus kohas toimuv ja avalikkusele suunatud lõbustusüritus, võistlus, etendus, kaubandusüritus või muu sellesarnane inimeste kogunemine, mis ei ole koosolek.

§ 20 sätestab avaliku ürituse mõiste. **Avalikuks ürituseks nimetatakse avalikus kohas toimuvat ja avalikkusele suunatud** lõbustusüritust, võistlust, etendust, kaubandusüritust või muud sellesarnast inimeste kogunemist, mis **ei ole koosolek**. Korrakaitseaduse (edaspidi KorS) § 58 lg 3 annab avalikule üritusele samasuguse mõiste. Avalik üritus on üks osa avalikust kogunemist, kuid siinkohal tuleb märkida, et tegemist ei ole avaliku koosolekuga. Avalik koosolek on pigem seotud mingisuguse inimeste ühise meelsuse kujundamise või väljendamisega (nt miiting, meeleavaldus, demonstratsioon vms). Avalik üritus on seevastu avalikus kohas toimuv ja avalikkusele suunatud üritus, mis on pigem seotud mingisuguse meelelahutusliku elamuse saamisega (nt osalemine spordivõistlusel, lõbustuspargis, laadal, teatrietendusel, kontserdil, kunstinäitusel, moeetendusel vms). Avaliku ürituse puhul peab arvestama, et inimesed kogunevad sinna teadlikult ja tahtlikult ning seetõttu ei ole tegemist lihtsalt mingisuguse rahvahulga kogunemisega avalikus kohas. TuOS-s on avaliku ürituse defineerimine vajalik, kuna see on tuleohutusega seotud. Avalikel üritustel võib osaleda suur hulk rahvast ning see on otseselt seotud evakuaationiohutusega. Seaduse tasemel on välja töötatud avaliku ürituse tuleohutusnõuded, et vältida võimaliku õnnetuse toimumist ja suurendada avalike ürituste ohutust.

Oluline on arvestada, et avaliku ürituse eeldus on, et see on mõeldud avalikkusele ning toimub avalikus kohas. KorS avab avaliku koha tähenduse. KorS-i § 54 kohaselt nimetatakse avalikuks kohaks määratlemata isikute ringile kasutamiseks antud või määratlemata isikute ringi kasutuses olevat maa-ala, ehitist, ruumi või selle osa, samuti ühissõidukit. See tähendab, et avalik koht on kõigile isikutele avatud või kasutamiseks mõeldud koht (st seaduse kohaselt on mingisugune koht määratlemata isikute ringile kasutamiseks antud või seda kasutatakse määratlemata ringi isikute poolt). Määratlemata isikute ring tähendab eelkõige seda, et kindlate tunnuste abil ei ole kindlaks määratud nende isikute ringi, kes pääsevad mingisugusele maa-alale, ehitisele, ruumile vms ligi. Näiteks tähendab määratlemata isikute ring seda, et igaüks pääseb restorani, kinno, etendusele või spordivõistlustele vms. Samas kui mingisuguses kohas toimuvale üritusele on jagatud ainult nimelised kutsed (nt pulm, ball, sünnipäev, erakontsert vms) või mingisugusesse ehitisse pääseb ainult nimelise uksekaardi või võtmega, ei

TULEOHUTUSE TAGAMINE

ole tegemist määratlemata isikute ringile kasutamiseks antud kohaga, vaid kindlaks-määratud isikute ringile kasutamiseks antud kohaga. Siinkohal tuleb arvestada, et kui omanik või valdaja on enda maa-ala, ehitise, ruumi või ühissõiduki andnud kasutada määratlemata isikute ringile või see koht on muul viisil faktiliselt avalikus kasutuses, on tegemist samuti avaliku kohaga.

Kinnine üritus, kuhu ei kaasata avalikkust (st üritus ei ole avalikkusele avatud), ei ole avalik üritus. Näiteks võib selleks olla eraeesmärgil toimuv kontsert, etendus, sünnipäevapidu vms. Siinkohal tuleb arvestada, et kui üritus toimub küll avalikus kohas, kuid see pole avalikkusele suunatud või avatud, ei ole tegemist avaliku üritusega. Selline välistus tagab selle, et avalikuks ürituseks ei nimetata näiteks avalikus kohas toimuvat pulma, matust, sünnipäevapidu või mõnda muud sellist üritust, mis on mõeldud erakogunemisena. Näiteks kui muidu avalikus kasutuses olev restoran on reserveeritud erasünnipäeva pidamiseks, ei ole tegemist avaliku üritusega.

§ 21. Avaliku ürituse tuleohutusnõuded

- (1) Avalikku üritust võib korraldada ettenähtud arvu evakuaatsiooniteede ja -pääsudega ehitises või selle osas ning maksimaalselt nii suurele inimeste arvule, kui palju on antud ehitises ette nähtud.
- (2) Kui avalik üritus toimub üle 200 istekohaga ruumis, siis peavad istmed ja istmerekad olema omavahel ühendatud või peab ühendama istmed põranda külge selliselt, et oleks tagatud ohutu evakuatsioon.
- (3) Ehitises toimuva avaliku ürituse ajal ei tohi vähendada vaatesaalis ridadevahelise läbikäigu laiust ega paigutada läbikäiguteele lisaistet.
- (4) Avalikul üritusel tuleb tagada kõigi inimeste kiire teavitamine võimaliku ohu korral.

§ 21 käsitleb avaliku ürituse tuleohutusnõudeid. Seaduses tuuakse välja nõuded avaliku ürituse korraldamiseks ehitises või selle osas, istmete ja istmeridade omavaheliseks ühendamiseks, vaatesaali ridadevahelise läbikäigu laiustele ning inimeste kiireks teavitamiseks. Nõuete eesmärk on vältida võimalikku tuleohtu ehitises avalikul üritusel (eelkõige tagada avalikul üritusel viibivate isikute ohutus).

1. Seaduse kohaselt võib **avalikku üritust korraldada ettenähtud arvu evakuaatsiooniteede ja -pääsudega ehitises või selle osas** ning maksimaalselt **nii suurele inimeste arvule, kui palju on selles ehitises ette nähtud**. Nimetatud punkti mõtteks on tagada, et avaliku ürituse korraldamisel arvestatakse, kas ehitises või selle osas on olemas nõutud koguses evakuaatsiooniteid ja -pääse ning kui palju inimesi ehitises korraga viibida tohib. See omakorda on seotud evakuaatiooniohutusega õnnetuse

TULEOHUTUSE SEADUS

korral. Kui ehitises võib avalikul üritusel viibida suur hulk inimesi, on vaja õnnetuse korral tagada nende ohutu ja kiire väljapääs ehitisest. Näiteks olukorras, kus ehitises viibib inimesi rohkem kui on maksimaalne lubatud inimeste arv, tekitab see suure riski — tulekahju korral on ehitisest väljapääs takistatud ja ummistatud ning väljapääsude poole kiirustav rahvahulk võib inimesi vigastada. Igasugune takistus evakuatsiooniteel või -pääsude juures võib pikendada evakueerumisaega, samuti vähendab see inimeste liikumiskiirust ehitisest välja ja võib tekitada paanikat. Samas võib tulekahju levik ja eluohtliku suitsu tekkimine olla väga kiire ning toimuda mõne minuti jooksul. Seega kehtib üldine põhimõte, et mida rohkem on inimesi ehitises, seda rohkem on vaja ka erinevaid evakuatsiooniteid ja -pääse. Peale selle peab suurema rahvahulga puhul arvestama, et inimestel oleks võimalik kasutada erinevaid ja hajutatult paigutatud evakuatsiooniteid ehitise evakuatsioonipääsuden. Näiteks ei ole ohutu olukord, kus ööklubis või kontserdil peab suur rahvahulk õnnetuse korral ehitisest väljumiseks kasutama ainult ühte evakuatsiooniteed ja -pääsu (sh ülerahvastatuse korral). Kui tulekahju toimub evakuatsioonipääsu lähedal võivad inimesed jääda ehitisesse tulelõksu. Samuti tuleb korralduslikult tagada, et avaliku ürituse ajal oleksid ehitise evakuatsiooniteed ja -pääsused kasutatavad ning seal ei oleks muid ohtusid (nt evakuatsiooniteedel ei oleks ladustatud põlevmaterjale ega kasutatud süttivaid materjale, evakuatsioonipääsused ei oleks tõkestatud või lukustatud jne). Igasugust avalikku üritust korraldades tulebki enne läbi mõelda, kuidas inimesed tulekahju korral ehitisest ohutult välja pääseksid. Seepärast tuleb ka arvestada, et avalikule üritusele ei pääseks põhjendamatult liiga suur hulk rahvast, kui see ei ole kooskõlas ehitise kasutajate arvuga. Õnnetuse korral on ülerahvastatud ehitisest inimeste evakuatsioon keerukas ja ohtlik. Kui isik rikub avaliku ürituse tuleohutusnõudeid, saab ta vastutusele võtta TuOS § 49 alusel (avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumine).

Ettenähtud evakuatsiooniteede ja -pääsude arv ehitises ning ehitist kasutavate inimeste arv on esitatud ehitusprojektis. Ehitusprojektis toodud evakuatsioonipääsude arv ja paigutus on määratletud tavapäraselt vastavalt ehitise kasutamiststarbele ja ehitise kasutajate ettenähtud maksimaalsele arvule. Siinjuures tuleb arvestada Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määrusega nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded", mis määratleb nõuded evakuatsiooniteedele ja -pääsudele ning ehitise kasutajate arvule. Nimetatud Vabariigi Valitsuse määruse § 20 lg 2 sätestab, et evakuatsiooni tagamiseks peab ehitistes olema vastavalt nende kasutamiststarbele piisav arv sobiva paigutusega kergesti läbitavaid evakuatsiooniteid ja -pääse, kusjuures evakueerumisaeg ei tohi põhjustada ohtu evakueeruvatele ehitise kasutajatele. Viimase põhimõttega tuleb avaliku ürituse korraldamisel arvestada. TuOS-s toodud sätte üks eesmärk on tagada korralduslikult ehitise kasutamisel ehituslike tuleohutusnõuete järgimine. Kui avalikku üritust soovitakse korraldada selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises, tuleb lähtuda TuOS-i §-s 22 toodud nõuetest (nt ühekordse avaliku ürituse korraldamine tehasehoones, laohoones vms).

2. Kui avalik üritus toimub üle 200 istekohaga ruumis, peavad istmed ja istmereal olema omavahel ühendatud või peab **ühendama istmed põranda külge** selliselt, et oleks **tagatud ohutu evakuatsioon**. Nõude eesmärk on tagada ohutu evakuatsioon, sest kui rahvamass väljub tulekahju korral ruumist, ummistavad kinnitamata istmed ruumi vahekäigud ja takistavad seeläbi inimeste evakuatsiooni. Näiteks võivad kinnitamata istmed või istmereal sattuda evakuatsiooniteele, mistõttu ehitised väljaliikuvate inimeste teekond on takistatud, inimesed võivad kukkuda ja saada viga, samuti võib see soodustada paanika tekkimist. Seaduse nõude rakendamise eeldus on avaliku ürituse toimumine üle 200 istekohaga ruumis. Siinkohal on mõeldud, et tegemist on avaliku üritusega, kus ruumis on ühel ajal vähemalt 200 istekohta. Seega tuleb nõuet täita eelkõige siis, kui avalikul üritusel osaleb suur rahvahulk. Näiteks võib istmete ja istmeridade omavaheline ühendamine olla vajalik suurema istekoha arvuga teatrietendusel, konverentsil, loengusaalis, kontserdil, spordihallis, kinosaaalis, aktusesaalis, moeetendusel vms. Väiksema arvu istekohtade puhul ei ole istmete ja istmeridade omavaheline ühendamine vajalik, kuna see ei mõjuta oluliselt ohutut evakuatsiooni. Seaduse nõude täitmiseks saab näiteks omavahel ühendada istmeid ja istmeridasid (nt teatrisaali istmed moodustavad ühise omavahel ühendatud või kinnitatud istmerea) või kinnitada istmed põranda külge (nt kinosaaali istmed on kruvidega kinnitatud püsivalt põranda külge). Ohutu evakuatsiooni tagamiseks tuleb ruumis olevad istmed ja istmereal ühendada omavahel selliselt, et õnnetuse korral ei takistaks need mingil viisil inimeste väljumist ehitisest.

3. Seaduses on toodud, et ehitises toimuva avaliku ürituse ajal ei tohi vähendada vaatesaalis ridadevahelise läbikäigu laiu ega paigutada läbikäiguteele lisaistet. Siinkohal on mõeldud, et igasuguses vaatesaalis peab olema ettenähtud nõuetekohane ridadevahelise läbikäigu laius, mis tagab tulekahju korral ohutu evakuatsiooni (nt nõuetekohane evakuatsioonitee laius läbikäiguteede osas). Vaatesaali all on eelkõige mõeldud igasuguste etenduskunstide (nt teatri, filmi, kontserdi, balleti, ooperi jne) ning esitluste, võistluste või muu samalaadse (nt tänuüritused, konverentsid, loengud, spordivõistlused jne) vaatamiseks kohaldatud saali või ruumi. Seepärast tuleb korralduslikult tagada, et vaatesaalis ei väheneks ridadevahelise läbikäigu laiused ega sinna ei paigutataks lisaistmeid. Ridadevahelise läbikäigu laiused võivad väheneda näiteks juhul, kui istekohtadevaheline käigutee on jäetud liiga kitsaks või läbikäiguteele paigutatakse laudu, tehnikat või muid vahendeid ja materjale ning lisaistmeid.

Igasugused läbikäiguteedele paigutatud lisaistmed, millega suurendatakse vaatesaali istekohtade arvu, võivad takistada inimeste ohutut evakuatsiooni vaatesaalist välja. Seda põhjusel, et läbikäiguteede rajamisel on arvestatud vajaliku vaba pinnaga inimeste evakuatsiooniks, kuid lisaistmed vähendavad vajalikku vaba pinda ja takistavad inimeste liikumist. Vajalik ridadevahelise läbikäigu laius sõltub vaatesaali kasutavate inimeste arvust — mida rohkem inimesi mahub vaatesaali, seda suurem on ka vajalik

TULEOHUTUSE SEADUS

ridadevahelise läbikäigu laius. Vaatesaali ridadevahelise läbikäigu laiused on seotud evakuatsiooniteede mõõtmetega, mis on täpsemalt määratletud Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määruses nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded". Näiteks nimetatud Vabariigi Valitsuse määruse § 26 lg 3 sätestab, et evakuatsioonitee miinimumlaiuseks on 1200 mm, kui seda kasutab kuni 120 inimest ja seejärel lisandub iga järgmise 60 inimese kohta evakuatsioonitee laiusele 400 mm. Ohutuks evakuatsiooniks tuleb selliste mõõtmetega arvestada ja neist ehitist kasutades ka kinni pidada (sh avaliku ürituse korraldamisel).

4. Seaduse kohaselt tuleb avalikul üritusel tagada kõigi inimeste kiire teavitamine võimaliku ohu korral. Siinkohal on mõeldud, et avaliku ürituse korraldaja peab läbi mõtlema, kuidas ohu korral kiiresti teavitada kõiki inimesi, anda õiged käitumisjuhised ja vältida paanika tekkimist. Siinjuures tuleb arvestada, et inimeste ohutunnetus ja teadmine, kuidas ohu korral käituda, on väga erinev. Näiteks ehitises rakendunud tulekahjusignalisatsiooni tulekahjualarmi või muu ohu kahtluse korral (nt pommiähvardus, suitsu või tule tekkimine, sprinklersüsteemi rakendumine, elektrikatkestus või -lühis, gaasileke vms) tuleb inimestele selgitada võimaliku ohu olemust, anda käitumisjuhised ning algatada vajaduse korral evakuatsioon. Avalikul üritusel osalevad inimesed ei pruugi tunda ehitist ega teada sealseid käitumisjuhiseid ohu korral (nt ei pruugi inimesed teada, millist evakuatsiooniteed ja -pääsu kasutada või millal tuleks alustada evakuatsiooniga). Ohu korral tuleb inimesi kiiresti teavitada ka siis, kui avalik üritus toimub mingil maa-alal vabas õhus (nt erinevad väliüritused vms). Väliürituse korral tuleb samuti selgitada ohu olemust ja anda käitumisjuhised, et suunata avalikul üritusel osalevad inimesed ohutusse kohta. Nii ehitises kui ka vabas õhus toimuva avaliku ürituse puhul tuleb arvestada, et inimeste kiiret teavitamist võivad segada erinevad kõrvaltegurid (nt ööklubis ja kontserdil muusika, ürituse toimumine suurel ehitise pinnal või maa-alal jne). Samuti tuleb arvestada, et avalikul üritusel võib osaleda suur rahvahulk, mistõttu inimeste liikumine võib olla tavapärasest aeglasem. Seetõttu on inimeste õigeaegne ehk kiire teavitamine ohu korral eriti oluline (sh käitumissuuniste andmine).

§ 22. Avaliku ürituse korraldamine selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises ja alal

(1) Päästeametiga kooskõlastatult võib korraldada:

- 1) üle 150 osalejaga avaliku ürituse selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitise siseruumides, kui on tagatud ohutu evakuatsioon;
- 2) üle 300 osalejaga avaliku ürituse ajutises ehitises või atraktsioonidel, kui on tagatud ohutu evakuatsioon.

(2) Enne avaliku ürituse korraldamist selleks mitte ettenähtud ehitises või ajutise ehitise ning atraktsioonide paigaldamisel on avaliku ürituse korraldaja kohustatud kontrollima:

- 1) üritusega seotud ruumi, ehitise või ajutise ehitise ning atraktsioonide üldist tuleohutusseisundit;
- 2) evakuatsiooni- või hädavaljapääsu ning evakuatsioonitee tähistatust tuleohutusmärgiga;
- 3) evakuatsioonitee ja -pääsu kasutamismidust ja vastavust avaliku ürituse osalejate arvule;
- 4) ettenähtud tuleohutuspaigaldiste olemasolu ja nende korrasolekut;
- 5) päästevahendite olemasolu ja kasutusvalmidust;
- 6) ruumis olevate seadmete seisukorda ja tööd;
- 7) muid asjaolusid, mis võivad põhjustada tulekahju.

(3) Avaliku ürituse korraldamisel selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises või ajutise ehitise ning atraktsioonide paigaldamise kohta tuleb koostada asendiplaan, millel märgitakse evakuatsiooniteed ja päästesõidukite sisenemisteed. Asendiplaan tuleb esitada asukohajärgsele päästkeskusele.

§ 22 käsitleb avaliku ürituse korraldamist selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises ja alal. Seega laienevad nimetatud paragrahvis toodud sätted avaliku ürituse korraldamisele nii selleks mitte ettenähtud ehitises kui ka maa-alal. Näiteks võib avaliku ürituse korraldamiseks mitte ettenähtud ehitiseks olla tööstushoone, laohoone, katlamaja, parkimismaja, spordivõimla, elamu jne ning samuti ehitised, mida iga päev ei kasutata, kui seal soovitakse korraldada näiteks kontserti, diskoõhtut, teatrietendust vms. Eelkõige on mõeldud neid olukordasid, kus avalikku üritust korraldatakse sellises ehitises, mis ei vasta selle kasutusotstarbele (st ehitises pole ette nähtud suurte rahvahulkade kogunemine). Avaliku ürituse korraldamine selleks mitte ettenähtud alal tähendab eelkõige seda, et kasutatakse mingit maa-ala või territooriumi (sh ajutise ehitise või atraktsioonide kasutamine), mis ei ole püsivalt mõeldud selleks, et kasutada seda avalikuks ürituseks. Näiteks võib avaliku ürituse korraldamiseks mitte ettenähtud ala olla mootorsõidukite parkla, kui seal soovitakse korraldada tsirkuseendust, kontserti või pakkuda lõbustuspargi teenuseid ja atraktsioone. Samuti võib selleks olla mõni muu

territoorium, kus soovitakse korraldada avalikku üritust, (võistlusi, laata, välinäitust, pidustusi, etendusi vms). Avaliku ürituse korraldamiseks ette nähtud alad võivad olla näiteks pargid, lauluväljakud, külaplatsid, spordiväljakud, lõbustuspiirkonnad jne, mis ongi oma otstarbalt püsivalt mõeldud avalikkusele kasutamiseks. Seaduses tuuakse välja, milliseid avalikke üritusi tuleb enne kooskõlastada Päästeametiga, mida on avaliku ürituse korraldaja kohustatud kontrollima enne avaliku ürituse korraldamist ning millisel juhul tuleb koostada avaliku ürituse kohta asendiplaan.

1. Päästeametiga kooskõlastatult võib selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitise siseruumides või ajutises ehitises või atraktsioonidel korraldada eelkõige neid avalikke üritusi, kus on **tagatud ohutu evakuatsioon**. Seaduses on toodud nõue, et Päästeametiga tuleb avaliku ürituse korraldamine kooskõlastada juhul, kui see ületab teatud osalejate arvu. Päästeametiga kooskõlastatakse avaliku ürituse korraldamine selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitise siseruumides juhul, kui seal on **üle 150 osaleja**. Samuti kooskõlastatakse Päästeametiga avaliku ürituse korraldamine ajutises ehitises või atraktsioonidel, kui seal on **üle 300 osaleja**. Päästeameti kooskõlastuse saamise peamine eeldus on ohutu evakuatsiooni tagamine avalikul üritusel. Kui avalikul üritusel on ettenähtud osalejate arv väiksem, kui eespool nimetatud, ei pea avalikku üritust Päästeametiga kooskõlastama. Siiski peab avaliku ürituse korraldaja ka sellisel juhul enne kontrollima, kas ehitise ruumid või atraktsioonid vastavad tuleohutusnõuetele.

Avaliku ürituse korraldamine selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitise siseruumides on näiteks olukord, kus ürituse toimumiskohaks on tööstushoone või laoruum. Oluline on arvestada, et igal ehitisel on sõltuvalt selle kasutamistotstarbest (sh kasutajate arvust) ettenähtud arv evakuatsiooniteid ja -pääse ning samuti on sõltuvalt ehitisest sinna ettenähtud erinevad tuleohutuspaigaldised jne. Olukorras, kus avalikuks ürituseks kasutatakse mõne muu kasutamistotstarbega ehitise siseruume ja kuhu oodatakse osalema suurt rahvahulka, ei pruugi see alati ohutu olla. Arvestada tuleb asjaoluga, et ehitistes, mis ei ole avalikeks üritusteks projekteeritud, ei pruugi olla võimalik evakueerida suurt hulka inimesi, kuna ehituslikult ei ole ette nähtud, et ehitises viibiks nii palju inimesi. Seepärast, kui avaliku ürituse asukohana soovitakse kasutada mõnda selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitist ja selle siseruume, tuleb enne hinnata, kas sellise korraldamine on ohutu või mitte. Kui osalejate arv on üle 150, tuleb ürituse korraldamine kooskõlastada ka Päästeametiga. Sellisel juhul saab Päästeamet hinnata, kas ohutus on piisaval tasemel tagatud. Muul juhul peab väiksemate avalike ürituse korraldamisel ürituse korraldaja iseseisvalt ohutuse tagamist hindama, Päästeameti kaasamine ei ole kohustuslik. Näiteks on evakuatsiooniohutuseks oluline hinnata, kas ehitises on piisaval arvul evakuatsiooniteid ja -pääse või hädäväljapääse, kas need vastavad avalikul üritusel osalevate inimeste arvule ning kas need on kasutatavad ja tähistatud. Peale selle tuleb hinnata, kas ohu korral on tagatud inimeste teavitamine

TULEOHUTUSE TAGAMINE

ning kas ehitises ettenähtud tuleohutuspaigaldised või päästevahendid on olemas ja töökorras (nt tulekahjusignalisatsioonisüsteem, turvavalgustus, tulekustutid jne). Kui avalikku üritust soovitakse korraldada suure hulga osalejatega sellises ehitises, kus evakuatsioon ei ole ohutu, ei ole sellise avaliku ürituse korraldamine lubatud. Riikliku järelevalve raames on õigus peatada ehitise kasutamine, kui see võib kaasa tuua ulatuslike tagajärgedega päästesündmuse (nt avaliku ürituse ajal viibib ehitises suur hulk inimesi, kuid seal puuduvad evakuatsiooniväljapääsud vms). Nõudeid rikkudes on võimalik võtta isik vastutusele TuOS § 49 alusel (avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumine).

Avaliku ürituse korraldamine ajutises ehitises või atraktsioonidel on näiteks olukord, kus ürituse toimumiskohaks on mingisugune ajutine kergkonstruktsiooniga ehitis (nt kergkonstruktsiooniga paviljon, messihall, müügisaal, teatri- ja muusikahall, telk-kogunemishoone vms) või avalik üritus toimub kuskil maa-alal lõbustuspargi atraktsioonidel. EhS-i § 15¹ kohaselt on ajutine ehitis piiratud ajavahemikuks, kuid mitte kauemaks kui viieks aastaks ehitatud ehitis. Avaliku ürituse korraldamine ajutises ehitises või atraktsioonidel on lubatud juhul, kui on tagatud ohutu evakuatsioon. Oluline on arvestada, et ka ajutises ehitises on kasutajate arvu piirang ning tuleb tagada evakuatsioonipääsud. Avalikku üritust atraktsioonidel korraldades tuleb tagada, et on olemas võimalused evakuatsiooniks (nt teatud juhtudel maha- või väljapääsemine atraktsioonilt, väljapääs territooriumilt, käiguteed atraktsioonide ja väravate vahel ning nende osas vajalike laiuste olemasolu jne). Kui osalejate arv on üle 300, tuleb ürituse korraldamine kooskõlastada ka Päästeametiga. Muul juhul peab väiksemate avalike ürituse korraldamisel ürituse korraldaja iseseisvalt hindama ohutuse tagamist, Päästeameti kaasamine ei ole kohustuslik. Kui suure hulga osalejatega avaliku ürituse korraldamisel ajutises ehitises või atraktsioonidel ei ole tagatud ohutut evakuatsiooni, ei ole avaliku ürituse korraldamine lubatud. Riikliku järelevalve raames on õigus peatada nii ehitise kasutamine (sh ajutise ehitise kasutamine), mingisugune tegevus kui ka seadme töö, kui see võib kaasa tuua ulatuslike tagajärgedega päästesündmuse (nt ajutises ehitises puuduvad nõutud väljapääsud evakuatsiooniks või avaliku ürituse ajal atraktsioonide kasutamisel ei ole tagatud inimeste ohutut evakuatsiooni või see on ohtlik). Nõudeid rikkudes on võimalik isik võtta vastutusele TuOS § 49 alusel (avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumine).

2. Enne avaliku ürituse korraldamist selleks mitte ettenähtud ehitises või ajutise ehitise ning atraktsioonide paigaldamisel on avaliku ürituse korraldaja kohustatud kontrollima erinevate tuleohutusnõuete täitmist. Esiteks tuleb enne kontrollida üritusega seotud ruumi, ehitise või ajutise ehitise ning atraktsioonide üldist tuleohutusseisundit. Siinjuures on mõeldud, et avalikuks ürituseks kasutatav ehitis, ruum, ajutine ehitis või atraktsioonid ei oleks tuleohtlikud (nt ehitises ei oleks ohtlikke kütte- või elektrisüsteeme, ei ladustataks ohtlikke põlevmaterjale või atraktsioonid ei oleks tu-

TULEOHUTUSE SEADUS

leohtliku rikkega). Avaliku ürituse korraldamisel tuleb kontrollida ehitise evakuatsioon- või hädaväljapääse, evakuatsioonitee tähistatust tuleohutusmärgiga ning samuti evakuatsioonitee ja -pääsu kasutamismõeldust ja vastavust avaliku ürituse osalejate arvule. Näiteks on oluline, et ehitises on tulekahju korral võimalik evakueerumiseks kasutada erinevaid evakuatsiooniteid, evakuatsioonipääse või hädaväljapääse, mis on ohutud ja vastavad ehitise kasutajate arvule (nt evakuatsiooniteed oleksid vabalt läbitavad, väljapääsud ei oleks lukustatud ning neid oleks piisaval arvul sõltuvalt avalikul üritusel osalevast rahvahulgast). Ohutuks evakuatsiooniks peavad evakuatsiooniteed ning evakuatsiooni- ja hädaväljapääsud olema tähistatud tuleohutusmärgiga, et väljapääsud oleksid inimestele kergesti leitavad ja kasutatavad. Samuti tuleb kontrollida atraktsioonidelt ohutut evakuatsiooni (nt evakuatsiooniteed ja väljapääsud territooriumilt). Avaliku ürituse korraldaja on kohustatud kontrollima ka ehitises ettenähtud tuleohutuspaigaldiste ning päästevahendite olemasolu, korrasolekut ja kasutusvõimaldust. Siinjuures on mõeldud peamiselt neid tuleohutuspaigaldisi või päästevahendeid, mis on ehitises või atraktsioonidel püsivalt ette nähtud. Näiteks kui ehitises on püsivalt ettenähtud tulekahjusignalisatsioonisüsteem, tulekustutid, tulekustutussüsteem, tuletõrje voolikusüsteem, turvavalgustus vms, peavad need olema ka töökorras ja kasutatavad. Samas võib teatud tingimustel olla ohutuse tagamiseks vajalik ehitisse täiendavate tuleohutuspaigaldiste või päästevahendite paigaldamine (nt tulekustutite või tulekahjuandurite paigaldamine avaliku ürituse korraldamiseks). Samuti tuleb kontrollida ehitise ruumis olevate seadmete seisukorda ja tööd. Siinkohal on mõeldud, et kui ehitises on näiteks mingisugused grillseadmed, tööstusmasinad või -protsessid, samuti erinevad kütteseadmed (nt soojapuhurid), elektriseadmed või muud tuleohtlikud seadmed, peavad need olema töökorras ning ei tohi kujutada ohtu avalikul üritusel osalevatele inimestele. Peale selle tuleb avalikul üritusel kontrollida kõiki muid asjaolusid, mis võivad põhjustada tulekahju. Näiteks tuleb enne kontrollida, kas ürituse ajal soovatakse kasutada lahtist leeki (nt küünalde, tõrvikute, tuleatraktsioonide või pürotehniliste toodete kasutamine, lõkke tegemine ning kuidas tagatakse seejuures ohutus) või milline on suitsetamise korraldus. Eespool nimetatud nõuete järgimise eest vastutab avaliku ürituse korraldaja. Kui avaliku ürituse korraldamisel neid nõudeid rikutakse, võib isiku võtta vastutusele TuOS § 49 alusel (avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumine). Samuti tuleb arvestada, kui avaliku ürituse korraldamine võib tuua kaasa ulatuslike tagajärgedega päästesündmuse, võib riikliku järelevalve käigus peatada avaliku ürituse toimumise (nt peatada ehitise, tegevuse või seadme kasutamise).

3. Avaliku ürituse korraldamisel selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises või ajutise ehitise ning atraktsioonide paigaldamise kohta tuleb **koostada asendiplaani, millele märgitakse evakuatsiooniteed ja päästesõidukite sisenemisteed**. Avaliku ürituse korraldaja esitab asendiplaani asukohajärgsele Päästametile päästekeskusele, et riiklik järelevalve saaks hinnata tuleohutusnõuete täitmist ja ohutuse tagamist oma tegevus-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

piirkonnas. See on paindlik avaliku ürituse korraldaja suhtes, võimaldades kooskõlastamisega seotud asjaajamise lahendada kohalikul tasandil. Toodud säte on täpsustus nende avalike ürituste korraldamise kohta, mida tuleb enne Päästeametiga kooskõlastada (juhul, kui 150 osalejaga avalik üritus toimub selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitise siseruumides või 300 osalejaga avalik üritus toimub ajutises ehitises või atraktsioonidel). Asendiplaanile märgitakse evakuatsiooniteed ehitisest, ajutisest ehitisest või atraktsioonidelt ning samuti päästesõidukite sisenemisteed territooriumile. Teisisõnu on oluline asendiplaanile kanda need teekonnad, mille kaudu inimesed avalikul üritusel ehitisest või territooriumilt ohutult välja pääsevad ning kuidas päästesõidukid ohu korral avaliku ürituse territooriumile ja ehitiseni või atraktsioonideni pääsevad. Samuti peab asendiplaanil olema märgitud nii olemasoleva ehitise paiknemine kui ka ajutise ehitise ja atraktsioonide paigaldamise asukohad. Asendiplaani koostamine tagab, et avaliku ürituse korraldamisel mõeldakse enne läbi võimalikud evakuatsiooniteed ja päästesõidukite sisenemisteed, seejuures peavad need vastama avalikul üritusel osalevate inimeste arvule.

Tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõuded

§ 23. Tuletõrje veevarustus

(1) Tuletõrje veevarustus (edaspidi veevarustus) on tehniliste vahendite ja rajatiste kogum, mis tagab kustutusvee saamise ja andmise tulekahju puhkemisel. Veevarustuse all käsitatakse:

- 1) ühisveevärk koos tuletõrjehüdrantidega;
- 2) tehisveekogud ja tuletõrjeveereservuaarid;
- 3) looduslikud veekogud.

(2) Ehitisel peab olema tulekahju kustutamiseks vajalik veevarustus.

(3) Siseminister võib kehtestada määrusega nõuded tuletõrje veevarustusele.

§ 23 käsitleb nõudeid tuletõrje veevarustusele. Seaduses tuuakse välja tuletõrje veevarustuse olemus ja täpsustatakse, mida selle all täpsemalt käsitletakse. Tuletõrje veevarustus on seotud eelkõige tulekahju korral päästemeeskondadele vajaliku kustutusvee tagamisega. Veevarustus peab olema tagatud igal ehitisel. Samuti antakse siseministrile volitusnorm kehtestada vajaduse korral määrusega detailsemad nõuded tuletõrje veevarustusele.

1. Seaduses tuuakse välja **tuletõrje veevarustuse tähendus**, s.o tehniliste vahendite ja rajatiste kogum, mis võimaldab tulekahju puhkemisel saada kustutusvett. Siinkohal on mõeldud, et tuletõrje veevarustus on rajatud nii, et see võimaldab päästemeeskondadel tulekahju korral saada kustutusvett (sh peab tuletõrje veevõtukoht olema selline, et päästemeeskonnad saaksid seda kasutada). Tehniliste vahendite ja rajatiste kogumi all on mõeldud näiteks kustutusveevaru, ühisveevärki, tuletõrjeveehoidlat, looduslikku veekogu, erinevat torustikku, tuletõrjehüdrante, imitarnetoru, kustutusvee tarnetoru, tõusutoru, pumplat, tuletõrjepumpa, vajaduse korral tuletõrjekraane või tuletõrje voolikusüsteemi (st ehitisesisese tuletõrjeveevärgi korral), tuletõrje veevõtu kohta jne. Täpsem tehniliste vahendite ja rajatiste kogum sõltub konkreetsest tuletõrje veevarustusest. Samuti peab vajaduse korral olema rajatud sobilik juurdepääsutee tuletõrje veevarustusele.

Tuletõrje veevarustuse all käsitatakse:

- ühisveevärk koos tuletõrjehüdrantidega – vajalik kustutusvesi tagatakse linna/asula või mõne ettevõtte enda ühisveevõrgu ja tuletõrjehüdrantide kaudu;

TULEOHUTUSE TAGAMINE

- **tehisveekogud ja tuletõrjeveereservuaarid** – vajalik kustutusvesi tagatakse rajatud tehniliku veekogu või -hoidla (nt tuletõrjeehoidla, tehnilik järv või tiik, mahuti, reservuaar vms) ja tuletõrje veevõtukohta kaudu;
- **looduslikud veekogud** – vajalik kustutusvesi tagatakse loodusliku veekogu (nt järv, jõgi, tiik vms) ja tuletõrje veevõtukohta kaudu.

2. Seaduses on toodud, et ehitisel peab olema tulekahju kustutamiseks vajalik tuletõrje veevarustus. See on üldprintsip, mis sätestab vajaliku kustutusvee tagamise ehitise tulekahju kustutamiseks. Sarnaselt on Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määruse nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded" § 29 lg-s 1 sätestatud, et ehitisel peab olema tulekahju kustutamiseks vajalik veevarustus. Ehitise vajaliku kustutusveena võib käsitleda käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ühisveevärki koos tuletõrjehüdrantidega, tehisveekogu, tuletõrjeveereservuaari või looduslikku veekogu. Linna või asula piirkondades saab ehitise tuletõrje veevarustusena eelkõige kasutada ühisveevärki koos tuletõrjehüdrantidega. Seda peamiselt juhul, kui ühisveevõrk on juba rajatud ning see tagab vajaliku kustutusvee vooluhulga kättesaamise. Samas objektidel või piirkondades, kus puudub ühisveevõrk või on vajadus suurema kustutusvee vooluhulga järele, on otstarbekas rajada tehisveekogu või tuletõrjeveereservuaar või kasutada läheduses paiknevat looduslikku veekogu. Tulekahju kustutamine võib nõuda suurt kustutusvee vooluhulka näiteks juhul, kui tegemist on tööstus- või laohoonega, kus tulekahju korral on suurem põlemiskoormus või kui ehitise territooriumil ladustatakse suures koguses põlevmaterjali vms. Samuti tuleb arvestada, et igal pool ei pruugi olla rajatud ühisveevõrku või on see majanduslikult ebaotstarbekas. Seetõttu on mõistlik tuletõrje veevarustusena kasutada hoopis looduslikku veekogu. Igasuguse ehitise tuletõrje veevarustuse osas on oluline, et tuletõrje veevõtukoht asuks ehitisest nõutavas kauguses ning tulekahju korral ja selle kustutusaja jooksul oleks tagatud vajalik kustutusvee vooluhulk. Täpsemad tehnilised nõuded ehitise tuletõrje veevarustusele on toodud Eesti Standardis "EVS 812-6:2012. Ehitiste tuleohutus. Osa 6: Tuletõrje veevarustus". Nimetatud standardis on esitatud ka tuletõrje veevõtukohta kauguse ehitisest, vajalik kustutusvee vooluhulk ning tulekahju arvutuslik kestvus.

3. Seaduses antakse siseministrile volitusnorm kehtestada vajaduse korral määrusega detailsemad nõuded tuletõrje veevarustusele. Volitusnorm on eelkõige võimalus kehtestada vajaduse korral korralduslikke tuleohutusnõudeid tuletõrje veevarustustele. Näiteks võib olla vajadus täpsustada nõudeid tuletõrje veevarustuse olemuse kirjeldamiseks või rajamiseks (nt kustutusvee normvooluhulkade määramine, ohutuse tagamine ja tõendamine jne).

§ 24. Tuletõrje veevõtukohale esitatavad nõuded

(1) Tuletõrje veevõtukoht on aastaringsest kasutatav tuletõrjehüdrant või muu rajatis veemahuti, loodusliku või tehiseveekogu juures, mille kaudu saab auto- või mootorpumpade abil kustutusvett.

(2) Tuletõrje veevõtukohale peab olema tagatud:

- 1) aastaringne juurdepääs ning kasutamise valmidus;
- 2) tulekahju kustutamiseks vajalik veekogus või vooluhulk;
- 3) tähistatus vastavalt tehnilisele normile või õigusaktile.

§ 24 käsitleb nõudeid tuletõrje veevõtukohale. Seaduses tuuakse välja tuletõrje veevõtukoha olemus ning täpsustatakse tingimusi, millele see vastama peab. Tuletõrje veevõtukoht on üks oluline osa tuletõrje veevarustusest.

1. Seaduses tuuakse välja **tuletõrje veevõtukoha tähendus** – aastaringsest kasutatav tuletõrjehüdrant või muu rajatis veemahuti, loodusliku või tehiseveekogu juures, mille kaudu saab auto- või mootorpumpade abil kustutusvett. Tuletõrje veevõtukoht rajatakse sobivasse asukohta ning selle kaudu saavad tulekahju korral päästemeeskonnad kätte vajaliku kustutusvee ühisveevõrgust, tehiseveekogust, tuletõrjeveereservuaarist või looduslikust veevõtukohast. Päästemeeskonnad kasutavad kustutusvee saamiseks päästeauto pumpa või muid mootorpumpasid (sh ujupumpasid vms), mis võimaldavad vett võtta näiteks tuletõrjehüdrandist, veevõtukaevust, imitarnetorust või vastavaid tuletõrjevoolikuid kasutades otse veekogust. Tuletõrje veevõtukoht peab olema rajatud nii, et sellele oleks juurdepääs päästetehnikaga, kuna vastasel korral ei ole see kustutusvee saamiseks kasutatav.

Oluline on silmas pidada, et tuletõrje veevõtukoht peab olema kasutatav aasta ringi. Tuletõrje veevõtukoha aastaringne kasutatavus tähendab seda, et see on tehniliselt korras ning päästemeeskonnale vabalt kasutatav. Siinkohal on mõeldud ka seda, et tuletõrje veevõtukohta saab kasutada talvistes oludes (nt talvel on juurdepääsuteed lahti lükatud lumest, maa-alune või maapealne tuletõrjehüdrant ei ole lumehunniku all, loodusliku veevõtukoha puhul on tehtud auk jäässe, tehnilised vahendid ja torud on kaitstud külma ilma eest, torustik ei ole kinnikülmunud jne). Samuti tuleb jälgida, et kevadise suurvee ajal ei oleks tuletõrje veevõtukoht liialt üleujutatud või suvisel ajal ei oleks seal veetase liiga madal.

2. Tuletõrje veevõtukohas peab olema **aastaringne juurdepääs ning kasutamisevalmidus**, tulekahju kustutamiseks **vajalik vee kogus või vooluhulk**, **tähistatus** tehnilise normi või õigusakti järgi. Tuletõrje veevõtukoha aastaringse juurdepääsu ning kasutamise valmiduse tagamise all on mõeldud, et veevõtukohale on olemas juurdepääsuteed (sh aastaringsest kasutatavad ja ligipääsetavad) ja veevõtukohta saab

TULEOHUTUSE TAGAMINE

kasutada näiteks päästeauto pumba või mootorpumpade abil. Samuti peab tuletõrje veevõtukoht olema avatav päästetehnikat kasutades (nt tuletõrjehüdrandi lukustus on päästemeeskonnale sobilik ja kasutatav) ning olema tehniliselt korras (nt hüdrant või torustik on töökorras, mahuti terve jne). Tuletõrje veevõtukohas peab olema ka tulekahju kustutamiseks vajalik veekogus või vooluhulk. Sobiliku veekoguse puhul on mõeldud, et sõltumata tuletõrje veevarustusest on olemas piisav kogus kustutusvett tulekahju kustutamiseks või on olemas eraldi kustutusveevaru. Näiteks ühisveevõrk peab tuletõrjehüdrandi kaudu andma välja vajaliku koguse ja vooluhulga kustutusvett, tuletõrjemahutis või looduslikus veekogus peab olema ettenähtud kogus vett, samuti peab viimase sügavus olema sobilik kustutusvee kättesaamiseks. Kustutamiseks vajalik veekogus sõltub peamiselt tulekahju kustutamiseks vajalikust vooluhulgast ning arvutuslikust tulekahju kestvusest. Tulekahju kustutusvee normvooluhulk ja arvutuslik kestvus sõltuvad peamiselt ehitise kasutusviisist, põlemiskoormusest, korruste arvust ning tuletõkkeseksioonide piirpindalast ja ehitise tuleohuklassist, samuti sellest, kas ehitises on olemas automaatne tulekustutusüsteem (kuna ka see võib mõjutada kustutusvee kogust). Eesti Standardis "EVS 812-6:2012. Ehitiste tuleohutus. Osa 6: Tuletõrje veevarustus" on täpsustatud kustutusvee normvooluhulkasid ja tulekahju arvutuslikku kestvust ning nende täpsemat määramist. Tuletõrje veevõtukohta tähistamine on vajalik, et päästemeeskonnad selle tulekahju korral kiiresti leiaks. Tuletõrje veevõtukohta tähistamise puhul võib lähtuda siseministri 18.08.2010 määruses nr 37 "Nõuded tuletõrjehüdrandi tüübi valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule" toodud tuletõrjehüdrandi viidast, Eesti Standardis "EVS 812-6:2012. Ehitiste tuleohutus. Osa 6: Tuletõrje veevarustus" toodud tuletõrje veevõtukohta infoviidast või Eesti Standardis "EVS 620-2:2012. Tuleohutus. Osa 2: Ohutusmärgid" toodud tuletõrje veevõtukohta tähistusest.

§ 25. Veevarustuse projekteerimisele ja korrashoiule esitatavad nõuded

- (1) Veevarustus tuleb projekteerida ja korras hoida vastavalt tehnilisele normile.
- (2) Veevarustuse tehnilise korrashoiu tagab valdaja.

§ 25 käsitleb tuletõrje veevarustuse projekteerimist ja korrashoidu. Seaduses tuuakse välja, et tuletõrje veevarustus projekteeritakse ja hoitakse korras tehnilise normi järgi ning korrashoiu tagab selle valdaja. Nõue on oluline tuletõrje veevarustuse toimimise tagamiseks.

1. Seaduse kohaselt tuleb **tuletõrje veevarustus projekteerida ja korras hoida tehnilise normi järgi**. Tuletõrje veevarustuse detailsemad ja tehnilisemad ohutusnõuded

TULEOHUTUSE SEADUS

on määratletud Eesti Standardis "EVS 812-6:2012. Ehitiste tuleohutus. Osa 6: Tuletõrje veevarustus". Seega on selle tehnilise normi all mõeldud tuletõrje veevarustust käsitlevat standardit. Nimetatud standardis on käsitletud asjakohaseid lahendusi tuletõrje veevarustuse projekteerimiseks ning üldiseid põhimõtteid selle korrashoiuks. Näiteks tuuakse standardis välja üldised nõuded tuletõrje veevarustuse rajamiseks (nt milliseid andmeid tuleb kajastada tuletõrje veevarustuse ehitusprojektis). Samuti täpsustatakse standardis eripärasid juhtudeks, kui soovitakse veevarustusena rajada kas ühisveevärki koos tuletõrjehüdrantidega, tehisveekogu, tuletõrjeveereservuaari või kasutada hoopis looduslikku veekogu. Standardis on käsitletud põhimõtteid kustutusvee normvooluhulkade ning tulekahju arvutusliku kestvuse osas, mida on tarvilik teada ehitise vajaliku kustutusvee koguse arvutamiseks. Tuletõrje veevarustuse korrashoiuks on standardis toodud näiteks tehniliku veevõtukoha hooldusluukide vajadus, põhimõtted tuletõrjehüdrandi tõhususe kontrollimiseks või tuletõrje veevõtukoha ja hüdrantide kontrollimiseks (sh näidis tuletõrje veevõtukoha kontrollaktist).

2. Veevarustuse tehnilise korrashoiu peab tagama valdaja. Seaduse kohaselt on vastutus tehnilise korrashoiu tagamisel pandud tuletõrje veevarustuse valdajale, kuna tema teostab asja üle tegelikku võimu. Käesolevas paragrahvis on mõeldud tuletõrje veevarustuse tehnilise korrashoiu terviklikku tagamist (seaduse § 26 käsitleb tuletõrjehüdrandi korrashoiu tagamist).

Tuletõrje veevarustuse üle tegelikku võimu omava isiku vastutus korrashoiu puhul on seaduses otstarbekas ja asjakohane, kuna tegelik võim annab isikule sarnaselt omanikuga võimaluse hoida veevarustuse korras või kõrvaldada puudus muudest isikutest lihtsamini (nt tuletõrjeveemahuti või muude tehniliste vahendite ja rajatiste seisukorra hindamine, loodusliku veekogu kasutamisevõimaluste hindamine, torustiku külmumise vältimine, veevõtukoha tähistuste olemasolu tagamine, tuletõrje veevõtukohtade juurdepääsuteede aastaringelt lahtihoidmine vms). Näiteks kui ehitise tuletõrje veevarustuse tagamiseks kasutatakse lähedal asuvat looduslikku veekogu, mille juures olevat tuletõrje veevõtukohta (nt looduslikku veekogusse on paigaldatud kuiv hüdrant või mõni muu rajatis kustutusvee kättesaamiseks) valdab sama ehitise omanik või valdaja, peab tema tagama ka selle veevõtukoha tehnilise korrashoiu ja kasutamisevalmiduse. Samuti võib teatud juhtudel valdajaks olla ka tuletõrje veevarustuse omanik, kui ta teostab otsest võimu asja üle. Näiteks kui mõne suurema objekti territooriumil on sinna juurde kuuluv tehisveekogu, mis kuulub konkreetse ettevõtte või asutuse omandisse, peab selle omanik tagama veevarustuse tehnilise korrashoiu. Omanik ei pea tagama tuletõrje veevarustuse korrashoidu olukorras, kus ta on õiguse veevarustuse valdamiseks kellelegi teisele üle andnud ja seetõttu on asja kaudne valdaja (nt omanik on rendilepinguga andnud tuletõrje veevarustuse ajutiselt kasutamiseks kellegi teise käsutusse). Selline võib olla olukord, kus mõne objekti territooriumil asub peale hoonete ka näiteks tuletõrjeveemahuti, kuid omanik on oma territooriumi

TULEOHUTUSE TAGAMINE

koos sinna juurde kuuluvate hoonete ja rajatistega edasi rentinud mõnele muule isikule (nt mõnele tööstusettevõttele).

Kui tuletõrje veevarustus on tuletõrjehüdrantidega ühisveevärk, on selle tehnilise korrashoiu tagamine peamiselt veetorustiku valdaja ülesanne. Näiteks kui ühisveevärk on kohaliku omavalitsuse omandis, kuid see on õigusega antud mõne vee-ettevõtja vallata, peab selle tehnilise korrashoiu tagama eelkõige seda valdav vee-ettevõtja. Samuti võib ühisveevärgi valdaja olla selle omanik (nt ühisveevärk kuulub vee-ettevõtja või mõne muu eraõigusliku juriidilise isiku omandisse ja valdusesse).

Samas tuleb arvestada, et valdaja ei vastuta tuletõrje veevarustuse tehnilise korrashoiu eest olukorras, kus tema tegelik võim asja üle lõpeb. Kui tuletõrje veevarustuse korrashoid jäetakse tagamata, võib selle valdaja võtta vastutusele seaduse § 55 alusel (tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõuete rikkumine).

§ 26. Tuletõrjehüdrandi korrashoid

(1) Tuletõrjehüdrandi korrashoiu tagab veetorustiku valdaja. Tuletõrjehüdranti teenindava torustiku ja pumpla korrashoiu ning piisava kustutusvee hulga tagab vee-ettevõtja.

(2) Veetorustiku valdaja kontrollib tuletõrjehüdrandi tehnilist seisukorda pärast paigaldamist ja perioodiliselt tootja poolt ettenähtud sagedusega või vähemalt üks kord kahe aasta jooksul.

(3) Tuletõrjehüdrandi tüübi valiku, paigaldamise, tähistamise ja korrashoiunõuded kehtestab siseminister määrusega.

§ 26 käsitleb tuletõrjehüdrandi korrashoidu, sh hõlmab see nii maa-alust kui ka maa-pealset tuletõrjehüdranti. Seaduses tuuakse välja tuletõrjehüdrandi korrashoiu tagamise kohustus veetorustiku valdajale, nõuded tuletõrjehüdrandi tehnilise seisukorra hindamiseks ning antakse siseministrile volitusnorm kehtestada nõuded tuletõrjehüdrandi tüübi valikuks, paigaldamiseks ja tähistamiseks ning esitatakse korrashoiunõuded. Seaduse nõuded on vajalikud, et tuletõrjehüdrandid toimiks ning päästemeeskonnad saaks neid kasutada.

1. Seaduse kohaselt peab **tuletõrjehüdrandi korrashoiu tagama veetorustiku valdaja**. Peale selle peab vee-ettevõtja tagama tuletõrjehüdranti teenindava torustiku ja pumpla korrashoiu ning piisava kustutusvee hulga. Veetorustiku valdajaks on käesoleva seaduse tähenduses isik, kes teostab tegelikku võimu asja üle (st kelle vallata on reaalselt tuletõrjehüdrant ja selle torustik). Seetõttu tuleb arvestada, et veetorustiku valdajaks ei pruugi alati olla selle omanik (st isik, kelle omandis on veetorustik ja tuletõrjehüdrandid), vaid veetorustik ja tuletõrjehüdrandid võivad olla õigusega antud

TULEOHUTUSE SEADUS

näiteks mõne muu ettevõtte kasutusse ja vallata. Veetorustiku valdajaks võib sõltuvalt olukorrast olla näiteks vee-ettevõtja, kohalik omavalitsus või mõni muu eraõiguslik juriidiline isik. Seaduses on eelkõige mõeldud ühisveevärgi juurde kuuluvate tuletõrjehüdrantide korrashoiu tagamist. Samas tuleb arvestada, et praktikas on olemas ka loodusliku veekogu juurde tuletõrje veevõtukohana rajatud kuivasid tuletõrjehüdrante, mille korrashoiu peab samuti tagama selle konkreetse torustiku valdaja. Eraldi on seaduses täpsustatud, et vee-ettevõtja peab tagama tuletõrjehüdranti teenindava torustiku ja pumpla korrashoiu ning piisava kustutusvee hulga. Siinkohal on mõeldud, et näiteks vee-ettevõtja peab tagama tema valduses või teenindusalas oleva ühisveevärgi varustamise piisava koguse veega, mis on vajalik tulekahju kustutamiseks. Ehitise tulekahju kustutamiseks piisav veekogus määratletakse tuletõrje veevarustuse projekteerimisel projektis. Kui päästemeeskonnad kasutavad tulekahju kustutamisel mõnda tuletõrjehüdranti, on konkreetsetes piirkonnas vee tarbimine oluliselt suurem tavapärasest ning seetõttu ka vajadus suurema normvooluhulga järele. Torustiku ja pumpla korrashoiu tagamine on eelduseks, et tulekahju korral on olemas piisavas koguses kustutusvett. Kui torustik või pumpla ei ole töökorras, võib see tekitada kustutusvee puuduse ja probleeme päästetööl. Kui tuletõrjehüdrandi korrashoidu ei tagata, võib veetorustiku valdaja võtta vastutusele seaduse § 55 alusel (tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõuete rikkumine).

2. Veetorustiku valdaja peab kontrollima tuletõrjehüdrandi tehnilist seisukorda pärast paigaldamist ja perioodiliselt tootja poolt ettenähtud sagedusega või vähemalt **üks kord kahe aasta jooksul**. Seega tehnilist seisukorda kontrollitakse järgmiselt: koheselt peale tuletõrjehüdrandi paigaldamist ning seejärel vastavalt tootja poolt ettenähtud sagedusele, selle puudumisel vähemalt kord kahe aasta jooksul. Tuletõrjehüdrandi tehnilise seisukorra kontrollimine kohe pärast selle paigaldamist on vajalik, et oleks kindlus seisukorras, funktsioneerimises ja kasutamises. Sellist kontrolli on vaja järjepidevalt teha ka edaspidi, kuna aja jooksul võivad tuletõrjehüdranti ja torustikku mõjutada füüsilisest keskkonnast tulenevad erinevad faktorid (nt ilmastik, torustikuga seotud ehitustööd, tee-ehitus, maa-pealse tuletõrjehüdrandiga seotud avariid või lõhkumised, pumpla seisukord jne). Samuti peab arvestama, et igasugused tehnilised seadmed ja vahendid amortiseeruvad ajaga kiiremini, kui neid järjepidevalt ei kontrollita ja hooldata. Tuletõrjehüdrandi tehnilise seisukorra hindamine eeldab näiteks kontrollimist, kas tuletõrjehüdrandist saab kätte kustutusvett (sh kas see on avatav või mitte), kas tuletõrjehüdrant tühjeneb pärast selle kasutamist veest ning milline on tuletõrjehüdrandist saadav vooluhulk. Samuti tuleb kontrollida, kas tuletõrjehüdrandi viit on olemas ning sellel olevad andmed on korrektsed. Viimati nimetatu on oluline, et päästemeeskonnad veevõtukoha kiiresti leiaks ning saaks seda kohe kasutada. Täpsemad nõuded tuletõrjehüdrandi tehnilise seisukorra kontrollimiseks on toodud käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel kehtestatud siseministri määrukses.

3. Siseministri määrmuses "Nõuded tuletõrjehüdrandi tüübi valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule" täpsustatakse tuletõrjehüdrandi tüübi valiku põhimõtteid ja kehtestatakse detailsemad nõuded selle paigaldamiseks. Määrmuses sätestatakse nõuded tuletõrjehüdrandi tähistamisele ja kehtestatakse tuletõrjehüdrandi viida vorm. Samuti esitatakse määrmuses detailsemad nõuded tuletõrjehüdrandi korrashoiu tagamiseks (sh nõuded tehnilise seisukorra kontrolliks).

Muud tuleohutusnõuded

§ 27. Seadmele ja paigaldisele esitatavad nõuded

(1) Seadme ja paigaldise paigaldamisel, kasutamisel, hooldamisel ja kontrollimisel tuleb vältida tuleohtu ning juhinduda tootja kasutusjuhendist ja õigusaktidest.

(2) Keelatud on kasutada tuleohtu põhjustada võiva rikkega seadet ja paigaldist.

§ 27 käsitleb seadmele ja paigaldisele esitatavaid tuleohutusnõudeid. Seaduses esitatakse üldised nõuded seadmete ja paigaldiste paigaldamiseks, kasutamiseks, hooldamiseks ja kontrollimiseks. Nõuete eesmärk on vältida tuleohtu ja seeläbi tulekahju tekitamist seadmetest või paigaldistest. Seadme või paigaldise puhul võib tuleoht tekkida peamiselt nende mittenõuetekohasest paigaldamisest, kasutamisest, kontrollimisest või hooldamisest.

1. Seaduse kohaselt tuleb seadme ja paigaldise paigaldamisel, kasutamisel, hooldamisel ja kontrollimisel vältida tuleohtu ning **juhinduda tootja kasutusjuhendist ja õigusaktidest**. Siinkohal on mõeldud, et peale eriseadustes (nt EIOS, MOS, SOS, KGOS või muudes õigusaktides) sätestatud nõuete peab seadme või paigaldise (sh nendega seotud masina, agregaadi, aparaadi, süsteemi vms) kasutamisel tagama tuleohutuse ja õnnetuste vältimiseks kasutama neid tootja antud kasutusjuhendi järgi. Samuti tuleb arvestada, et kõikide seadmete või paigaldiste paigaldamist, kasutamist, hooldamist ja kontrollimist ei ole reguleeritud kõikvõimalikes eriseadustes või muudes õigusaktides. Detailsed ohutusnõuded on jäetud tootja kasutusjuhendite tasemele.

Näiteks annab tootja ette, millised on tema seadme või paigaldise paigaldamistingimused (nt millised on ohutuskujad või muud olulised tegurid paigaldamisel; millisesse vooluvõrku tohib seadet ühendada jne), sobilikud töörežiimid kasutamiseks (nt kas seadet võib kasutada tööks pidevalt või teatud intervallidega; milliseid tegureid tuleb arvestada seadme või paigaldise kasutamisel) või nõuded kontrollimiseks ja puhastamiseks (nt sagedused kontrolliks või hoolduseks, erinevate osade või filtrite puhastamiseks või vahetamiseks jne). On üpriski mõeldamatu, et õigusaktides

TULEOHUTUSE SEADUS

hakatakse detailselt sätestama nõudeid näiteks teleri, külmutusseadmete, soojapuhuri, elektriradiaatori, elektripliidi, kliimaseadmete, elektrikerise, triikraua, tööseadmete, valgustite vms kasutamiseks. Õigusaktis saab määratleda pigem üldised ohutuse tagamise põhimõtted ning detailsemaid seadme või paigaldise ohutusnõudeid saab täpsustada peamiselt kasutusjuhendite tasemel. Näiteks õigusakti tasandil on selliste tuleohutusnõuete kehtestamine asjakohane ja otstarbekas eelkõige juhul, kui seadme või paigaldise kasutamine võib iga kord kaasa tuua tuleohtu või see on otseselt seotud tuleohutuse tagamisega (nt küttesüsteemid, tulekahjusignalisatsiooniseadmed ja -süsteemid, tulekustutid, tuletööde tegemine vms).

Oluline on silmas pidada, et kuna seadmed või paigaldised on oma kasutamispõhimõtetest väga erinevad, ei saa alati olla ühetaolisi, detailseid ja universaalseid lahendusi ohutuse tagamiseks (nt seadme või paigaldise töörežiimid, ohutuskujad, paigaldamis- või hoolduspõhimõtted on väga erinevad). Üldjuhul on tootja ise testinud või katsetanud ning samuti sertifitseerinud enda toote vastavust mingisugustele omadustele. Arvestada tuleb, et tootja peab tagama tema seadme või paigaldise kasutamiseks juhised ja vajaliku ohutusteabe. TNVS § 14 lg 7 sätestab tootjale kohustuse, et tootega oleks kaasas juhised ja ohutusteave, mis on potentsiaalsele lõppkasutajale arusaadavas Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi ametlikus keeles. Eesti Vabariigis peab kasutusjuhend sellest tulenevalt olema eesti keeles. Arvestada tuleb ka sellega, et TNVS-i § 7 lg 2 p 1 kohaselt võtab turujärelevalveasutus mingisuguse toote ohutuse määramisel arvesse kokkupanekujuhendit ning asjakohastel juhtudel paigaldus- ja hooldusjuhendeid. Seega on inimestel oluline teada, et kui mingisugune seade või paigaldis võib põhjustada tuleohtu, peab sellekohane ohutusteave olema määratletud eelkõige kasutusjuhendis (nt tuleohtu põhjustada võiva seadme ja paigaldise kasutamisel tuleb tagada ohutu kaugus süttivatest materjalidest). Selle tõttu võidakse näiteks kütteseadmete kasutusjuhendis esitada soovituslikud ohutuskujad põlevmaterjalidest ja nõuded seadme puhastamiseks, elektriradiaatori kasutamisel võib olla märgade esemete kuivatamise keeld, tuletööde tegemiseks mõeldud keevitusseadmel või leegipõletil on ohutuks kasutamiseks olemas detailne juhised. Samuti tuuakse erinevate seadmete või paigaldiste kasutusjuhendites välja elektrivoolu kasutamise või seadme jahutamise ohutusnõuded. Kui seadmel või paigaldisel puudub kasutusjuhend või selles pole detailseid ohutusnõudeid ette nähtud, lähtutakse õigusaktide üldistest ohutust tagavatest nõuetest.

Eriseadustes on sätestatud erinevad tuleohutuse üldised nõuded, millest tuleb juhinduda seadme või paigaldise kasutamisel. Näiteks EIOS § 5 lg 1 ja 2 järgi kehtib elektriohutuse valdkonnas põhimõtte, mille järgi elektriseadme või -paigaldise projekteerimisel, paigaldamisel, kontrollimisel ja hooldamisel ei tohi see edaspidise kasutamise korral ohustada inimest, kodulooma, vara ega keskkonda. Peale selle on nimetatud eriseaduses ohutuse tagamiseks sätestatud üldised reeglid elektritöö tegemiseks. Täpsemalt toob EIOS § 17 lg 1 välja elektritöö olemuse, milleks loetakse ka elektrisead-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

mete või -paigaldiste remontimist, paigaldamist, kontrollimist, hooldamist jne. EIOS § 18 lg 1 sätestab, et elektritöö tegemisel tuleb tagada inimese, vara ja keskkonna ohutus, järgides selleks asjakohaseid ohutusnõudeid. Samuti võib EIOS § 18 lg 4 kohaselt keerukamaid elektritöid teha ainult isik, kellel on selleks tööks vajalikud mahus tehnilisi ja ohutuslaseid teadmisi ning kogemusi. Viimati nimetatud elektriohutusala- sed sätted on vajalikud, et ebapädevad isikud ei teeks elektritöid ega tekitaks seeläbi õnnetusi (sh tulekahjusid elektriseadmetest või -paigaldistest). Samuti toob näiteks KGOS välja nõuded gaasipaigaldise kasutamisele. KGOS-i § 11 lg 1 p 1 kohaselt võib gaasipaigaldist kasutada, kui see on ohutu inimesele, varale ja keskkonnale. See üldine ohutusprintsip kehtib ka surveseadme (nt katla) või mingisuguse masina (nt tööstus- seadme ja -agregaadi) kasutamisel. Nimelt SOS § 15 lg 1 p 1 sätestab, et surveseadme võib kasutusele võtta, kui see on paigutatud kasutuskohale nii, et oht inimesele, varale ja keskkonnale on minimaalne. Täiendavalt sätestab SOS § 24 lg 1, et surveseadmetöö- del peab nende tegija tagama inimeste, vara ja keskkonna ohutuse. Samuti sätestab MOS § 11 lg 1 p 1 üldise printsipi, mille kohaselt võib masina kasutusele võtta ja seda kasutada, kui see on tehniliselt korras ja tootja ettenähtud kompleksusega, kui see on nõuetekohaselt paigaldatud ja hooldatud ning kui seda kasutatakse ettenähtud ots- tarbel ja mõistlikult, inimese tervist, ohutust, vara ja keskkonda ohustamata. Kõik vii- mati nimetatud üldised nõuded on seotud ka tuleohutuse tagamisega elektriseadme või -paigaldise, surveseadme, gaasipaigaldise või mingisuguse masina kasutamisel, kuna nende vale kasutamine võib tuua kaasa õnnetuse. Samuti on eespool nimetatud eriseaduste alusel välja antud erinevaid seadmete ja paigaldiste paigaldamise, kasuta- mise, kontrollimise või hooldamisega seotud rakendusakte.

Samuti on TuOS-i alusel välja antud rakendusaktides mõneti täpsustatud ja esi- tatud nõuded teatud seadmete paigaldamiseks, kontrollimiseks või hooldamiseks. Näiteks on TuOS-i alusel välja antud siseministri määruste tasemel täpsustatud küt- tesüsteemide puhastamist, tuletõrjehüdrandi paigaldamist ja korrashoidu, tulekahju- signalisatsioonisüsteemide projekteerimist, paigaldamist, kontrollimist ja hooldamist ning tulekustuti või tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimist ja hooldamist.

Seaduse käesolev § 27 käsitleb nõudena ka ventilatsiooniseadmete ja -süsteemide kontrollimist ning hooldamist. Arvestada tuleb, et ventilatsioonisüsteem on ehitise paigaldatud tehnosüsteem, mis üldjuhul läbib ehitist tervikuna ja on seetõttu seotud ehitise tuleohutusega. Eesti Standardis 812-1:2013 "Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõna- vara" on ventilatsioonisüsteem defineeritud kui ruumi õhuvahetust tagavat agregaa- tide ja kanalite kompleksi, mis on mõeldud õhu andmiseks ja/või väljatõmbamiseks. Nimetatud standardis nimetatakse ka ventilatsiooniagregaati, milleks on õhu töötle- mise ja/või teisaldamise seade koos ühes kestas paiknevate teenindus- ja samarõhu- kambritega. Siinkohal käsitletaksegi seda kui ventilatsiooniseadet (st üks oluline osa ventilatsioonisüsteemist). Ventilatsioonisüsteemide puhastamine on vajalik, kuna vas- tasel korral võib sinna ladestuv tolmu, mustus ja muud põlevmaterjali jäägid tekitada

TULEOHUTUSE SEADUS

tuleohtu ümbritsevale põlevmaterjalile või soodustada tulekahju kiiret levikut ehitise eri osade vahel. Olulist tähelepanu tuleb pöörata eelkõige tööstushoonete ja suurlöövide äratõmbe ventilatsiooniseadmetele, kuna nende tuleohtlikkus on ladestuva tolmu ja rasva tõttu suurem ning mittehooldatud seadmed võivad tuua kaasa tulekahju toimumise. Ventilatsiooniseadme puhastamisel saab lähtuda kasutusjuhendis esitatud sagedusest.

Kui seadme või paigaldise üles seadmises, kasutamises, hooldamises või kontrollimises on puuduseid, võib riikliku järelevalve käigus teha ettekirjutuse nõuete täitmiseks või vajadusel rakendada sunniraha või asendustäitmist. Kui tegemist on näiteks tulekustuti või tuleohutuspaigaldise (nt tulekahjusignalisatsioon, tuletõrje voolikusüsteem) paigaldamise, kontrolli ja hooldamise nõuete rikkumisega, võib isiku võtta vastutusele TuOS § 50 alusel (tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumine). Ka eriseadustes määratletud erinevaid seadmete ja paigaldistega seotud vastutuse sätteid. Näiteks on EIOS-s määratletud vastutus elektriseadme ja -paigaldise kasutusele võtmise ja kasutamise nõuete rikkumise või elektritöö nõuete rikkumise eest. SOS-s on ette nähtud vastutus surve-seadme kasutamise nõuete rikkumise või surve-seadmetööde nõuete rikkumise eest. KGOS-s on määratletud vastutus gaasipaigaldise ja gaasiseadme kasutusele võtmise ja kasutamise nõuete rikkumise eest. MOS-s on tähendatud vastutus masina kasutusele võtmise ning kasutamise nõuete rikkumise eest. Lisaks on oluline märkida, et TNVS-s on määratletud vastutus toote turule laskmise ja turul kättesaadavaks tegemise tingimuste rikkumise või toote ohtudest teavitamata jätmise eest. Seega on seadmete ja paigaldiste vastutuse sätted suuresti reguleeritud erinevates eriseadustes. Samuti on riikliku järelevalve pädevused jagunenud erinevate asutuste vahel (nt Päästeamet, Tehnilise Järelevalve Amet, Tarbijakaitseamet).

2. Seaduse kohaselt on keelatud kasutada tuleohtu põhjustada võiva rikkega seadet ja paigaldist. Nõude eesmärk on anda inimestele selge käitumissuunis, et selline tegevus on keelatud ja võib kaasa tuua tulekahju. Siinkohal on mõeldud näiteks neid olukordasid, kus kasutatakse tuleohtu põhjustada võiva vigase elektrijuhtmistikuga, katkist või muu rikkega triikrauda, elektriradiaatorit, soojapuhurit, köögiseadmeid, tuletõõde tegemise seadmeid (nt keevitusseade, leegipõleti vms), lampi, laadijat või muid seadmeid või paigaldisi (sh elektripistikuid ja -kilpe). Samuti on siinkohal mõeldud olukordasid, kus kasutatakse näiteks rikkega või katkist masinat, katelt, kütteseadet või gaasipaigaldist, kui see võib kasutamisel põhjustada tuleohtu. Katel või gaasipaigaldis võib põhjustada tuleohtu, kui sellest lekib välja tuleohtlikku gaasi, põlevvedelikku või muid kuumasid detaile. Samuti võib katkisest kütteseadmest sattuda ruumi leek või sädemed, mis põhjustavad tulekahju. Tehnoloogiliste seadmete või paigaldiste puhul võib tuleohtu põhjustada ka jahutussüsteemide rike, ülekuumenemine ning erinevad amortiseerunud osad (nt katkised tööstusprotsesside osad, mis võivad hõõrdumise tõttu üle kuumeneda ja süüdata ümbritseva põlevmaterjali; samuti ehitise

TULEOHUTUSE TAGAMINE

amortiseerunud elektrijuhtmistik vms). Kui kasutatakse tuleohtu põhjustada võiva rikkera seadet või paigaldist, võib isiku vastutusele võtta TuOS § 56 alusel (seadmele ja paigaldisele esitatavate tuleohutusnõuete rikkumine). Samuti võib riikliku järelevalve käigus seadme töö peatada, kui see võib kaasa tuua ulatuslike tagajärgedega päästesündmuse.

§ 28. Raudteetranspordi ja tsiviillennunduse ning veesõiduki ja allmaarajatise tuleohutusnõuded

(1) Majandus- ja kommunikatsiooniminister võib määrusega kehtestada tuleohutusnõuded raudteetranspordile ja tsiviillennundusele ning veesõidukile.

(2) Majandus- ja kommunikatsiooniminister võib määrusega kehtestada tuleohutusnõuded allmaarajatisele.

§ 28 kehtestab tuleohutusnõuded raudteetranspordile, tsiviillennundusele ning veesõidukile ja allmaarajatistele. Tulenevalt TuOS-i § 38 lg 1 p 3-5 teostab Tehnilise Järelevalve Amet riiklikku järelevalvet raudteetranspordi ja allmaarajatiste tuleohutusnõuete alal, Lennuamet tsiviillennunduse tuleohutusnõuete alal ning Veeteede Amet veesõidukite (sealhulgas ujuvdokkide) tuleohutusnõuete alal. Kuna raudteetranspordi, tsiviillennunduse, merenduse ja allmaarajatistega seonduva ohutuspoliitika kujundamine kuulub Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi haldusalasse, antakse TuOS-s volitus vastavad ohutusnõuded määrusega kehtestada majandus- ja kommunikatsiooniministrile.

1. Majandus- ja kommunikatsiooniminister võib määrusega kehtestada **tuleohutusnõuded raudteetranspordile ja tsiviillennundusele ning veesõidukile**. Arvestada tuleb, et valdkond on spetsiifiline ning seetõttu võib lisaks rahvusvaheliste ohutusnõuete rakendamisele olla vajadus täpsemalt määratleda korralduslike tuleohutusnõudeid ohutuse tagamiseks rongi, lennuki või veesõiduki kasutamisel. Nimetatud transpordivahendeid võib korraga kasutada suur hulk inimesi, samuti on nendes õnnetuse korral evakatsioonikorraldus või päästetöö keerukas. Seetõttu on oluline tagada enne tuleohutus, samuti tagada valmisolek tegutsemiseks ja vähendada õnnetuse toimumise korral võimalikke kahjusid. Sellised korralduslikud tuleohutusnõuded võivad käsitleda näiteks tulekustutite, muude tulekustutusvahendite, päästevahendite või kustutusvee vajadust, põlevmaterjalide või ohtlike ainete transporti ja hoidmist, inimeste evakatsioonikorraldust transpordivahenditest, suuniseid ohutuks käitumiseks (nt lahtise tule kasutamine või suitsetamine), personali väljaõpet, erinevate seadmete kasutamist, tuleohutusülevaatuste vajadust transpordivahendites või nendega seotud ehitistes või territooriumitel jne.

2. Majandus- ja kommunikatsiooniminister võib määrusega kehtestada **tuleohutusnõuded allmaarajatisele**. Tegemist on majandus- ja kommunikatsiooniministrile antud võimalusega kehtestada vajaduse korral tuleohutusnõudeid allmaarajatistele. Allmaarajatiseks on näiteks mingisugune allmaaehtis, allmaakaevõõs ning samuti nendega vahetult ühenduses olev pealmaahoone või -rajatis (nt maavarade kaevandus, maa all viibimiseks rajatud ehtis või koobas, tunnel, maa-alused laod vms). Allmaarajatise puhul tuleb arvestada, et kuna suurem osa ehtisest või rajatisest asub maa all, on evakuatsioon ja päästetöö raskendatud. Tuleohutuse tagamine on vajalik, et vältida tulekahju, takistada selle levikut ning tagada valmisolek reageerimiseks. Allmaarajatiste tuleohutusnõuded võivad käsitleda näiteks tulekustutusvahendite, päästevahendite ja kustutusvee vajadust, inimeste evakuatsioonikorraldust allmaarajatisest, põlevmaterjalide ja ohtlike ainete hoidmist allmaarajatistes, tuletööde tegemist, lahitse tule kasutamist või suitsetamist, käitumissuuniseid, personali väljaõpet, meetmeid tulekahju leviku tõkestamiseks või piiramiseks, nõudeid tuleohtlike seadmete, vahendite või ainete kasutamiseks, tuleohutusülevaatuste vajadust allmaarajatistes jne.

Kuna allmaarajatiste puhul on peamiselt tegemist maavarade (nt põlevkivi, lubjakivi vms) kaevandamisega, tuleb selles valdkonnas arvestada KaevS-s toodud sätetega. Näiteks KaevS § 4 lg 1 sätestab, et kaevandamisel ja kaeveõõne teisese kasutamise korral tuleb tagada inimese, vara ja keskkonna ohutus. Peale selle sätestab KaevS § 4 lg 2 p 1, et kaevandamisel ja kaeveõõne kasutamisel tuleb rakendada meetmeid tulekahju, plahvatuse ning tervisele ohtliku keskkonna tekkimise ja leviku vältimiseks, avastamiseks ning tõkestamiseks. Majandus- ja kommunikatsiooniminister on 10.08.2004 määrusega nr 172 kehtestanud "Kaevandamise ja kaeveõõne teisese kasutamise ohutusnõuded". Nimetatud määrus käsitleb ka tuleohutusnõudeid põlevkivi allmaakaevandustes ning ohutusnõudeid turbakaevandamisele. KaevS § 4¹ kehtestab nõuded päästetöö tegemiseks allmaarajatises, mille kohaselt päästetöid teeb mäepäästeteenistus.

§ 29. Kaitsejõudude tuleohutusnõuded

Kaitseminister võib määrusega kehtestada kaitsejõudude tuleohutusnõuded.

§ 29 käsitleb kaitsejõudude tuleohutusnõudeid. TuOS-i § 38 lg 1 p 6 kohaselt teostab Kaitseministeerium riiklikku järelevalvet kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljadel. Tegemist on kaitseministrile antud võimalusega kehtestada vajaduse korral kaitsejõudude tuleohutusnõudeid. Siinkohal on eelkõige mõeldud, et vajaduse korral kehtestab kaitseminister kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljakute korralduslikke tuleohutusnõudeid, mille üle teostatakse ka riiklikku järelevalvet. Need nõuded võivad käsitleda näiteks kaitseväe ja Kaitseliidu väljaõpet ning tuleohutuse tagamist tuleohtlikul ja suure tule-

ohuga ajal harjutusväljadel, tulekustutusvahendite ja päästevahendite olemasolu vajadust väljaõppel, tulekahju korral tegutsemise korda, tulekahju leviku takistamise ja piiramise meetmeid harjutusväljakutel, lahtise tule kasutamist ja suitsetamist, personali või ajateenijate tuleohutusosalast väljaõpet, pürotehniliste toodete või lõhkematerjalide ohutut kasutamist harjutusväljadel, põlevmaterjalide ladustamist harjutusväljakutel väljaõppe läbiviimise ajal, telklaagrite tuleohutuskorraldust, tule-ohutusülevaatuste teostamist harjutusväljade osas jne.

2.3. Tuleohutuspaigaldis

§ 30. Tuleohutuspaigaldis

(1) Tuleohutuspaigaldis on:

- 1) autonoomne tulekahjusignalisatsiooniandur;
- 2) autonoomne tulekahjusignalisatsioonisüsteem;
- 3) automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem;
- 4) automaatne tulekustutussüsteem;
- 5) turvalalgustus;
- 6) piksekaitse;
- 7) suitsu ja soojuse eemaldamise seadmestik;
- 8) tuletõrje voolikusüsteem;
- 9) muu seade ja tehnosüsteem, mis on mõeldud tulekahju avastamiseks, tule ja suitsu leviku takistamiseks ning ohutuks evakuaatsiooniks ja päästetööks.

(2) Tulekustuti suhtes kohaldatakse tuleohutuspaigaldise kohta käivaid sätteid.

§ 30 sätestab tuleohutuspaigaldise olemuse. Seaduses esitatakse loeteluna peamised tuleohutuspaigaldised ja määratletakse tuleohutuspaigaldise üldine olemus. Tuleohutuspaigaldiste täpsem vajadus ehitistes on sätestatud Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määruses nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded". Tulekustutite vajadus ehitistes on sätestatud siseministri 30.08.2010 määruses nr 39 "Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule". Tulekustutite nõutavus mootorsõidukites on reguleeritud liikluseaduses (edaspidi LS) ja selle alamaktides (täpsemalt mootorsõidukite tehnonõuded ja nõuded varustusele).

1. Seaduses tuuakse välja peamiste **tuleohutuspaigaldiste loetelu**, mis ei ole amendav. Tuleohutuspaigaldiseks nimetatakse seadet ja tehnosüsteemi, mis on mõeldud tulekahju avastamiseks, tule ja suitsu leviku takistamiseks ning ohutuks evakuat-

TULEOHUTUSE SEADUS

siooniks ja päästetööks. Tuleohutuspaigaldis võib hõlmata korraga ühe või mitme eespool nimetatud tuleohutuse eesmärgi täitmist (nt tulekahju avastamine, kustutamine ja ohutu evakuatsiooni tagamine vms). Tuleohutuspaigaldiste täpsemat olemust on selgitatud ka Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määruses nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded". TuOS lg 1 p 1–9 toovadki välja tuleohutuspaigaldiste loetelu ja üldise olemuse.

Järgnevalt täpsustatakse lühidalt seaduses toodud tuleohutuspaigaldiste olemust ja nende eesmärgi. Seaduses on tuleohutuspaigaldistena määratletud:

- **autonoomne tulekahjusignalisatsioonianur** – lokaalne tulekahjusignalisatsiooniseade, mis sisaldab samas korpuses kõiki tulekahju avastamiseks ja helialarmi andmiseks vajalikke komponente (sh tulekahjuanduriks võib olla nt suitsuandur, temperatuuriandur, leegiandur, kombineeritud andur vms);
- **autonoomne tulekahjusignalisatsioonisüsteem** – lokaalne elektrivõrku ühendatud süsteem, mille eesmärk on tulekahju avastamine ning mille põhielementideks on autonoomsetest tulekahjusignalisatsioonianuritest moodustatud rühmad ja keskseade;
- **automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem** – erinevatest komponentidest moodustatud süsteem, mis annab automaatselt teate tekkinud tulekahjust ja selle asukohast, samuti oma töövalmidust ohustavast rikkest (sh jaguneb nt adresseeritud süsteemiks või konventsionaalseks süsteemiks);
- **automaatne tulekustutussüsteem** – erinevatest komponentidest moodustatud ja tulekustutusainet sisaldav süsteem, mis on mõeldud tulekahju avastamiseks, lokaliseerimiseks ja kustutamiseks (sh tegemist võib olla nt sprinkler-, gaas-, pulber-, vaht- või veeudukustutussüsteemiga vms);
- **turvavalgustus** – valgustus, mis tavalise tehisvalgustuse häire korral võimaldab ehitisest ohutult evakueeruda ning päästetöid teha (sh jaguneb tulenevalt kasutamise otstarbest evakuatsiooni-, paanikavältimis- ja riskialavalgustuseks);
- **piksekaitse** – seade või süsteem, mille eesmärk on kaitsta ehitist pikse otsetabamuse ja sekundaarilmingu ning maapealsete metallist tehnosüsteemide kaudu ehitisse siseneva või seal tekkiva elektrilise potentsiaali kuhjumise eest;
- **suitsu ja soojuse eemaldamise seadmestik** – seade või süsteem, mis tagab tulekahju ajal ehitisest suitsu ja kuumade põlemisgaaside väljajuhtimise mehaaniliste seadmete abil (sh tegemist võib olla nt suitsuluukide, mehaanilise või automaatse suitsueemaldusega vms);

TULEOHUTUSE TAGAMINE

- **tuletõrje voolikusüsteem** – käsitsi kasutatav kohtkindel seade või süsteem, mis on mõeldud väiksema tulekahju kustutamiseks selle algstaadiumis (sh võib voolikusüsteem olla paigaldatud ehitise kuivtõusutorule või märgtõusutorule).

Kuna eespool kirjeldatud loetelu ei ole ammendav, võib tuleohutuspaigaldiseks olla ka mõni muu seade ja tehnosüsteem, mis on mõeldud eelkõige tulekahju avastamiseks, tule ja suitsu leviku takistamiseks ning ohutuks evakuaatsiooniks ja päästetööks. Muu tuleohutuspaigaldis võib olla mõni kohtkustutusseade või -süsteem (nt tehnoloogilise protsessi või seadme tulekahju kustutamiseks mõeldud seade või süsteem, kohtsprinkler või mõni muu lokaalne kustutussüsteem, automaatne köögikustutussüsteem, lihtsustatud sprinklersüsteem vms), tule ja suitsu levikut takistav seade (nt mehaaniline tuletõkkekardin, suitsukardin või veekardin, tuletõkkeklapp vms), samuti erinevad tulekahjust teavitamise seadmed ja süsteemid (nt helindus- või häälalarmsüsteemid vms).

2. Seaduses sätestatakse, et tulekustuti suhtes kohaldatakse tuleohutuspaigaldise kohta käivaid sätteid. Siinkohal on mõeldud, et kuigi tulekustuti ei ole eraldi tuleohutuspaigaldis, rakendatakse ikkagi tuleohutuspaigaldise kohta käivaid sätteid. Tulekustuti on eelkõige tulekustutusainet sisaldav ja teisaldatav seade, mis ei ole ehitisse püsivalt paigaldatud ning mida saab kasutada tulekahju kustutamiseks selle algstaadiumis. Samuti ei ole tulekustuti seade, mis takistab iseenesest oma olemasoluga tulekahju levikut, tegemist on ikkagi seadmega, mida saab tulekahju leviku piiramiseks või kustutamiseks käsitsi kasutada. Samas on tulekustuti korrashoid sama oluline, kui seda on mingisuguse tuleohutuspaigaldise korrashoid. Seaduse käesolev säte tähendab, et ka tulekustuti tuleb samamoodi kui tuleohutuspaigaldised nõuetekohaselt paigaldada ning korras hoida (sh kontrollimine ja hooldamine). Tulekustuti korrashoiu eest vastutab selle omanik. Tulekustutite vajadus ja korrashoiu nõuded on sätestatud siseministri 30.08.2010 määruses nr 39 "Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule". Kui ehitises puudub sinna ettenähtud tulekustuti või see on kontrollimata või hooldamata, võib isiku võtta vastutusele TuOS § 50 alusel (tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumine).

§ 31. Tuleohutuspaigaldise omaniku kohustused

Tuleohutuspaigaldise omanik peab:

- 1) tagama tuleohutuspaigaldise korrashoiu ja katkematu toimepidevuse;
- 2) korraldama ettenähtud juhtudel tuleohutuspaigaldise vaatlust, kontrolli ja hooldust;
- 3) omama dokumentatsiooni tuleohutuspaigaldise ja selle kontrolli ning hoolduse kohta.

§ 31 sätestab **tuleohutuspaigaldise omaniku üldised kohustused**. Nimetatud nõuded laienevad ka tulekustuti omanikule. Nõude eesmärk on tagada tuleohutuspaigaldise järjepidev ja katkematu toimimine ning selle korrashoid. Tuleohutuspaigaldise puhul tuleb arvestada, et tegemist on seadme või tehnosüsteemiga, mis on üldjuhul ehitisse püsivalt ette nähtud terve ehitise kasutamisaja jooksul. Seepärast on seaduses sätestatud tuleohutuspaigaldise omaniku kohustused. Samas ei tähenda see seda, et tuleohutuspaigaldise omanik ei saaks näiteks korrashoiuga seotud kohustusi anda koosmõjus AÕS-ga edasi valdajale üüri-, rendi- või mõne muu selletaolise suhte alusel, kui tuleohutuspaigaldis on kellegi teise valduses (nt autonoomse tulekahjusignalisatsioonanduri hooldamine vms).

Seaduses määratletakse, et omanik peab tagama tuleohutuspaigaldise korrashoiu ja katkematu toimepidevuse. Korrashoiu tagamine tähendab peamiselt seda, et tuleohutuspaigaldis peab olema füüsiliselt töökorras (nt puuduvad katkised osad, ei esine rikkeid, erinevad komponendid on ettenähtult ühendatud vms). Katkematu toimepidevuse tagamine tähendab eelkõige seda, et ei oleks takistatud tuleohutuspaigaldise toimimine või häiritud selle töörežiim (nt tulekahjusignalisatsioonisüsteemi teadlik väljalülitamine, autonoomse tulekahjusignalisatsioonanduri patarei puudumine, kustutussüsteemi veekraani kinnikeeramine, turvavalgustuse akude eemaldamine vms). Teisisõnu peab omanik tagama, et tuleohutuspaigaldis täidaks ettenähtud eesmärki ja otstarvet (nt tulekahju avastamine, tule ja suitsu leviku takistamine, ohutu evakuatsiooni või päästetöö tagamine jne). Tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmise eest võib isiku vastutusele võtta TuOS § 51 alusel (tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmise).

Omanik peab ettenähtud juhtudel korraldama tuleohutuspaigaldise vaatluse, kontrolli ja hoolduse. Vaatlus aitab tuvastada, kas tuleohutuspaigaldisel on näiteks silmaga nähtavaid füüsilisi vigastusi (nt tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteatenupp on lõhnutud, tulekustutil puudub plomm, kustutussüsteemi sprinklerpea on vigastatud vms) või muid kõrvalekaldeid normaalsest tööst (nt tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseade näitab rikketeadet, tulekustuti rõhunäit on üle normaalse näidu vms). Kontroll aitab põhjalikumalt tuvastada, kas tuleohutuspaigaldisel on mingisuguseid

TULEOHUTUSE TAGAMINE

vigastusi või kõrvalekaldeid ning kas see vajab hooldamist või mitte (sh kas mingisugune puudus on kõrvaldatav ainult kontrolli abil, nt tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire korral selle põhjuste kontrollimise järgselt normaalse töörežiimi taastamisega). Hoolduse käigus tehtavate toimingutega kontrollitakse tuleohutuspaigaldis ja selle tööseisukord veelgi detailsemalt üle, puhastatakse ja hooldatakse komponente või muid osasid, vahetatakse erinevaid komponente või osasid vastavalt ohutusnõuetele, tehnilisele normile või tootja juhistele, vahetatakse seadmes või süsteemis kasutatavat kustutusainet, tehakse süsteemi või seadme katsetusi ning likvideeritakse vaatluse või kontrolli käigus avastatud puudused ja kõrvalekalded. Ettenähtud juhtudeks on olukord, kus vaatluse, kontrolli või hooldamise nõue tuleneb näiteks õigusaktist, tehnilisest normist või tuleohutuspaigaldise tootja juhistest. Näiteks TuOS § 32 lg 4 alusel võib siseminister määrusega kehtestada tuleohutuspaigaldiste korrashoiu nõudeid. Samuti kehtestab siseminister TuOS § 32 lg 5 alusel määrusega nõuded tulekustuti korrashoiule. Nimetatud siseministri määruste tasandil on täpsustatud ka tuleohutuspaigaldiste vaatluse, kontrolli ja hoolduse nõudeid ning vajalikke sagedusi nimetatud toimingute teostamiseks. Tuleohutuspaigaldise otstarbe täitmise tagamisega seotud vaatluse, kontrolli või hooldamise nõuete rikkumisel võib isiku võtta vastusele TuOS § 50 alusel (tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumine).

Samuti peavad omanikul olema dokumendid tuleohutuspaigaldise ja selle kontrolli ning hoolduse kohta. Tuleohutuspaigaldise dokumentatsioon on vajalik eelkõige selle nõuetekohaseks kasutamiseks (nt üldine informatsioon ja juhised mingisuguse seadme, süsteemi või tehnosüsteemi kasutamiseks) ning korrashoiuks (nt tootja juhistes on toodud vajalikud toimingud kontrolliks ja hoolduseks vms). Väga olulised on kasutamise ja hooldamisega seotud juhised (sh mingisuguse seadme või süsteemi kasutusjuhend, hoolduspäevik vms). Samuti on dokumentatsioon vajalik, et riikliku järelevalve käigus saaks kontrollida mingisuguse tuleohutuspaigaldise kontrolli ja hoolduse vajadust või tuleohutuspaigaldise omaniku vahetamisel jõuaks oluline informatsioon ka uue omanikuni. Tuleohutuspaigaldise hoolduse dokumentatsioon on vajalik eelkõige juhul, kui tuleohutuspaigaldise hooldus on õigusaktiga või tehnilise normiga ette nähtud (nt automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi või tulekustutite hooldus jne). Üldjuhul säilitatakse hooldusega seotud dokumente järgmise hoolduseni. Kui hooldust ei ole seadusega ette nähtud, ei pea ka selle omanikul olema dokumente hoolduse läbiviimise kohta. Näiteks ei ole seaduses autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduril eraldi hooldusnõuet ning seetõttu ei pea ka hoolduse teostamise kohta dokumente olema. Samas ei tähenda õigusaktis hoolduse nõude puudumine, et ei tuleks tagada tuleohutuspaigaldise korrashoidu ja toimivust (nt kontrollida seadme töökorrasolekut, puhastada seadet tolmust või vajadusel vahetada selle patareid vms).

Tuleohutuspaigaldise paigaldamisele ja korrashoiule esitatavad nõuded

§ 32. Tuleohutuspaigaldise projekteerimisele, paigaldamisele, kontrollimisele ja hooldamisele esitatavad nõuded

(1) Tuleohutuspaigaldis tuleb projekteerida ja paigaldada ning seda kontrollida ja hooldada vastavalt tehnilisele normile ja tootja juhisele ning ohutusnõuetes ettenähtule selliselt, et tuleohutuspaigaldis täidaks oma otstarvet.

(2) Tuleohutuspaigaldise võib turule lasta või kasutusele võtta, kui see vastab tehnilises normis sätestatud tingimustele.

(3) Elamu või korteri omanik peab elamu või korteri vähemalt ühe ruumi varustama autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga.

(4) Tuleohutuspaigaldistele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule esitatavad nõuded võib kehtestada siseminister määrusega.

(5) Nõuded tulekustutitele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule kehtestab siseminister määrusega.

§ 32 reguleerib tuleohutuspaigaldise projekteerimist, paigaldamist, kontrollimist ja hooldamist. Seaduses määratletakse tuleohutuspaigaldiste projekteerimise, paigaldamise, kontrollimise ja hooldamise üldised nõuded, mida võib täpsustada siseministri määruste tasandil. Tuleohutuspaigaldis peab vastama tehnilises normis sätestatud tingimustele, et oleks tagatud tooteohutus. Eluruumide tuleohutuse suurendamiseks tuuakse seaduse tasandil välja nõue ühe ruumi varustamiseks autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga. Siseministrile antakse volitusnorm kehtestada määrusega nõuded tulekustutitele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule. Käesoleva paragrahvi nõuete eesmärk on tagada tuleohutuspaigaldise ja selle kasutamise ohutus, tuleohutuspaigaldise otstarbe ja eesmärgi täitmine ning selle korrashoid ja toimepidevus.

1. Seaduse kohaselt tuleb tuleohutuspaigaldis **projekteerida ja paigaldada** ning seda **kontrollida ja hooldada** vastavalt **tehnilisele normile ja tootja juhisele ning ohutusnõuetes ettenähtule**, et tuleohutuspaigaldis täidaks oma otstarvet. Tegemist on üldise ohutusnõudega tuleohutuspaigaldise korrashoiuks ja toimivuseks. Kui tuleohutuspaigaldise projekteerimisel või paigaldamisel on tehtud vigu, ei pruugi see tagada piisavat ohutustaset. Näiteks võib praktikas olla probleem, kui tulekahjusignalisatsioonisüsteemi puhul ei ole ettenähtud alale paigaldatud piisavalt tulekahjuandureid või puudub kustutussüsteemi sprinklerpea mingisuguses olulises kohas (nt suure põlemiskoormusega alal või tuleohtliku protsessi juures). Tulekahjusignalisatsioonisüsteemi või kustutussüsteemi puhul võidakse näiteks projekteerimisel ekslikult ehitis-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

se määrata sellised tulekahjuandurid või sprinklerpead, mis ei sobi selles keskkonnas kasutamiseks. Samuti võib olla probleemiks, et tuleohutuspaigaldise üles seadmisel on tehtud tehnilisi vigu (nt kaablite vedamisel või ühenduste osas), mistõttu süsteem annab valehäireid, on töörežiimist väljas või esineb muid tehnilisi probleeme. Tuleohutuspaigaldise kontrollimine ja hooldamine tagab selle korrashoiu edasisel kasutamisel (nt turvalgustusel oleksid olemas ettenähtud ajaks akude kestvus, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuandurid ei oleks tolmused, ehitise suitsuluugid oleksid avatavad, voolikusüsteemi kasutamisel ei esineks probleeme kustutusvee kättesaamiseks vms). Tuleohutuspaigaldise kontrollimine ja hooldamine aitab tuvastada seadme või süsteemi kõrvalekaldeid selle normaalsest töörežiimist. Oluline on ka arvestada, et teatud olukordades võivad aastakümneid vanad süsteemid olla tehniliselt küll töökorras, kuid need ei pruugi enam oma põhimõttelt täita ohutusnõuetes ettenähtud otsarvet ehk eesmärki (nt mingisuguse süsteemi reageerimiskiirus või toimimine ei vasta tänastele ohutustasemetele ja kriteeriumitele). Seetõttu tuleb vajaduse korral seadmeid või süsteeme ajakohastada, et need täidaksid seaduses toodud tuleohutuspaigaldise otstarvet. Tuleohutuspaigaldise nõuetekohane projekteerimine, paigaldamine, kontrollimine ja hooldamine tagavad omavahelise koosmõjuna tuleohutuspaigaldise jätkusuutliku toimivuse ja selle otstarbe täitmise, nt tulekahju avastamine, tule ja suitsu leviku takistamine, ohutu evakuatsiooni või päästetöö tagamine. Seepärast tuleb tuleohutuspaigaldise projekteerimisel, paigaldamisel, kontrollimisel ja hooldamisel järgida ettenähtud ohutusnõudeid, mis on tuleohutuspaigaldise pikaajalise ja jätkusuutliku toimimise aluseks ning selle eesmärgi täitmiseks.

Tuleohutuspaigaldise projekteerimise, paigaldamise, kontrollimise ja hooldamise nõuded võivad tuleneda tehnilisest normist, tootja juhistest või õigusaktis sätestatud ohutusnõuetest. Kuna tuleohutuspaigaldis võib olla mingisugune seade, süsteem või tehnosüsteem, määratleb peamiselt tootja ise vajalikud tingimused nende paigaldamiseks või korrashoiu tagamiseks. Samuti tohib projekteerimisel, paigaldamisel, kontrollimisel või hooldamisel lähtuda spetsiifilistest tehnilistest spetsifikatsioonidest, tehnilistest normidest või asjakohastest standarditest, kus on seda valdkonda käsitletud, või mis on seotud konkreetse tuleohutuspaigaldisega. Erinevad tehnilised spetsifikatsioonid, normid või asjakohased standardid käsitlevad samuti üksikasjalikult erinevaid võimalusi ja lahendusi, kuidas tagada tuleohutuspaigaldise toimivus selle ehitamisel, paigaldamisel ja edaspidisel kasutamisel. Näiteks tehniline spetsifikatsioon CEN/TS 54-14:2004 "Automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem. Osa 14: Planeerimise, projekteerimise, paigaldamise, üleandmise-vastuvõtu, kasutamise ja hoolduse eeskirjad" kajastab automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valdkonda või standard EVS-EN 12845:2005+A2:2009 "Paiksed tulekustutussüsteemid. Automaatsed sprinklersüsteemid. Projekteerimine, paigaldamine ja hooldus" automaatse sprinklersüsteemi valdkonda. Samuti on selliseid tehnilisi norme ja asjakohaseid standardeid nii piksekaitse, tuletõrje voolikusüsteemi, turvalgustuse kui ka erinevate kustutussüsteemi-

TULEOHUTUSE SEADUS

de kohta. Tehnilised normid on olulised, kui õigusaktide tasandil puuduvad detailsed ohutusnõuded mingisuguse tuleohutuspaigaldise projekteerimiseks, paigaldamiseks, kontrollimiseks või hooldamiseks ning seejuures saab ühe võimaliku lahendusena rakendada ohutuse tagamiseks tehnilise normi või asjakohase standardi järgimist. Nimetatud tegevus on sellisel juhul seotud ka hea ehitustava järgimisega ehitise ohutuse tagamiseks. Samas ei ole välistatud muude alternatiivsete lahenduste kasutamine, kui need tagavad piisava ohutustaseme. Samuti tuleb arvestada, et tuleohutuspaigaldis on seotud ehitise oluliste tuleohutusnõuetega (nt ehitises tule ja suitsu leviku takistamine, evakuatsiooni tagamine, päästetöö läbiviimise võimaldamine jne), mis on sätestatud Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määruses nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded". Nimetatud Vabariigi Valitsuse määruse § 2 lg 3 p-de 2–4 kohaselt tohib ehitise või selle osa vastavust olulistele tuleohutusnõuetele tõendada ka läbi tehnilise normi või asjakohase standardi kasutamise, samuti arvutuslikult, analüütiliselt või muul usaldusväärsel viisil. Arvestada tuleb, et tuleohutuspaigaldised ning nõuded nende projekteerimiseks, paigaldamiseks, kontrollimiseks või hooldamiseks on väga erinevad ja pidevalt muutuvad, tulenevalt näiteks seadmete ja süsteemide tehnilisest arengust, mistõttu on raske ette näha detailseid, spetsiifilisi ja universaalseid nõudeid ainult õigusaktide tasandil. Seetõttu tuleb vajaduse korral arvestada ka tuleohutuspaigaldiste kohta käivate tehniliste normide ja tootja juhistega, kui need on seotud tuleohutuspaigaldiste otstarbe täitmisega.

Teatud tuleohutuspaigaldiste projekteerimist, paigaldamist, kontrollimist ja hooldamist on täpsustatud õigusaktide tasandil. Siseministri 07.01.2013 määrus nr 1 "Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitised, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse" käsitleb tulekahjusignalisatsioonisüsteemide projekteerimist, paigaldamist ja hooldamist. Siseministri 30.08.2010 määruses nr 39 "Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule" on täpsustatud tulekustutite ja tuletõrje voolikusüsteemide paigaldamist, kontrollimist ning hooldamist. Seega tuleb tulekahjusignalisatsioonisüsteemi, tuletõrje voolikusüsteemi ja tulekustuti osas arvestada ka nimetatud siseministri määrustes toodud ohutusnõuetega.

2. Seaduse kohaselt võib tuleohutuspaigaldise turule lasta või kasutusele võtta, kui see vastab **tehnilises normis sätestatud tingimustele**. Siinkohal on mõeldud, et turule lastav või kasutusele võetav tuleohutuspaigaldis ja selle komponendid peavad olema ohutud ehk tagama ettenähtud optimaalse ohutustaseme. Seepärast on seaduses toodud kohustus, et tuleohutuspaigaldis peab vastama tehnilises normis sätestatud tingimustele, kus ongi toodud vastav optimaalne ohutustase. Need tehnilised normid käsitlevad tuleohutuspaigaldise erinevatele komponentide ning osadele mõeldud ohutusnõudeid ja sellega seotud omadusnõudeid. Arvestada tuleb, et tuleohutuspaigaldis on seotud ehitise tuleohutusega ning oluliste tuleohutusnõuete täitmisega,

TULEOHUTUSE TAGAMINE

mistõttu on tuleohutuspaigaldise komponentidele esitatud mõneti rangemad nõuded võrreldes tavapäraste seadmete või süsteemidega. Tuleohutuspaigaldisega seotud nõutav ohutustase tuleneb peamiselt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu ehitustoodete määrusest (305/2011/EL) ning sellega seotud harmoniseeritud standarditest. Näiteks peab tuletõrje voolikusüsteem ja selle komponendid vastama standardiseeria EVS-EN 671 nõuetele. Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi ja selle komponentide puhul tuleb lähtuda standardiseeria EVS-EN 54 nõuetest. Samuti peavad gaaskustussüsteemi ja selle komponendid vastama standardiseeria EVS-EN 12094 nõuetele. Sprinkler- ja veepihustussüsteemid ning nende komponendid peavad vastama standardiseeria EVS-EN 12259 nõuetele. Suitsu ja soojuse eemalduse seadmestiku puhul tuleb lähtuda standardiseeria EVS-EN 12101 nõuetest. Kantava tulekustuti puhul tuleneb nõutav ohutustase peamiselt Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu direktiivist (97/23/EÜ) ja sellega seotud harmoniseeritud standarditest, kuna tulekustuti on sellisel juhul surveseade. Seetõttu peavad kantav tulekustuti ja selle komponendid vastama standardiseeria EVS-EN 3 nõuetele. Kui mingisugune tuleohutuspaigaldis ning selle komponendid ei vasta ettenähtud nõuetele ja ei taga seetõttu piisavat ohutustaset, ei tohi seda tuleohutuspaigaldist turule lasta või kasutusele võtta. Täpsemad nõuded toote turule laskmiseks või kasutusele võtmiseks on sätestatud TNVS-s. Kui turule lastud või kasutusele võetud tuleohutuspaigaldis või tulekustuti ei vasta tehnilises normis ettenähtud ohutusnõuetele, võib toote nõuetele vastavuse üle riiklikku järelevalvet teostav turujärelevalveasutus (sõltuvalt konkreetsetest asjaoludest võib pädevaks ametkonnaks olla Tarbijakaitseamet või Tehnilise Järelevalve Amet) isiku vastutusele võtta näiteks toote turule laskmise ja turul kättesaadavaks tegemise tingimuste rikkumise eest.

3. Elamu või korteri puhul peab vähemalt ühes ruumis olema autonoomne tulekahjusignalisatsiooniandur. Autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduri paigaldamise peab tagama elamu või korteri omanik. Siinkohal on mõeldud, et autonoomne tulekahjusignalisatsiooniandur peab olema igas ühepereelamus ja mitmepereelamu või mõne muu kasutamisosstarbega ehitise korral igas korteris, vähemalt ühes ruumis. Käesolev nõue ei laiene küll muu kasutusosstarbega ehitistele, kui seal puuduvad eluruumid, kuid siinjuures tuleb arvestada EhS-i alusel väljaantud Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määrusega nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded", mis täpsustab tulekahjusignalisatsiooni nõutavust erinevate kasutusviisidega ehitistes. Seaduse nõude puhul tuleb arvestada, et kui elamu või korteri omanik paigaldab autonoomsest tulekahjusignalisatsiooniandurist sama otstarbega ja eesmärki täitva tõhusama tulekahju avastava ja sellest teavitava süsteemi (nt autonoomse või automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi), võib lugeda nõude täidetuks.

Kohustus elamu või korteri varustamiseks autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga on pandud elamu või korteri omanikule, kuna ohutuse tagamine eluruumis

TULEOHUTUSE SEADUS

on eelkõige omaniku ülesanne. Arvestada tuleb, et elamu või korteri varustamine autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga on üks oluline osa selleks, et tuleohutus oleks järjepidev. Tegemist on tuleohutusnõudega, mille eesmärk on konkreetse seadme olemasolu ja paigaldamise abil tagada eluruumis ohutu füüsiline keskkond ning tulekahju varane avastamine. Seega eeldab autonoomse tulekahjusignalisatsioonianhuri kasutamine, et see paigaldatakse ehitisse püsivalt ning on eluruumis kogu ehitise kasutamisaja jooksul (siiski ei välista see tulekahjuanduri asukoha muutmist elamus või korteris). Nimetatud nõue on seotud oluliste ehitise tuleohutusnõuete täitmisega. Seetõttu ei ole otstarbekas panna eluruumi valdajale (nt korteri üürnik) vastutust ehitusliku tuleohutuse tagamise eest (näiteks kuhu paigaldada suitsuandur), kui korter ei kuulu temale. Küll ei välista see seda, et omanik ei saaks valdajale näiteks üüri- või rendilepinguga ja koosmõjus AÕS-ga edasi anda kohustust kontrollida ning hooldada autonoomset tulekahjusignalisatsioonianurit.

Kui elamu või korter jäetakse autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata, võib selle omaniku vastutusele võtta TuOS § 52 alusel (elamu ja korteri autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata jätmine). Samas peab arvestama, et omanik ei saa vastutada selle eest, kui eluruumi valdaja (nt korteri üürnik) võtab tulekahjusignalisatsioonianhuri omavoliliselt laest alla või jätab teadlikult tagamata selle toimimise. Peale tulekahjusignalisatsioonianhuri paigaldamise on oluline ka, et see oleks tulenevalt TuOS §-st 31 töökorras ja täidaks otstarvet.

4. Siseministrile on antud volitusnorm kehtestada määrusega nõuded tuleohutuspaigaldistele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule. Nimetatud volitusnorm annab siseministrile õiguse vajaduse korral kehtestada detailsemad nõuded tuleohutuspaigaldistele, et tagada nende nõuetekohane valik, paigaldus, tähistatus ja korrashoid. Siseminister on määrusega kehtestanud "Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitised, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse". Nimetatud määrus sätestab nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemide projekteerimiseks, paigaldamiseks, kasutamiseks ja hooldamiseks ning nõuded automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteadete edastamiseks Häirekeskusesse. Siseministri määruses "Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule" on käsitletud tuletõrje voolikusüsteemi ning nende paigaldamist, tähistamist ja korrashoidu. Samuti võib siseminister kehtestada eraldi korralduslikke nõudeid näiteks turvalgustusele, piksekaitsesele, automaatsetele tulekustutussüsteemidele, suitsu ja soojuse eemaldamise seadmestikule või muudele tuleohutuspaigaldistele, kui selleks peaks olema praktiline vajadus.

5. Siseminister on määrusega kehtestanud "Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule". Nimetatud si-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

seministri määrus täpsustab tulekustutite vajadust, valikut, paigutust, tähistust ning korrashoidu (sh vaatlust, kontrolli ja hooldust). Kui mingisuguses ehitises puudub ettenähtud tulekustuti või see pole töökorras (nt kontrollitud või hooldatud), võib isiku võtta vastutusele TuOS § 50 alusel (tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumine). Tulekustutite vajadus mootorsõidukites on sätestatud LS-s ja selle alusel kehtestatud alamaktides (täpsemalt on see üks osa mootorsõidukite tehnonõuetest ja varustusele esitatavatest nõuetest).

§ 33. Tuleohutuspaigaldist projekteeriv, ehitav ja hooldav isik

Isikul, kes projekteerib, ehitab või hooldab automaatset tulekahjusignalisatsioon- ja automaatset tulekustutussüsteemi, hooldab tulekustutit ning kontrollib ja hooldab tuletõrje voolikusüsteemi, peavad olema:

- 1) registreering majandustegevuse registris ja
- 2) lepinguline suhe käesoleva seaduse §-s 34 nimetatud vastutava spetsialistiga, välja arvatud juhul, kui füüsilisest isikust ettevõtja on ise vastutav spetsialist.

§ 33 sätestab nõuded **tuleohutuspaigaldist projekteerivale, ehitavale ja hooldavale isikule**. Tuleohutusnõude eesmärk on see, et tuleohutuspaigaldisi projekteeriks, ehitaks ja hooldaks pädev isik. Arvestada tuleb, et tuleohutuspaigaldis on seotud tulekahju avastamise, tule ja suitsu leviku takistamise ning samuti ohutu evakuaatsiooni ja päästetöö tagamisega ehitises, mistõttu on selle projekteerimisele, ehitamisele ja hooldamisele esitatud mõneti rangemad nõuded. Peale selle eeldab tuleohutuspaigaldise projekteerimine, ehitamine või hooldamine isikult spetsialisti teadmisi ja kogemust, et järgitaks nõudeid ja tagataks ohutus. Seetõttu tohib seaduse kohaselt nimetatud toiminguid teha ainult pädev isik. Seaduse käesolevas paragrahvis on isiku all mõeldud nii juriidilist isikut kui ka füüsilisest isikust ettevõtjat. Käesoleva paragrahvi nõuded laienevad järgmistes valdkondades:

- automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projekteerimine, ehitamine ja hooldamine;
- automaatse tulekustutussüsteemi projekteerimine, ehitamine ja hooldamine;
- tulekustuti hooldamine;
- tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimine ja hooldamine.

Eespool nimetatud tuleohutuspaigaldistega seotud toiminguteks peab isikul olema registreering majandustegevuse registris ja lepinguline suhe vastutava spetsialistiga (välja arvatud juhul, kui füüsilisest isikust ettevõtja on ise vastutav spetsialist). Seaduses toodud nõue on eeldus selleks, et isik tohib üldse tuleohutuspaigaldist projekteeri-

TULEOHUTUSE SEADUS

da, ehitada või hooldada. Registreeringutega seonduvat reguleerib majandustegevuse registri seadus (edaspidi MTRS). MTRS-i kohaselt registreeritakse majandustegevuse registris erinõuetega tegevusaladel tegutsevad ettevõtjad, mistõttu majandustegevuse registri registreeringut võib teatud tegevusaladel nagu tuleohutuspaigaldiste projekteerimine, ehitamine või hooldus, tegutsemise puhul pidada põhjendatuks. Seda eelkõige põhjusel, et tuleohutuspaigaldiste projekteerimine, paigaldamine ja hooldamine on vastutusrikas tegevus ning seetõttu võivad tegevust osutada ainult vastava pädevusega isikud. Majandustegevuse registri kanne tagab erinõuetega tegevusaladel tegutsevate ettevõtjate andmete kättesaadavuse registrist ja nende üle tõhusa järelevalve. Majandustegevuse registri pidajaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium, kes ühtlasi tegeleb registreeringute menetlemisega. Nõuded vastutavale spetsialistile on sätestatud TuOS §-s 34.

Majandustegevuse registrist on võimalik kontrollida isiku pädevust tuleohutuspaigaldise projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks. Täpsemalt on võimalik kontrollida näiteks kehtiva registreeringu olemasolu, vastutava spetsialisti olemasolu ja andmeid ning isiku täpsemat tegevusala (st milline on isikule registreeringuga antud pädevus). Oluline on arvestada, et TuOS § 35 lg 2 p-de 1–3 kohaselt võib Päästeamet teha otsuse kustutada isik majandustegevuse registrist, kui ettekirjutus on jäetud korduvalt täitmata, isik ei vasta tegevusalal tegutsemise nõuetele või toime on pandud süütegu, millega on põhjustatud oht inimese elule, tervisele, varale või keskkonnale. Kui tuleohutuspaigaldist projekteerib, ehitab või hooldab ebapädev isik (sh puudub näiteks seadusega nõutud registreering või vastutav spetsialist), võib isiku võtta vastutusele TuOS § 50 alusel (tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumine). Samuti on registreeringuta tegutsemise KarS-i §-s 372 (tegevusloata ja keelatud majandustegevus) määratletud karistused.

Tulekustuti puhul tuleb märkida, et TuOS-st tulenevalt ei ole tulekustuti kontrollimiseks vajalik omada registreeringut majandustegevuse registris. Kuigi tulekustuti kontrollimiseks ei ole vaja eraldi registreeringut ega vastutavat spetsialisti, ei muutu nõuded tulekustuti kontrolli protseduuridele. Tulekustutit kontrolliv isik peab olema suuteline täitma ja järgima siseministri määrusega ette antud nõudeid. Tulekustutit kontrolliv isik vastutab ka nõuete järgimise, täitmise ning kontrolli kvaliteedi eest. Tulekustuti kontrollimisel tuleb lähtuda siseministri 30.08.2010 määrusest nr 39 "Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule". Täpsemad nõuded tulekustuti kontrollimise protseduuridele on sätestatud nimetatud määruse 4. peatükis "Tulekustuti korrashoid". Tulekustutite hooldamise protseduuriks on vajalik registreering majandustegevuse registris ning vastutava spetsialisti olemasolu.

2014. aastal jõustub MTSÜS. Tulenevalt MTSÜS-i jõustumisest (praegu kehtiva redaktsiooni kohaselt) muutuvad käesolevas paragrahvis senised tuleohutusosalased majandustegevuse registreeringud vastavalt majandustegevusteadeteks ja tegevusluba-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

deks (TuOS-i §-i 33 muudetakse ning seadust täiendatakse §-de 33¹ ja 33²). Nimetatud muudatuse kohaselt peab alates 2014. aastast majandustegevusteate esitama tulekustuti hooldamiseks ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimiseks ja hooldamiseks. Majandustegevusteate tähendab, et ettevõtjal on kohustus esitada enne majandustegevuse alustamist registripidajale teade asjaomasel tegevusalal majandustegevuse alustamise kohta. Tulekustuti hooldamise ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimise ja hooldamise puhul peab majandustegevusteate esitanud isikul endiselt olema vastutav spetsialist. Majandustegevusteate puhul saab ettevõtja kohe alustada majandustegevusega, ilma et peaks täiendavalt ootama mingisuguse taotluse või avalduse lahendamist. Tegevusluba peab taotlema automaatsete tulekahjusignalisatsioonisüsteemide ja automaatsete tulekustutussüsteemide projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks (siiski on MTSÜS-i puhul koostatud eelnõu, millega soovitakse nimetatud loakohustused muuta majandustegevusteteks). Tegemist on loakohustusega ehk teisisõnu peab seaduses sätestatud juhul olema ettevõtjal enne tegevusalal majandustegevuse alustamist tegevusluba. Nimetatud valdkonnas on tegevusloa kontrolli-eesmeks vastutava spetsialisti olemasolu ja tema pädevuse tõendamine. Oma sisult tähendab selle valdkonna tegevusloa taotluse lahendamine seda, et tegevusluba taotlevale isikule tehakse nn eelkontroll, kas tal on olemas pädev vastutav spetsialist või mitte, ning nõuete täitmise korral väljastatakse isikule vastav tegevusluba. Nõutava vastutava spetsialisti ja tema pädevustaseme puhul ei ole sisulist erinevust tulekustuti hooldamisel, tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimisel ja hooldamisel ning automaatsete tulekahjusignalisatsioonisüsteemide ja automaatsete tulekustutussüsteemide projekteerimisel, ehitamisel ja hooldamisel.

§ 34. Vastutav spetsialist

(1) Vastutav spetsialist on füüsiline isik, kes:

- 1) on pädev juhtima ja kontrollima automaatse tulekahjusignalisatsiooni- ja automaatse tulekustutusüsteemi projekteerimist, ehitamist ning nende hooldamist, tulekustuti hooldamist ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimist ja hooldamist;
- 2) on käesoleva seaduse §-s 33 nimetatud isikuga lepingulises suhtes, et oleks tagatud käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete järgimine.

(2) Vastutaval spetsialistil peab olema automaatse tulekahjusignalisatsiooni- ja automaatse tulekustutusüsteemi projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks omistatud kutse kutseeaduse tähenduses, mille kohaselt isik korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle töö eest.

(3) Vastutaval spetsialistil peab olema tulekustuti hooldamiseks ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimiseks ja hooldamiseks erialane ettevalmistus ning vähemalt kolmeaastane töökogemus selles valdkonnas.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kutse on omandatud mõnes teises Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis, siis tunnustatakse seda vastavalt välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele.

§ 34 kehtestab nõuded vastutavale spetsialistile, kes juhib ja kontrollib tuleohutuspaigaldise projekteerimist, ehitamist ja hooldamist. Seaduses esitatakse nõuded vastutava spetsialisti pädevusele, kvalifikatsioonile ja ettevalmistusele. Käesoleva paragrahvi nõuded on seotud seaduse § 33 nõuetega tuleohutuspaigaldise projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks. Vastutav spetsialist on füüsiline isik.

1. Vastutav spetsialist on **füüsiline isik, kes on pädev juhtima ja kontrollima** automaatse tulekahjusignalisatsiooni ja automaatse tulekustutusüsteemi projekteerimist, ehitamist ning hooldamist, tulekustuti hooldamist ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimist ja hooldamist. Teisisõnu kuulub vastutava spetsialisti pädevusse tuleohutuspaigaldise projekteerimine, ehitamine, hooldamine ning nende toimingute juhtimine. Samuti kontrollib vastutav spetsialist, et lähtutakse nõuetest ning et tuleohutuspaigaldis täidaks otstarvet. Näiteks peab vastutav spetsialist üle kontrollima automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi hooldamise ja selle kvaliteedi ning tagama, et nõuded oleks täidetud. Samuti peab ta juhtima ja üle kontrollima automaatse tulekustutusüsteemi projekteerimise või paigalduse jne. Vastutava spetsialisti ülesanded ja kohustused sõltuvad ettevõtja registreeringust ning tegevusalast (st millises tuleohutuspaigaldisega seotud valdkonnas tegutsetakse). Oluline on arvestada, et

TULEOHUTUSE TAGAMINE

ettevõtte vastutav spetsialist vastutab tuleohutuspaigaldise projekteerimise, ehitamise ja hooldamise nõuetekohasuse eest. Teisisõnu, kui ettevõtte tuleohutuspaigaldise projekteerimine, ehitamine või hooldamine ei ole olnud nõuetekohane, on seaduse kohaselt selle eest vastutav eelkõige vastutav spetsialist, kes pidi seda protsessi juhtima ja kontrollima. Seetõttu on ka vajalik, et tuleohutuspaigaldise projekteerimisel, ehitamisel ja hooldamisel oleks fikseeritud vastutava spetsialisti juhtimine ja kontrollimine (nt vastavusdeklaratsioonide, hooldusaktide või hoolduslipikute olemasolu ja nende allkirjastamine või oluliste dokumentide säilitamine). Seeläbi on riikliku järelevalvel võimalik kontrollida ka nõuete ja vastutava spetsialisti kohustuste täitmist. Samuti saab nii kergemini tuvastada neid juhtumeid, kus vastutav spetsialist ei ole tegelikult juhtinud ja kontrollinud protsessi ega teinud toiminguid, kuid tema nimi on valeandmeid teadlikult esitades kantud deklaratsioonidele, aktidele või muudele olulistele dokumentidele. Teisisõnu aitab see riikliku järelevalve käigus paremini tuvastada pettuseid ja tagab vastutavale spetsialistile kaitse selliste juhtumite ees.

Vastutav spetsialist peab olema lepingulises suhtes tuleohutuspaigaldist projekteeriva, ehitava ja hooldava isikuga. Lepinguline suhe tagab, et ettevõtjal on olemas vastutav spetsialist ehk selgelt on määratletud see isik, kes juhib ja kontrollib tuleohutuspaigaldise projekteerimist, ehitamist või hooldamist. Samuti lihtsustab see riiklikku järelevalvet, kuna menetluse käigus ei pea eraldi kindlaks tegema, kas vastutav spetsialist oli seotud konkreetse ettevõtjaga või mitte. Lepinguline suhe ei ole vajalik juhul, kui füüsilisest isikust ettevõtja on ise vastutav spetsialist. Nimetatud nõude eesmärk on tagada TuOS-s ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete järgimine. Teisisõnu on mõeldud, et vastutava spetsialisti abil tagatakse tuleohutuspaigaldise nõuetekohane projekteerimine, ehitamine ja hooldamine. Vastutava spetsialisti ülesanne on tagada, et seaduses ja õigusaktides sätestatud nõudeid järgitaks.

2. Seaduse kohaselt peab vastutaval spetsialistil olema automaatse tulekahjusignalisatsiooni- ja automaatse tulekustutussüsteemi projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks **antud kutse KutS-i tähenduses**, mille kohaselt korraldab isik ressursside jagamist, teiste tööd ning vastutab tehtud töö eest. Seaduses on eelkõige mõeldud, et vastutav spetsialist peab olema pädev juhtima ja kontrollima tuleohutuspaigaldise projekteerimist, ehitamist või hooldamist, mida tõendataksegi kutsetunnistusega. Seaduses pole selles valdkonnas peale kutsetunnistuse nõutud eraldi mitme aasta pikkust erialast töökogemust. Samas tuleb siinkohal arvestada, et selline täiendav nõue võib tuleneda näiteks kutsestandardist, kui see on üheks kutsetunnistuse omandamise eelduseks. Automaatsetel tulekahjusignalisatsioonisüsteemidel ja automaatsetel tulekustutussüsteemidel on kutsestandard "Turvasüsteemide tehnik III", mis võimaldab isikul spetsialiseeruda nii tulekahjusignalisatsioonisüsteemide, gaaskustutussüsteemide kui ka sprinkler- ja vahttulekustutussüsteemide valdkonnas. Oluline on, et isiku kutsetunnistus oleks seotud selle tuleohutuse valdkonnaga, milles täpsemalt tegutsetakse (st

TULEOHUTUSE SEADUS

kas automaatsete tulekahjusignalisatsioonisüsteemide või automaatsete tulekustutus-süsteemide valdkonnas). Turvasüsteemide tehnik III kutsequalifikatsioon annab isikule lisaks spetsiifilistele erialastele teadmistele ja kompetentsidele pädevuse turvasüsteemide (sh tuleohutussüsteemide) valdkonnas töögruppide juhtimiseks, teiste töötajate juhendamiseks, objekti piires ressursside jagamiseks ning klientide teenindamiseks. Nimetatud kutsetunnistuse saanud isikute nimekiri on nähtaval SA Kutsekoja kodulehel (www.kutsekoda.ee). Kutsekoja koduleheküljelt saavad inimesed kontrollida, kas vastutav spetsialist on enda pädevust tõendanud või mitte.

3. Tulekustuti hooldamiseks ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimiseks ja hooldamiseks peab vastutaval spetsialistil olema **erialane ettevalmistus ning vähemalt kolmeaastane töökogemus selles valdkonnas**. Siinkohal on mõeldud, et vastutav spetsialist peab olema pädev juhtima ja kontrollima tulekustuti hooldamist ning tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimist ja hooldamist. Nimetatud pädevuse tõendamiseks on seaduse kohaselt vajalik omada esiteks erialast ettevalmistust ning teiseks vähemalt kolmeaastast töökogemust konkreetselt selles valdkonnas. Mõlemad tingimused peavad olema täidetud, et isik võiks vastutava spetsialistina tegutseda. Kuna tulekustuti hooldamiseks või tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimiseks ja hooldamiseks ei ole olemas eraldi vastavat kutsestandardit, mis antud kompetentse käsitleks, on seaduses pädevuse tõendamist laiendatud erialase ettevalmistusega. Erialast ettevalmistust võib tõendada näiteks vastava täiendkoolituse, erialakursuse või väljaõppe läbimise (sh tootjapoolne koolitus või väljaõpe), antud kompetentsi käsitleva kutsetunnistuse omandamise (nt mõni tuleohutuse või inseneri valdkonna kvalifikatsioon, kui vastav kompetents on selles määratletud), erialase hariduse omandamise või muu sellisega (kui see käsitleb seda valdkonda ja annab erialase ettevalmistuse). Samuti on erialast ettevalmistust võimalik omandada töökogemuse või praktikaga selles valdkonnas. Samuti ei ole välistatud, et tulevikus töötavad huvigrupid selles valdkonnas pädevuse tõendamiseks välja kutsestandardi. Kolmeaastane töökogemus selles valdkonnas tähendab seda, et vastutavaks spetsialistiks saamiseks peavad isiku varasemad tööülesanded ning -kogemused olema seotud konkreetselt tulekustuti hooldamise või tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimise ja hooldamisega. Kui isik on töötanud küll sellises ettevõttes, mis tegeleb tulekustuti hooldamisega või tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimise ja hooldamisega, kuid tema enda tööülesanded on seisnenud milleski muus, ei saa seda lugeda erialaseks töökogemuseks. Oluline on arvestada, et erialane töökogemus on seotud kompetentsi omandamisega praktilise kogemuse ja vastavate tööülesannete täitmise kaudu.

4. Seaduses on täpsustatud, et kui automaatse tulekahjusignalisatsiooni- ja automaatse tulekustutus-süsteemi projekteerimise, ehitamise ja hooldamise **kutsetunnistus on omandatud mõnes teises Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis**, tunnustatakse seda vastavalt VKTS-le ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele. Euroopa Majan-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

dupiirkonnas (Euroopa Liidu liikmesriigid ning lisaks Island, Norra ja Liechtenstein) tuleb tagada kaupade, inimeste, teenuste ning kapitali vaba liikumine. Seetõttu tuleb teenuste vaba liikuvuse tagamiseks võimaldada ka teistes riikides pädevuse saanud isikutel olla automaatse tulekahjusignalisatsiooni- ja automaatse tulekustutusüsteemi projekteerimise, ehitamise ja hooldamise vastutavad spetsialistid. Kui ühes Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis on välja antud vastutava spetsialisti pädevusega seotud kvalifikatsioon, kehtib see kvalifikatsioon ka Eestis. Tegevuse alustamisel ei tule eraldi teavitada Päästeametit, kes teostab selles valdkonnas riiklikku järelevalvet. Siinjuures tuleb arvestada, et sellisel juhul peab teise riigi vastutav spetsialist ikkagi arvestama Eestis kehtivate tuleohutusnõuetega. Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustatakse VKTS kohaselt. VKTS § 7 lg 5 sätestab, et välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamiseks pädevad asutused ja kontaktpunktid nimetab Vabariigi Valitsus korraldusega.

§ 35. Registreerimismenetlus

(1) Registreerimismenetlusele kohaldatakse majandustegevuse registri seaduses sätestatud käesolevast paragrahvist tulenevate erisustega.

(2) Päästeamet võib teha majandustegevuse registrisse kantud käesoleva seaduse §-s 33 nimetatud isiku kohta majandustegevuse registrist kustutamise otsuse järgmistel juhtudel:

- 1) ettekirjutuse korduva täitmata jätmise korral;
- 2) kui isik ei vasta sellel tegevusalal tegutsemise nõuetele;
- 3) kui isik on toime pannud süüteo, millega on põhjustatud oht inimese elule, tervisele, varale või keskkonnale.

(3) Lisaks majandustegevuse registri seaduses sätestatule keeldub registripidaja isiku registreerimisest, kui registripidaja on isiku andmed kustutanud eelneva 60 päeva jooksul käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel.

(4) Lisaks majandustegevuse registri seaduses sätestatule kustutab registripidaja registreeringu käesoleva paragrahvi lõike 2 otsuse alusel kas selle otsuse vaidlustamise tähtaja möödumisel, kui otsust ei vaidlustatud, või kui otsus vaidlustati, siis vaidlustatud otsuse jõusse jätnud kohtulahendi jõustumise päevast arvates.

§ 35 sätestab nõuded registreerimismenetlusele. Registreerimismenetluses tuleb lähtuda MTRS-s sätestatud nõuetest, arvestades TuOS-i erisusi. Tuleohutuspaigaldise projekteerimiseks, ehitamiseks ja hooldamiseks peab isikul ühe tingimusena olema vastav registreering majandustegevuse registris. Seaduses antakse Päästeametile võimalus otsustada teatud juhtudel tuleohutuspaigaldist projekteeriv, ehitav ja hooldav isik majandustegevuse registrist kustutada. Samuti täpsustatakse registripidaja kohustusi registreeringu kustutamisel. Siinjuures on majandustegevuse registri pidajaks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Seaduse käesolev paragrahv muutub

2014. aastal MTSÜS-i jõustumise ning registreeringute kaotamise tõttu kehtetuks. MTSÜS-i jõustumisel võib edaspidi majandushaldusamet teha otsuse majandustegevuse peatamiseks või keelamiseks ning samuti tegevusloa peatamiseks või kehtetuks tunnistamiseks.

1. Registreerimismenetlusele kohaldatakse **MTRS-s sätestatud** käesolevast paragrahvist tulenevate erisustega. MTRS § 13 kohaselt on registreerimismenetlus registripidaja, valitsusasutuse, valla- või linnavalitsuse tegevus registreerimistaotluse vastuvõtmisel, registreerimisel, registriandmete muutmisel, registreeringu peatamisel, õigsuse kinnitamisel ja kustutamisel, samuti tegevusloa registrikande tegemine, muutmise ja kustutamine. TuOS-s sätestatud registreerimismenetluse eesmärk on anda Päästeametile õigus vajaduse korral ja teatud juhtudel otsustada tuleohutuspaigaldist projekteeriva, ehitava ja hooldava isiku kustutamise majandustegevuse registrist. MTRS-s on toodud üldised põhimõtted nii registreerimismenetlusele kui ka isiku registreeringu kustutamiseks. TuOS-s on erisustena sätestatud tingimused, millal Päästeamet võib otsustada tuleohutuspaigaldist projekteeriva, ehitava ja hooldava isiku registreeringu kustutamise, samuti on täpsustatud registripidaja kohustusi registreeringu kustutamisel.

2. Päästeamet võib teha majandustegevuse registrisse kantud TuOS §-s 33 nimetatud isiku kohta **majandustegevuse registrist kustutamise otsuse**. Teisisõnu võib Päästeamet teha otsuse tuleohutuspaigaldist projekteeriva, ehitava või hooldava isiku registreeringu kustutamiseks majandustegevuse registrist. Kustutamise otsuse tegemiseks peavad olema täidetud teatud tingimused. Täpsemalt võib Päästeamet seadusest tulenevalt teha kustutamise otsuse ainult järgmistel juhtudel: ettekirjutuse korduva täitmata jätmise korral; kui isik ei vasta sellel tegevusalal tegutsemise nõuetele; kui isik on toime pannud süüteo, millega on põhjustatud oht inimese elule, tervisele, varale või keskkonnale. Näiteks võib Päästeamet teha kustutamise otsuse, kui ettevõtja on korduvalt jätnud täitmata riikliku järelevalve ettekirjutuse tuleohutuspaigaldise nõuetekohaseks ehitamiseks või hooldamiseks (nt korduvalt on rikutud automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi paigaldamise nõudeid või hooldus on olnud ebakvaliteetne ja mittenõuetekohane) või kui ettevõtjal puudub seaduses ettenähtud lepinguline suhe vastutava spetsialistiga (nt vastutav spetsialist on ettevõtjaga oma lepingulise suhte lõpetanud). Isik ei pruugi vastata sellel tegevusalal tegutsemise nõuetele ka juhul, kui lepingulises suhtes oleva vastutava spetsialisti kutsetunnistus on kaotanud kehtivuse või tema pädevuse kohta on teadlikult esitatud valeandmeid. Samuti võib teha kustutamise otsuse juhul, kui ettevõtja tegevus ja nõuete rikkumine on põhjendanud ohtu inimese elule või tervisele (nt valesti projekteeritud või ehitatud gaaskustutusüsteemi iseeneslik rakendumine on põhjendanud ohtu ehitises viibivatele inimestele). Sellisel juhul on pandud toime süütegu, mis on põhjendanud ohtu inimese elule või tervisele. Sprinklersüsteemide või tuletõrje voolikusüsteemide puhul tuleb arvestada võimalusega, et näiteks paigaldus- või hooldustööde nõuete rikkumisel ja süsteemi põhjen-

TULEOHUTUSE TAGAMINE

damatul rakendumisel võivad kaasneda suured varalised kahjud vee kasutamise tõttu (veekahjustused ehitises). Tulekustuti ehk surveseadme mittenõuetekohane hooldus ja selle komponentide vale kokkupanek või tulekustuti liiga suure surve alla panemine võib samuti tuua aja jooksul kaasa õnnetuse ning põhjustada seeläbi ohtu inimese tervisele või elule.

Selleks et kustutada isik majandustegevuse registrist, peab Päästeamet tegema asjakohase kustutamise otsuse, arvestades TuOS-st tulenevaid võimalusi selle kohaldamiseks. Päästeameti kustutamise otsus on haldusakt, mille puhul tuleb lähtuda ka HMS-i põhimõtetest ja sätetest. Kuna käesoleva paragrahvi lõike 4 järgi kustutab registreeringu registripidaja, tuleb kustutamise otsus edastada ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (majandustegevuse registri pidajale). Registripidaja võib peale TuOS-s sätestatud võimalustele kustutada isiku registreeringu ka muudel juhtudel, kui sellekohane õigus tuleneb MTRS-st (nt isik on esitanud registripidajale valeandmeid või kui ettevõtja ei esita ettenähtud tähtaja jooksul kinnitust registreeringu õigsuse kohta vms).

3. Peale MTRS-s sätestatule keeldub registripidaja isiku registreerimisest, kui registripidaja on isiku andmed kustutanud **eelneva 60 päeva jooksul**. Käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel kustutab registripidaja registreeringu, kui Päästeameti kustutamise otsuse vaidlustamise tähtaeg on möödunud või kui vaidlustamise korral on jõustunud otsuse jõusse jätnud kohtulahend. Seaduse sätte eesmärk on tagada, et registreeringu kustutamise järel ei saaks isik taotleda kohe uut registreeringut. Näiteks kui isik rikub tuleohutuspaigaldise projekteerimisel, ehitamisel või hooldamisel korduvalt nõudeid või esitab teadlikult valeandmeid, siis selleks, et mõjutada isikut õiguskuulekalt käituma, keeldutakse isiku registreerimisest ehk teisisõnu piiratakse tema majandustegevus järgmiseks 60 päevaks. Vastasel juhul võiks isik kohe peale registreeringu kustutamist esitada uue taotluse registreeringu saamiseks ning seetõttu ei pruugi sellel olla mingisugust mõju isiku õiguskuulekama käitumise tekitamiseks. Seetõttu keelab seadus registripidajal isiku registreerimise järgmise 60 päeva jooksul.

4. Peale MTRS-s sätestatule kustutab registripidaja registreeringu Päästeameti kustutamise otsuse alusel kas selle otsuse vaidlustamise tähtaja möödumisel, kui otsust ei vaidlustatud, või kui otsus vaidlustati, siis **vaidlustatud otsuse jõusse jätnud kohtulahendi jõustumise päevast arvates**. Nimetatud säte tähendab, et registripidaja kustutab isiku registreeringu alles pärast kustutamise otsuse jõustumist — kas vaidlustamise tähtaja möödumisel või vaidlustatud otsuse jõusse jätnud kohtulahendi jõustumise päevast arvates. HMS-i § 75 kohaselt tuleb vaie haldusaktile esitada 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil isik vaidlustatavast haldusaktist teada sai või oleks pidanud teada saama. Seega ei saa registripidaja kohe pärast otsuse tegemist kustutada tuleohutuspaigaldist projekteeriva, ehitava ja hooldava isiku registreeringut, kuid võib seda teha kõige varem alates 30 päeva möödumisest, kui ei ole esitatud vaiet. See tagab isikule kaitse, et enne võimalikku vaiet registreeringut ei kustutata.

Tulekahjuteate edastamine Häirekeskusesse

§ 36. Automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate edastamine Häirekeskusesse

- (1) Ehitise omanik, kelle ehitisele tuleb paigaldada automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem, peab tagama automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate automaatse edastamise Häirekeskusesse.
- (2) Automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate peab automaatselt edastama Häirekeskusesse ehitiselt, kus esineb kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi ja kus võib tekkida suur varaline kahju ning mis vastab käesoleva paragrahvi lõike 6 alusel kehtestatud määruses sätestatud kriteeriumitele.
- (3) Ehitistel, kus on tagatud automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadme juures pidev valve, võib seadistada automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi sellise viivitusega, et esmajärjekorras saab tulekahjust teada valvepersonal. Kui valvepersonal määratud viivituse jooksul, mis ei või kesta kauem kui kolm minutit, ei ole häiret tühistanud, edastatakse tulekahjuteade Häirekeskusesse.
- (4) Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valdaja vastutab valehäire ennetamise eest, võttes tarvitusele meetmed valehäire ärahoidmiseks automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi toimimist katkestamata.
- (5) Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire on muudest faktoritest kui tulekahjust põhjustatud häire.
- (6) Ehitised, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse, kehtestab siseminister määrusega.

§ 36 käsitleb nõudeid automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate edastamiseks Häirekeskusesse. Seaduses tuuakse üldised kriteeriumid, millal tuleb tagada automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate automaatne edastamine Häirekeskusesse. Nõue hõlmab eelkõige neid ehitisi, kus on kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi või kus võib tekkida suur varaline kahju. Nõude eesmärk on tagada, et tulekahju korral teavitataks kohe Häirekeskust ning alarmeeritaks päästemeeskonnad, vältides raskeid tagajärgi nii inimese elule, tervisele kui varale ning teatud juhtudel ka keskkonnale. Seaduses määratletakse valehäirete ennetamise kohustus, võimalus rakendada automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi viiteaega ning täpsustada valehäire olemust. Siseminister kehtestab määrusega loetelu ehitistest, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade Häirekeskusesse juhtida.

TULEOHUTUSE TAGAMINE

1. Seaduses on üldise printsiibina sätestatud põhimõte, et ehitise omanik, kelle ehitisele tuleb paigaldada automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem, peab tagama automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva **tulekahjuteate automaatse edastamise Häirekeskusesse**. Nimetatud nõue määratleb, et kui ehitisse on paigaldatud automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem, peab ehitise omanik tagama, et automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulev tulekahjuteade juhitakse automaatselt edasi Häirekeskusesse. Nõue on vajalik, kuna tegemist on olulise tuleohutuspaigaldisega, mis on seotud tulekahju avastamise ja teavitamisega ning sellekohane informatsioon peab kiiresti jõudma Häirekeskusesse. Täpsemad kriteeriumid, millal automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulev tulekahjuteade tuleb automaatselt edastada Häirekeskusesse, on sätestatud käesoleva paragrahvi lõikes 2. Peale selle on käesoleva paragrahvi lõikes 6 antud siseministrile volitusnorm kehtestada määruse tasandil loetelu nendest ehitistest, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse. Seetõttu peab seaduse nimetatud üldist nõuet vaatama koosmõjus käesoleva paragrahvi lõigetega 2 ja 6. Näiteks juhul, kui ehitisse on küll paigaldatud automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem, kuid ehitis ei vasta siiski käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 6 sätestatud kriteeriumitele, ei pea ehitise omanik ka tagama automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate automaatset edastamist Häirekeskusesse. Ehitise automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteaded juhitakse Häirekeskusesse automaatse teatedastussüsteemi kaudu. Viimati nimetatu on eraldi süsteem (mitte tuleohutuspaigaldisega), mis vahendab tulekahjuteate automaatselt tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadmest Häirekeskusesse. Ehitised, kuhu peab paigaldama automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi, on toodud Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määramises nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded". Kui ehitise omanik jätab automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate automaatselt Häirekeskusesse edastamata, võib isiku vastutusele võtta TuOS § 53 alusel (automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadmest tuleva tulekahjuteate edastamata jätmise Häirekeskusesse).

2. Automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate peab automaatselt edastama Häirekeskusesse ehitisest, kus esineb **kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi ja kus võib tekkida suur varaline kahju**. Nimetatud üldised põhimõtted on seotud riskipõhisuse ja kõrgema tulekahjuriskiga, kuna tulekahju korral võib sellistes ehitistes paljude inimeste elu ohtu sattuda ja kaasneda suured varakahjud. Kõrgendatud tulekahjuohuga ehitises, sõltuvalt seal hoitavatest põlevmaterjalidest või -ainetest, võib ulatuslik õnnetus tuua kaasa ka suurema kahju keskkonnale. Eespool nimetatud põhjuste tõttu võib sellistes ehitistes olla tavapärasest keerukam ka päästetöö või evakuatsioon. Nendele põhimõtetele vastav ehitis võib olla näiteks suurem majutushoone, ravi- ja hoolekandenasutus, büroohoone, teater, haridusasutus,

TULEOHUTUSE SEADUS

kaubanduskeskus, muuseum, tööstus- või laohoone, suurõnnetuse ohuga ettevõtte tööstus- või laohoone jne. Samuti peab selline ehitis vastama käesoleva paragrahvi lõike 6 alusel kehtestatud siseministri määruses sätestatud täpsematele kriteeriumitele. Seaduse käesoleva paragrahvi lõike 6 alusel on kehtestatud loetelu nendest ehitistest, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse. Nimetatud siseministri määrus toobki välja detailsemad nõuded ja ehitiste loetelu jaotuse. Kui ehitis ei vasta siseministri määruses toodud kriteeriumitele, ei tule sinna paigaldatud automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulevaid tulekahjuteateid juhtida ka Häirekeskusesse. Siseministri 07.01.2013 määruses nr 1 "Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitised, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse" on täpsustatud, kuidas edastatakse automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade Häirekeskusesse ning on esitatud loetelu nendest ehitistest, kus seda tuleb teha.

3. Kui ehitise automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadme juures on pidev valve, **võib seadistada automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi sellise viivitusega**, et esmajärjekorras saab tulekahjust teada valvepersonal. Samas on eeltingimusena määratletud, et kui valvepersonal viivituse jooksul häiret ei tühista, edastatakse tulekahjuteade Häirekeskusesse. Samuti on seaduses sätestatud, et viivitus ei või kesta kauem kui kolm minutit. Seaduses toodud viivituse võimaluse rakendamise eesmärk on anda ehitise valvepersonalile võimalus kuni kolme minuti jooksul välja selgitada, kas tegemist on tulekahju, võimaliku tuleohu või valehäirega. Kui tegemist on valehäirega, tühistatakse tulekahjuteade ettenähtud aja jooksul. Sellega hoitakse ära Häirekeskuse asjatu teavitamine ja päästemeeskonna väljasõit. Kui valvepersonal ei jõua tulekahjuteadet tühistada kuni kolme minuti jooksul, peab olema tagatud tulekahjuteate automaatne edastamine Häirekeskusesse. See tähendab, et sõltumata viivituse rakendamisest, teavitatakse reaalse tulekahju korral ikkagi Häirekeskust. Näiteks võib valvepersonal avastatud tulekahju korral alustada evakuatsiooni või tulekahju kustutamist ning seetõttu ei jõuta manuaalselt tulekahjuteadet kohe Häirekeskusesse edastada. Et viivitus ei veniks liialt pikaks, on selle kestuseks määratud kuni kolm minutit ja tulekahjuteate tühistamata jätmise korral edastatakse teade automaatselt Häirekeskusesse. Nõude rakendamise oluline eeldus on, et valvepersonal viibib pidevalt keskseadme juures, et tulekahjust kohe teavitada. Samuti peab valvepersonal tulekahjuteadet kontrollima, et veenduda, kas tegemist on tulekahjuga või hoopis valehäirega. Iseenesest võib automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem olla seadistatud ka nii, et pideva valve korral edastatakse teade Häirekeskusesse viivitusega. Kui valve puudub, edastatakse tulekahjuteade kohe. Viiteaega ei tohi sellisel juhul rakendada, kuna tulekahjuteadet ei ole võimalik kontrollida.

Seaduses on sätestatud viivituse kestuseks kuni kolm minutit, kuna automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem avastab tulekahju selle algstaadiumis. Selle ajaga

TULEOHUTUSE TAGAMINE

jõuab kontrollida, kas tegemist on reaalse tulekahjuga või mitte, ning vajaduse korral saab kohe alustada esmaste kustutusvahenditega tulekahju kustutamist, piirata selle levikut või alustada evakuatsiooni. Samuti peab viivituse rakendamise korral andma valvepersonalile piisavalt aega, et kontrollida tulekahjuteadet ja valehäire võimalust ning vajaduse korral tulekahjuteade tühistada. Kolmest minutist pikem viiteaeg ning Häirekeskuse teavitamise viibimine võib olla ohtlik, kuna selle ajaga võib tulekahju areneda liialt suureks ja tuua kaasa raskemaid tagajärgesid. Üldine reegel on see, et tulekahju areneb eluohtlikuks umbes viie minuti jooksul.

Nimetatud nõuet on vaja rakendada eelkõige nendes ehitistes, kus valehäire esinemise tõenäosus on suurem või kus valehäirest põhjustatud tulekahjualarm võib tekitada inimestes asjatut segadust või paanikat. Valehäireid võib esineda rohkem ehitistes, kus on rohkem tulekahjuandureid, toimuvad tööstuslikud protsessid või kus on selline keskkond, mis võib soodustada tulekahjusignalisatsiooni asjatut rakendumist. Ehitises, kus on rohkem tulekahjuandureid, on valehäirete esinemise tõenäosus ka suurem. Näiteks võib selliseks ehitiseks olla suur kaubanduskeskus, tööstus- või laohoone, büroohoone vms. Valehäirest tingitud tulekahjualarm võib tekitada asjatut segadust näiteks ravi- ja hoolekandeesutuses, majutusasutuses, teatris, haridusasutuses jne. Tulekahjuteadet on vaja enne kontrollida, kuna inimeste asjatu evakuatsioon võib tekitada palju segadust. Ravi- ja hoolekandeesutustes võib patsientide ja klientide asjatu evakuatsioon olla ka mõneti ohtlik, sest nende inimeste tervislik seisund ei pruugi võimaldada transporti. Arvestada tuleb, et tehniliste süsteemide kasutamine toob paratamatult kaasa valehäireid. Üks võimalus neid ennetada ongi viiteaja rakendamine.

4. Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valdaja vastutab valehäire ennetamise eest. Valehäirete ennetamiseks peab valdaja võtma tarvitusele meetmed, et hoida valehäire ära automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi toimimist katkestamata. Siinkohal on mõeldud eelkõige automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi kasutamisega seotud valehäirete ennetamist. Näiteks peab valdaja tagama, et tema ehitises ei tehtaks selliseid tegevusi, mis võivad põhjustada valehäire (nt suitsetamine tulekahjuanduri all, asjatu tolmutamine või auru ja suitsu tekitamine anduri läheduses, tulekahjuteatenupu tahtlik vajutamine, ehitus- või tuletöö tegemine jne). Kohustus on pandud valdajale, kuna tema teostab faktilist võimu nii ehitise kui ka seal paikneva automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi kasutamise üle ning saab seetõttu rakendada kohe ja kergesti korralduslikke meetmeid valehäirete ennetamiseks. Valdaja on isik, kes saab näiteks visuaalse vaatluse teel tuvastada, kas ehitises on mingisugune oht tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire tekkimiseks või mitte. Näiteks saab valdaja kontrollida, et ehitus- või tuletööd tehes võetakse valehäire vältimiseks tarvitusele meetmed (nt tagatakse suitsu ventileerimine, anduri ajutine ja nõuetekohane kinnikatmine), ehitises suitsetatakse ainult selleks ettenähtud kohtades, vajaduse korral tagatakse tulekahjuteatenuppude kaitse (nt kaitseekraani kasutamine või spordisaalis

TULEOHUTUSE SEADUS

võrgu kasutamine) vms. Samuti saab valdaja selgitada ehitistes viibivatele isikutele, kuidas ja milliste meetmetega vältida ehitises valehäireid. Valehäirete ennetamine on seotud ka süsteemi nõuetekohase kasutamise ning hooldamisega. Valehäire ennetamiseks ei tohi katkestada automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi toimimist, mis tähendab, et valehäire vältimiseks ei tohi lülitada välja süsteemi häirekellasid, katta asjatult kinni mingisugust tulekahjuandurit, takistada töörežiimi funktsioneerimist tervikuna vms. Näiteks on mõeldamatu, et ehitise valdaja lülitab valehäirete vältimiseks välja ehitise tulekahjusignalisatsioonisüsteemi. Seda eriti juhul, kui ehitises viibib samal ajal palju inimesi (nt ravi- ja hoolekandeesutused, majutusettevõtted, ööklubid jne). Seeläbi seatakse tulekahju korral ohtu ka ehitises viibivate inimeste elud.

Valehäire põhjustamise eest on ette nähtud vastutus TuOS § 54 alusel (automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire põhjustamine). Karistamiseks tuleb enne kõike välja selgitada faktilised asjaolud, sh valehäire tekkepõhjus ning tuvastada isiku süüline käitumine. Samuti tuleb arvestada, kas valdaja võimuses oli üldse valehäire ennetamine ja kas isiku karistamine väärtemenetluse korras on otstarbekas. Arvestama peab, et valdaja ei saa vastutada selle eest, kui valehäire on põhjustatud näiteks projekteerimis-, ehitamis- või hooldusveast. Sellekohane vastutus on süsteemi projekteerijal, paigaldajal või hooldajal. Samuti ei saa valdaja vastutada selle eest, kui tulekahjuteatenupule on vajutatud pahatahtlikult. Samas kui ehitise valdaja lülitab automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi töörežiimist valehäire vältimiseks välja ja katkestab seeläbi selle toimepidevuse, võib isiku võtta vastutusele TuOS § 51 alusel (tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmine).

5. Seaduses on toodud valehäire mõiste: automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi **valehäire on muudest faktoritest kui tulekahjust põhjustatud häire**. Valehäire mõisteline määratlemine on seaduse tasemel vajalik, kuna vastasel korral jääb lahtiseks, mida võib lugeda tulekahjusignalisatsioonisüsteemi õigeks häiresignaali ja mida valehäireks. Valehäire mõiste on seotud automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi otstarbega – tulekahjualarmi kaudu tulekahju avastamine ning inimeste teavitamine. Ilma valehäire defineerimiseta ei ole võimalik isikut võtta ka vastutusele selle põhjustamise eest või sätestada meetmeid selle ennetamiseks. Valehäireid võivad põhjustada nii füüsiline keskkond kui ka süsteemi projekteerimis-, paigaldamis- ja hooldamisvead ning samuti inimlik eksimus või vale käitumine süsteemi kasutades (sh süsteemi pahatahtlik töölerakendamine).

Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteem on tehnoloogiline süsteem, mille kasutamine võib paratamatult kaasa tuua valehäire esinemise (nt süsteemi rikked või liiga tundlike seadmete rakendumine). Kuna üldjuhul on tegemist tundliku süsteemiga, võib see reageerida ka väiksemate keskkonnamuutuste peale (nt tolmused keskkonnad, temperatuurikõikumised, putukate sattumine anduritesse, niiskuse või mustuse esinemine vms). Selliseid füüsilise keskkonnaga seotud juhtumeid on raske lõplikult

TULEOHUTUSE TAGAMINE

väljastada. Siinjuures tuleb arvestada, et teatud keskkonnatingimustel peabki tulekahjusignalisatsioon tööle rakenduma, kuna on tekkinud süsteemi tavapärasest tööd segavad faktorid (nt suitsetamisest, söögitegemisest või tuletööde tegemisest tekkiv suits või aur, vinguanduri reageerimine vingugaasile või muudele osakeatele vms). Samuti ei saa lõplikult väljastada pahatahtlikku tulekahjuteatenupule vajutamist (st süsteemi mittesihipärasest käivitamisest). Siiski on praktikas oluline vähendada valehäirete tekkimise tõenäosust, väljastades eelkõige ebakvaliteetsed projekteerimis-, paigaldamis- või hooldustööd ning süsteemi pahatahtliku töölerakendamise. Valehäireid ennetatakse erinevate tegevuste koostöös — alates süsteemi nõuetekohasest projekteerimisest, paigaldamisest, kasutamisest kuni nõuetekohase hooldamiseni. Kui ühes etapis tehakse vigu või esineb puudusi, võib see tähendada valehäiret. Valehäireid saab ennetada ka riikliku järelevalve kaudu.

6. Siseminister kehtestab määrusega loetelu ehitistest, kust tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse. Siseministri 07.01.2013 määruses nr 1 "Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitised, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse" on kehtestatud ehitiste loetelu. Nimetatud siseministri määruses on täpsustatud kriteeriumeid, millal ehitise automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleb tulekahjuteade tuleb automaatselt Häirekeskusesse juhtida.

§ 37. Automaatse tulekahjuteate edastaja kohustused

(1) Automaatne tulekahjuteate edastaja on sideettevõtja, kes peab vastama elektroonilise side seaduses sideettevõtjale sätestatud nõuetele.

(2) Tulekahjuteate edastaja vastutab:

- 1) automaatsele teatedastussüsteemile esitatud nõuete täitmise eest;
- 2) automaatse teatedastussüsteemi katkematu toimimise jälgimise eest;
- 3) automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi omaniku teavitamise eest automaatse teatedastussüsteemi rikete ilmnemisel ning rikete likvideerimise eest.

§ 37 käsitleb nõudeid automaatse tulekahjuteate edastajale. Automaatse tulekahjuteate edastaja peab olema sideettevõtja. Tulekahjuteate edastaja on isik, kes peab tagama teate tehnilise kvaliteedi selleks, et automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleb tulekahjuteade juhiks automaatselt edasi Häirekeskusesse. Seaduses on täpsustatud, mille eest tulekahjuteate edastaja vastutab. Käesoleva paragrahvi eesmärk on see, et tulekahjuteate edastajale kehtestatud nõuded tagaksid automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulevate tulekahjuteadete automaatse edastamise Häirekeskusesse.

TULEOHUTUSE SEADUS

1. Seaduses on öeldud, et **automaatse tulekahjuteate edastaja on sideettevõtja**, kes peab vastama elektroonilise side seaduses (edaspidi ESS) sideettevõtjale sätestatud nõuetele. ESS § 2 p 5 kohaselt on elektroonilise side ettevõtja isik, kes osutab lõppkasutajale või teisele üldkasutatava elektroonilise side teenuse osutajale üldkasutatavat elektroonilise side teenust. Arvestada tuleb sellega, et automaatseks tulekahjuteate edastamiseks Häirekeskusesse ja selle toimepidevuse tagamiseks on automaatsele teatedastussüsteemile ette nähtud erinevad tehnilised nõudmised. Need nõuded on seotud peamiselt signaalide edastamisega ehitise automaatsest tulekahjusignalisatsioonisüsteemist Häirekeskusesse (nt rikketeade, tulekahjuteade, tühistamiseteade). Tulekahjuteade peab signaalina Häirekeskusesse jõudma hiljemalt 10 sekundi jooksul pärast edastuse algust. Samuti peab automaatne teatedastussüsteem olema pidevalt kasutatav ning ühenduse katkemise korral peab hiljemalt 100 sekundi jooksul rakenduma automaatne teavitamine. Signaalide edastamise nõuded tagavad selle, et tulekahju korral teavitatakse kiiresti Häirekeskust ning et see lahendus on toimiv ja jätkusuutlik. Täpsemad tehnilised nõuded automaatsele teatedastussüsteemile on toodud siseministri 07.01.2013 määruses nr 1 "Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitised, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse". Nimetatud tehniliste nõudmiste ning ka tulekahjuteate edastaja vastutuse tõttu (edastaja vastutab automaatse teatedastussüsteemi toimepidevuse eest) on tulekahjuteate edastajale esitatud kõrgemad nõuded.

2. Tulekahjuteate edastaja vastutab automaatsele teatedastussüsteemile esitatud nõuete täitmise, automaatse teatedastussüsteemi katkematu toimimise jälgimise, automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi omaniku teavitamise ning automaatse teatedastussüsteemi rikete ilmnmisel nende likvideerimise eest. Et erinevate isikute kohustused ja vastutused oleks automaatsele tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulev tulekahjuteate edastamisega Häirekeskusesse üheselt mõistetavad, on seaduses määratletud tulekahjuteate edastaja vastutus. Oluline on arvestada, et automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi puhul on teatud kohustused ka süsteemi omanikul, valdajal või hooldajal. Näiteks peab omanik tagama, et nõude korral edastataks ehitise automaatsele tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulev tulekahjuteade automaatselt Häirekeskusesse ning et süsteemi oleks ettenähtud aegadel hooldatud. Ehitise valdaja peab tagama, et valesignaalide vältimiseks ei lülitataks töörežiimist välja automaatset tulekahjusignalisatsioonisüsteemi, kuna see takistab ka automaatse teatedastussüsteemi toimepidevust. Hooldaja peab tagama, et tehtud hooldus on nõuetekohane ning vajaduse korral on katsetatud signaalide edastust ehitise ja Häirekeskuse vahel. Tulekahjuteate edastaja vastutus on tagada, et tehniline lahendus toimiks (s.h rikete likvideerimine ning tulekahjuteadete jõudmine Häirekeskusesse).

Tulekahjuteate edastaja vastutab automaatsele teatedastussüsteemile kehtestatud nõuete täitmise eest (sh tehniliste nõuded signaalide edastamisele). Nõuded

TULEOHUTUSE TAGAMINE

on sätestatud siseministri 07.01.2013 määruses nr 1 "Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitised, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse". Tulekahjuteate edastaja peab jälgima, et automaatse teatedastussüsteem toimiks katkematult. Siinkohal on mõeldud, et edastaja jälgib automaatse teatedastussüsteemi toimimist ning tuvastab selle katkemise. Näiteks on eespool nimetatud siseministri määruses kehtestatud süsteemile tehniline nõue, mille kohaselt peab automaatset teatedastussüsteemi pidevalt kontrollima ning hiljemalt 100 sekundi pärast teavitama edastusühenduse veast. Kui ilmnevad automaatse teatedastussüsteemi rikked, peab tulekahjuteate edastaja teavitama automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi omanikku ja rikked likvideerima, kui need tulenevad teatedastussüsteemist. Oluline on, et teatedastussüsteemi rikete ilmne misel saab sellest teada ka automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi omanik, kes saab õnnetuse korral Häirekeskust teavitada näiteks telefoni teel. Kui tulekahjuteate edastaja tegevus tekitab olukorra, kus tulekahjusignalisatsioonisüsteem ei funktsioneeris ettenähtult ega täida otstarvet, võib isiku vastutusele võtta TuOS § 51 alusel (tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmine).

3. PEATÜKK. RIIKLIKU JÄRELEVALVE TEOSTAJAD JA RAKENDATAVAD MEETMED

§ 38. Riikliku järelevalve teostajad

(1) Käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle teostavad riiklikku järelevalvet:

- 1) Päästeamet – kogu riigi territooriumil;
- 3) Tehnilise Järelevalve Amet – raudteetranspordi ja allmaarajatiste tuleohutusnõuete alal;
- 4) Lennuamet – tsiviillennunduse tuleohutusnõuete alal;
- 5) Veeteede Amet – veesõidukite (sealhulgas ujuvdokkide) tuleohutusnõuete alal;
- 6) Kaitseministeerium – kaitseväge ja Kaitseliidu harjutusväljadel;
- 7) Keskkonnainspektsioon – metsa- ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete alal.

(2) Päästeamet teostab riiklikku järelevalvet käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3–6 nimetatud ja muudes seadustes või nende alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tuleohutusnõuete täitmise üle ainult edasilükkamatutel juhtudel.

(3) Päästeamet teostab riiklikku järelevalvet metsa- ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete täitmise üle käesoleva seaduse § 16 kohaselt määratud suure tuleohu korral.

§ 38 sätestab riikliku järelevalve teostajad tuleohutusnõuete täitmise üle. Seaduses on esitatud need pädevad valitsusasutused, kellele on antud õigus teostada riiklikku järelevalvet tuleohutusnõuete täitmise üle. Samuti on seaduses määratletud, millised on valitsusasutuste täpsemad riikliku järelevalve pädevused ja valdkonnad riikliku järelevalve teostamiseks. Samuti on seaduses sätestatud, millistel muudel juhtudel teostab Päästeamet riiklikku järelevalvet nendes valdkondades, kus pädevus riikliku järelevalve teostamiseks on tavapäraselt mõnel muul valitsusasutusel. Ühtlasi täpsustatakse, millal teostab Päästeamet riiklikku järelevalvet metsa- ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete täitmise üle. Pädevuste määratlemine seaduses on äärmiselt oluline, kuna riiklikku järelevalvet võib teostada ainult pädev haldusorgan. Õigusriigi ja demokraatia põhimõtte järgi võivad avalikku võimu teostada vaid selleks volitatud usaldusväärsed isikud. Seaduses määratletud pädevused näitavad ka seda, milline valitsusasutus vastutab riikliku järelevalve eest (sh millises ulatuses). Kuigi pädevuste kattumisi tuleb vältida, ei ole see TuOS-i eesmärgist tulenevalt alati võimalik, kuna tuleohutuse tagamine ei oleks vastasel juhul täielikult saavutatav. Et erinevad valitsusasutused läh-

tuksid haldusotsuste (nt ettekirjutuse) tegemisel ühtsetest põhimõtetest, on oluline ka valitsusasutuste koostöö.

Riikliku järelevalve olemust tuleb selgitada laiemalt. Riikliku järelevalve olemuse määratleb KorS. Nimelt on KorS-i § 2 lg 4 kohaselt riiklik järelevalve korrakaitseorgani tegevus, mille eesmärk on ennetada ohtu, see tuvastada, tõrjuda ning kõrvaldada korrarikkumine. KorS-i § 5 lg 1 kohaselt on korrarikkumine avaliku korra kaitsealas oleva õigusnormi või isiku subjektiivse õiguse rikkumine või õigushüve kahjustamine. KorS-i § 4 lg 1 kohaselt on avalik kord ühiskonna seisund, milles on tagatud õigusnormide järgimine ning isikute subjektiivsete õiguste ja õigushüvede kaitstud. Seega on tuleohutuse valdkonnas korrarikkumiseks peamiselt tuleohutusnõude kui õigusnormi rikkumine. KorS-i § 6 lg 1 järgi on korrakaitseorgan seaduse või määrusega riikliku järelevalve ülesannet täitma volitatud asutus, kogu või isik. TuOS § 38 määratlebki pädevad valitsusasutused riikliku järelevalve teostamiseks tuleohutusnõuete täitmise üle, kelle tegevuse eesmärk on ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada tuleohutusnõuete rikkumine.

1. TuOS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle **teostavad riiklikku järelevalvet Päästeamet, Tehnilise Järelevalve Amet, Lennuamet, Veeteede Amet, Kaitseministeerium ja Keskkonnainspektsioon.** Täiendavalt võivad teistes eriseadustes olla sätestatud muud tuleohutusega seotud riikliku järelevalve pädevused. Näiteks annab EIOS § 37 lg 2 Päästeametile õiguse teostada oma pädevuse piires riiklikku järelevalvet elektripaigaldise nõuetele vastavuse üle. EHS-i § 62 lg 4 annab Päästeametile õiguse teostada riiklikku järelevalvet ehitise ja selle osa tuleohutusnõuete järgimise üle. Samuti annab lõhkematerjaliseaduse (edaspidi LMS) § 74 p 4 Päästeametile pädevuse teostada riiklikku järelevalvet LMS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete üle. Samuti võivad eriseadused anda tuleohutuse pädevuse riikliku järelevalve teostamiseks teistele valitsusasutustele. Näiteks KaevS § 25 kohaselt teostab Tehnilise Järelevalve Amet riiklikku järelevalvet kaevandamise üle (sh allmaarajatistes tulekahju tekkimise vältimise osas).

Päästeameti pädevuses on teostada riiklikku järelevalvet kogu riigi territooriumil. Seejuures lähtutakse TuOS-s ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetest. Teisisõnu on korralduslike tuleohutusnõuete riikliku järelevalve teostajaks peamiselt Päästeamet. Näiteks on Päästeameti pädevus kontrollida isikute üldisi tuleohutuse kohustusi, tuleohutuse enesekontrolli ja selle aruandlusega seonduvat, ettevõtete või asutuste tuleohutuse valmisolekut, evakuatsiooniohutust, küttesüsteemide ohutust, tuletööde tegemise ohutust, küttekoldevälise tule tegemise ohutust, põlvmaterjalide nõuetekohast ladustamist, avaliku ürituse tuleohutust, tuleohutuspaigaldiste olemasolu, toimivust ja korrahoidu, automaatselt tulekahjusignalisatsioonisüsteemilt tuleva tulekahjuteate automaatset juhtimist Häirekeskusesse, seadmete või paigaldiste tuleohutut kasutamist, tuletõrje veevarustuse nõuetekohasust jne. Siiski tuleb arvestada, et mõnes tuleohutusega seotud valdkonnas on riikliku järelevalve teostamiseks vajalikud

TULEOHUTUSE SEADUS

hoopis muud valdkondlikud eriteadmised (nt allmaarajatistes, tsiviillennunduses, vee-transportis jne). Seetõttu on peale Päästeameti riikliku järelevalve teostamise pädevus TuOS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatu üle spetsiifilistes valdkondades Tehnilise Järelevalve Ametil, Lennuametil, Veeteede Ametil, Kaitseministeeriumil ja Keskkonnainspektsioonil.

Tehnilise Järelevalve Amet teostab riiklikku järelevalvet raudteetranspordi ja allmaarajatiste tuleohutusnõuete üle. Seda põhjusel, et Tehnilise Järelevalve Ameti üks ülesandeid on suurendada ohutust nii raudteetranspordi kui ka allmaarajatiste valdkonnas tervikuna, sh näiteks raudteeveeremi ja raudteeliikluse või kaevandamise puhul. Lennuamet teostab riiklikku järelevalvet tsiviillennunduse tuleohutusnõuete üle, kuna ameti üks peamisi ülesandeid on ohutuse tagamine lennunduses. Veeteede Amet teostab riiklikku järelevalvet veesõidukite (sealhulgas ujvdokkide) tuleohutusnõuete üle, kuna ameti üks peamisi ülesandeid on ohutu ja turvalise veeliikluse tagamine. Nimetatud spetsiifilistes valdkondades tuleb riikliku järelevalve puhul arvestada, et TuOS § 28 lg 1 ja 2 alusel võib majandus- ja kommunikatsiooniminister kehtestada määrusega tuleohutusnõuded nii raudteetranspordile, tsiviillennundusele ja veesõidukile kui ka allmaarajatisele. Seega peavad eespool nimetatud valitsusasutused arvestama tuleohutusnõuete kontrollimisel majandus- ja kommunikatsiooniministri määrustes sätestatud tuleohutusnõuetega.

Kaitseministeeriumi pädevus on teostada riiklikku järelevalvet kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljadel. Peab arvestama, et kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljakud võivad asuda kinnistel territooriumitel, kuhu kõrvalised isikud iga päev ei satu. Harjutusväljaku asukoht ja selle kasutamine sõltub väljaõppest. Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljade kasutamine on seotud ka väljaõppekalendriga, mistõttu ei pruugi harjutusväljakud alati olla igapäevases, vaid pigem hooajalises kasutuses. Samuti võib igasuguse lahtise tule, lahingmoona, lõhkematerjalide või pürotehniliste toodete kasutamine olla seotud mõne lahingtaktikalise õppeharjutusega, mistõttu eeldab ohutuse hindamine riikliku järelevalve teostajalt spetsiifilisemaid erialateadmisi. Seetõttu ei pruugi teistel riikliku järelevalve teostamise pädevustega valitsusasutustel olla vajalikke teadmisi kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljade tuleohutuse kontrollimiseks. Samuti ei pruugi teistel valitsusasutustel olla alati informatsiooni harjutusväljade kasutamise kohta. Siinjuures tuleb arvestada veel võimalusega, et nii kaitseväelased, kaitseliitlased kui ka ajateenijad võivad väljaõppe ajal peatuda pikemalt laagris mõnes kaitseväe või Kaitseliidu harjutusväljakul ning kasutada sellel ajal lahtist tuld või telkides küttekoldeid, teha küttekoldevälisist tuld või suitsetada (määrates suitsetamise kohad). Seetõttu tuleb sellise tegevuse üle teostada ka korralduslikku järelevalvet, mis ongi Kaitseministeeriumi pädevuses. TuOS § 29 annab kaitseministrile volituse kehtestada määrusega kaitsejõudude tuleohutusnõuded. Kui asjakohane kaitseministri määрус on kehtestatud, peab Kaitseministeerium riikliku järelevalve teostamisel arvestama nimetatud määruses sätestatud kaitsejõudude tuleohutusnõuetega.

Keskkonnainspektsioon teostab riiklikku järelevalvet metsa- ja muu taimestikuga

kaetud alade tuleohutusnõuete alal, kuna nimetatud inspeksiooni üks peamisi ülesandeid on keskkonnajärelevalve teostamine. Ulatuslik metsa- või maastikutulekahju võib tekitada loodusele ja keskkonnale suurt kahju. Seetõttu on tuleohutusnõuete puhul seaduses üks riikliku järelevalve teostaja ka Keskkonnainspeksioon. Metsa- ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS-i §-des 16–18. Samuti tuleb siinjuures arvestada küttekoldevälise tule tegemise nõuetega, mis on sätestatud TuOS-i §-s 15. Keskkonnainspeksioonil on pädevus menetleda TuOS-i §-s 47 sätestatud väärtegusid (küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuete rikkumine).

2. Päästeamet teostab riiklikku järelevalvet TuOS-i § 38 lg 1 p-des 3–6 nimetatud ja muudes seadustes või nende alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tuleohutusnõuete täitmise üle ainult edasilükkamatutel juhtudel. Siinjuures on arvestatud, et riikliku järelevalve eesmärk on ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada tuleohutusnõuete rikkumine. Seega on antud olukorras Päästeameti riiklikku järelevalvet teostava päästeametniku peamine eesmärk tuleohu kõrvaldamine. Kuigi Päästeamet teostab riiklikku järelevalvet kogu riigi territooriumil, on teatud tuleohutusnõuete puhul riikliku järelevalve teostamise pädevus mõnel muul valitsusasutusel. Seetõttu on TuOS-s antud Päästeametile täiendav õigus riiklikuks järelevalveks näiteks raudteetranspordi, allmaarajatiste, tsiviillennunduse, veesõidukite ning kaitseväge ja Kaitseliidu harjutusväljakute üle. Samuti võib mõnes muus seaduses või õigusaktis olla sätestatud tuleohutusnõudeid, mille täitmise üle ei teosta riiklikku järelevalvet Päästeamet. Siiski võib Päästeamet regulaarsete tuleohutusülevaatuste ajal avastada teiste seaduste alusel kehtestatud tuleohutusnõuete rikkumisi (nt küttegaasi või vedelkütuse lekkimine mahutist või balloonest, gaasipaigaldise või -seadme tuleohtlikud rikked vms), mis võivad sekkumata jätmisel tekitada tulekahju. Seetõttu on vajalik, et päästeametnikul oleks õigus rakendada meetmeid, et tuleohtlikud rikkumised kohe kõrvaldada.

Edasilükkamatute juhtumite all on mõeldud eelkõige neid olukordasid, kus tuleohu avastamisel on päästeametniku kohene sekkumine vajalik selle konkreetse ohu kõrvaldamiseks või tõrjumiseks. Seejuures on mõeldud, et kuna olukord on kiireloomuline, ei saa päästeametnik oodata vastavas valdkonnas riikliku järelevalve pädevust omava valitsusasutuse ametniku kohalekutsumist ja alles seejärel sekkumist tuleohutusnõuete rikkumise kõrvaldamiseks. Teisisõnu on mõeldud olukordasid, kus Päästeameti riiklikku järelevalvet teostav päästeametnik on avastanud otsese tuleohu ning kui ta ohtu kohe ei kõrvalda, võib see tuua kaasa tulekahju või ohustada kellegi elu, tervist või vara. Näiteks võib selliseks edasilükkamatuks olukorraks olla juhtum, kus päästeametnik avastab allmaarajatises või seoses veesõiduki, lennuki või rongi kasutamisega mingisuguse tuleohtliku tegevuse (nt lahtise tule kasutamine kergesti süttivate materjalide lähedal, tuletööde tegemisel tuleohutusnõuete rikkumine, transpordiva-

TULEOHUTUSE SEADUS

hendi tankimise ajal selle kütusepaagi vahetus läheduses suitsetamine vms), mis võib põhjustada tulekahju. Sellisel juhul on päästeametnikul õigus anda ettekirjutus tuleohtliku tegevuse peatamiseks või lõpetamiseks. Samuti võib päästeametnik näiteks tuleohtlikul või suure tuleohuga ajal metsa ja muu taimestikuga ala tuleohutusnõudeid kontrollides avastada hooletu lahtise tule kasutamise või kulupõletamise kaitseväge või Kaitseliidu harjutusväljakul, mis võib lõppeda metsatulekahju tekitamisega. Sellisel juhul on kohe vajalik oht tõrjuda ehk tuleohtlik tegevus lõpetada. Kui päästeametnik avastab sellise tuleohutusnõuete rikkumise, millega ei kaasne otsest tuleohtu ja kus kohe sekkuda pole vajalik, antakse juhtumi lahendamise üle vastavat riikliku järelevalve pädevust omavale valitsusasutusele.

3. Päästeamet teostab riiklikku järelevalvet metsa- ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete täitmise üle TuOS-i § 16 kohaselt määratud **suure tuleohu korral**. Seega teostab Päästeamet riiklikku järelevalvet metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete üle olukorras, kus on kehtestatud suure tuleohuga aeg ja piirkond, millega kaasnevad teatud tuleohutusalsed piirangud. Arvestada tuleb, et suure tuleohuga ajal on igasuguse lahtise tule kasutamisel kõrgendatud metsa- ja maastikutulekahjude oht. Ulatuslikku metsa- ja maastikutulekahju käsitletakse omakorda riikliku hädaolukorrana, kui see võtab teatud mastaabi. Peale selle tekitab metsatulekahju suurt kahju looduskeskkonnale. Suure tuleohu korral on metsades ja muu taimestikuga kaetud aladel riikliku järelevalve teostamine eelkõige Päästeameti huvides, kuna suure tuleohuga ajal metsades võib tuleohutusnõuete rikkumine kaasa tuua ulatuslikud metsapõlengud, mille kustutamine on väga töömahukas ja ressursse nõudev. Seega koormab metsatulekahju oluliselt ka Päästeameti päästetehnika ja -ressursside kasutamist. Suure tuleohuga aja ja piirkonna kehtestab Päästeamet ning sellega kaasneva riikliku järelevalve teostamise peamine eesmärk on ennetada metsa- ja maastikutulekahjude teket. Kuna Päästeametil on õigus määrata suure tuleohuga aeg ja piirkond ning sellega kaasnevad piirangud, saab Päästeamet ise nende kehtestamisel vastavaid järelevalve tegevusi ja tuleohutusülevaatusi kõige paremini planeerida

Samas ei tähenda säte seda, et Keskkonnainspeksioonil puuduks suure tuleohuga ajal metsa ja muu taimestikuga kaetud aladel riikliku järelevalve teostamise õigus. Nimelt on TuOS-i § 38 lg 1 p 7 järgi Keskkonnainspeksioonil endiselt olemas tuleohutuse riikliku järelevalve teostamise pädevus metsa- ja muu taimestikuga kaetud aladel ning suure tuleohuga ajal. Seega on suure tuleohuga ajal riikliku järelevalve teostamise pädevus nii Päästeametil kui ka Keskkonnainspeksioonil. Samuti on metsa- ja maastikutulekahjude ennetamine mõlema valitsusasutuse huvides. Praktikas ei ole suure tuleohuga ajal otseselt vahet, kumb valitsusasutus metsa ja muu taimestikuga kaetud ala tuleohutusnõuete rikkumise riiklikul järelevalvel avastab, tähtis on see, et õigusrikkumisele reageeritaks.

§ 39. Valdusesse sisenemine ja dokumentide nõudmine

(1) Riiklikku järelevalvet teostav ametiisik võib siseneda valdaja teadmisel ja juuresolekul valdaja valduses olevale piiratud või tähistatud kinnisasjale, ehitisse, eluruumi või ruumi järelevalve teostamise ja tulekahju tekkepõhjuse väljaselgitamise eesmärgil. Tulekahju tekkepõhjuse väljaselgitamise eesmärgil võib valdaja juuresviibimiseta nimetatud objektidele siseneda üksnes siis, kui valdaja on varem määranud omapoolse isiku juuresviibimiseks. Juhul kui määratud isik ei saa samuti tulekahju tekkepõhjuse väljaselgitamise juures viibida, piisab valdaja nõusolekust nimetatud objektidele sisenemiseks. Valdaja teadmisseta ja talle juuresviibimise võimaluse andmiseta võib nimetatud objektidele siseneda üksnes siis, kui see on vajalik päästesündmuse väljaselgitamiseks.

(2) Riiklikku järelevalvet teostav ametiisik võib saada järelevalve teostamiseks vajalikku teavet, tutvuda asjakohaste dokumentide või nende koopiatega ning saada nendest ärakirju. Dokumentide nõudmine ja vastuvõtmine riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku poolt protokollitakse või fikseeritakse üldise asjaajamiskorra kohaselt. Kui dokumentide nõudmine ja nendega tutvumine toimub kohapeal, protokollitakse meede selle kohaldamisele allutatud isiku taotlusel.

§ 39 käsitleb valdusesse sisenemist ja dokumentide nõudmist. Paragrahvis sätestatakse, millal võib riiklikku järelevalvet teostav isik siseneda teise isiku (st valdaja) valdusesse või nõuda järelevalve teostamiseks vajalikke dokumente. Nimetatud paragrahvis on arvestatud ka sellega, et PS § 32 kohaselt on igaühe omand puutumatu. Omandi kasutamise, valdamise ja käsutamise kitsendused sätestatakse seaduses, samuti on § 33 kohaselt kodu puutumatu ning inimese eluruumi või valdusesse võib tungida tervise või teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks. Nimetatud PS-i riive on õigustatud juhul, kui see on põhjendatud teiste inimeste põhiõiguste ja -vabaduste kaitseks või avalikkuse huvides tegutsemiseks ning toimub seaduses kehtestatud viisil ja ulatuses. Näiteks ei riivata otseselt kodu puutumatus, kui eluruumi sisenetakse riikliku järelevalve teostamiseks ja suitsuanduri olemasolu kontrollimiseks, kuna suitsuanduri nõude eesmärk on inimeste elu päästmine ja tervise kaitsmine (sh teiste inimeste tervise ja elu kaitse korterelamus). Seega võib sellist eluruumi sisenemist riikliku järelevalve teostamise eesmärgil pidada põhjendatuks. TuOS-s on sätestatud, et üldjuhul tohib riiklikku järelevalvet teostav isik kinnisasjale, ehitisse, eluruumi või ruumi siseneda üksnes valdaja teadmisel ja juuresolekul. Erandjuhtudel tohib kinnisasjale, ehitisse, eluruumi või ruumi siseneda ka valdaja juuresviibimiseta. Samuti on riikliku järelevalve ametnikul õigus saada vajalikku teavet ja dokumente järelevalve teostamiseks. Oluline on arvestada, et KarS § 279 sätestab riikliku järelevalve takistamise, mille kohaselt võib isiku väärteomenetluse korras vastutusele võtta, kui ta takistab riikliku järelevalve teostamist või keeldub järelevalveks vajalike dokumentide või andmete esitamisest.

Sellisel juhul on võimalik karistada rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga. VTMS § 52 lg 5 kohaselt on selline vääртеomenetluse pädevus ka Päästeametil ja Keskkonnainspeksioonil (peale teiste pädevate ametkondade).

TuOS-i 3. peatükk sätestab riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku õigused sekunda füüsiliste ja juriidiliste isikute õigustesse. Kuigi PS-i alusel on Eestis kui õigusriigis tagatud igaühele tema põhiõiguste ja vabaduste kaitsmine riigivõimu poolt, ei tähenda see seda, et õigused ja vabadused on piiramatud. Kui isiku tegevus põhjustab ohtu (nt tuleoht), peab selle kõrvaldamiseks olema võimalik põhiõigusi piirata. PS § 3 kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes PS-i ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Kuna PS §-st 3 tuleneva seadusliku aluse põhimõtte kohaselt saab avalik võim põhiõigusi piirata ainult seaduses sätestatud juhul, on avaliku korra kaitsmiseks määratletud tuleohutusjärelevalve erisustest tulenevad spetsiaalsed sekkumisvolitused.

Samas ei saa tähelepanuta jätta asjaolu, et iga riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku tehtud toiming (nt nõuanne või selgitus) ei pruugi kujutada endast isikute põhiõiguste riivet ja seega ei ole seaduses selleks eraldi ette nähtud volitust. Paragrahvis 39 sätestatud valdusesse sisenemine ja dokumentide nõudmine on vajalik inspeksioonilise järelevalve teostamiseks, näiteks kui valdusesse sisenemise eesmärk on ohu ennetamine, on õigus siseneda ka ilma ohukahtluseta. Tegemist on inspeksioonilise järelevalvega seetõttu, et seda meedet võib kohaldada TuOS-i ja selle alusel antud õigusaktidest tulenevate nõuete kontrollimiseks ehk ohu ennetamiseks. Ohu ennetamine on korrakaitseaduse muutmise ja rakendamise seaduse (edaspidi KorSMRSE) eelnõu § 1 p 7 kohaselt see osa korrakaitsest, kui puudub ohukahtlus, kuid võimalikuks saab pidada olukorda, mille realiseerumisel tekib ohukahtlus või oht. Ohu ennetamine on muuhulgas teabe kogumine, vahetamine ja analüüs, toimingute kavandamine ja elluviimine ning riikliku järelevalve meetmete kohaldamine avalikku korda ähvardavate ohtude tõrjumiseks, sealhulgas süütegude ennetamine.

1. Seaduses on sätestatud, et riiklikku järelevalvet teostav ametiisik võib siseneda valdaja teadmisel ja juuresolekul valdaja valduses olevale piiratud või tähistatud kinnisasjale, ehitise, eluruumi või ruumi järelevalve teostamise ja tulekahju tekkepõhjuse väljaselgitamise eesmärgil. Järelevalve all on mõeldud tuleohutusülevaadtust, et kontrollida tuleohutusnõuete täitmist (sh ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada tuleohutusnõude rikkumine). Samas on tulekahju tekkepõhjuse väljaselgitamise all mõeldud eelkõige tulekahju asjaolude ja põhjuste kindlakstegemist. Lihtsustatult öeldes tähendab see, et kinnisasja, ehitise, eluruumi või ruumi üle võib riiklikku järelevalvet teostada kinnisasja, ehitise, eluruumi või ruumi valdaja teadmisel ja juuresviibimisel ning seejuures HMS-s sätestatud korras (nt isiku teavitamine menetluse alustamisest, menetlustoimingu protokollimine, isikule menetluse selgitamine, menetlusosalise ärakuulamine vms). See põhimõtte kehtib peale eluhoone ja eluruumi järelevalve ka muu kinnistu ja valduse puhul (nt mõne muu kasutusviisiga

ehitised nagu büroohooned, kaubanduskeskused, kogunemishooned, ravi- ja hoolekandeaasutused, majutusasutused, tööstushooned, laohooned ning samuti nende ehitiste territooriumid jne). Valdaja võib valduse juures viibimiseks volitada ka enda määratud isiku ehk esindaja. Riiklikku järelevalvet teostav isik peab tuleohutusülevaatuseteostamisest teavitama valdajat, kuna AÕS § 33 kohaselt on valdaja isik, kelle tegeliku võimu all asi on. Omaniku puhul tuleb arvestada, et tema ei pruugi teostada tegelikku võimu kinnisajale, ehitise, eluruumi või ruumi üle (nt üüri- või rendilepingute puhul). Siinjuures tuleb arvestada, et tegelikku võimu omava isiku puhul ei pea riikliku järelevalve ametnik hakkama eraldi selgitama ehitise omandisuhet, vaid saab keskenduda peamiselt järelevalvele. Peale selle annab tegelik võim isikule võimaluse kõrvaldada tuleoht või rikkumine lihtsamini, kui muud isikud seda teha saaks. Kui valdajat ei ole teavitatud või ta ei ole juures, ei tohi kinnisajale, ehitisse, eluruumi või ruumi järelevalve teostamiseks siseneda (välja arvatud juhul, kui see on vajalik päästesündmuse väljaselgitamiseks).

Tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamiseks võib **valdaja juuresviibimiseta piiratud või tähistatud kinnisajale, ehitisse, eluruumi või ruumi siseneda üksnes siis, kui valdaja on varem määranud juuresviibiva isiku.** Juhul kui määratud isik ei saa samuti tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamise juures viibida, **piisab valdaja nõusolekust, et siseneda nimetatud objektidele.** Arvestama peab, et riikliku tuleohutusjärelevalve tegevuse eesmärk on ennetada ohtu, selgitada see välja ja tõrjuda või kõrvaldada tuleohutusnõuete rikkumine. Tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamisel on oht aga juba realiseerunud ning sündmust (st tulekahju toimumist) ei ole võimalik enam ennetada. Tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamine on oma vormilt eelkõige menetlustoiming, kuna tulekahju see ei oma regulatiivset toimet. Seega ei ole valdaja juuresolek nimetatud toimingu puhul ilmtingimata vajalik, kuid kuna tegemist on riivemeetmega, peab valdaja andma selleks nõusoleku. Vastasel korral võib praktikas olla probleem, et valdaja kohaloleku kohustus tulekahjusündmuse menetlemisel valdusesse sisenemisel piirab oluliselt riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku tegevust, kui valdaja ei soovi ega saa valdusesse sisenemise juures ise viibida (nt olukord, kus valdaja on teavitatud, et ta ei soovi ise menetlustoimingu ajal kohal olla või olukord, kus valdaja viibib välisriigis). Seda võimalust saab eelkõige rakendada juhul, kui valdajalt on saadud tulekahjusündmuse menetlemiseks sisenemise nõusolek või kui valdaja soovib määrata omapoolse isiku juuresviibimiseks (nt teavitades riikliku järelevalve ametnikku kirjalikult e-kirja teel). See tähendab riikliku järelevalve ametniku ja valdaja jaoks seda, et valdaja ei pea iga kord tulekahjusündmuse menetlemise juures olema (kui tal ei ole selleks soovi või võimalust ning ta on valdusesse sisenemiseks määranud juuresviibiva isiku või andnud valdusesse sisenemiseks nõusoleku).

Valdaja teadmisseta ja talle juuresviibimise võimaluse andmiseta võib piiratud või tähistatud kinnisajale, ehitisse, eluruumi või ruumi siseneda üksnes siis, **kui see on vajalik päästesündmuse väljaselgitamiseks.** See on meede, millega võimaldatakse

TULEOHUTUSE SEADUS

riiklikku järelevalvet teostavale ametiisikule päästesündmuse väljaselgitamiseks valdusse sisenemine ilma valdaja eelneva nõusoleku ja juuresviibimiseta. Päästesündmuse väljaselgitamine tähendab, et on tuvastatud mingisugune oht ning ohtu objektiivselt hinnates leitakse, et valduses toimub päästesündmus. Näiteks kui elumaja trepikotta sisenedes on tunda nn kärsahaisu, tulekahjualarm töötab, trepikojas tuvastatakse ka korteri uks, mis on kuum ja mille alt tuleb suitsu, on riiklikku järelevalvet teostaval ametnikul õigus valdusesse siseneda (sh sisenemisel ei pea ootama, kuni leegid korterist väljas on). Samuti võib olla olukord, kus riikliku järelevalve ametnik märkab piiratud või tähistatud kinnisasjal käestlänud lõket, mis ohustab lähedal asuvaid hooneid. Valdusse sisenemine ohu väljaselgitamiseks ei ole lubatud, kui ei ole ühtegi ohustavat tegurit (nt lahtine tuli, suits, kuumus, tulekahjualarm vms), mis viitaks sellele, et kuskil on toimumas päästesündmus. Sellisel juhul ei ole riiklikku järelevalvet teostaval ametnikul õigust ka ilma valdajat teavitamata ja tema juuresviibimiseta valdusesse siseneda

2. Riiklikku järelevalvet teostav ametiisik võib saada järelevalve teostamiseks vajalikku teavet, tutvuda asjakohaste dokumentide või nende koopiatega ning saada nendest ärakirju. Seaduse kohaselt fikseerib või protokollib riiklikku järelevalvet teostav ametiisik dokumentide nõudmise ja vastuvõtmise asutuse üldise asjaajamiskorra järgi. Kui dokumente nõutakse ja nendega tutvutakse kohapeal, protokollitakse meede selle kohaldamisele allutatud isiku taotlusel. Sätte eesmärk on tagada, et riiklikku järelevalvet teostav ametiisik saaks näiteks tuleohutusülevaatusel teavet ning asjakohaseid dokumente, mis on vajalikud tuleohutuse hinnangu andmiseks või tulekahju tekkepõhjuste väljaselgitamiseks. HMS-i ühe põhimõtte kohaselt on menetlusosalisel haldusmenetluses kaasaaitamiskohustus. HMS-i § 38 lg 3 sätestab, et menetlusosaline on kohustatud haldusorganile esitama ja teatavaks tegema talle teada olevad menetluses tähtsust omavad asjaolud ja tõendid. Teisisõnu peab menetlusosaline tegema riikliku järelevalve ametiisikule teatavaks temale (st menetlusosalisele) teada olevad, menetluse seisukohast olulised asjaolud. Samuti tuleb esitada tema valduses olevad tõendid.

Järelevalve teostamiseks vajaliku teabe saamiseks on näiteks kinnisasja või ehitisega seotud andmed, ehitises viibivate inimeste arvud, kinnisasjal või ehitises toimuvad tuleohutusega seotud tegevused või protsessid, kinnisasja või ehitise võimalikud tuleohud ja seal hoiustatavad põlevmaterjalid, ettevõtte või asutuse tuleohutuskorraldus, personali tuleohutuse valmisoleku tuvastamine, tuleohutuse puudused, ehitises paiknevad seadmed, tuleohutuspaigaldised või tehnosüsteemid ning muud tuleohutuseks vajalikud asjaolud. Asjakohasteks dokumentideks on näiteks tulekahju korral tegutsemise plaan, evakuaatsiooniõppuste kokkuvõtted, tuleohutuspaigaldiste või muude seadmete kontrolli- või hooldusaktid, varasemad ettekirjutised, ettekirjutuste täitmise seotud olulised dokumendid, korstnapühkimise akt, personali väljaõppega või tuleohutuslaste kohustustega seotud dokumendid, ehitise ehitusprojekt, ehitus-

materjalide või -toodete sertifikaadid või vastavusdeklaratsioonid, seadmete või tuleohutuspaigaldiste paigaldus- või kasutusjuhendid, küttesüsteemi kasutamisujuhend, infoleht ladustatava põlevmaterjali kohta, tuletõrjehüdrandi kontrollimise akt, elektripaigaldise nõuetekohasuse tunnistus, kaetud või tehtud tööde aktid ning samuti muud tuleohutusega seotud asjakohased dokumendid

Asjakohaste dokumentide kohta võib saada ära kirju, kui see on menetluses vajalik. Igal juhul protokollib või fikseerib riikliku järelevalve ametnik dokumentide nõudmise ja vastuvõtmise üldise asjaajamiskorra kohaselt. Tegemist on rakendatud meetme protokollimise ja fikseerimisega, et asjaomased dokumendid on antud riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku või pädeva valitsusasutuse valdusesse. See nõue on oluline isiku õiguste tagamiseks. Samas tuleb siinkohal arvestada, et protokollimise kohustus on hõlmatud üksnes need juhtumid, kus riiklikku järelevalvet teostav ametiisik dokumente kohapeal menetlusosalisele ei tagasta ja jätab need enda valdusesse. Samuti on siinkohal mõeldud neid juhtumeid, kus asjakohast dokumenti ei esitata riikliku järelevalve ametiisikule mitte kohapeal, vaid edastatakse hiljem postiga või muul viisil. Sellisel juhul fikseeritakse need pädeva valitsusasutuse üldise asjaajamiskorra kohaselt. Kui dokumente kontrollitakse kohapeal ja isik saab dokumendi kohe pärast kontrollimist riiklikku järelevalvet teostavalt ametiisikult tagasi, on meetme protokollimine vajalik eelkõige juhul, kui isik ise või menetlev haldusorgan seda vajalikuks peab (HMS § 18 lg 1 p 1 ja 2). Sellisel juhul esitab isik suulise taotluse riiklikku järelevalvet teostavale ametiisikule.

§ 40. Ettekirjutus ja haldussunnivahendi kohaldamine

(1) Riiklikku järelevalvet teostav ametnik võib õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumise kõrvaldamiseks või ohu tõrjumiseks teha ettekirjutuse, milles:

- 1) esitab nõude tuleohutusnõuete rikkumise kõrvaldamiseks;
- 2) esitab ohu korral, mis võib kaasa tuua ulatuslike tagajärgedega päästesündmuse, nõude ehitise või selle osa kasutamise, tegevuse või seadme töö peatamiseks;
- 3) kohustab tegema tegevuse õiguspäraseks jätkamiseks või päästesündmuse ennetamiseks vajalikke toiminguid.

(2) Ettekirjutuse täitmata jätmise korral võib riikliku järelevalve asutus rakendada sunnivahendit asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 3200 eurot.

§ 40 käsitleb riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku ettekirjutuse andmist ja haldussunnivahendi kohaldamist õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumise kõrvaldamiseks või ohu tõrjumiseks. Seaduses sätestatakse, millise ettekirjutuse saab riiklikku järelevalvet teostav ametiisik nõuete rikkumise kõrvaldamiseks või ohu tõrjumiseks teha.

Peale ettekirjutuse tegemise sätestatakse seaduses selle täitmata jätmise korral võimalus haldussunnivahendi kohaldamiseks ja määratakse sunniraha ülemmäär. Sunnivahendit rakendatakse ATSS-s sätestatud korras. Ettekirjutuse andmisel tuleb arvestada HMS-i põhimõtteid ja vorminõudeid. Ettekirjutus ja haldussunnivahendi kohaldamine on riiklikku järelevalvet teostava ametiisiku üldmeetmed ohtude tõrjumiseks ja tuleohutusnõuete rikkumiste kõrvaldamiseks.

1. Riiklikku järelevalvet teostav ametnik võib õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumise kõrvaldamiseks või ohu tõrjumiseks ettekirjutuses: esitada nõude tuleohutusnõuete rikkumise kõrvaldamiseks; esitada ohu korral, mis võib kaasa tuua ulatuslike tagajärgedega päästesündmuse, nõude ehitise või selle osa kasutamise, tegevuse või seadme töö peatamiseks; kohustada tegema tegevuse õiguspäraseks jätkamiseks või päästesündmuse ennetamiseks vajalikke toiminguid. Need toimingud võimaldavad kõrvaldada tuleohutusnõude rikkumise või tõrjuda ohtu. Ettekirjutuste andmise eesmärk on preventatsioon: ühelt poolt tuleb kõrvaldada avastatud tuleohutusnõude rikkumine ning teiselt poolt peab ennetama ja vältima päästesündmuse (eelkõige tulekahju) toimumist ehk ohu realiseerumist.

Nõude esitamine tuleohutusnõuete rikkumise kõrvaldamiseks tähendab seda, et riiklikku järelevalvet teostav ametnik annab tuleohutusnõude täitmata jätmise pärast ettekirjutuse, millega nõutakse rikkumise kõrvaldamist. Teisisõnu on mõeldud neid olukordasid, kus riiklikku järelevalvet teostanud ametnik on näiteks tuleohutusülevaatusse käigus tuvastanud tuleohutusnõude rikkumise (st tuleohutusosalase puuduse) ning ettekirjutus on rikkumise kõrvaldamiseks igal juhul vajalik. Näiteks võib ettekirjutusena nõuda eluruumi autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduri paigaldamist, ehitise kohta enesekontrolli tuleohutusaruande koostamist ja esitamist, asutuse või ettevõtte tulekahju korral tegutsemise plaani koostamist, asutuses või ettevõttes evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse läbiviimist, küttesüsteemi puhastamist, mingisuguse tuleohutuspäigaldise või seadme kontrolli või hoolduse teostamist, põlevmaterjali nõuetekohast ladustamist vms.

Nõude esitamine ehitise või selle osa kasutamise, tegevuse või seadme töö peatamiseks sellise ohu korral, mis võib kaasa tuua ulatuslike tagajärgedega päästesündmuse, tähendab eelkõige seda, et ettekirjutuse andmine on vajalik päästesündmuse toimumise vältimiseks ehk ohu tõrjumiseks. PäästeS § 3 lg 1 sätestab päästesündmuse mõiste, s.o ootamatu olukord, mis ohustab füüsiliste või keemiliste protsesside kaudu inimese elu, tervist, vara või keskkonda tulekahju, loodusõnnetuse, plahvatuse, liiklusõnnetuse, keskkonna reostuse või muu sarnase olukorra korral. Ulatuslike tagajärgedega päästesündmuseks võib pidada olukorda, kus tulekahju tagajärjel satub ohtu kellegi elu, tervis, vara või samuti keskkond. Näiteks võib ulatusliku tagajärgega päästesündmuseks pidada tulekahju toimumist korterelamus, kui seeläbi satub ohtu seal elavate inimeste elu ja tervis või tulekahju toimumist tööstus- või laohoones, kui seeläbi võib tekkida suur varakahju või keskkonnakahju. Samuti tuleb arvestada, et

tulekahju võib kaasa tuua ulatuslikud tagajärjed olukorras, kus suure rahvahulga puhul ei ole ehitises tagatud evakuatsiooniohutus (nt evakuatsioonipääsude puudumine või nende sulgemine ja tõkestamine; inimeste teavitamiseks tulekahjusignalisatsiooni puudumine; evakuatsiooniga seoses nõutud tuletõkkeseksioonide puudumine vms). Nõude esitamisel on mõeldud, et enne peavad olema tuvastatud objektiivsed ohutegurid või asjaolud, mis viitavad võimaliku päästesündmuse toimumisele tulevikus (nt ehitises kasutatakse katkist või puhastamata küttesüsteemi või kui kergesti süttivate põlevmaterjalide lähedal kasutatakse hooletult lahtist tuld, samuti lekkega taaras põlevvedeliku hoidmine, suletud või tõkestatud evakuatsioonipääsud, katkised elektrijuhtmed, tuleohtliku rikkega tööstusseadmete kasutamine vms) või vahetult (nt tulekahju korral on elu, tervis, vara või keskkond juba kahjustada saanud või need on otseselt ohus). Näiteks võib praktikas olla olukord, kus tulekahju on küttesüsteemist juba alguse saanud, kuid seda küttesüsteemi soovitakse pärast tulekahju veel kasutada, mistõttu on reaalne oht järjekordseks päästesündmuseks.

Riiklikku järelevalvet teostav ametnik võib peatada ehitise kui terviku kasutamise või ainult ehitise mingi konkreetse osa kasutamise. Praktikas ei pruugi ehitise kui terviku kasutamine alati ohtu kaasa tuua, oht võib tekkida ehitise mingi osa kasutamise tõttu. Näiteks võib päästesündmuse kaasnemise oht tekkida juhul, kui kasutatakse ehitises asuvat tuleohutusnõuetele mittevastavat tööstusruumi (nt ruumis on tuleohtliku rikkega tööstusseadmed ja -protsessid või ladustatud lekkiva taaraga põlevvedelikku), kuid ülejäänud ehitises on tuleohutus tagatud. Samuti võib esineda olukord, kus ehitises on evakuatsiooniohutus tagamata ainult mingis kindlas osas (nt ehitise kindlalt korrusel puudub evakuatsioonipääs). Seepärast on otstarbekas ja proportsionaalne, et riiklikku järelevalvet teostav ametnik saab vajaduse korral peatada ainult ehitise osa kasutamise, kui ülejäänud ehitise ja selle osade kasutamine on ohutu. Ehitise või selle osa kasutamise peatamise otsuse langetamisel lähtub riiklikku järelevalvet teostav ametnik ohtude kaalutlemisest. Siinjuures tuleb arvestada, et riiklikku järelevalvet teostav ametnik võib samuti anda ettekirjutuse ehitise või selle mingi osa kasutamise peatamiseks juhul, kui oht päästesündmuseks tuleneb millestki muust kui tuleohust (nt tuleohutusülevaatus käigus avastatakse, et ehitis on varisemisohtlik). Sellisel juhul saab ametnik tõrjuda ohu kohe. Tegevuse peatamisel on mõeldud näiteks olukordasid, kus tuletöö või lõkke tegemise nõuete rikkumise tõttu võib toimuda päästesündmus (nt tuletöö või lõkke tegemisel ei ole võetud tarvitusele meetmeid tulekahju vältimiseks ja lahtise tule kasutamine ohustab lähedal asuvat hoonet). Samuti võib peatada avaliku ürituse korraldamise selleks mitte ettenähtud ehitises, kui ei ole tagatud evakuatsiooniohutus (nt ehitises viibib suur rahvahulk, kuid puuduvad sellele rahvaarvule vastavad evakuatsioonipääsud). Samuti võib peatada konkreetse seadme töö, kui selle kasutamine võib tuua kaasa päästesündmuse. Näiteks võib selleks olla katkise kütteseadme või tuleohtliku rikkega seadme kasutamine (nt katkine elektriradiaator või elektrijuhtmestik, tuletöö tegemiseks kasutatav rikkega leegipõleti, tuleohtlik triikraud jne). Samuti võib seadme töö peatada olukorras, kus seda ei kasutata nõuetekohaselt

TULEOHUTUSE SEADUS

ja seetõttu võidakse tekitada tulekahju (nt märgade riiete kuivatamine elektriradiaatoril, kuuma keeduspiraali jätmise põlevmaterjali vahetusse lähedusse, vooluvõrgu ülekoormamine jne).

Ettekirjutus, mis kohustab adressaati tegema tegevuse õiguspäraseks jätkamiseks või päästesündmuse ennetamiseks vajalikke toiminguid, tähendab eelkõige seda, et isikut suunatakse mingisugust tegevust tegema nõuetekohaselt või võtma tarvitusele muid meetmeid päästesündmuse ennetamiseks. Tegemist on ettekirjutuse andmisega eelkõige sellistel juhtumitel, kus ei ole otseselt vajalik tegevuse lõpetamine, kuid tegevust tuleb teha nõuetekohaselt. Näiteks võib riiklikku järelevalvet teostav ametnik anda ettekirjutuse tuletööde või lõkke tegemisel tulekustutusvahendite tagamiseks või võtma tarvitusele abinõusid tule leviku piiramiseks. Samuti võib anda ettekirjutuse lõkke tegemise asukohta muutmiseks, kui see on päästesündmuse ennetamiseks vajalik (nt lõkke asukoht on liiga lähedal metsale või põõsastikule). Tegevuse õiguspäraseks jätkamiseks võib riiklikku järelevalve ametnik anda ettekirjutuse tulekustuti nõuetekohaseks paigaldamiseks või paigutamiseks. Tegevuse õiguspäraseks jätkamiseks võib olla ka ettekirjutuse andmine, millega kohustatakse isikut kasutama tuleohutusseadet, süsteemi või tuleohutuspaigaldist vastavalt kasutusjuhendile või nii, et see täidaks otsustarvet.

Kuna ettekirjutus on haldusakt, tuleb selle tegemisel arvestada kõiki haldusakti andmiseks kehtestatud üldisi nõudeid, mis on sätestatud HMS-s. Näiteks on haldusakt HMS-i § 54 kohaselt õiguspärane, kui selle on andnud pädev haldusorgan andmise hetkel kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutusvigadeta ning vastab vorminõuetele. Ettekirjutuse vorminõuded tulenevad HMS-i §-st 55. Näiteks peab ettekirjutus olema selge ja üheselt mõistetav, et oleks aru saada, millise teo tegemiseks või tegemata jätmiseks isikut kohustatakse. Üldjuhul tuleb ettekirjutus teha kirjalikus vormis. Kui olukord on vaja kiiresti lahendada, võimaldab HMS § 55 lg 2 anda edasilükkamatuid korraldusi muus vormis (nt tuleohtliku tegevuse koheseks lõpetamiseks). Selline vorm võimaldab riiklikku järelevalvet teostaval ametnikul anda suuline ettekirjutus või korraldus. Seejuures tuleb muus vormis antud haldusakt vormistada adressaadi soovil esimesel võimalusel. HMS § 61 lg 1 kohaselt hakkab haldusakt kehtima (st omandab õigusliku siduvuse) hetkest, millal selle sisu on adressaadile teatavaks tehtud, kätte toimetatud või haldusaktis sätestatud hilisemast tähtpäevast arvates.

2. Ettekirjutuse täitmata jätmise korral võib riikliku järelevalve asutus rakendada sunnivahendit ATSS-s sätestatud korras. Sunniraha ülemmääraks on 3200 eurot. Tuleohutusnõuete rikkumise korral võivad olla ohustatud suure väärtusega õigushüved, milleks on näiteks elu, tervis ja vara. ATSS § 3 lg 3 kohaselt kasutatakse kohustuse täitmise tagamiseks leebeimat sunnivahendit ja -määra, mis eelduste kohaselt on tõhusaimad. Haldusorgan peab valima sunnivahendi, mis isikut võimalikult vähe kahjustades sunnib teda täitma talle ettekirjutusega pandud kohustust, tegemist on riikliku

RIIKLIKU JÄRELEVALVE TEOSTAJAD JA RAKENDATAVAD MEETMED

tuleohutusjärevalve ametniku kaalutusotsusega. Ettekirjutus tähendab eelkõige ohu eest vastutavale isikule haldusakti andmist, millega kohustatakse teda teatud viisil käituma või teatud viisil käitumisest hoiduma. Haldussunnivahendi rakendamine on lubatud olukorras, kus riiklikku järelevalvet teostava ametniku ettekirjutust tähtjaks ei täideta (nt isikule on esitatud ettekirjutus tuleohtliku küttesüsteemi kasutamise peatamiseks, kuid praktikas jätkatakse selle kasutamist või kui isikult nõutakse ettekirjutusega ehitisesse automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi paigaldamist, kuid see jäetakse tähtjaks korduvalt täitmata). Haldussunnivahendi rakendamisel tuleb arvestada ATSS-s sätestatud nõuetega. Rakendatavateks haldussunnivahenditeks võib olla sunniraha või asendustäitmine.

ATSS § 2 lg 1 sätestab, et sunnivahendit rakendatakse, kui haldusorgani ettekirjutus jäetakse hoiatuses märgitud tähtja jooksul täitmata. Seega on vajalik, et ettekirjutuses oleks toodud hoiatus sunnivahendi rakendamise ja selle tähtja kohta. Vastasel korral sunnivahendit rakendada ei saa, kuna see oleks õigustühine. ATSS-i § 2 lg 2 kohaselt võib sunnivahendit kuni ettekirjutusega taotletava eesmärgi saavutamiseni korduvalt rakendada. Sunniraha määramine tähendab ettekirjutuse adressaadi kohustamist teatud rahasumma maksmiseks (ettekirjutuse täitmata jätmisel), et sundida isikut oma kohustust täitma. Sunnirahaga on võimalik isikut sundida täitma nii isikuga lahutamatu seotud kui ka mitteisiklike kohustusi. Kui aga isik mingil põhjusel ettekirjutust ei täida või ei saa täita, võib haldusorgan teha seda tema eest asendustäitmist kasutades. Asendustäitmine seisneb peamiselt ohu tõrjumises avaliku korra eest vastutava isiku asemel ja tema kulul. Kuna asendustäitmine tähendab millegi tegemist avaliku korra eest vastutava isiku asemel, ei tule asendustäitmine kõne alla isikuga lahutamatu seotud kohustuste täitmisel (st kui kohustuse saab selle olemusest tulenevalt täita ainult haldusakti adressaat ise). Samuti tuleb arvestada, et ettekirjutuse adressaadil on võimalik vajaduse korral taotleda ettekirjutuse tähtja pikendamist, mis tähendab haldusakti muutmist. Õiguspärase haldusakti muutmisel peab haldusorgan rakendama kaalutusõigust, sest üldjuhul on õiguspärase haldusakti muutmine või kehtetuks tunnistamine lubamatu. Oluline on rõhutada, et sunnivahendi rakendamist ei käsitleta karistusena (ATSS § 3 lg 2). Karistusena on ette nähtud eraldi karistusnormid.

§ 41. Ekspertiis

Päästeamet võib kaasata eksperte tuleohutuse hindamiseks, kui ehitise, seadme, tegevuse või ehitusmaterjali kohta ei ole Eestis asjaomaseid norme. Ekspertide kaasamisega seotud kulud tasub seadet omav või ehitist ehitada või kasutada sooviv isik.

§ 41 käsitleb **tuleohutusosalase ekspertiisi teostamist, eksperdi kaasamist ja kulude tasumist**. Käesolevas paragrahvis käsitletud ekspertiisi saab rakendada ainult Päästeamet ja seda juhul, kui see on vajalik tuleohutuse hindamiseks ning seejuures ei ole ehitise, seadme, tegevuse või ehitusmaterjali kohta Eestis asjaomaseid norme. Seadusega on Päästeametile antud sellekohane õigus, kuna teatud juhtudel soovitakse näiteks ehitada või kasutada sellist ehitist, kus võrreldes tavapäraste Eestis kehtivate ehituslike tuleohutusnõuetega on oluliste tuleohutusnõuete puhul rakendatud erilahendust või teiste riikide praktikat, mille kohta Eestis puuduvad asjaomased normid. Samuti võidakse soovida kasutada mingisugust tuleohtu põhjustada võivat seadet või teha muud tuleohtlikku tegevust, milleks Eestis puuduvad detailsed ohutusregulatsioonid. Samas tuleb arvestada, et Päästeamet on Eestis peamiseks riikliku järelevalve teostajaks tuleohutuse üle ning peab hindama ka sellise ehitise, seadme, tegevuse või ehitusmaterjali tuleohutust, mille kohta Eestis asjaomased normid puuduvad. Seejärel on lõpliku tuleohutusosalase hinnangu andmiseks teatud juhtudel vajalik teha eelnev ekspertiis, et oleks üheselt selge, kas ohutus on tagatud või mitte. Ekspertide kaasamisega seotud kulude tasumine on seadusega jäetud seadme omanikule või ehitist ehitada või kasutada soovivale isikule, kuna see tegevus on eelkõige nimetatud isikute enda huvides. Vastasel korral tekiks olukord, kus näiteks isik ei soovi rakendada ehitise ehitamiseks või kasutamiseks Eestis kehtivaid ohutusnorme ja Päästeamet peaks seetõttu hakkama enda kuludega otsima võimalusi ekspertiisi tegemiseks ja ohutuse tõendamiseks. Siinkohal peabki arvestama, et igasuguse ohutuse tagamine on peamiselt ehitise või seadme omaniku enda kohustus.

Ekspertiis võib olla vajalik näiteks ehitise projekteerimise või ehitamise etapis, kui oluliste tuleohutusnõuete tagamist soovitakse tõendada muul usaldusväärsel viisil ning seejuures mõne teise riigi ohutusnõudeid, standardeid või muid asjakohaseid norme kasutades. Näiteks võib Päästeametil ehitise ehitusprojekti või kasutusloa heakskiitmisel olla põhjendatud küsimuseks ehitise kandekonstruktsioonide tulepüsivuse, tule ja suitsu leviku takistamise, tuletõkkesektsioonide piirpindalade ohutuse, evakuatsiooniohutuse tõendamine vms. Samuti võib küsimuseks olla näiteks selliste ehitusmaterjalide kasutamine, mille puhul Eesti asjaomased normid näevad ette piiranguid. Näiteks võidakse Eestis soovida ehitada mõnda hoonet, mille oluliste tuleohutusnõuete nõutav ohutustase saavutatakse mõne teise riigi projekteerimisnõuete järgides (nt tava-

pärasematest kõrgemate puitehitiste ehitamine vms). Samuti võib ekspertiisi vajadus ilmnedu olemasoleva ehitise kasutamisel, kui Päästeametil on tekkinud põhjendatud kahtlus, et ehitise või selle osa ei vasta mingisugustele olulistele tuleohutusnõuetele (nt tegemist on olemasoleva ehitisega, mis on varem projekteeritud ja ehitatud mõne muu riigi ohutusnõuete järgi või millele pole Päästeamet varem andud heakskiitu). Samuti võib olla olukord, kus ehitisesse on paigaldatud mingisugune tuleohutusega seotud seade või tehakse tuleohtlikke tegevusi, mille kohta Eestis asjaomased normid puuduvad (nt tööstuslikud ventilatsiooniseadmed, erinevad spetsiifilised kustussüsteemid või tuleohutuspaigaldised, tööstuse tuleohtlikud protsessid ja seadmed, lahtise tulega või mingisuguse tehnoloogiaga seotud tuleohtlikud tegevused vms). Ekspertiisi vajadus on seejuures oluline, et vältida näiteks ehitise või selle osa või seadme kasutamise või tegevuse peatamist, kuna ohutus ei ole tõendatud Eesti normide puudumise tõttu. Sellistel juhtudel võibki olla vajalik eelnev ekspertiis, et hinnata ehitise või seadme tuleohutust.

Selle paragrahvi kohast ekspertiisi rakendatakse olukorras, kus Eestis puuduvad asjaomased normid ja see on vajalik, et tõendada ehitise, seadme, tegevuse või ehitusmaterjali tuleohutust muul viisil. Kuna ekspertiisi kulud tasub seadet omav või ehitist ehitada või kasutada sooviv isik, peab see olema sellele isikule ka vastuvõetav. Ekspertiis on isikule võimalus tõendada ohutust muul viisil. Kui isik ei ole ekspertiisi läbiviimisega nõus, peab ta arvestama võimalusega, et Päästeamet ei pruugi aktsepteerida ehitise ehitamist või kasutamist, mingisuguse tuleohtliku tegevuse teostamist, seadme või ehitusmaterjali kasutamist, kuna tuleohutuse tagamine ei ole tõendatud ja Eestis puuduvad asjaomased normid. Seda ekspertiisi ei saa rakendada olukorras, kus Eestis on asjaomased normid olemas ja ekspertiis on vajalik menetluse käigus põhjusel, et tuvastada kehtivate tuleohutusnõuete täitmine või järgimine. Süüteomenetluse käigus ei oleks selline ekspertiis ja kulude hüvitamine aktsepteeritav, kuna see läheb vastuollu niinimetatud topeltkaristamise põhimõttega (nt olukord, kus isik peaks ühelt poolt kinni maksma ekspertiisi ja teisalt võidakse väärteomenetluses kasutada ekspertiisi tulemusi tema vastu karistamise kohaldamiseks). Kui Päästeamet soovib teha Eestis kehtivate normide täitmise või järgimise ekspertiisi või teha seda süüteomenetluse käigus, tuleb ametil sellekohased kulud ise katta.

4. PEATÜKK. VASTUTUS

§-d 49–57 sätestavad süüteod ning nende menetlemise. KarS § 1 lg 1 sätestab põhimõtte, et süüteod on nii karistusseadustikus kui muudes seadustes (antud juhul TuOS-s) sätestatud karistatavad teod. Seega on TuOS-s sätestatud väärteokoosseisude puhul tegemist karistusseaduse eriosa normidega. Käesolevas peatükis selgitatakse TuOS-i vastutuse sätteid, kuid siinjuures tuleb arvestada nii KarS-i kui ka VTMS-i sätetega, kus on sätestatud väärteomenetluse põhimõtted. Oluline on märkida, et TuOS-s sätestatud süütegude puhul on kaitstavaks õigushüveks inimeste elu, tervis, vara või keskkond.

Peatükk sätestab vastutuse erinevate tuleohutusnõuete rikkumise eest nii füüsilistele kui ka juriidilistele isikutele. Seaduses on juriidilise isiku vastutus toodud eraldi, kuna KarS-i § 14 lg 1 kohaselt saab juriidilist isikut karistada üksnes siis, kui see on normis eraldi ette nähtud. Samuti tuleb arvestada, et juriidilise isiku vastutuse saab tuua kaasa selline tegu, mis seondub juriidilise isiku tegevusega. KarS § 14 lg 2 lisab põhimõtte, et juriidilise isiku vastutusele võtmine ei välista süüteo toime pannud füüsilise isiku vastutusele võtmist. Sellisel juhul on juriidilise isiku ja füüsilise isiku vastutus paralleelne. Kui personaalselt on tuvastatud füüsiline isik, kes on juriidilise isiku huvides toime pannud koosseisupärase, õigusvastase ja süülise teo, ning juriidilist isikut on selle eest karistatud, ei vabasta juriidilise isiku karistamine füüsilist isikut karistusest. Seda põhjusel, et juriidiline ja füüsiline isik on erinevad isikud ehk erinevad õigussubjektid. Välistatud ei ole ka see, et füüsilise isiku suhtes ei saa menetluse lõpetamisel sama teo eest karistada juriidilist isikut. Oluline on rõhutada, et juriidilist isikut esindab tema seaduslik esindaja, peamiselt juhtivtöötaja (nt juhatuse liige), organ või pädev esindaja. Äriseadustiku (edaspidi ÄS) § 180 lg 1 ja § 306 lg 1 kohaselt on levinumate äriühingute osahinguga ja aktsiaseltsi esindusorganiks juhatuse liige. Riikliku järelevalve käigus saab juriidilise isiku seadusliku esindaja tuvastada näiteks äriregistri kannetest. Peale selle on oluline arvestada, et avalikku-õiguslikku juriidilist isikut ei saa väärteomenetluse korras vastutusele võtta.

Tuos sätestab erinevad tuleohutusnõuded, mida tuleb isikel tuleohutuse tagamisel järgida. Tuleohutusnõude rikkumise korral on menetlejal kohustus viia läbi menetlus, et tuvastada väärteo toimepanemine ja selle asjaolud. Isiku saab vastutusele võtta üksnes siis, kui tema käitumine vastab süüteokoosseisule. Siinjuures tuleb ära märkida ka väärteogusid puudutav erireegel, mille sätestab KarS-i § 15 lg 3. Nimelt on antud sättes öeldud, et väärteona on karistatav nii tahtlik kui ka tahtmatu tegu. Samas tuleb siinjuures arvestada, et menetlejal on alati õigus väärteomenetlus otstarbekuse kaalutlusel lõpetada. Nimelt sätestavad VTMS-i § 30 lg 1 p-d 1–2, et menetleja võib väärteomenetluse lõpetada otstarbekuse kaalutlusel või kui menetlusalune isik on väärteoga tekitatud kahju vabatahtlikult hüvitanud. Peale selle tuleb arvestada süüteo

VASTUTUS

toimepanemise aega. Nimelt on KarS-i § 81 lg 3 kohaselt väärtegu aegunud, kui selle toimepanemisest kuni selle kohta tehtud otsuse jõustumiseni on möödunud kaks aastat. Samuti tuleb arvestada kõikide asjaoludega, ka sellega, kas isik üldse sai enda kohustust täita (nt võib-olla pidi isik üheaegselt täitma mitut õiguslikku kohustust ja tal ei olnudki võimalik neid kõiki samaaegselt täita) ja seda, et põhimõtteliselt on isikul õigus oma kohustustes ebaõnnestuda. Tähtis on pigem see, et ta teeb kohustuse täitmiseks kõik endast oleneva. Näiteks teeb asutuse või ettevõtte evakuatsioonijuht kõik endast oleneva, et tulekahju korral ehitises kiire evakuatsioon korraldada, kuid samal ajal peab ta teavitama inimesi võimalikust ohust ja likvideerima tulekahju esmaste kustutusvahenditega, mistõttu ei ole kiire evakuatsioon võimalik. Näitena võib tuua ka sellised olukorrad, kus tuleohutuse eest vastutama määratud isik teeb kõik endast oleneva, et ehitises oleksid tuleohutusnõuded täidetud, kuid mingite tuleohutusnõuete täitmine ei sõltu ainult temast (nt isik teeb asutuse või ettevõtte juhtkonnale ettepaneku, et ehitise korrustevaheliste trepikodade ukсед peaksid olema tuletõkkeuksed, kuid selle investeeringu tegemine ei sõltu temast). Sellisel juhul ei saa ka öelda, et see isik vastutab tuleohutusnõude rikkumise eest. Samuti on juhtumeid, kus isik on võtnud tarvitusele kõik vajalikud meetmed tulekahju vältimiseks, kuid tulekahju ikkagi tekib, mistõttu võib seda käsitleda kui õnnetusjuhtumit. Sellisel juhul tuleb vastavalt asjaoludele kaalutleda väärteomenetluse otstarbekust ning hinnata, kas süüteo koosseis on üldse täidetud või mitte.

TuOS-s sätestatud tuleohutusnõuete rikkumise eest on karistusena määratletud rahatrahvid, mille maksimaalsed trahvimäärad on erinevate süütegude puhul erinevad. Rahatrahvi piirid tulenevad KarS-i §-st 47. Näiteks KarS § 47 lg 1 sätestab, et kohus või kohtuväline menetleja võib väärteo eest kohaldada rahatrahvi kolm kuni kolmsada trahviühikut. Sama sätte teise lausega määratletakse ühe trahviühiku suurus — trahviühik on rahatrahvi baassumma, mille suurus on neli eurot. KarS-i § 47 lõikes 2 on täiendavalt sätestatud, et juriidilisele isikule võib kohus või kohtuväline menetleja väärteo eest kohaldada rahatrahvi 32–32 000 eurot. Kokkuvõtlikult on TuOS-s arvestatud KarS-i §-s 47 sätestatud piiridega. Kõik TuOS-s sätestatud karistused on relatiivsed sanktsioonid, kuna menetlejale on antud võimalus karistuse mõistmisel varieerida. TuOS-s sätestatud karistuste puhul on sätestatud ainult karistuse ülemmäär, mille eelis seisnebki selles, et see võimaldab karistuse individualiseerimist olenevalt üksikjuhtumi eripärast, arvestades seejuures kõiki asjaolusid. Samuti saab menetleja lähtuvalt asjaoludest kaalutleda, kas väärteomenetlusele tuleks lähtuda hoiatamis-, kiir- või üldmenetlusest.

Konkreetsed karistuse määrad on toodud iga rikkumise juures, kus suuremate ja otsest ohtu põhjustavate rikkumiste korral on karistumääraks füüsilisele isikule kuni 300 trahviühikut ($300 \times 4 = 1200$ eurot) ja juriidilisele isikule rahatrahv kuni 3200 eurot. Vähem ohtlike rikkumiste korral on karistumäärana sätestatud füüsilisele isikule kuni 200 trahviühikut ($200 \times 4 = 800$ eurot) ja juriidilisele isikule rahatrahv kuni 2000 eurot.

§ 42. Enesekontrolli teostamata jätmine

(1) Enesekontrolli teostamata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.

§ 42 sätestab vastutuse enesekontrolli tegemata jätmise eest. TuOS § 3 lg 1 p 2 sätestab, et isik on kohustatud kontrollima tema valduses oleva kinnisasja, ehitise, ruumi, seadme ja nende kasutamise ohutust ja nõuetekohasust. Siinkohal ongi mõeldud tuleohutuse enesekontrolli ning nimetatud sättes on avatud enesekontrolli mõisteline olemus. Teisisõnu on enesekontroll seotud kinnisasja, ehitise, ruumi ja seadmete ohutu ning nõuetekohase kasutamisega. Edasised TuOS-i paragrahvid täpsustavad enesekontrolli tegemise all eelkõige seda, et see on seotud tuleohutusaruande koostamise ja esitamisega (st tuleohutusaruanne on vajalik koostada ja esitada teatud kriteeriumitele vastavate ehitiste kohta). Seega on vastutuse sätte "enesekontrolli teostamata jätmine" rakendamine seotud peamiselt sellega, et ehitise valdaja ei ole oma ehitises ettenähtud enesekontrolli üldse teinud (sh tuleohutusaruannet koostanud) või on see olnud puudulik.

Vastutuse puhul võib selliseks olla näiteks olukord, kus ehitises (mille kohta tuleb koostada enesekontrolli tuleohutusaruanne) ei ole tehtud ennetavaid tegevusi, et selgitada välja kinnisasja, ehitise või ruumi tuleohutuse olukord või ehitises toimuva tegevuse või seadme kasutamise tuleohutus. Samuti juhtumid, kus enesekontrolli raames ei ole selgitatud, kas ehitises töötavatel isikutel on piisavad teadmised ja oskused tuleohutuse tagamiseks ning tulekahju korral tegutsemiseks kinnisasja, ehitise, ruumi või seadme kasutamisel. Peale selle võib siinkohal käsitleda olukorda, kus tuleohutusaruande kohustusega ehitises paiknevas asutuses või ettevõttes jäetakse tuleohutuskorraldusega kirjalikult kehtestamata asutuse või ettevõtte enesekontrolli kord. Üldine vastutus enesekontrolli tegemisel on ehitise valdajal. Siinjuures aitab ettevõtte või asutuse tuleohutuskorraldus kaasa sellele, et menetluse käigus on riiklikku järelevalvet teostaval ametiisikul võimalik tuvastada, kes ja mille eest enesekontrolli tegemisel täpsemalt vastutab. Näiteks peab siseministri 10.02.2011 määruse nr 1 "Nõuded tuleohutuse enesekontrollile ja tuleohutusaruandele ning tuleohutusaruande koostamise kohustuslikkuse kriteeriumid" § 3 lg 2 järgi ettevõtte või asutuse tuleohutuskorralduses määratlema ka tuleohutuse eest vastutavad isikud (sh tuleohutuse ülesanded ja vastutuse ulatus).

Tegemist on isikut kohustava normiga, kuna kohustava normi rikkumise korral jätab isik midagi sellist tegemata, mida ta pidi tegema (nt isik rikkub kohustust olla aktiivne, käitub passiivselt ehk tegevusetult). Sellel juhul pidi isik tegema enesekont-

VASTUTUS

rolli, mille tegemata jätmise eest on seadusega ette nähtud rahatrahv. Juriidilise isiku vastutus võib seisneda näiteks selles, et ettevõttes pole töötatud välja enesekontrolli protseduure (st puudub tuleohutuskorraldus) või neid ei järgita.

§ 43. Enesekontrolli tuleohutusaruande esitamata jätmine ja selles valeandmete esitamine

(1) Enesekontrolli tuleohutusaruande esitamata jätmise eest või selles valeandmete esitamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.

§ 43 sätestab vastutuse enesekontrolli tuleohutusaruande esitamata jätmise ja selles valeandmete esitamise eest. TuOS § 4 lg 2 sätestab kohustuse enesekontrolli tuleohutusaruande koostamiseks: ehitise valdaja koostab tuleohutusaruande ehitise kohta, kus esineb kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi ja võib tekkida suur varaline kahju. Detailsemad tuleohutusaruande koostamise vajaduse kriteeriumid on määratletud siseministri 10.02.2011 määruses nr 1 "Nõuded tuleohutuse enesekontrollile ja tuleohutusaruandele ning tuleohutusaruande koostamise kohustuslikkuse kriteeriumid". Oluline on märkida, et TuOS-i kohaselt lasub tuleohutusaruande koostamise kohustus peamiselt ehitise valdajal. Ehitise valdajaks võib olla nii füüsiline kui ka juriidiline isik (nt ehitist valdav asutus või ettevõtte). Lisaks sätestab TuOS § 4 lg 3 enesekontrolli tuleohutusaruande esitamise kohustuse, mille kohaselt tuleb aruande esitada üks kord aastas Päästeametile (sh tuleb tuleohutusaruannet ja enesekontrolli andmeid säilitada viieks aastaks).

Tegemist on kohustava normiga, kus tuleohutusaruande esitamata jätmine on tegevusetus, mis seisneb tuleohutusaruande esitamata jätmises. Vastutuse sätte puhul on tegevusetus kui koosseis karistatava teona väga konkreetselt kirjeldatud. Vastutusena käsitletakse näiteks juhtumeid, kus isik jätab teadlikult enesekontrolli tuleohutusaruande esitamata. Selliseks on näiteks olukord, kus isik on teadlik enda kohustusest tuleohutusaruande koostamiseks, kuid ta ei pea aruande esitamist Päästeametile piisavalt oluliseks (nt isik ei taha enda ehitise kohta esitada andmeid riiklikule järelevalvele). Samuti võib siinkohal käsitleda juhtumeid, kus ehitise valdaja on mitmeid aastaid tuleohutusaruandeid koostanud, kuid ühel hetkel otsustab, et ei esita neid enam Päästeametile. Samas võib vääртеomenetluse korras isiku võtta vastutusele olukorras, kus tegu on toime pandud tahtmatult. Ka sellisel juhul on süüteo koosseis täidetud (nt isik unustas tuleohutusaruande esitamise lihtsalt ära või ta tõepoolest ei teadnud enda kohustusi). Sellegipoolest tuleb eelnevalt selgitada, kas ja milles seisnes isiku süü ning kas ta sai nõuet üldse täita või mitte. Samuti tuleb sellisel juhul lähtuda menetluse

otstarbekusest. Üldjuhul vastutab selle kohustuse täitmise eest juriidiline isik, kes jätab enda valduses oleva ehitise kohta tuleohutusaruande esitamata.

Süüteo koosseisu teine osa käsitleb valeandmete esitamist. Valeandmed on sellised andmed, mis ei vasta faktilistele asjaoludele. Näiteks võib siinkohal vastutuse-na käsitleda olukorda, kus isik väidab tuleohutusaruandes, et ehitisse on paigaldatud sinna tuleohutusnõuetega ettenähtud tuleohutuspaigaldis, kuid tuleohutusülevaatusel ajal selgub, et tegelikkuses see paigaldis ehitises puudub. Samuti olukord, kus isik väidab, et on tehtud õigusaktiga ettenähtud tuleohutuspaigaldiste korrashoiutoimingud, kuid reaalsuses on need tegemata. Valeandmed loetakse esitatuks ka siis, kui riiklikku tuleohutusjärelvalvet teostav ametiisik võtab need ainult teadmiseks, tähtis ei ole, kas ta nende andmetega ka tutvub. Vastav koosseisuelement on täidetud juba ainuüksi andmete tutvumise võimaldamisega. Valeandmete esitamise puhul ei ole oluline ka see, kas need esitati tahtlikult või tahtmatult, kuna igal juhul on süüteo koosseis tagatud. Valeandmete esitamise eest võib vastutada nii juriidiline kui ka füüsiline isik.

§ 44. Ehitise tuleohutusnõuete rikkumine

(1) Ehitise tuleohutusnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 44 sätestab vastutuse ehitise tuleohutusnõuete rikkumisel (sh evakuatsiooninõuete rikkumisel). Siinkohal on mõeldud TuOS-s sätestatud ehitise korralduslikke tuleohutusnõudeid, mitte EhS-i alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määruses nr 315 "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded" sätestatud ehituslike tuleohutusnõudeid. Siiski võivad korralduslikud tuleohutusnõuded olla seotud ka ehituslike tuleohutusnõuetega ning teatud juhtudel tulebki neid vaadata koosmõjus. Ehitise tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 2. jao 1. jaotises. Seega on vaadeldav süüteo koosseis sellel juhul võrdlemisi lai ja süüteo koosseisu objektiivsed tunnused on TuOS-i §-des 5 ja 6 sätestatud tuleohutusnõuded. Ehitise tuleohutusnõuete rikkumised võivad olla nii tegevuse kui ka tegevusetuse vormis.

Näiteks võib vastutus laieneda olukorras, kus kasutusel mitteoleva ehitise välisseintes olevad uksed, aknad või muud avad pole nõuetekohaselt suletud ning seetõttu on ehitisse vabalt tagatud kõrvaliste isikute sissepääs. Sellisel juhul vastutab nõude täitmise eest eelkõige ehitise omanik, kelleks võib olla nii füüsiline kui ka juriidiline isik. Samuti võib isiku võtta vastutusele olukorras, kus ehitises on tuletõkkeüksed pidevalt ning põhjendamatult fikseeritud avatud asendis (nt tuletõkkeuste avatud asendis hoidmisel

VASTUTUS

ei täida suitsu ja tule leviku takistamiseks ettenähtud ehitise osa enam oma otstarvet). Siinjuures on oluline enne välja selgitada seotud asjaolud, nt kas tegemist on asutuse või ettevõtte üldise korraldusega hoida tuletõkkeuksi avatuna või on keegi omavoliliselt fikseerinud ukсед avatud asendisse. Seejärel on võimalik tuvastada menetlusalune isik ning see, kas tegemist on juriidilise või füüsilise isiku vastutusega.

Käesoleva paragrahvi alusel võib isiku vastutusele võtta olukorras, kus tema hooletu käitumine lahtise tulega on toonud ehitises kaasa tulekahju (nt ehitises hooletu suitsetamine või lahtise tule kasutamine). Sellisel juhul tuleb iga vääртеomenetlusel lähtuda selle otstarbekusest ja täpsematest asjaoludest (nt kas kannatada sai ainult isiku enda vara või tulekahjuga põhjustati ohtu naaberelanikele jne). Samuti tuleb hinnata, kas tegu üldse vastab sүүteokoosseisule ja kas isik on selles ka süüdi. Praktikas ei ole võõrad juhtumid, kus ehitises on põrandale sooja saamise eesmärgil tehtud lõke ning see on lõppenud päästesündmusega. Ehitises võib tulekahju tekitada ka hooletu pürotehnilise toote või mingisuguse tuleatraktsiooni kasutamine. Need kirjeldused on eelkõige füüsiliste isikute toime pandud tuleohutusnõuete rikkumised, kuid samuti ei ole välistatud juriidilise isiku vastutus. Juriidilise isiku vastutus võib seisneda selles, et juhtivtöötaja on andnud loa või korralduse mingisuguseks tuleohtlikuks tegevuseks ehitises (nt öökubis on juhatuses kooskõlastatult antud luba või on antud juhtkonna korraldus tuleohtlikeks tegevusteks või tule-atraktsioonide kasutamiseks) ning seejärel on toimunud tulekahju. Siinjuures võib arvestada võimalusega, et tuleohutusnõude rikkumise paneb toime küll tavatöötaja, kuid ta tegi seda juriidilise isiku nimel (korraldusel).

Ehitise tuleohutusnõuete rikkumisena saab käsitleda ka TuOS-s sätestatud evakuatsiooninõuete rikkumist. Näiteks tuleb piiratud kinnisasjalt või ehitisest tagada ohutu evakuatsioon ja kergesti läbitav evakuatsioonitee. Seega võib isiku võtta vastutusele näiteks olukorras, kus ettenähtud evakuatsioonipääsud ei ole seestpoolt vabalt avatavad või kui evakuatsiooniteele või -pääsude ette on ladustatud põlevmaterjali või on muud moodi tõkestatud nende kasutamine. Samuti peavad teatud juhtudel olema tuleohutusmärgiga tähistatud ehitise evakuatsiooni- või hädaväljapääsud ning evakuatsiooniteed. Siinjuures on oluline tuvastada konkreetne menetlusalune isik (nt ehitise valdaja), kes vastutab selliste tuleohutusnõuete täitmise eest ehitises. Tuleohutusaluse esitamise kohustusega asutuses või ettevõttes tuleb koostada tulekahju korral tegutsemise plaan ning üks kord aastas korraldada evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppus. Siseministri 01.09.2010 määruse nr 43 "Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded" § 3 lg 2 kohaselt tagab plaani koostamise ehitise valdaja ning sama määruse § 15 lg 3 kohaselt on tulekahjuõppuse korraldamine kas ettevõtte või asutuse juhi või tema määratud isiku kohustus.

§ 45. Küttesüsteemi tuleohutusnõuete rikkumine

(1) Küttesüsteemi tuleohutusnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 45 sätestab vastutuse küttesüsteemi tuleohutusnõuete rikkumisel. Küttesüsteemi tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 2. jao 2. jaotises. Sellest lähtuvalt seisnevad küttesüsteemi tuleohutusnõuete rikkumised eelkõige TuOS-i §-des 8–11 sätestatud nõuete rikkumises. Käesolevas paragrahvis toodud väärtekoosseis on väga lai ning selle sisustamist tuleb vaadata koosmõjus TuOS-i §-des 8–11 sätestatud nõuetega, kuna need on ühtlasi ka väärtekoosseisu objektiivsed tunnused. Siinjuures võib väärtekoosseis olla täidetud isiku mingisuguse tegevuse või tegevusetuse tulemusel.

Küttesüsteemi tuleohutusnõuete rikkumised võivad olla seotud peamiselt küttesüsteemi mittenõuetekohase projekteerimise, paigaldamise, kontrollimise, hooldamise ja kasutamisega. Näiteks võib küttesüsteemi projekteerinud või paigaldanud isiku võtta vastutusele, kui ta on suitsu juhtimiseks kasutanud ventilatsioonilõõri või selline küttesüsteem ei ole tulenevalt projekteerimis- või paigaldamisvigadest tehniliselt korras või paigaldatud süsteem ei ole põlevmaterjalide ja –ainete suhtes ohutul kaugusel. Tegemist võib olla nii füüsilise isiku kui ka juriidilise isiku vastutusega (nt küttesüsteemi ehitamist või paigaldamist pakkuva ettevõtte vastutus või seda realselt ehitanud või paigaldanud füüsilise isiku vastutus). Küttesüsteemi kasutamisel peab isik silmas pidama, et kasutada tohib üksnes tehniliselt korras, terviklikku ja ohutut küttesüsteemi. Kui isikule on teada, et küttesüsteem pole enam tehniliselt korras ja ohutu (nt korstnapühkija on teinud ettepaneku küttesüsteemi kasutamise peatamiseks, kuna see on tuleohtlik), kuid ta sellegipoolest jätkab oma tegevust ja seab seeläbi ohtu naaberelanikke, võib ta selle sätte alusel vastutusele võtta. Oluline on arvestada, et tahmapõlengu vältimiseks tuleb kasutusel olevat küttesüsteemi puhastada ettenähtud regulaarse sagedusega (nt kas kord aastas või vastavalt tootja juhiste) ning kui isik jätab selle tegemata, võib ta vastutusele võtta küttesüsteemi tuleohutusnõude rikkumise eest. Siinkohal on enamasti vastutavaks isikuks kas küttesüsteemi omanik või valdaja, kes küttesüsteemi kasutab. Üheks tuleohtlikuks tegevuseks võib olla ka olukord, kus füüsiline isik hakkab iseseisvalt tegema tahmapõletamist ja tekitab ehitises seeläbi tuleohtu või tulekahju (nt korterelamus oht teistele korteritele). Sellisel juhul on riiklikku järelevalvet teostaval ametiisikul õigus ohtu põhjustav isik vastutusele võtta.

TuOS § 9 lg 1 näeb nõudena ette, et tahkkütusel töötava kütteseadme või korstna ja ühenduslõõri võib majandustegevusena ehitada või paigaldada pottsepp, kellel on

VASTUTUS

pottsepa kutsetunnistus. Samuti võib TuOS § 11 lg 3 kohaselt majandustegevusena küttesüsteemi puhastamise teenust osutada korstnapühkija, kellel on korstnapühkija ja kutsetunnistus. Nimetatud ohutusnõuete puhul võib võtta vastutusele pottsepa või korstnapühkija, kes on küll teenusena osutanud näiteks küttesüsteemi ehitamist või paigaldamist või korstnapühkimist, kuid kellel puudus selle teenuse osutamiseks vastav kutsetunnistus. Sellisel juhul on tegemist eelkõige füüsilise isiku vastutusele võtmisega, kes teenust osutas. Samas võib vastutusele võtta ka juriidilise isiku, kui ettevõtte pakkus majandustegevusena näiteks pottsepa või korstnapühkimise teenust, kuid tegelikkuses neil puudus selle teenuse osutamiseks vastava pädevusega isik. Teo on toime pannud juriidiline isik, kuna ettevõtte juhtkonna ülesanne on tagada pädeva pottsepa või korstnapühkija olemasolu teenuse osutamiseks. Samuti on oluline, et majandustegevusena pottsepa või korstnapühkimise teenuse osutamisel on lähtunud ettenähtud ohutusnõuetest.

Siiski võib üksikelamus, suvilas, aiamaajas, taluhoones ja väikeehitises enda tarbeks ahju, kamina või pliidi ning korstna ja ühenduslõõri ehitada või paigaldada ka pottsepa kutsetunnistusega isik. Samuti võib nimetatud ehitistes küttesüsteemi enda tarbeks puhastada ka korstnapühkija kutsetunnistusega isik. Oluline on lähtuda ettenähtud ohutusnõuetest.

§ 46. Tuletöö tuleohutusnõuete rikkumine

(1) Tuletöö tuleohutusnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 46 sätestab vastutuse tuletöö tuleohutusnõuete rikkumisel. Tuletöö tegemise tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 2. jao 3. jaotises. Kuivõrd käesolevas paragrahvis ei ole konkreetselt vääртеokoosseisu avatud, tuleb lähtuda TuOS-i §-des 13 ja 14 sätestatust, kus ongi määratletud tuletöö tuleohutusnõuded. Nimetatud nõuded on ühtlasi ka vääртеokoosseisu objektiivseteks tunnusteks. Tuletöö tuleohutusnõuete rikkumised võivad olla nii tegevuse kui ka tegevusetuse vormis.

Tuletöö tuleohutusnõude rikkumiseks võib olla olukord, kus tuletöö tegemisel ei ole võetud tarvitusele meetmeid tulekahju tekkimise võimaluse vähendamiseks, tulekahju kiireks avastamiseks, tule leviku tõkestamiseks ja selle kiireks kustutamiseks. Sellisel juhul on tegemist kohustava normiga, kus ettevaatusabinõude ja -meetmete rakendamata jätmine on tegevusetus (passiivsus), kuna tulekahju vältimiseks oleks tulnud seda enne teha. Sellisel juhul on vastutav isik eelkõige tuletöö tegija kui füüsiline isik.

TULEOHUTUSE SEADUS

Samuti võib selleks olla olukord, kus tuletöö tegemise järgselt jätab tuletöö tegija hooletusest töökoha üle järelevalve teostamata ning seetõttu tekib mõne aja pärast ehitises tulekahju. Samas juhul, kui tuletöö tegemisel töödeldakse lahtise tulega näiteks mahutit, milles on põlevvedelik või tuleohtlik gaas ning seeläbi tekib tulekahju, on tuletöö tegija teinud midagi sellist, mida ta tuletöö tuleohutusnõuete kohaselt ei oleks tohtinud teha.

TuOS § 14 lg 1 sätestab, et tuletööd võib majandustegevusena osutada isik, kellel on kutsetunnistus või kes on läbinud tuletööde tegemise koolituse ja kellel on tuletöötunnistus. Nõude järgi võib isiku vastutusele võtta, kui ta pakub teenust ilma tuletöötunnistuse või kutsetunnistusega. Nõude järgi võib võtta vastutusele nii füüsilise kui ka juriidilise isiku. Füüsilise isiku vastutus võib seisneda näiteks selles, et konkreetne isik tegi tuletöid ilma tuletöötunnistust omamata. Samas võib juriidilise isiku vastutus seisneda selles, et ettevõtte pakub majandustegevusena tuletöid, kuid teenuse osutamiseks puuduvad pädevad töölised. Siiski võib seaduse kohaselt füüsiline isik ohutust tagades teha tuletööd enda tarbeks oma valduses oleval piiratud või tähistatud kinnisasjal, ehitises või ruumis ilma tuletöötunnistust omamata.

Tuletöö tuleohutusnõuete rikkumiseks võib olla ka olukord, kus rikutakse tuletööde tegemise koolituse ja tuletöötunnistuse nõudeid. Siinjuures võib vastutusele võtta nii füüsilise kui ka juriidilise isiku, kes korraldab tuletöö tegijale mittenõuetekohast tuletöö tegemise koolitust. Siseministri 30.08.2010 määrusega nr 38 on kehtestatud "Nõuded tuletöö tegemise koolitusele ja tuletöötunnistusele".

§ 47. Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuete rikkumine

(1) Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.

§ 47 sätestab vastutuse küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuete rikkumisel. Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 2. jao 4. jaotises. Täpsemalt on küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuded sätestatud TuOS-i §-s 15, millest tuleneb ka see väärteo-koosseis. Seega võivad vaadeldava väärteokoosseisu objektiivsed tunnused seisneda näiteks lõkke- ja grillimiskoha ettevalmistamata jätmises, lõkke üle pideva järelevalve tegemata jätmises ja nõutud kustusvahendite puudumises.

VASTUTUS

Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise nõuded on oma olemuselt peamiselt kohustavad normid, kuid on ka mõningaid keelavaid norme ehk piiranguid sead vaid tuleohutusnõudeid. Ühelt poolt peab isik teatud osas käituma aktiivselt ehk tegutsema ning teiselt poolt peab ta teatud juhtudel jääma passiivseks ehk hoiduma tegutsemisest. Sellised tuleohutusnõuete rikkumised seisnevadki eelkõige millegi tegemata jätmises (nt lõkkekoha ümbruse nõuetekohase ettevalmistamata jätmises) või keelatud tegevuse tegemises ehk konkreetse piiri ületamises (nt lõkkekoha asetamises ehitisele või metsale liiga lähedale või lõkke tegemisel suure tuulega ilma korral).

Väärteo objektiks on siin isik, kes rikub küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõudeid. Oluline ei ole asjaolu, kas isik rikub tuleohutusnõudeid tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu, kuna igal juhul on väärteokoosseis täidetud. Siiski tuleb alati lähtuda väärteomenetluse otstarbekusest ja konkreetse teoga seotud asjaoludest. Füüsilise isiku tuleohutusnõude rikkumiseks võib olla näiteks olukord, kus lõkkekoht on ehitisele liiga lähedal, lõkke üle ei valvata järele või puuduvad tulekustutusvahendid jne. Samas võib juriidilise isiku tuleohutusnõude rikkumiseks olla olukord, kus avaliku ürituse korraldamisel jätab selle korraldaja Päästeametiga kooskõlastamata avalikul üritusel kasutava lõkke tegemise koha ja tule leviku piiramiseks vajalike tulekustutusvahendite koguse (selline kooskõlastamise nõue tuleneb TuOS-i alusel kehtestatud siseministri määrusest).

§ 48. Põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuete rikkumine

(1) Põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuete rikkumise eest — karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, — karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 48 sätestab vastutuse põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuete rikkumisel. Põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 2. jao 6. jaotises. Täpsemalt on põlevmaterjali ladustamise tuleohutusnõuded sätestatud TuOS-i §-s 19, mis samuti on väärteokoosseisu objektiivseteks tunnusteks. Põlevmaterjalide ladustamise tuleohutusnõuete rikkumised võivad olla nii tegevuse kui ka tegevusetuse vormis. Objektiivse koosseisu võib moodustada näiteks jäätmete hoiukoha paiknemine ohtlikult lähedal ehitise välisseinas oleva ukse- või aknaavale, ettenähtud juhtudel põlevmaterjali ladustamise kohta plaani puudumine, põlevmaterjali ladustamine evakuatsiooniteele vms.

Füüsilise isiku tuleohutusnõude rikkumine võib seisneda näiteks selles, et keegi ladustab ehitises omavoliliselt põlevmaterjali evakuatsiooniteele või -pääsude ette. Üks

füüsilise isiku toimepandud tuleohutusnõude rikkumine võib olla näiteks juhtum, kus korterelamu keldris või garaazhis ladustatakse suuremas koguses põlevvedelikku või hoitakse põlevvedelikku või -gaasi lekkega taaras ning seetõttu tekitatakse ehitises tuleoht või tulekahju. Samuti võib füüsilise isiku vastutusele võtta olukorras, kus tema hooletu käitumise tõttu on tekkinud tulekahju põlevmaterjalidest jäätmete ladustamisel (nt isik on jäätmete hoiukohta või konteinerisse visanud hõõguvat sütt, tuhka või sigareti).

Juriidilise isiku tuleohutusnõude rikkumine võib seisneda näiteks selles, et ettevõttes ongi korralduslikult ette nähtud põlevmaterjali hoidmine evakuaatsiooniteedel või -pääsude ees ning see tegevus raskendab ehitises nii evakuaatsiooni läbiviimist kui ka päästetöö tegemist. Tuleohutusnõude rikkumiseks võib olla ka olukord, kus ettevõttes hoitakse mitte kokkusobivaid ohtlikke aineid üheskoos ja seetõttu tekitatakse tuleohtu. Samuti võib juriidilise isiku vastutuseks olla olukord, kus mingisuguse ettevõtte territooriumil toimub suures koguses põlevmaterjali ladustamine, kuid puudub põlevmaterjali ladustamise kohta nõutud plaan või see on jäetud Päästeametiga kooskõlastamata. Sellisel juhul seisneb toimepandud tuleohutusnõude rikkumine millegi tegemata jätmises.

§ 49. Avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumine

(1) Avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 49 sätestab vastutuse avaliku ürituse tuleohutusnõuete rikkumisel. Avaliku ürituse tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 2. jao 7. jaotises. Täpsemalt on avaliku ürituse tuleohutusnõuded sätestatud TuOS-i §-des 21 ja 22. Viidatud nõuete rikkumised moodustavad väärteo objektiivse koosseisu. Objektiivne koosseis võib seisneda nii avaliku ürituse ajal vaatesaalis ridadevahelise laiuse vähendamises või lisaistemetega paigutamises kui ka avaliku ürituse korraldamises selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises või alal (kui see ei ole Päästeametiga kooskõlastatud).

Juriidilise isiku vastutus võib seisneda selles, kui mõni aktsiaselts, MTÜ, osaühing vms korraldab avalikku üritust ehitises, milles puuduvad osalevate inimeste arvule ettenähtud evakuaatsiooniteed ja -pääsud. Näiteks on öökлубi või muu ehitis väga populaarse ürituse korraldamisel evakuaatsiooni võimalusi arvestades ülerahvastatud. Tuleohutusnõude rikkumiseks võib olla ka olukord, kus mitmesaja inimesega teatrietendusel ei ole ohutu evakuaatsiooni tagamise seisukohast omavahel ühendatud istmed ja istme-

VASTUTUS

read. Sellisel juhul on teatrietendust korraldav juriidiline isik jätnud täitmata temale seadusega ohutuse tagamiseks pandud kohustuse, milleks sellel juhul on istmete omavaheline ühendamine. Juriidilise isiku tuleohutusnõude rikkumiseks võib olla ka see, kui korralduslikult on jäetud läbimõtlemata, kuidas avalikul üritusel tagatakse kõigi inimeste kiire teavitamine võimaliku ohu korral. Samuti võib juriidilise isiku tuleohutusnõude rikkumiseks olla juhtum, kus avalikku üritust korraldatakse selleks otstarbeks mitte ettenähtud ehitises või alal ning kui seejuures ei ole tagatud ohutut evakuatsiooni, kooskõlastatud üritust eelnevalt Päästeametiga või puudub ettenähtud asendiplaan.

Avaliku ürituse puhul võib füüsilise isiku vastutus seisneda näiteks selles, kui ehitises toimuva avaliku ürituse ajal on keegi omavoliliselt vähendanud vaatesaalis riidavahelise läbikäigu laiust või paigutanud läbikäiguteele lisaistmeid. Samuti võib selleks olla olukord, kus avaliku ürituse toimumisel on keegi konkreetselt määratud vastutavaks ohu korral kõigi inimeste kiire teavitamise eest, kuid õnnetuse korral jätab selle kohustuse täitmata.

Avaliku ürituse toimumisel ööklubis või mõnes muus ehitises on korralduslikult tagatud, et tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteate korral peab keskseadme juures viibiv isik kohe teavitama valvepersonali ning peale ohukahtluse kontrolli teavitatakse vajaduse korral külalisi ja alustatakse evakuatsiooniga. Juhtumisi ei pööra keskseadme juures viibiv isik tulekahjuteate korral sellele mingisugust tähelepanu ning arvab ekslikult, et tegemist on valehäirega. Tegelikuses andis tulekahjusignalisatsioonisüsteem teada tulekahju algusest ehitise mingis kindlas osas. Oletame, et tulekahju siiski avastati mõne aja pärast mõne muu töötaja poolt füüsiliste tegurite ilmnmisel ja seetõttu jõuavad kõik inimesed ehitisest lahkuda õigeaegselt ja ohutult. Kokkuvõtlikult viibis keskseadme juures oleva isiku tegevusetu tõttu inimeste teavitamine ja evakuatsiooni algatamine. Sellisel juhul jätabki isik täitmata temale pandud kohustuse, mis on seotud avalikul üritusel inimeste kiire teavitamisega võimalikust ohust ning mida võib käsitleda isiku hoolsuskohustuse rikkumisena.

§ 50. Tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumine

(1) Tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 50 sätestab vastutuse tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete rikkumisel. Säte on vastutus tuleohutuspaigaldise paigaldamisele ja korrashoiule esitatavate nõuete rikkumise eest. Tuleohutuspaigaldiste projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 3. jao 1. jaotises. Täpsemalt on need tuleohutusnõuded sätestatud TuOS-i §-des 32 ja 33. Viidatud paragrahvides sätestatud nõuete rikkumised moodustavad väärteto objektiivse koosseisu, mis seisnevad peamiselt kohustavates normides ehk isikul on kohustus olla aktiivne ja sooritada mingisugune tegu. Rikkumine seisneb eelkõige selles, et isik jääb enda kohustuse puhul passiivseks, kuigi ta oleks pidanud olema aktiivne ja tegutsema vastavalt normile (nt isik jätab tulekustuti kontrollimata või hooldamata, tuleohutuspaigaldise omanik jätab selle hooldamata, automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi paigaldamisel ei täida paigaldaja ettenähtud ohutusnõudeid vms). Samas võivad tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuded olla keelavad normid, näiteks tuleohutuspaigaldise tootja juhistes või ohutusnõuetes on toodud tingimused või tegurid, mida paigaldamisel ei tohi teha või millest tuleb hoiduda (nt ohutusnõuete kohaselt ei tohi plahvatusohtlikes ruumides kasutada selliseid tulekahjusignalisatsiooni seadmeid, mis ei ole selles keskkonnas kasutamiseks ohutud ja sobilikud).

Tuleohutuspaigaldiste loetelu on toodud TuOS-i § 30 lõikes 1 mitteamendava loeteluna (vt ka kommentaare § 30 lg 1 kohta), mistõttu on koosseisutüübilt tegemist mitteamendava väärtetokoosseisu loeteluga. Samuti käsitletakse siinkohal tulekustuti kohta käivaid sätteid. Vastutuse sätet võib kohaldada nii tulekahjusignalisatsiooni, tulekustutusüsteemi, turvalalgustuse, piksekaitse, tuletõrje voolikusüsteemi, suitsu ja soojuse eemaldamise seadmestiku, muude tuleohutuspaigaldiste kui ka tulekustuti kohta käivate projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisnõuete täitmata jätmisel.

Sätte puhul võib tuleohutusnõude rikkumiseks olla ka juhtum, kus on rikutud tuleohutuspaigaldise mingisugust olulist projekteerimis- või paigaldamisnõuet. Näiteks on ehitisse paigaldatud automaatses tulekahjusignalisatsioonisüsteemis olulised puudused ja nõuetest kõrvalekaldumised (nt ehitise kõik ruumid ei ole varustatud tulekahjuanduritega või on kasutatud ehitisesse sobimatuid tulekahjuandureid vms). Samuti

VASTUTUS

võib praktikas levinud puuduseks olla olukord, kus ehitisse ei ole paigaldatud ettenähtud koguses tulekustuteid. Tuleohutusnõude rikkumiseks on ka see, kui automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi paigaldamise järgselt ei koostata nõuetekohast deklaratsiooni. Kontrollimis- ja hooldamisnõuete üks levinud rikkumisi on olukord, kus ei kontrollita või hooldata tulekustutit või muud tuleohutuspaigaldist (sh esineb kõrvalekaldeid ettenähtud kontrolli ja hoolduse toimingutest). Näiteks ehitisse paigaldatud tulekustutid on aastaid tähtjaks kontrollimata või hooldamata ning seetõttu ei ole teada, kas tulekustutid on üldse töökorras ja kasutatavad. Samuti juhtumid, kus automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi kvartali või aastane hooldus on jäetud tegemata. Samas on võimalikud juhtumid, kus tuleohutuspaigaldise või tulekustuti tähtjaline kontroll või hooldus on küll tehtud, kuid see ei ole olnud nõuetekohane ning seetõttu esineb olulisi puudusi. Näiteks automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi puhul on dokumentide kohaselt küll tehtud nii kvartali kui ka aastane hooldus, kuid menetluse käigus on tuvastatud, et ettenähtud korrashoiutoiminguid ei ole tegelikkuses tehtud.

Füüsilise ja juriidilise isiku vastutuse määramisel tuleb hinnata erinevaid asjaolusid, selgitamaks kelle süül on tuleohutusnõudeid rikutud. Juriidilise isiku vastutus võib olla näiteks olukorras, kus tema ehitises ja valduses olevad tuleohutuspaigaldised või tulekustutid on jäetud tähtjaks kontrollimata ja hooldamata. Näiteks tuvastatakse riikliku järelevalve käigus, et mingisugune ettevõtte on jätnud tähtjaks hooldamata enda ehitisse paigaldatud automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi. Samuti võib juriidilise isiku vastutuseks olla olukord, kus ta on pakkunud näiteks tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- või hooldamisteenust ilma nõuetekohase registreeringuta või vastutava spetsialisti olemasoluta. Füüsilise isiku vastutus võib seisneda selles, kui ettevõtte vastutav spetsialist ei kontrolli üle automaatse tulekahjusignalisatsiooni- või automaatse tulekustutussüsteemi projekteerimist, ehitamist või hooldamist, tulekustuti hooldamist või tuletõrje voolikusüsteemi kontrollimist või hooldamist. Teisisõnu, kui nimetatud tuleohutuspaigaldiste projekteerimisel, paigaldamisel, ehitamisel, kontrollimisel või hooldamisel esineb olulisi puudusi, võib võtta vastutusele ettevõtte vastutava spetsialisti. Samas võib teatud juhtudel selline vastutus laieneda hoopis juriidilisele isikule, kui rikkumine on seotud juriidilise isiku tegevusega. Näiteks võib projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- või hooldamisnõuete rikkumine tuleneda hoopis puudustest ettevõtte enda töökorraldusest või kvaliteedikontrolli süsteemist, mitte vastutava spetsialisti tegevusest. Sellisel juhul on vastutus seotud ettevõtte sisese järelevalve ja kontrollikohustusega.

§ 51. Tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmine

(1) Tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 51 sätestab vastutuse tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmisel. Tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmise väärtekoosseis tuleneb TuOS § 31 p 1, mille kohaselt tuleb tagada tuleohutuspaigaldise katkematu toimepidevus. Samas võib siinkohal käsitleda ka neid olukordasid, kus tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmine tuleneb kellegi teise tegevusest või tegevusetusest, mis ei ole otseselt tuleohutuspaigaldise omanikuga seotud. Tuleohutuspaigaldiste loetelu on toodud TuOS-i § 30 lõikes 1 mitteammendava loeteluna ning seega on koosseisutüübilt tegetmist mitteammendava väärtekoosseisu loeteluga. TuOS ei määratle täpsemalt, mida tähendab tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamine või ka katkematu toimepidevuse tagamine. Siiski tähendab tuleohutuspaigaldise toimepidevuse (sh katkematu toimepidevuse) tagamine eelkõige seda, et ei kuidagi ei oleks takistatud tuleohutuspaigaldise toimimine või häiritud selle töörežiim (vt ka kommentaare § 31 kohta).

Vaadeldava väärteto puhul võib süüteokoosseisu objektiivseks tunnuseks olla näiteks tulekahjusignalisatsioonisüsteemi teadlik väljalülitamine, turvalgustuse akude eemaldamine, tuletõrje voolikusüsteemi veekraani kinnikeeramine, tulekustutussüsteemi veekraani kinnikeeramine, autonoomse tulekahjusignalisatsioonanduri patarei puudumine vms. Samuti võib see olla seotud tuleohutuspaigaldise tehniliste katkestustega (nt ahelate ja signaalide katkestamine vms). Teisisõnu tuleb tuleohutuspaigaldise toimepidevuses tagada, et tuleohutuspaigaldis täidaks ettenähtud eesmärgi ja otstarvet (nt tulekahju avastamine, tule ja suitsu leviku takistamine, ohutu evakuatsiooni või päästetööde tagamine).

Tulenevalt TuOS-i §-st 31 võib väärteto subjektiks olla peamiselt tuleohutuspaigaldise omanik, kelle üks ülesanne on tagada tuleohutuspaigaldise katkematu toimepidevus. Samas võib teatud juhtudel väärteto subjektiks olla ka mõni muu isik (nt tuleohutuspaigaldise paigaldaja või hooldaja), kui nende tegevuse tõttu on tuleohutuspaigaldise toimepidevus katkenud. Näiteks võib tekkida olukord, kus automaatse tulekustutussüsteemi hooldamisel on jäetud kinni veekraan ja seetõttu on tervikuna takistatud kustutussüsteemi toimimine. Samuti võib tekkida automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi hooldamisel olukord, kus on tekitatud signaalide või ahelate või muude oluliste funktsioonide püsivad katkestused. Samuti võib vastutusele võtta ka tulekahjuteate edastaja juhul, kui just tema mingisuguse tegevuse tõttu automaatne

VASTUTUS

tulekahjusignalisatsioonisüsteem ei funktsioneerigi enam ettenähtult ega täida enda otstarvet.

Juriidilise isiku võib võtta vastutusele olukorras, kus ehitises lülitab valdaja automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi teadlikult töörežiimist välja põhjusel, et vältida valehäiret ja katkestab seeläbi selle toimepidevuse. Näiteks võib esineda olukord, kus ööklubis on juhtkonna või juhtivtöötaja andnud korralduse lülitada välja ehitise automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem, et vältida selle töölerakendumist ürituse toimumisel. Sellise tuleohutuspaigaldise toimepidevuse tagamata jätmise võib panna toime ka füüsiline isik, kes otsustab omaalgatuslikult välja lülitada ehitise tulekahjusignalisatsiooni. Näiteks ehitises tehakse tuletöid ja selle tegevuse käigus lülitatakse ehitise tulekahjusignalisatsioon välja, kuid unustatakse hiljem tagasi sisse lülitada. Samuti võib selline asi juhtuda hoolduse ajal hooletusest, kus isik unustab taastada tuleohutuspaigaldise toimepidevuse. Nimetatud paragrahvi alusel võib vastutusele võtta ka selle füüsilise isiku, kes oma eluruumi paigaldatud tulekahjuandurist on eemaldanud selle toimimiseks vajaliku patarei.

§ 52. Elamu ja korteri autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata jätmine

(1) Elamu või korteri autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 52 sätestab vastutuse elamu ja korteri autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata jätmisel. TuOS § 32 lg 3 sätestab, et elamu või korteri omanik peab elamu või korteri vähemalt ühe ruumi varustama autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga. Seega tulenebki konkreetne väärtekoosseis nimetatud sättest. Objektivse väärtekoosseisu moodustab siinkohal elamu või korteri ruumi autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamata jätmine. Tegemist on kohustava normiga, kus isik peab käituma aktiivselt ning passiivseks jäämine on kirjeldatud karistatava tegevusena.

Väärteo subjektiks saab olla üksnes elamu või korteri omanik, kuna elamu ja korteri autonoomse tulekahjusignalisatsioonianduriga varustamine on pandud seadusega tema kohustuseks. Füüsilise ja juriidilise isiku vastutuse määratlemine sõltub sellest, kumb on elamu või korteri omanik. Üldjoontes on elamu või korteri omanik sama füüsiline isik, kes selles konkreetsetes elamus või korteris elab. Teatud juhtudel võib elamu või korter kuuluda aga ettevõtte omandisse (nt mingisuguse ettevõtte omandisse kuuluv külaliskorter, kinnisvara ja müügiga seotud kasutusloaga ehitise korter vms).

§ 53. Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadmesse tuleva tulekahjuteate edastamata jätmise Häirekeskusesse

(1) Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadmesse tuleva tulekahjuteate edastamata jätmise eest Häirekeskusesse – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.

§ 53 sätestab vastutuse automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadmesse tuleva tulekahjuteate edastamata jätmisel Häirekeskusesse. Nõuded tulekahjuteate edastamiseks Häirekeskusesse on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 3. jao 2. jaotises. TuOS § 36 lg 1 sätestab, et ehitise omanik, kelle ehitisele tuleb paigaldada automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem, peab tagama automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate automaatse edastamise Häirekeskusesse. Samuti täpsustab TuOS § 36 lg 2, et automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate peab automaatselt edastama Häirekeskusesse ehitiselt, kus esineb kõrgendatud tulekahjuoht, viibib palju inimesi ja kus võib tekkida suur varaline kahju ning mis vastab siseministri 7. jaanuari 2013. a määruse nr 1 "Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitised, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse" lisas 2 sätestatud kriteeriumitele. Nõuded automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteadete edastamiseks Häirekeskusesse on samuti sätestatud eespool nimetatud määruse 3. peatükis. Peale selle tuleb tulekahjuteadete edastamisel Häirekeskusesse arvestada tulekahjuteate edastaja kohustustega, mis on sätestatud TuOS-i §-s 37.

Nimetatud vastutuse säte moodustab objektiivse vääртеokoosseisu automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadmesse tuleva tulekahjuteate edastamata jätmise Häirekeskusesse, mis seisneb eelkõige isiku tegevusetuses. Seega on tegemist eelkõige kohustava normiga, mille kohaselt peab isik tagama tulekahjuteate edastamise Häirekeskusesse.

Väärteo subjektiks saab peamiselt olla ehitise omanik, kellel on kohustus edastada enda ehitise tulekahjuteated Häirekeskusesse. Seda eelkõige põhjusel, et TuOS § 36 lg 1 paneb ehitise omanikule kohustuse tagada automaatsesse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tuleva tulekahjuteate automaatse edastamise Häirekeskusesse. Üldjuhul on selliste ehitiste omanikud juriidilised isikud, kuna tegemist võib olla näiteks mõne ettevõtte omandisse kuuluva tööstus- või lahoonega, majutusasutusega, büroohoonega, erakooliga, kaubanduskeskusega, raviautusega jne. Isiku saab vastutusele võtta olukorras, kus teadlikult või tahtmatult on jäetud tulekahjuteade edastamata Häirekeskusesse, kuna tegevusetusest tulenevalt on süüteo koosseis täidetud mõlemal juhul.

VASTUTUS

Samas saab vääртеo subjektiks olla ka füüsiline isik. Näiteks võib füüsilise isiku vastutus seisneda selles, et ta on teadlikult või omavoliliselt tulekahjuteate edastamisel teatedastussüsteemi seadistust muutnud nii, et tulekahjuteate signaal ei jõua ettenähtud aja jooksul või üldse Häirekeskusesse (sh on näiteks omavoliliselt pikendatud seaduses toodud tulekahjuteate edastamise 3 minutilist viivitsaega).

Vääртеo subjektiks saab olla ka tulekahjuteate edastaja. Nimelt sätestab TuOS § 37 lg 2 p 1, et tulekahjuteate edastaja vastutab automaatsele teatedastussüsteemile esitatud nõuete täitmise eest. Seega on automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi keskseadmesse tuleva tulekahjuteate edastamisel Häirekeskusesse tulekahjuteate edastaja vastutus seotud selle tehnilise lahenduse toimivusega. Samuti on tulekahjuteate edastaja kohustuseks teatedastussüsteemiga seotud rikete likvideerimine. Tulekahjuteate edastajaks on juriidiline isik, kes pakub teenusena automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteadete edastamist Häirekeskusesse. Tulekahjuteate edastaja võib võtta vastutusele olukorras, kus on tuvastatud, et tema pakutud teenus või lahendus ei taga automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteadete automaatset edastust Häirekeskusesse.

§ 54. Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire põhjustamine

(1) Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire põhjustamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.

§ 54 sätestab vastutuse automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire põhjustamise eest. Tegemist on eelkõige keelava normiga, mille kohaselt isik ei tohi põhjustada automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäiret (st tuleb hoiduda selle põhjustamisest). Automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire on defineeritud TuOS-i § 36 lõikes 5. Nimetatud sätte kohaselt on automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire muudest faktoritest kui tulekahjust põhjustatud häire.

TuOS § 36 lg 4 paneb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valdajale kohustuse ennetada valehäireid, võttes tarvitusele meetmed valehäire ärahoidmiseks automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi toimimist katkestamata. Siinkohal on eelkõige mõeldud automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi kasutamisega seotud valehäirete ennetamist ja selle korralduslikku poolt ehitises. Seega peab valdaja korralduslikult tagama, et tema ehitises ei tehtaks tegevusi, mis võivad põhjustada valehäire esinemist (nt suitsetamine tulekahjuanduri all, tolm, auru, suits jne). Samas

TULEOHUTUSE SEADUS

tuleb siinjuures arvestada võimalusega, et ka teiste isikute tegevusest või tegevusetusest võib olla tingitud valehäire esinemine, näiteks võivad esineda automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projekteerimis-, paigaldamis- või hooldamisvead ning samuti pahatahtlik tulekahjuteatenupule vajutamine.

Väärteo objektiivse koosseisu moodustab automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valehäire põhjustamine. Kuna valehäire põhjustamine tähendab eelkõige tagajärge, siis tuleb selle väärteokoosseisu puhul tuvastada selle põhjuslik seos süüdlase teoga. Seega peab subjektiivsest küljest süüdlane olema kindel. Põhjuslik seos on olemas juhul, kui tegu on tagajärje saabumise eeldus ning ilma selleta ei oleks tagajärge saabunud. Siinjuures tuleb isiku karistamiseks selgitada ennekõike faktilised asjaolud (sh valehäire tekkepõhjus) ja tuvastada isiku süüline käitumine valehäire põhjustamisel. Oluline on arvestada ka asjaoluga, et automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem on tehniline süsteem, mis teatud füüsikaliste tegurite ilmnemisel oma töökeskkonnas peabki igal juhul tööle rakenduma (nt temperatuuri kõikumised, aur, suits vms). Samuti peab arvestama sellega, et valehäiret võib põhjustada ka süsteemi selline rike, mida on raske ennetada.

Väärteo subjektiks on siin teo toimepanija, kelleks võib olla näiteks ehitise valdaja või automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projekteerija, paigaldaja või hooldaja või mõni muu isik, kellel on juurdepääs tulekahjusignalisatsioonisüsteemile (nt ehitises viibivad isikud). Valdaja puhul tuleb arvestada, et eelkõige teostab tema faktilist võimu nii ehitise kui ka seal paikneva automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi kasutamise üle ning saab seetõttu rakendada valehäirete ennetamiseks kohe ja kergesti korralduslikke meetmeid (nt süsteemi töö põhimõtete selgitamine, suitsetamise kohtade määramine, tuletööde üle järelevalve teostamine jne). Automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem on üldjuhul paigaldatud suurematesse ehitistesse (nt büroohooned, kaubanduskeskused, tööstus- ja laohooned, ravi- ja hoolekandeesutused jne) ning selliste ehitiste valdajateks on üldjuhul juriidilised isikud. Juriidilise isiku vastutus seisneb eelkõige selles, et organisatoorselt oleks võetud tarvitusele meetmed valehäirete ennetamiseks. Samuti võib ettevõtte või asutuse sisekorralduslikult selline ülesanne olla delegeeritud mõnele füüsilisele isikule. Siinjuures tuleb arvestada sellega, milliseid kohustusi saab valehäirete ennetamisel täita juriidiline isik ja milliseid füüsilise isik (nt valehäirete ennetamise korraldus, otsustamine hoolduse tellimise vajaduse üle, tulekahjusignalisatsioonisüsteemi igapäevane kasutamine vms). Samuti tuleb väärteomenetluse läbiviimisel selgitada, kas valdaja võimuses oli üldse valehäire ennetamine või oli valehäire tingitud kellegi teise tegevusest või tegevusetusest.

Teatud juhtudel võib valehäire olla põhjustatud automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projekteerija, paigaldaja või hooldaja tegevusest või tegevusetusest. Valehäire võib esineda, kui süsteemi projekteerimisel või paigaldamisel on tehtud olulisi vigu (nt on ehitisse paigaldatud sinna keskkonda mittesobivad tulekahjuandurid). Samuti, kui süsteemi hooldustoimingud ei ole olnud nõuetekohased (nt tulekah-

VASTUTUS

juandurid on jäetud tolmust puhastamata). Sellisel juhul võib vastavalt konkreetsetele asjaoludele valesignaalide põhjustamise eest vastutusele võtta nii tulekahjusignalisatsioonisüsteemi projekteerinud, paigaldanud või hooldanud juriidilise isiku kui ka selle ettevõtte vastutava spetsialisti, kelle ülesandeks oli tööd kontrollida. Samas võib sellisel juhul kaaluda isiku vastutusele võtmist hoopis TuOS § 50 alusel, mis sätestab vastutuse tuleohutuspaigaldise projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- ja hooldamisõuete rikkumisel.

Praktikas on levinud ka selliste valesignaalide esinemine, mis on põhjustatud pahahtlikust tulekahjuteatenupule vajutamisest (nt keskkooli õpilased soovivad koolis eksamite ärajäämist ja vajutavad seetõttu tulekahjuteatenupule, et ehitises toimuks evakuatsioon). Sellisel juhul vastutab tulekahjuteatenupule vajutanud füüsiline isik ka automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi valesignaalide põhjustamise eest. Samuti võib sellisel juhul isiku vastutusele võtta KarS-i § 278 alusel, mis sätestab vastutuse eritalituste vale väljakutsumise eest. Praktikas võivad leida aset ka juhtumid, kus isik on tõepoolest arvanud, et ehitises toimub tulekahju (nt on avastanud mõned võimaliku tulekahju füüsikalised ilmingud) ja seetõttu on vajutanud tulekahjuteatenupule, et teavitada inimesi võimalikust ohust. Samas on olukorra kontrollimisel selgunud, et ehitises ikkagi ei toimunud reaalselt tulekahju, vaid tegemist oli arusaamatusega (nt tegemist oli toidukõrbemisega, mis tekitas suitsu lõhna vms). Sellisel juhul ei pruugi tulekahjuteatenupule vajutanud isiku karistamine olla otstarbekas, kuna ta arvas ennast tegutsemast õiguspäraselt, kuigi hindas tulekahjuga seotud ohtu valesti. Siinjuures tuleb silmas pidada, et otsus ohu kahtluse kohta tuleb teha võrdlemisi kiiresti, kuna tulekahju levik võib olla kiire ja seepärast on vaja ehitises viibivaid inimesi kohe teavitada võimalikust ohust ja evakuatsiooni vajalikkusest. Võimaliku tulekahju olukorras ei saa alati eeldada, et isikul on aega selgitamiseks välja kõik võimalikud asjaolud ja omada olukorrast kohe täielikku objektiivset ülevaadet.

§ 55. Tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõuete rikkumine

(1) Tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 2000 eurot.

§ 55 sätestab vastutuse tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõuete rikkumisel. Tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 2. jao 8. jaotises. Täpsemalt on tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõuded sätestatud TuOS-i §-des 23–26. Seega moodustab objektiivse koosseisu eespool nimetatud paragrahvides sätestatud tuleohutusnõuete rikkumine. Tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõuded on eelkõige kohustavad normid, mille kohaselt eeldatakse isikult mingisugust käitumist või tegutsemist ning rikkumiseks on olukord, kus isik käitub passiivselt. Näiteks võib siin objektiivseks koosseisuks olla tuletõrje veevõtukohale aastaringse juurdepääsu tagamata jätmine või tuletõrje veevõtukoha tähistamata jätmine vms. Objektiivne koosseis seisnebki siin eelkõige tegevusetuses ehk kohustatava normi täitmata jätmises.

TuOS § 23 lg 2 kohaselt peab ehitisel olema tulekahju kustutamiseks vajalik veevarustus. Tegemist on sättega, millega määratletakse vajaliku kustutusvee tagamise vajadus ehitise tulekahju kustutamiseks. Samuti peab TuOS § 24 lg 2 p-de 1–3 kohaselt tuletõrje veevõtukohale olema aastaringne juurdepääs ja kasutamise valmidus, tulekahju kustutamiseks vajalik veekogus või vooluhulk ning nõuetekohane tähistus. Väärteoks võib olla olukord, kus isik on jätnud nimetatud kohustustest midagi täitmata või ehitisel puudub nõuetekohane tuletõrje veevarustus sootuks. Näiteks võib praktikas esineda juhtum, kus ehitise juures on olemas küll tuletõrjeveereservuaar, kuid see ei ole enam töökorras (nt puudub vajalik kogus kustutusvett, torustik on amortiseerunud vms) ning seetõttu puudub ehitisel vajalik kasutamiskõlblik tuletõrje veevarustus. Samuti võivad olla levinud juhtumid, kus on tõkestatud juurdepääs tuletõrje veevõtukohale (nt värav on suletud, tee on pandud kinni, lumi on veevõtukoha juurest lükkamata vms) või pole see nõuetekohaselt tähistatud (nt puudub tuletõrje veevõtukoha tähistus või viit). Siinjuures sätestab TuOS § 25 lg 2, et veevarustuse tehnilise korrashoiu tagab valdaja. Tuletõrje veevarustuse valdajaks võib olla nii juriidiline kui ka füüsiline isik. Seega siinkohal on väärteo subjektiks eelkõige isik, kes on tuletõrje veevarustuse valdajaks ja kelle kohustuseks on selle korrashoiu tagamine. Näiteks mõne ettevõtte tööstus- või laohoone juurde rajatud tuletõrjeveereservuaare valdab üldjuhul sama ettevõtte, kelle kohustuseks on tagada veevarustuse korrashoid. Samuti võib küllades elamute juurde olla rajatud erinevaid tuletõrje tiike või looduslikke veevõtukohtasid, mida peamiselt valdavadki füüsilistest isikutest elamute omanikud või valdajad.

Kui tuletõrje veevarustus on tuletõrjehüdrantidega ühisveevärk, on selle tehnilise

VASTUTUS

korrashoiu tagamine peamiselt veetorustiku valdaja ülesanne, kelleks üldjuhul on vee-ettevõtja. TuOS § 26 lg 1 sätestabki, et tuletõrjehüdrandi korrashoiu tagab veetorustiku valdaja. Peale selle võib veetorustiku valdaja vastutusele võtta olukorras, kus ta on jätnud tegemata TuOS § 26 lg-s 2 määratletud kohustuse. Teisisõnu, kui tuletõrjehüdrandi tehniline seisukord on jäetud pärast paigaldamist või tootja ettenähtud sagedusel või kord kahe aasta jooksul kontrollimata

Tuleohutusnõuete kohaselt võib vääрте subjektiks olla ka tuletõrje veevarustuse projekteerinud isik, kui projekteeritud tuletõrje veevarustus ei vasta ettenähtud nõuetele. Nimelt tuleb TuOS § 25 lg 1 kohaselt veevarustus projekteerida vastavalt tehnilisele normile. Kui projekteerimisel on rikutud tehnilises normis ettenähtud nõudeid, võib isiku võtta vastutusele tuletõrje veevarustuse tuleohutusnõude rikkumise eest.

§ 56. Seadmele ja paigaldisele esitatavate tuleohutusnõuete rikkumine

(1) Tuleohtu põhjustada võiva rikkega seadme või paigaldise kasutamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

§ 56 sätestab vastutuse seadmele ja paigaldisele esitatavate tuleohutusnõuete rikkumisel. Seadmele ja paigaldisele esitatavad tuleohutusnõuded on sätestatud TuOS-i 2. peatüki 2. jao 9. jaotisese ning täpsemalt TuOS-i §-s 27. Vastutuse sätte puhul tuleb arvestada, et vääрте koosseis on konkreetne tegevus ehk tuleohtu põhjustada võiva rikkega seadme või paigaldise kasutamine. Nimelt sätestab TuOS § 27 lg 2, et keelatud on kasutada tuleohtu põhjustada võiva rikkega seadet ja paigaldist (vt ka kommentaare § 27 lg 2 kohta). Seega on tegemist keelava normiga, kus isik peab hoiduma konkreetsest tegevusest ehk olema passiivne. Vääрте objektiivse koosseisu võib siin moodustada näiteks tuleohtu põhjustamine katkise elektrijuhtmega seadme kasutamisel. Tuleohuks võib olla olukord, tegevus või teatud seadme kasutamine, mille omaduste tõttu on võimalik tulekahju tekkimine või levik. Siinjuures tuleb menetlusel arvestada, et alati ei pruugi olla seadme või paigaldise tuleohtu põhjustav rike tuvastatav ning seepärast tuleb iga menetluse juures lähtuda konkreetsetest asjaoludest ja vääртеomenetluse otstarbekusest.

Üldjuhul on sellised rikkumised toime pannud füüsiline isik, kes juhtumisi kasutab rikkega triikrauda, elektriradiaatorit, soojapuhurit, keevitusseadmeid, leegipõletit vms. Samuti võib siinkohal käsitleda elamutes rikkega või katkiste masinseadmete, katelde, kütteseadmete, gaasipaigaldiste või elektripaigaldiste kasutamist, kui nende kasuta-

TULEOHUTUSE SEADUS

mine põhjustab tuleohtu. Selliste seadmete ja paigaldiste loetelu ei ole ammendav ja võib olla väga pikk, kuid vääртеomenetluse mõistes on oluline, et tuvastatud oleks nii seadme või paigaldise kasutamine kui ka sellest tulenev tuleoht. Samuti võib isiku vääртеomenetluse korras vastutusele võtta olukorras, kus rikkega seadme või paigaldise kasutamisest on juba põhjustatud tulekahju. Teisisõnu on vastutus ettenähtud ka olukorras, kus tuleohtu põhjustava rikkega seadme või paigaldise kasutamisest on realiseerunud tagajärg – toimunud tulekahju.

Juriidilise isiku vastutus võib seisneda näiteks selles, kui ettevõtte juhtivtöötaja on andnud tavatöötajatele korralduse kasutada mingisuguse töö tegemiseks tuleohtu põhjustada võivat seadet (nt lahtise leegiga töö tegemisel kasutatakse katkise gaasi-juhtmestikuga töövahendeid) või kui tööandja on teadlik, et töötajatele kasutamiseks antud töövahendid on rikkega ja põhjustavad tuleohtu. Arvestada tuleb, et juriidilise isiku kohustus on tagada järelevalve ja kontroll, et töötajatele antud seadmed oleksid töökorras. Samuti võib juriidilise isiku vastutus seisneda näiteks selles, kui tema valduses olevas ehitises kasutatakse tuleohtu põhjustada võivat kütteseadet, katelt, gaasipaigaldist või ka elektripaigaldist. Näiteks olukord, kus majutusasutuses kasutatakse hoone kütmiseks tuleohtu põhjustada võivat seadet või paigaldist (nt gaasipaigaldisest lekib välja tuleohtlikku gaasi või kütteseadme osas on katkine suitsulõõr). Juriidilise isiku vastutuseks võib olla ka see, kui mõnes tööstusettevõttes kasutatakse tuleohtu põhjustada võiva rikkega tehnoloogilisi seadmeid või masinaid (nt amortiseerunud tööstusseadmed ja -agregaadid).

§ 57. Menetlus

- (1) Käesoleva seaduse §-des 42–56 sätestatud vääртеgude menetlemisele kohaldatakse karistusseadustiku üldosa ja vääртеomenetluse seadustiku sätteid.
- (2) Käesoleva seaduse §-des 42–56 sätestatud vääртеgude kohtuvälised menetlejad on Päästeamet.
- (3) Käesoleva seaduse §-s 47 sätestatud vääртеo kohtuväline menetleja on Keskkonnainspektsioon.

§ 57 sätestab vääртеgude menetlemise. Seaduses tuuakse välja, et TuOS-s sätestatud vääртеgude menetlemisele kohaldatakse KarS-i üldosa ja VTMS-i sätteid. Samuti nimetatakse seaduses vääртеgude kohtuvälised menetlejad.

1. Vääртеgude regulatsioon on sätestatud KarS-s ja erinevates eriseadustes (sellel juhul TuOS-i 4. peatükis) ning menetlus- ja täitevõiguslikud regulatsioonid on sätestatud VTMS-s, kriminaalmenetluse seadustikus (edaspidi KrMS) kui ka täitemenetluse seadustikus (edaspidi TMS). Seejuures vastavalt VTMS-i §-le 2 kohaldatakse KrMS sätteid

VASTUTUS

ainult siis, kui VTMS-s ei ole sätestatud teisiti. Tulenevalt KrMS §-st 1, sätestab KrMS eelkõige ikkagi kuritegude kohtueelse menetluse ja kohtumenetluse korra. TMS-i § 1 kohaselt sätestab TMS võlgniku, sissenõudja ja kohtutäituri õigused ja kohustused ning täitedokumendi täitmise menetluse. TMS-i kohaldamine on seotud näiteks sunnirahade või asendustäitmise rakendamise ja kulude väljanõudmisega, samuti väärteo rahatrahvi väljanõudmisega. TuOS-s sätestatud väärtegude menetlemisel tuleb lähtuda eelkõige KarS-i üldosast ja VTMS-i sätetest. Sellest tulenevalt on vastav viide tehtud ka TuOS-i § 57 lõikes 1.

2. Päästeametil on õigus menetleda TuOS-i §-des 42–56 sätestatud väärteguisid. Seega kuulub nimetatud väärtegude menetlemine Päästeameti pädevusse. VTMS § 9 sätestab, et kohtuväline menetleja on seadusega sätestatud juhul täidesaatva riigivõimu volitustega asutus ning valla- ja linnavalitsus. Päästeamet on täidesaatva riigivõimu volitustega asutus, kellele on TuOS-ga antud pädevus menetleda kõiki TuOS-s sätestatud tuleohutusnõuete rikkumisi.

3. Keskkonnainspeksioonile on antud pädevus menetleda TuOS-i §-s 47 sätestatud küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise tuleohutusnõuete rikkumisi. Samamoodi nagu Päästeamet, on ka Keskkonnainspeksioon täidesaatva riigivõimu volitustega asutus. Siinjuures on TuOS-i §-s 47 sätestatud väärtegude menetlemise pädevus antud ka Päästeametile. Seega on antud väärteokoosseisu puhul tegemist menetlejate paljususega. VTMS § 11 lg 1 sätestab, et sellisel juhul menetleb väärteoasja selle kohtuvälise menetleja ametnik (antud juhul kas Päästeameti või Keskkonnainspeksiooni riiklikku järelevalvet teostav ametiisik), kes on teinud esimese menetlustoimingu. Seega lubab VTMS otseselt olukordi, kus menetluspädevus on antud mitmele kohtuvälisele menetlejale. Siin võib probleemiks aga osutuda olukord, kus üks väärteoteate saanud kohtuväline menetleja ei soovi näiteks haldussuutmatuse tõttu või muul põhjusel menetlust alustada ning suunab väärteoteate esitaja teise kohtuvälise menetleja poole. Taolisi olukordi tuleb praktikas siiski vältida ning kattuvate pädevuste korral teha tihedamat omavahelist koostööd.

5. PEATÜKK. RAKENDUSSÄTTED

§ 58. Enne tuleohutuse seaduse jõustumist toimepandud väärteo kvalifitseerimine kohtu ja kohtuvälise menetleja menetluses olevas väärteoasjas

(1) Enne tuleohutuse seaduse jõustumist toimepandud tegu, mis on väärteona karistatav ka tuleohutuse seaduse või muu seaduse järgi, kvalifitseeritakse selle toimepanemise ajal kehtinud päästeseaduse või muu väärteo koosseisu ettenägeva seaduse vastava paragrahvi järgi.

(2) Karistuse kohaldamisel pärast tuleohutuse seaduse jõustumist enne selle jõustumist toimepandud väärteo eest lähtutakse väärteo toimepanemise ajal kehtinud päästeseaduse vastavas paragrahvis sätestatud karistusest, kui see näeb ette kergema karistuse.

§ 58 käsitleb enne TuOS-i jõustumist toimepandud väärteo kvalifitseerimist kohtu ja kohtuvälise menetleja menetluses olevas väärteoasjas. Siinjuures oli mõeldud, kuidas pidi toimuma edaspidises praktikas väärtegude edasine menetlemine, kui menetlus oli juba alustatud varasema PäästeS § 39³ alustel (kehtis kuni 31.08.2010), kuid TuOS-i jõustudes asendati vastutuse sätted tervikuna. Varasema PäästeS § 39³ andis võimaluse isiku vastutusele võtta tuleohutusnõuete või tuleohutuspaigaldiste projekteerimis-, paigaldamis-, kontrollimis- või hooldamisnõuete rikkumise korral. Oluline on arvestada, et sellised tuleohutusnõuetega seotud väärteod aeguvad, kui selle toimepanemisest kuni selle kohta tehtud otsuse jõustumiseni on möödunud kaks aastat.

1. Seaduses sätestati, et enne TuOS-i jõustumist toimepandud tegu, mis oli väärteona karistatav ka TuOS-i või muu seaduse järgi, kvalifitseeriti selle toimepanemise ajal kehtinud PäästeS-i või muu väärteo koosseisu ettenägeva seaduse vastava paragrahvi järgi. Sisult tähendas selline rakendussäte seda, et kui TuOS-i jõustumisel oli mingisugune tegu jätkuvalt karistatav väärteona TuOS-i või muu seaduse järgi, siis väärteomenetluses kvalifitseeriti koosseis varasema PäästeS-i või muu seaduse vastava paragrahvi järgi, mis kehtis väärteo toimepanemise ajal. Seega ei tulnud väärtegu menetluse käigus ümber kvalifitseerida uutele paragrahvidele vastavalt.

2. Karistuse kohaldamisel pärast TuOS-i jõustumist lähtuti enne selle jõustumist toimepandud väärteo eest väärteo toimepanemise ajal kehtinud PäästeS vastavas paragrahvis sätestatud karistusest, kui see nägi ette kergema karistuse. Siinjuures oli mõeldud seda, et kui TuOS-i jõustumisel on sama väärteo kvalifikatsioon küll endiselt olemas, kuid varem nähti selle väärteo eest ette kergem karistus, kohaldati isiku suhtes ker-

gemat karistust vastavalt varem kehtinud PäästeS-le. Kergema karistuse kohaldamise eelduseks oli asjaolu, et väärtegu oli pandud toime enne TuOS-i jõustumist. Tegemist on karistusõigusest tuleneva üldise põhimõttega, et kui seadusega karistust raskendatakse, ei ole sellel tagasiulatavat jõudu.

§ 58¹. Tuletöötunnistuse kehtivus

Enne 2010. aasta 1. septembrit välja antud tuletöötunnistus on kehtiv kuni selle kehtivusaja lõppemiseni, kuid kõige kauem viis aastat tuleohutuse seaduse jõustumisest.

§ 58¹ kehtestab üleminekusätte tuletöötunnistuse kehtivuses, mille kohaselt enne 2010. aasta 1. septembrit välja antud tuletöötunnistus on kehtiv kuni selle kehtivusaja lõppemiseni, kuid kõige kauem viis aastat TuOS-i jõustumisest. TuOS § 14 lg 1 sätestab, et tuletööd tegev isik, kes osutab teenust majandustegevusena, peab omama vastavat kutsetunnistust või tuletöötunnistust. Seaduse § 14 lg 4 alusel on siseministri määrusega kehtestatud tuletööde tegemise koolituse ja tuletöötunnistuse nõuded. Kohustus tuletööde tegemiseks kutsetunnistuse või tuletöötunnistuse omamiseks rakendus 2012. aastal. Samas on isikuid, kes on läbinud tuletööde koolituse ja saanud tuletöötunnistuse juba enne TuOS-i jõustumist. Seepärast on õigusselguse tagamiseks seaduse tasandil vajalik üleminekusäte, et enne TuOS-i jõustumist väljaantud tuletöötunnistus on kehtiv kuni selle kehtivusaja lõppemiseni, kuid mitte kauem kui viis aastat TuOS-i jõustumisest.

TuOS jõustus 01.09.2010, seega on enne seaduse jõustumist väljaantud tuletöötunnistused kehtivad kuni 31.08.2015. Seaduses on sätestatud sellise võimaliku tähtajaga kehtivusaja lõpp, kuna kehtiva õiguse kohaselt kehtib tuletöötunnistus alates selle väljastamise kuupäevast kuni viis aastat. Siinjuures tuleb arvestada, et tuletööde koolitusele ja tuletöötunnistusele nõudeid kehtestava siseministri määruse koostamisel võeti arvesse ka tollel ajahetkel tuletöö tegemise koolitusturul pakutud teenuseid ja nende sisu (st määruse koostamisel võeti eeskju Põhjamaade tuletöö ja Soome tööturvalisuse koolituse programmist ning rahvusvahelisest juhise "European guideline No 12:2006. Fire Safety Basics For Hot Work Operatives"). Üleminekusättega tagatakse, et isikud, kes on saanud varem tuletöötunnistuse, saavad sellega enda pädevust tõendada kuni nimetatud tuletöötunnistuse kehtivusaja lõpuni (kuid mitte kauem kui viis aastat TuOS-i jõustumisest), ega pea täiendavalt uut tuletöö tegemise koolitust läbima.

§ 61. Seaduse jõustumine

- (1) Käesolev seadus jõustub 2010. aasta 1. septembril.
- (2) Käesoleva seaduse § 4 lõiked 1–3 ning §-d 9 ja 14 jõustuvad 2012. aasta 1. jaanuaril.
- (3) Käesoleva seaduse § 60 jõustub Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval.

§ 61 kehtestab seaduse jõustumise tähtajad. TuOS jõustus 2010. aasta 1. septembril. Seaduse jõustamisel oli teatud sätete puhul nähtud ette pikem üleminekuage nõuete paremaks rakendamiseks. Enesekontrolli tuleohutusaruandega seotud sätted (seaduse § 4 lg 1-3) jõustusid 2012. aasta 1. jaanuaril. Pikema jõustumise tähtaja eesmärk oli anda aega ettevalmistuseks enesekontrollisüsteemile üleminekuks, et Päästeamet ja enesekontrolli tuleohutusaruande kohuslased jõuaksid uute nõuetega kohaneda (sh vajaliku teavitustöö tegemiseks, asutuste või ettevõtete ettevalmistused aruandluse vormistamiseks, Päästeameti ettevalmistused aruannete menetlemiseks jne). Samuti jõustusid 2012. aasta 1. jaanuaril nõuded tahkekütusel töötava kütteseadme ning korstna ja ühenduslõõri ehitamiseks ja paigaldamiseks (seaduse § 9, millega kehtestatakse kohustus omada küttesüsteemi ehitamiseks või paigaldamiseks pottsepa kutsetunnistust) ning tuletööd tegevale isikule (seaduse § 14, millega kehtestatakse kohustus omada tuletööde tegemiseks kutsetunnistust või tuletöötunnistust). Üleminekuaja eesmärk oli tagada, et majandustegevusena küttesüsteemi ehitavad või paigaldavad isikud saaksid omandada pottsepa kutsetunnistuse ja majandustegevusena tuletööd tegevad isikud saaksid omandada kas kutsetunnistuse või tuletöötunnistuse. Siinjuures oli oluline, et praktikas sai hakata ellu viima pottsepa kutsetunnistuste väljaandmist (kuigi kutsestandard oli varasemalt olemas, polnud kutsetunnistuste väljaandmine veel rakendunud) ning rakenduks nõuetekohane tuletöö tegemise koolitussüsteem (siseministri määruse tasandil kehtestati eraldi nõuded tuletöö tegemise koolitusele). Peale selle jõustus seaduse § 60 Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval (seaduse ühe rakendussättega muudeti ka riigilõivuseadust).

Viidatud allikad

- Aedmaa, A; Lopman, E; Parrest, N; Pilving, I; Vene, Einar. 2004. Haldusmenetluse käsiraamat. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Alton, H; Kiil, A. D. 2003. Metsatulekahjud. Eesti Metsaselts: Tallinn.
- Ametlike Teadaannete põhimäärus, vastu võetud justiitsministri 01.09.2011 määrusega nr 43, jõustunud 01.11.2011 – RT I, 06.09.2011, 4.
- Asendustäitmise ja sunniraha seadus 09.05.2001, jõustunud 01.01.2002 – RT I 2001, 50, 283 ... RT I, 23.02.2011, 5.
- Asjaõigusseadus 09.06.1993, jõustunud 01.12.1993 – RT I 1993, 39, 590 ... RT I, 23.04.2012, 2.
- CFPA Europe. 2002. Rahvusvaheline juhised "European guideline No 1:2002. Internal Fire Protection Control".
- CFPA Europe. 2006. Rahvusvahelise juhised "European guideline No 12:2006. Fire Safety Basics for Hot Work Operatives".
- Eesti Standardikeskus. 2005. Eesti Standard EVS-EN 12845:2005+A2:2009 "Paiksed tulekustutussüsteemid. Automaatsed sprinklersüsteemid. Projekteerimine, paigaldamine ja hooldus". Tallinn: Eesti Standardikeskus.
- Eesti Standardikeskus. 2006. Tehniline spetsifikatsioon CEN/TS 54-14:2004 "Automaatne tulekahjusignalisatsioonisüsteem. Osa 14: Planeerimise, projekteerimise, paigaldamise, üleandmise-vastuvõtu, kasutamise ja hoolduse eeskirjad". Tallinn: Eesti Standardikeskus.
- Eesti Standardikeskus. 2012. Eesti Standard "EVS 620-2:2012. Tuleohutus. Osa 2: Ohutusmärgid". Tallinn: Eesti Standardikeskus.
- Eesti Standardikeskus. 2012. Eesti Standard "EVS 812-6:2012. Ehitiste tuleohutus. Osa 6: Tuletõrje veevarustus". Tallinn: Eesti Standardikeskus.
- Eesti Standardikeskus. 2013. Eesti Standard EVS 812-1:2013 "Ehitiste tuleohutus. Osa 1: Sõnavara". Tallinn: Eesti Standardikeskus.
- Eesti Standardikeskus. 2013. Eesti Standard "EVS 812-3:2013. Ehitiste tuleohutus. Osa 3: Küttesüsteemid. Tallinn: Eesti Standardikeskus.
- Eesti Vabariigi põhiseadus 28.06.1992, jõustunud 03.07.1992 – RT 1992, 26, 349 ... RT I, 27.04.2011, 2.
- Ehitise kasutamise otstarvete loetelu, vastu võetud majandus- ja kommunikatsiooniministri 04.12.2012 määrusega nr 78, jõustunud 01.01.2013 – RT I, 07.12.2012, 9.
- Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded, vastu võetud Vabariigi Valitsuse 27.10.2004 määrusega nr 315, jõustunud 01.01.2005 – RT I 2004, 75, 525 ... RT I 2007, 53, 357.
- Ehitusseadus 15.05.2002, jõustunud 01.01.2003 – RT I 2002, 47, 297 ... RT I, 25.05.2012, 22.

TULEOHUTUSE SEADUS

- Elektriohutusseadus 24.01.2007, jõustunud 20.07.2007 – RT I 2007, 12, 64 ... RT I 2010, 31, 158.
- Elektroonilise side seadus 08.12.2004, jõustunud 01.01.2005 – RT I 2004, 87, 593 ... RT I, 07.11.2012, 3.
- Elektroonilise väljaande Ametlikud Teadaanded kodulehekülj: www.ametlikudteadaanded.ee.
- Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 97/23/EÜ, surveseadmeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta, vastu võetud 29.05.1997, jõustunud 29/07/1997.
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus (EL) nr 305/2011, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustustingimused ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 89/106/EMÜ, vastu võetud 09.03.2011, jõustunud 24.04.2011.
- Haldusmenetluse seadus 06.06.2001, jõustunud 01.01.2002 – RT I 2001, 58, 354 ... RT I, 23.02.2011, 8.
- Kaevandamise ja kaeveõõne teisese kasutamise ohutusnõuded, vastu võetud majandus- ja kommunikatsiooniministri 10.08.2004 määrusega nr 172, jõustunud 27.08.2004 – RTL 2004, 112, 1761 ... RT I, 03.03.2011, 21.
- Kaevandamiseseadus 29.01.2003, jõustunud 01.12.2003 – RT I 2003, 20, 118 ... RT I, 21.03.2011, 29.
- Kahjustatud metsa taastamise ja metsatulekahju ennetamise investeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord, vastu võetud põllumajandusministri 20.05.2010 määrusega nr 61, jõustunud 04.06.2010 – RT I 2010, 25, 124 ... RT I, 11.07.2012, 6.
- Karistuseseadustik 06.06.2001, jõustunud 01.09.2002 – RT I 2001, 61, 364 ... RT I, 20.12.2012, 13.
- Keskkonnaagentuuri Ilmateenistuse kodulehekülj: www.emhi.ee.
- Korrakaitse seadus 23.02.2011, jõustumise aeg ja rakenduskord kehtestatakse eraldi seadusega – RT I, 22.03.2011, 4.
- Korrakaitse seaduse muutmise ja rakendamise seadus (eelnõu, 22.04.2013).
- Kriminaalmenetluse seadustik 12.02.2003, jõustunud 01.07.2004 - RT I 2003, 27, 166 ... RT I 2003, 27, 166.
- Kutseseadus 22.05.2008, jõustunud 01.09.2008 – RT I 2008, 24, 156 ... RT I, 21.03.2011, 22.
- Küttegaasi ohutuse seadus 22.05.2002, jõustunud 01.07.2002 – RT I 2002, 49, 311 ... RT I 2010, 31, 158.
- Küttekoldevälise tule tegemise ja grillimise kohale esitatavad nõuded, vastu võetud siseministri 30.08.2010 määrusega nr 40, jõustunud 04.09.2010 – RT I 2010, 61, 445 ... RT I, 15.06.2012, 13.
- Küttesüsteemi puhastamise nõuded, vastu võetud siseministri 30.08.2010 määrusega nr 41, jõustunud 04.09.2010 – RT I 2010, 61, 446.

RAKENDUSSÄTTED

- Liiklusseadus 17.06.2010, jõustunud 01.07.2011 – RT I 2010, 44, 261 ... RT I, 05.12.2012, 2.
- Looduskaitse seadus 21.04.2004, jõustunud 10.05.2004 – RT I 2004, 38, 258 ... RT I, 14.02.2013, 5.
- Lõhkematerjaliseadus 24.03.2004, jõustunud 01.05.2004 – RT I 2004, 25, 170 ... RT I, 30.12.2011, 18.
- Majandustegevuse registri seadus 11.02.2004, jõustunud 15.04.2004 – RT I 2004, 12, 79 ... RT I, 25.04.2012, 2.
- Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus 23.02.2011, jõustumine 01.01.2014 – RT I, 25.03.2011, 1 ... RT I, 04.07.2012, 27.
- Masina ohutuse seadus 10.12.2008, jõustunud 29.12.2009 – RT I 2009, 3, 13 ... RT I 2010, 31, 158.
- Metsaseadus 07.06.2006, jõustunud 01.01.2007 – RT I 2006, 30, 232 ... RT I, 20.03.2013, 22.
- Nõuded tulekahjusignalisatsioonisüsteemile ja ehitised, kus tuleb automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi tulekahjuteade juhtida Häirekeskusesse, vastu võetud siseministri 07.01.2013 määrusega nr 1, jõustunud 21.01.2013 – RT I, 18.01.2013, 2.
- Nõuded tulekustutitele ja voolikusüsteemidele, nende valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule, vastu võetud siseministri 30.08.2010 määrusega nr 39, jõustunud 04.09.2010 – RT I 2010, 61, 444 ... RT I, 18.11.2011, 11.
- Nõuded tuleohutuse enesekontrollile ja tuleohutusaruandele ning tuleohutusaruande koostamise kohustuslikkuse kriteeriumid, vastu võetud siseministri 10.02.2011 määrusega nr 1, jõustunud 18.02.2011 – RT I, 15.02.2011, 5 ... RT I, 29.12.2011, 92.
- Nõuded tuletõkestusribade ja –vööndite rajamise ning tuletõkestusriba ja –vööndi kohta, vastu võetud keskkonnaministri 28.02.2011 määrusega nr 14, jõustunud 11.03.2011 – RT I, 08.03.2011, 3.
- Nõuded tuletõrjehüdrandi tüübi valikule, paigaldamisele, tähistamisele ja korrashoiule, vastu võetud siseministri 18.08.2010 määrusega nr 37, jõustunud 01.09.2010 – RT I 2010, 59, 403 ... RT I, 29.12.2011, 115.
- Ohumärguannete kasutamise nõuded töökohas, vastu võetud sotsiaalministri 30.11.1999 määrusega nr 75, jõustunud 01.01.2000 – RTL 2000, 12, 117 ... RTL 2004, 16, 246.
- Päästeseadus 23.03.1994, jõustunud 24.04.1994 – RT I 1994, 28, 424 ... RT I 2010, 24, 115, (seadus kehtetu, kehtis kuni 31.08.2013).
- Päästeseadus 05.05.2010, jõustunud 01.09.2010 – RT I 2010, 24, 115 ... RT I, 29.12.2011, 206.
- Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded, vastu võetud siseministri 02.09.2010 määrusega nr 44, jõustunud 02.09.2010 – RT I 2010, 63, 468.

TULEOHUTUSE SEADUS

- Riigimetsa Majandamise Keskuse kodulehekülg: www.rmk.ee.
- SA Kutsekoda. 2011. Kutsestandard "Turvasüsteemide tehnik III". Tallinn: SA Kutsekoda.
- SA Kutsekoda. 2012. Kutsestandard "Korstnapühkija I, II ja III". Tallinn: SA Kutsekoda.
- SA Kutsekoda. 2012. Kutsestandard "Pottsepp I, II, III ning Pottsepp-restaurator III". Tallinn: SA Kutsekoda.
- SA Kutsekoda kodulehekülg: www.kutsekoda.ee.
- Surveseadme ohutuse seadus 22.05.2002, jõustunud 01.07.2002 – RT I 2002, 49, 309 ... RT I 2010, 31, 158.
- Suure, keskmise ja väikese metsade tuleohuga maakondade jaotus, vastu võetud keskkonnaministri 21.02.2007 määrusega nr 14, jõustunud 05.03.2007 – RTL 2007, 19, 297 ... RT I, 16.03.2012, 6.
- Toote nõuetele vastavuse seadus 20.05.2010, jõustunud 01.10.2010 – RT I 2010, 31, 157 ... RT I, 28.06.2012, 30.
- Täitemenetluse seadustik 20.04.2005, jõustunud 01.01.2006 – RT I 2005, 27, 198 ... RT I, 31.12.2012, 15.
- Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded, vastu võetud siseministri 01.09.2010 määrusega nr 43, jõustunud 10.09.2010 – RT I 2010, 63, 467.
- Tuleohutuse seadus 05.05.2010, jõustunud 01.09.2010 – RT I 2010, 24, 116 ... RT I, 16.04.2013, 7.
- Tuletöö tegemisele esitatavad nõuded, vastu võetud siseministri 07.09.2010 määrusega nr 47, jõustunud 13.09.2010 – RT I 2010, 64, 473.
- Välisriigi kutsequalifikatsiooni tunnustamise seadus 19.06.2008, jõustunud 01.07.2008 – RT I 2008, 30, 191.
- Väärteomenetluse seadustik 22.05.2002, jõustunud 01.09.2002 – RT I 2002, 50, 313 ... RT I, 22.03.2013, 21.
- Äriseadustik 15.02.1995, jõustunud 01.09.1995 – RT I 1995, 26, 355 ... RT I, 18.12.2012, 8.

